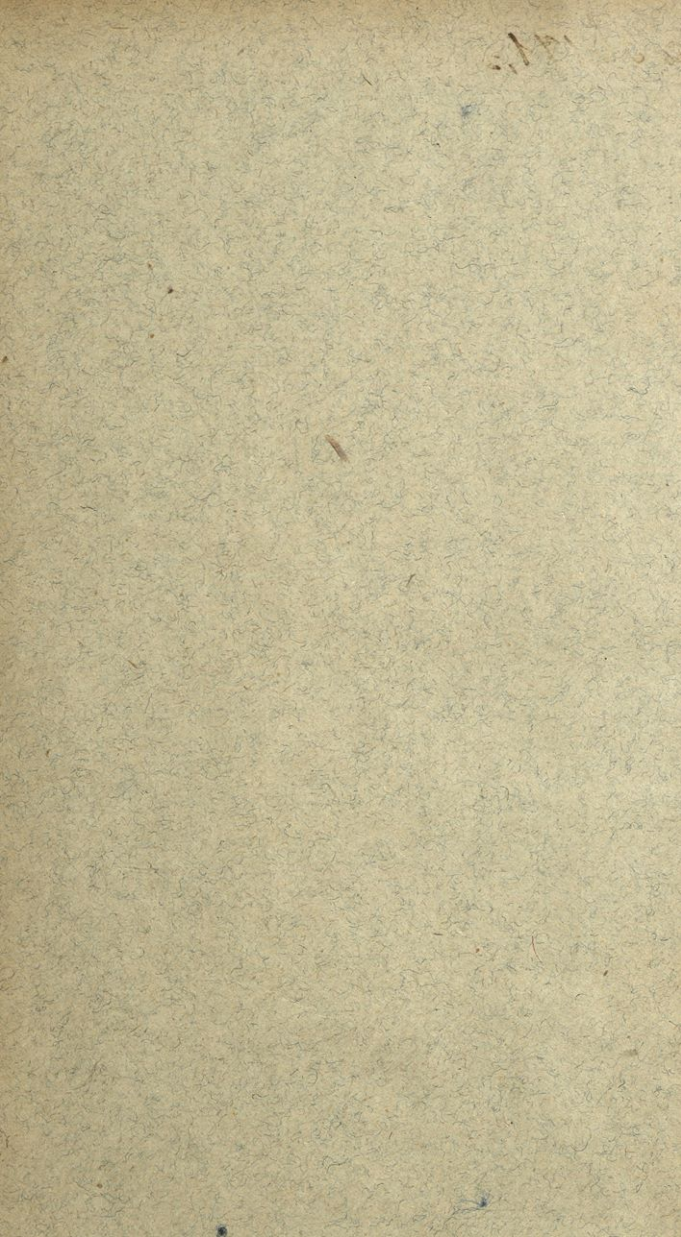

1
ry!

on,
as
t
and.

36171, II, C, f.

Didonov ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○

Jezus ✕ Kristus

Je ravno tisti včera in danes in
vekomaj. ~~~~~

Hebr. XIII. 8.

— Drugi zvezek. —

Didonov JEZUS KRISTUS

je ravno tisti včeraj
in danes in vekomaj.

Hebr. XIII. 8.

Drugi zvezek.

Iz francoskega prevel **P. Bohinjec.**

Iz dal
dr. Anton Jeglič,
knez in škof ljubljanski.

Cena broš. 1 K 50 h, eleg. v platno vez. 2 K 50 h.

V Ljubljani.

Natisnila Katoliška tiskarna.

1901.

030003622

Kazalo drugega dela.

Tretja knjiga.

Galilejski apostolat:
Božje kraljestvo.

Prvo poglavje.

Stran

Galileja in božje kra-
ljestvo 375

Drugo poglavje.

Jezus v Kafernavmu 404

Tretje poglavje.

Ozdravljenje gobavega
— Nasprotstvo fari-
zejev v Galileji 430

Četrto poglavje.

Pridiga na gori 449

Peto poglavje.

Pot v Najim 476

Šesto poglavje.

Prilika o božjem kra-
ljestvu 496

Sedmo poglavje.

Največje razžaljenje od
farizejev 515

Osmo poglavje.

Pouk dvanajsterih. —
Smrt Janeza Krst-
nika 531

Deveto poglavje.

Stran

Mesijanska kriza v Ga-
lileji 550

Deseto poglavje.

Jezusovo potovanje v
Tirsko in Sidonsko
ozemlje in skozi De-
kapolis 579

Enajsto poglavje.

Bodoča smrt Mesijeve
— Spremenjenje. 600

Dvanajsto poglavje.

Zadnji pogovori v Ka-
fernavmu 620

Četrta knjiga.

Velike borbe v Jeru-
zalemu

Prvo poglavje.

Odhod iz Galileje 637

Drugo poglavje.

Jezus ob prazniku šo-
torov leta 29 657

Tretje poglavje.

Nova spričevanja Jezu-
sovega mesijanskega
zvanja 683

Četrto poglavje.		Sedmo poglavje.	
	Stran		Stran
Čudež nad sleporojen- cem	699	Jezus se spet umakne onkraj Jordana . . .	752
Peto poglavje.		Osmo poglavje.	
Jezus se prvič umakne v Perejo	710	Lazarjevo vstajenje .	776
Šesto poglavje.		Deveto poglavje.	
Poslednji poskus nad Jeruzalemom	737	Poslednja pot v Jeru- zalem	789

Tretja knjiga.

Galilejski apostolat.

Božje kraljestvo.

Prvo poglavje.

Galileja in božje kraljestvo.

Ko je Jezus zvedel, da je Krstnik zaprt, zapusti Judejo in se umakne v Galilejo,¹⁾ v moči sv. Duha, da bi tam oznanoval evangelj božjega kraljestva.²⁾

Judovsko izročilo je po babilonski sužnosti delilo Izraelsko zemljo v tri pokrajine: Judejo, deželo onstran Jordana ali Perejo in Galilejo.³⁾ Samarija je izključena; pravoverni učeniški so ji odrekli pravico, pritakneno sveti zemlji. Vender pa je ne zamenjajo s paganskim ozemljem. Njene vode, njena bivališča, njena pota ne oskrunijo vernega in strogega Juda, so trdili v svoji formalistični vedi.⁴⁾

O času Jezusovem je bila ta delitev posvečena po jeziku in ljudskem menenju.⁵⁾

Judovska dežela je zatemnila vse druge. V tem, ko je Galileja nosila poniževalno ime „paganskega okraja“, je Judeja ostala na poseben način sveta in izbrana dežela, sedež glavnega mesta, templja in vlade, politiško, narodno in versko središče.

¹⁾ Glej dodatek A. Splošna Kronologija Jezusovega življenja. II. Posvetitev javne službe v Galileji.

²⁾ Mat., IV, 12; Mark., I, 14; Luk., IV, 14.

³⁾ Sheviith., C. 9, 2.

⁴⁾ Talmud Hierosol., Avoda Zara, f. 44.

⁵⁾ Mat., X, 5; Mark., III, 7.

Galileja in Pereja, deželi tostran in onstran Jordana, sta tvorili po Herodovi smrti četrtništvo, katero je vladal Antipa, eden njegovih sinov. Tako zvana Galileja je bila najznamenitejši del Palestine po rodovitnosti svoje zemlje in po raznobojnosti pokrajin. Tirsko in Sidonsko ozemlje, modro pogorje Karmelsko delajo njeno mejo na zahodu, Samarija na jugu; proti severu se Galileja razteza do reke Leonta in do Anti-Libanona; na izhodu ima za mejo zgornji Jordan, Genezareško jezero in ozemlje Gadare, Hipa in Scitopola. Vse prirodne lepote so združene v tem kotu zemlje, raztegnene na 90 do 100 štirjaških milj; ima svoje visoke planine, svoje ravnine, svoje griče in svoje visoke goré, svoje divje propade in svoje sveže doline, studencev brez števila, sveto reko in malo notranje morje.

Jožef Flavij imenuje ta kot žitni vrt.¹⁾ Hrastovi in jelovi gozdi pokrivajo njegove gore; oljčni nasadi se vrsté z razsežnimi travniki in obdelanimi polji; brezštevilna letovišča so raztresena ob krajih jezera pod palmami in tjà gori do gričev, v sredi smokev, oljk in vinogradov. Velike tržne ceste, katere vežejo poglavitna mesta na obrežju, Ptolomajido, Tir in Sidon, z Damaskom in Mezopotamijo, presekajo Galilejo ter ji dadó veliki pomen.

Popotnik, ki jo dandanes preiskuje, se ne more ubraniti globoke žalosti pri pogledu na njeno praznoto in njene razvaline.

Močni rod Galilejski je izginil. Stara Pereja onstran Jordana, od Mahera do Pele in Gadare, je le neizmerna puščava, koder Arabci, taboreč

¹⁾ Primeri Antiq., XIII, 2, 3; Bell. Jud., III, 3, 1.

pod šotori, pasejo svoje črede, žanjejo pšenico in ječmen. V notranji in zgornji Galileji prebivajo leni felahi, ki so poljedelci in sejejo po dnú dolin in po straneh gričev, kolikor jim plohe in hudo-urniki ne opustošijo. Ni gozdov po gorah, ne mest, ne trdnjav, ne spomenikov, ne palač. Trgi so le kopica četveroogelnih ubožnih hiš, ki se dvigajo navadno na kaki višavi ali na kakem griču in se zbirajo okrog mošeje in njenega minareta.

Studenci in potoki delajo močvirje ali pustošijo, namesto da bi plodili zemljo. Genezareško jezero je osamljeno, mesta, ki ga obdajajo, so kup razvalin, zakopanih pod zemljo: Tiberijada, Tariheja, Hipos, Gadara, Gergasa, Iulija, Kafernavm, Betsajida, Magdala spé na obrežju skozi stoletja. Ako pogledamo te razvaline, skrite pod visokimi razstlinami, — razrušene zidove, pokvarjene stebre, pragove, razbita vrata, v prah zdrobljene opeke in posode, — rekli bi, da so kosti in pepel celega naroda, ki je uničen po kaki nezgodi in puščen brez pokopa. Ta rodovitna priroda hrani vkljub svoji zapuščenosti čudovito moč, ki daje videti, kaj bi lahko napravila iz nje človeška volja in duh. Spomladi se zemlja zagrne s travnato grivo. Studenci žuboré od vseh strani in namakajo po tokavah, po katerih se pretakajo, ob potokih, v katere se izlivajo, velike oleandre, konopelske grme, orjaške platane in terebinte.

Le kake karavane prehodijo ta mrtvi kraj. To so trgovci, ki gredó iz Damaska k sv. Janezu v Akri ali v Jafo, da zamené izdelke zahoda z izdelki Azije. Ali pa so Beduvini, ki gredó prodajat pšenico in ječmen iz Hauranskih in Perejskih planin. Vidimo jih mimo iti z dolgimi tolkami

veljblodov, čez griče in planine, komaj moteč tišino te tihe in opustošene zemlje.

Med razvalinami, ki pokrivajo to zemljo in ki jih najdemo na vsak korak, v sredi ubožnih trgov in vasij, so le štiri mesta, ki zavzemajo in osredotakajo vse življenje: Sv. Janez v Akri, Safed, Tiberijada in Nazaret. Sv. Janez v Akri, kamor pridejo Arabi prodajat svoja žita; Safed in Tiberijada, koder Judje pričakujejo svojega Mesija; Nazaret, ki se je povzdignil iz svojega stoletnega zaničevanja ter se blešči, za kristijane, spominov na Devico Marijo in Dete Jezusa. To je vse, kar je ostalo od živahnosti te pokrajine, v kateri Jožef Flavij v prvem stoletju našteje petnajst utrjenih mest, več kakor dvesto trgov ali tržičev in dva do tri milijone prebivalcev.¹⁾

Galilejci so bili krepko in hrabro pleme, poljedelsko in bojovito, tudi nemirno in ljubosumno po svobodi. Njihovi pradedje iz Zabulona in Nef-tala so imeli lep delež zgodovine ob osvojitvi Kanaanske dežele.²⁾

Deset tisoč se jih je na klic Debore vzdignilo zoper kralja Jabina; ko jih je navdušila, so iztrebili njegovo vojsko na vznožju Tabora in pordečili s krvjo njenih trupel Kisonske vodé. Njihova po prorokinji opevana hrabrost je prešla v žile Galilejcev.

Med njimi je nabral Juda Galilejec³⁾ svoje prve pristaše. Klic tega skrivnostnega upornika je našel odmev v srcu teh ponosnih gorjancev. Brez truda jih je prepričal, da imajo priznati le

¹⁾ Vita Joseph. 5, 45.

²⁾ Sodn, IV. 5 id.

³⁾ Dej. ap., V, 37; Antiq. XVIII, 1, 6; XX, 5, 2; Bell. Ind., II, 8, 1.

enega Gospoda, Boga, in da naj rajši vse muke pretrpé, kakor da se upognejo paganskemu jarmu. Pred očmi teh neugnanih ločincev je bil zločin, žrtvovati živali, darovane po rimskem senatu za blagor cesarja in cesarstva; zmatrali so za bogoskrunstvo, ako bi kdo molil za neverne kneze. Silna gorečnost, s katero so zasledovali narodno svobodo, jim je nadela pozneje ime „Zelotov“, — nekaj let po Jezusovi smrti, v zadnjih bojih zoper Rim.

Vkljub svojim velikim spominom in svojemu močnemu domoljubju ni imela Galileja, ki ni imela niti učenikov niti slavnih šol, nobenega pomena v tem času formalizma in verske zakonitosti, ko se je le pismarjem in učenikom vse verjelo. Prebivalci Jeruzalema in čisti Judje so jo zaničevali. Galilejec se jim je zdel neolikan, neveden, priprost in surov; imeli so za posmeh njegovo narečje in njegovo izreko.¹⁾

To malo ljudstvo je bilo vredno več kakor njegov glas. Soseščina paganska, ki je tako hitro predrugačila verovanje in rod Samaritanov, ni načela njegove trdne vernosti. Galileja in Pereja ste ostali pristno judovski, vkljub mnogoštevilnim rimskim in sirofeničanskim paganom, ki so se tam nastanili. Že to bi imelo spoštovanje vzbuditi pri Judih. Sicer pa je priznanje zahtevala že pravičnost. Kolikorkrat so pod kralji Asmoneji Judje bili preganjani, so našli vselej pribežališče v gorah in nepristopnih votlinah Galileje, in v sinovih tega bojevitega plemena neustrašene branitelje.

Božja previdnost se maščuje za zaničevane ter si izbere tiste, ki jih človeška ošabnost odmeta.

¹⁾ Primesi Lighthfoot, *Horae hebraicae et talmud.*, str. 151, Leipzig, 1684.

Galileja, in ne Judeja, bode videla začetek božjega kraljestva; to so njeni rojaki, ribiči njenega jezera, mitarji njenih vrat in cestâ, ki bodo orodje velikega dela.

Ko se je Jezus odtegnil sovraštvu in grozitvam judovske oblasti, ko je zapustil Jeruzalem in sklenil nesti evangelj v Galilejo, je bil njegov glas slaven. Njegova zgovornost in njegova učenost, posebno njegovi čudeži so ga napravili za nenavadno bitje: potegnil je ná-se množico, očaral domišljijo, vzbudil zanimanje in navdušenje.

Prehodil je vse dežele, mesta in vasi, obiskal malenkostne shodnice ob uri in dnevu, ko se je ljudstvo zbiralo. Glas, ki je šel pred Njim, je našel povsodi gorko sprejetje. V tolpah so hiteli skupaj, da ga vidijo in slišijo. Po odbranem zakoniku in prorokih mu je predstojnik zbora podal knjigo in On je po običaju prebral stojé označeno mesto, sedel in razlagal.

Oznanovanje evangelja v Galileji zavzema v njegovem očitnem življenju znamenito mesto; trajalo je osem do devet mesecev, od praznika Purim l. 29. do praznika šotorov taistega leta. Vse delo Jezusovo, — to, kar imenuje svoje kraljestvo, — to delo, ki je imelo napolniti svet pod imenom cerkve, se je ustanovilo in združilo v teh brzih dneh.

Nadarjen človek najde življenje prekratko, da bi poučil svoje učence, da bi utrdil svoje naprave da bi povzdignil državo, preobrazil vero; potrebuje mnogo let, da bi uresničil svoje načrte: Jezus se je zadovoljil z nekaj meseci. V tej mali četrtnici Herodovi, v najzaničlivejšem delu Izraelske zemlje, je razodel to, kar je bil, se je polastil

človeške vesti v osebnosti nekaterih ubogih Galilejcev, katere je napravil za svoje apostole, in je zastavil z njimi in po njih svoje božje kraljestvo, katero ne sme poznati nobene meje, ne prostora, ne časa.

Vidno uboštvo na sredstvih ni v nikakem sorazmerju z neizmernostjo rezultatov, in to nasprotje dela največo uganko zgodovine. To je znak Jezusov. Neodvisna kritika se ustavi pred njim in se ne pomišlja priznati v tem znamenje božje.

Galilejski prorok se pokaže z božjo in stvarilno močjo. Vsa človeška imena kakega filozofa, učenjaka, zakonodavca, reformatorja in celó ime proroka, s katerim ga je množica pozdravljala, je nezadostno; pod prikaznijo Sinú človekovega je resnično v tem bitju Sin božji.

Da razumemo moč njegovega delovanja v tem novem okolišu in dogodke, ki označujejo njegov apostolat, je treba spoznati točno stanje javnega menenja in vest tistih, katerim je prišel evangelj oznanovat.

Stroga farizejska stranka je vladala v izobraženem stanu. Kazala je v svojih naukih in svojih vajah mnogo večo strogost kakor niže ljudstvo, pomešano med mnogoštevilne pagane v deželi in kažoč manj gorečnosti za obrede in manj fanatizma proti navadam in proti veri tujcev; udeleževala pa se je odpora množice proti rimski vladi in se je vestno branila plačevati letni davek cesarju.

Aristokracija je bila saducejska; tvorila je tisto stranko Herodijanov, ki je sprejela Herodovo vlado za zakonito vkljub njenemu idumejskemu izvoru. Imela je takrat bogastvo in časti, uprav-

ljala je velike upravne službe, in je živela v Galileji kakor v Judeji v izobilju. Zaničevala je ljudstvo, bila je prijateljica četrtnikova in sovražna vsaki inicijativi, ki je pretila pobuditi versko zavest ali patrijotizem. Najnepopularnejša služba je bila služba glavnih (davčnih) pobiralcev. Ti so imeli za sebi podrejene agente pobiralce in mitarje ali briče, odločene, da pobirajo davčni denar. V tej pristujeni vrsti so bila sleparstva in krivice splošna pregreha. Ljudstvo, stiskano po fiskusu, jih je sovražilo; farizeji, pohujšani v svojem patrijotizmu, jim niso odpustili, da se vežejo s pagani in se delajo za orodje narodne sužnosti; ravnali so z njimi kakor z izvržki, jih primerjali z roparji in morilci in niso sprejeli njihovega spričevanja pri sodišču.¹⁾ Bili pa so v Galileji številnejši kakor drugod, ker je bila tam zemlja rodovitna, naselitev zelo gosta, ceste bolj obhojene in trgovina zelo živahna okrog jezera — med mesti Galileje, Dekapola, Trahonitide, Itureje in Damaške dežele.

Nabirali so se iz niže vrste, med tistimi, ki ne živé po strogosti farizejskih navad in ki jih je pobožna stranka v ošabnosti svoje obredne pobožnosti skrajno prezirala, imenujoč jih brezbožnike in grešnike, skopuhe, tatove, igralce, pastirčke, kramarje s sadeži, nabranimi v sobotnem letu, in ljudske komedijante, ki so zabavali množico s ptičjimi borbami.²⁾

Veliko število v mestih in trgih je bilo izpostavljeno zaničevanju farizejev. Ti so bili mala pokrajinska aristokracija, katere vpliv je bil neporečen; zakaj ona je bila poosebljeno rodo-

¹⁾ Sauhedr., fol. 25, 2.

²⁾ Sauhedr., ravnotam.

ljubje, poosebljena veda o sveti knjigi in obredih, — kar je pri Orijentalcih in Judih največ veljalo.

Niso pa prodrli v ljudstvo farizejski in saducejski nauki, ki so v Jeruzalemu odločilno vplivali na srednji stan. Ljudstvo ostane v vseh deželah uporno proti prebrisanosti znanosti in proti tankosti kazuistike. To kar je vodilo množico po teh pokrajinah, je bila goreča ljubezen do domovine, ideja Mesija-Odrešenika, in kot verska vaja velika romanja v Jeruzalem.

Nekaj mesecev sem je mesijansko pričakovanje, katero je izzval Janez Krstnik, postalo skrajno. Galilejce je potegnil ná-se tisti, ki je napovedal bližanje božje; mnogi so se mu priklopili kot učenci. Zapor prorokov ni zatrl gibanja, ampak je vzbudil in pomnožil vznemirjenje. Herodov jetnik si je v očeh ljudstva prisvojil mučeniško krono. Pregarjanje ne pokoplje prorokove besede, ampak jo povelicha in posveti. Vse ljudstvo, ki se je oveselilo ob tej besedi, zrè kvišku, pričakuje. Ti mitarji in ti grešniki, ki so prejeli krst, spoznavši svoje grehe, so se popraševali bolj kakor kedaj, kdaj pride Vzveličar in na katerih potih naj ga vidijo priti.

Ena beseda obsega te upe in ta nemir: „Božje kraljestvo se je približalo.“¹⁾

Izraz, vzet iz Danijela, označuje kraljestvo Mesijevo, ki sledi velikim kraljestvom sveta in jih otemni s svojim sijajem in svojimi dobrotami.

Ideja, ki jo izraz izdaja, ne da bi je natanko opisal, je ves duh judovskega ljudstva; ona mu

¹⁾ Primeri Joel, II, III; Ozeja, XIV; Miheja, V; Jeremija, XXIII, 4.: XXX, XXXI, 31—40; Eceh., XXXIV; 10—23; Izajija, XXXV, XLII; XLIX, L, LI, LIII, LXI, itd.; Agej, II, 1—9, 18—20; Cah., II, III; Mah, III, Dan., VII.

dá življenje, ona je sredstvo njegovega razvoja. Ona navdaja proroke z njihovimi velikimi prorokbami. Ni ga, ki bi je ne opeval — od Joela do Caharija in Malahija. Ozeja, Izajija, Miheja, Sofonija, Jeremija, Ecehiel, Agej, Daniel, — vsi ohranjajo skozi pet stoletij v narodovi duši to upanje na božje kraljestvo in mesijansko dobo; vsi slikajo v bleščečih in vedno bolj značilnih potezah to dobo, v katero dovaja Jehova polagoma svoje ljudstvo in človeštvo.

Apokalipse¹⁾ dveh stoletij pred prihodom Jezusovim so polne tega. Bilo je pravilo judovskih šol, da nobena molitev, ki nima v sebi spomina na božje kraljestvo, ni prava molitev²⁾. V obredniku templjevem je ljudstvo odgovarjalo, kličeč: „Blagoslovljeno bodi ime veličastva božjega kraljestva na veke.“³⁾

Ta izraz, prišedši iz ustnic Jezusovih, se je razširil in je v nemal. Ni ga bolj poljudnega izraza. Vsak narod ima takih besedij, ki v gotovih trenutkih proizvajajo magično moč. Različno shvačane in razlagane služijo kot geslo združenja; misel, ki jih proizvaja, je zmerom gotova, da vzbudi pazljivost, da ukazuje sočutje in razvname strasti. Na čem sloni ta neustavljivi čar? Očividno na tem, da izraža več ali manj idejal, kateri v kaki dobi potega ali vzbuja kako deželo, stoletje ali celo civilizacijo.

Pri velikem številu ostane ta beseda nekako nedoločna. Množica ničesar ne označuje in ne

¹⁾ Primeri knjigo Henohovo in mali psalter Salomonov.

²⁾ Babyl. Beracoth, fol. 40, 2.

³⁾ Babyl. Taanith, fol. 16, 2.

razkraja; ako skuša razumeti, pomanjša in materializira vse.

Najboljši izmed Judov so živeli v zaupanju na velike obljube božje, v božjem usmiljenju in zvestobi; pričakovali so dela, a ne da bi ga označili, iz strahu, da se ne prevarijo.

Vrhu tega je lahko opazati dva velika toka, ki potegata in begata duhove: eden je pozemeljsk in političen, drugi je zakonit in versk. Kar zadeva prvega, sanjajo pod imenom božjega kraljestva o zopetni ustanovitvi Izraelskega kraljestva, ob osvoboditvi izpod rimskega jarma in o Mesiju, ki bode pozemeljski poglavar tega kraljestva. V priprostosti in napetosti svoje vere že gledajo Jeruzalem kot središče in stolico vseh narodov, motré hišo Jehove, odprto prihitelim paganom v tolpi, da tu molijo svojega Boga in pozdravljajo njihovega Mesija kot vesoljnega Kralja.

Razvneti po upih se veselé misli na novi svet, kipeč veselja in sreče, — resnično zlate dobe mesijanskega človeštva. To je posebnost nájivne vere, da se ziblje v iluzijah in da ne pozna ovir. Galilejci so se zanašali tem bolj na te sanje, ki odgovarjajo tem več njihovi neodvisni in bojéviti naravi.

Kar zadeva zakonitega in verskega toka, so hrepeneli pred vsem po zmagi Mojzesovega zakona, takega, kakor so ga razlagali pismarji in hasidimi od Ezdra sem. Uklonili so se tujemu jarmu, le da Izraelski Bog postane Bog vsega sveta in Tora občen zakonik. Ta tok je prevladoval v šolah in pri ljudskih poglavarjih — pri saducejih, prijateljih oblasti, in pri zmernih farizejih iz Hilelove šole.

Ta smer se je množila v tej meri, v kateri se je kopičila nesreča in slabelo rodoljubje; pod peresi učnikov talmudovih¹⁾ se je zlagala v vedno bolj točen in izrazit nauk. Božje kraljestvo za Jude, zmotene po političnih in verskih predsodkih, je le njihovo lastno kraljestvo. Vsi so devali svoje ideje na mesto misli božje: eni so hoteli podjarmiti svet enemu narodu, drugi so želeli vkleniti vest enemu nepopolnemu zakonu; toda judovsko ljudstvo je bilo odločeno, da pogine, in Mojze-sovi zakon, da se dovrši. Eno samo bitje je raz-umelo in vzbudilo v svoji polnosti božjo misel, obseženo v tej besedi: „Božje kraljestvo“, to je Jezus.

Prisvojil si je ta poljudni izraz za svojega galilejskega apostolata. Nič ne ustreza bolj njegovemu načrtu in njegovemu delu, zakaj ta izraz obsega ves njegov uk, ves negov načrt: ta izraz je njegova čast, njegov vzrok bivanja in ves njegov duh.

Ni je besede in ne dejanja njegovega življenja, ki bi se nanj ne nanašalo. Ako pridiguje, je to zato, da oznanja veselo vest o božjem kraljestvu in pokaže, kaj je; ako uči množico na gori, je to zato, da razglaša zakone; ako govori ljudstvu v prilikah na jezerskem bregu, je to zato, da mu nariše v podobah skrivnosti božjega kraljestva, njegov izvor, njegov razvoj, njegove boje in zmage; ako moli, ali ako nas uči moliti, je to zato, da nas uči božje kraljestvo k nam priti; ako pomnoži čudeže, je to zato, da nas pouči, da je tega kraljestva ustanovitelj in učitelj; ako izbira apostole, je to zato, da nadaljuje in zagotovi za seboj

¹⁾ Primeri Beracoth, c. 2; Gemara Babyl., fol. 13, 2, f. 15, 1; Zohar, Levit., f. 53.

razširjenje v sredi človeštva; ako umrje, je to zato, da premaga s svojo smrtjo zadržke, ki ovi-
rajo njegovo ustanovitev; ako vlija božjega Duha
v srce tistih, ki vanj verujejo, je to vlijanje svetega
Duha, bitnost sama božjega kraljestva; ako hoče,
da se vanj veruje, je to zato, ker je on edino
središče, iz katerega lahko človek zajema tega
Duhá, ki sam dá Bogu vladati; ako se spre-
meni pred nekaterimi svojimi učenci, je to zato,
da pokaže, kaj človeško bitje postane v tem
božjem kraljestvu; ako odkrije v svojih proroških
govorih pogled v bodočnost, v konec in večnost,
je to zato, da pokaže blesk vesoljstva, prihranje-
nega novemu rodu božjih sinov.

Misel Gospodova ne nosi na sebi niti naj-
manjšega sledú kakih predsodkov svojega ljudstva
in svojega stoletja; je povse prosta národnega in
političnega elementa bodočih gorečnikov in zako-
nitega pa mozajičnega elementa farizejev. Ne naj-
demo v zgodovini niti enega duha, ki bi se ne
bil do gotove stopinje sprijaznil z vladajočimi
zmotami in s posebnostmi svojega okoliša. Jezus
ubeži tej slabosti velikih mož. Njegova misel je
čista, ima znak Resnice: splošnosti, večnosti, ne-
spremenljivosti. Da bi je ne priznali in da bi jo
popačili, so vsi novodobni zgodovinarji prezirali
njegovo osebo, njegovo delo in njegov poklic.
Izmed vseh idej, kar jih je kedaj človeški razum
spočel, ni Jezusovi ideji nobena enaka niti gledé
na visokost in globokost, niti na obsežnost in traj-
nost; ona je vedno delavna in vedno potrebna, je
tudi ta čas najbolj človeška in najbolj božja.

Ali mar ni kraljeval Bog v človeštvu, ako se
govori o bližanju božjega kraljestva kot o blagi
vesti? Kraljestvo tvarine in njenih zakonov, kra-

ljestvo živalskega in živalskih nagonov, kraljestvo razumnega in prostega človeka, sužnja narave, ki je ne pozna, in nagonskih sil, ki jih ne ovlada, mešajočega Boga s stvarjo, molečega stvarstvo in pozabljajočega na Boga, množečega se na zemlji, prepuščenega svojim zmotam in pregreham, svojim strastem in revščini, sužnosti in smrti: to je svet. V tej noči, polni teme in norosti, v sredi vseh plemen in narodov, vseh civilizacij in ver, ohrani le eno ljudstvo, en rod, ena civilizacija, ena vera v resnici dvajset stoletij sem čisto bogočastje pravega Boga; toda strašni Bog, ki je narekoval Judom svoj zakon pravice in sužnosti, je v njem le površno narisal svoje kraljestvo. Ni pa se polastil duh strahu, s katerim je upogibal volje, grešne zemlje. Le en sam velik up je sijal na nekatere duše, izražujoč željo občne revščine: to je ki ga je Jezus prišel izpolnit.

Njegovo srce je polno tega dela in zato je rekel: „Dnevi so se dopolnili.“ Največi proroki le pričakujejo; eden izmed njih je označil pričakovano uro; toda le Jezus — zakaj on ima vse v oblasti, — je zmožen, da dá vse, kar je človeštvo bil up, poželelo v svojih zmedenih naporih.

Da se to nebeško kraljestvo uresniči, je treba najprvo, da Bog sam osebno posreduje pri svojem delu; to osebno posredovanje, tako jasno napovedano po prorokih, se dovrši v Jezusu, Sinu božjem in Sinu človekovem, posedajočem ob enem božjo moč in človeško moč v svoji polnosti; potrebno je, da se nepoznati in nepriznani Bog razodene v svoji resnici in svoji volji; edini Jezus, s svojim nerazdelnim zjedinjenjem z Bogom, Jezus, kateri edini pozna Očeta in vse

njegove skrivnosti brezkončne modrosti, nam pri-
naša to dvojno razodetje; treba je, da se sam Duh
božji, od katerega je Kristus prejel popolno mazi-
ljenje, podeli prostemu človeku; a Jezus je edini
vir tega Duha. Živalski človek se mora pripraviti
za to združitev, se odpovedati samemu sebi, se
preobraziti in verovati: Jezus to zahteva od njega
in mu dá moč, to izpolniti. Toda božje kraljestvo
mora biti odločeno za vsa stoletja, za vse narode,
za vse civilizacije in Jezus si izbere delavcev,
odločenih, da nadaljujejo vidno in neprenehoma
njegovo delovanje, da razširjajo in raztegnejo
božje kraljestvo: to je, kar se naziva njegova
Cerkev.

Premišljevano v svojih bistvenih prvinah ob-
sega božje kraljestvo poglavarja, zakon in poda-
nike. Poglavar je Jezus; zakon je živi božji Duh
ali volja Očetova; podaniki so vsi ljudje, ki z vero
spoznajo poglavarja, ki se odpró temu Duhu s ke-
sanjem in sprejmejo to voljo z ljubeznijo.

Premišljevano v svojem razvoju, po vzgledu
vsega tega, kar rase, obsega tri dobe: začetek,
trudapolno rast in sklep. V svoji začetni dobi se
osredotaka v Jezusu in njegovih prvih vernikih;
v svoji rasti obsega apostolsko hierarhijo in vse
vernike, ki jo poslušajo kot varuhinjo Kristusove
nevidne oblasti; v svojem sklepu predstavlja slo-
vesni konec človeštva, prerojenega v slavi, ki je
pridržana izvoljencem. To trojno stanje, zvezano
drugo z drugim, gre drugo pred drugim: iz božje
mladike, ki je Kristus, prihaja Cerkev, večajocha
se liki veje orjaškega drevesa, ki ima pokriti svet;
in človeštvo, popolnoma preobraženo po Kristusu,
prihaja iz človeštva, ki trpi z njim, prepuščenega
liki on preganjanju in bojem, dokler ga božji

Duh ne povelíča v polnosti življenja po vzgledu Jezusovem.

Božje kraljestvo tako obsega celoto časov in svetov; pripravlja se na zemlji, koder trpi silo, toda napolnuje nebesa po dobi, označeni po Tistem, kateri vodi vse in kateri sam ima tajnosti svojih del in časov.

Zato je razvidno, kako je to božje kraljestvo kraljestvo Duha, ker sam ta božji Duh je, kateri ga ustanavlja in človek, če se mu hoče prilagoditi, se mora odreči mesu in se preroditi v sv. Duhu. Zato je razvidno, kako to božje kraljestvo ničesar ne razruši, toda vse vsovrši, ker podeli človeku moč in luč od Boga, ki vse doseže. Zato je razvidno, kako božje kraljestvo ni od tega sveta, ker ta svet obsega le tvarino, poltnost in razum, — same stvari, ki so nižje od božjega Duha. Zato je razvidno, kako božje kraljestvo silo trpi in se dá dobiti le po volji, zakaj človek, suženj tvarine, svojih nagonov in pregreh, se mora bolestno spremeniti in se odpovedati tvarini, svojim strastem in revščini, da ustopi v to kraljestvo. Zato je razvidno, kako je božje kraljestvo v notranjosti človekovi, zakaj v dušo in v vest pride božji Duh prebivat. Zato je razvidno, kako je božje kraljestvo večno, zakaj božji Duh, ki ga drži po koncu, je nad časi in vekovi, nad vsem, kar prejde in nad vsem, kar umre. Zato je razvidno, kako nikaka moč ne presega božjega kraljestva, zakaj kje je moč, ki bi presegla Boga? Zato je razvidno, kako je božje kraljestvo miroljubno, zakaj božji Duh je ljubezen, in koder vlada ljubezen, tam vlada tudi red in mir. Naпослед je razvidno, kako se nevidno božje kraljestvo uresničuje družabno in vidno po sv. cerkvi,

postavljeni na Jezusa, ki naj bi polagoma v sredi sveta in stoletij združila odločene duše, ovekovečujoč svojega Duha, svojo besedo in svojo krepost.

Prihod božjega kraljestva, kakor ga je Jezus shvačal, ni samo judovsko vprašanje, ampak vprašanje vsega človeštva. Evangelj, ki obsega to novost, je torej knjiga vseh; in tisti, ki jo uresničuje, ni samo Mesija Judov, on je splošen Posredovalec. To božje kraljestvo je več kakor božja in končna preobrazba Izraelske vere, ono je vera sama v svoji neomejeni popolnosti.

Z Jezusom se je resnično začelo novo kraljestvo, v najstrožjem pomenu besede, — kraljestvo neskončno, večno, ki bode gospodovalo, izpopolnilo vsa poprejšnja kraljestva tvarine, poltnosti in človečanstva. Nad tvarino, nad živalskimi silami in pametjo bode odslej v neprestani delavnosti živi in osebni Duh božji. Polastil se je človečanstva v Kristusu; izlil se bode iz Njega, da si prisvoji vse duše dobre volje, vse rodove, vse civilizacije; najvišje pribežališče bode ubogim, žalostnim, ponižnim tega sveta, tistim, ki jih tare sedanja resničnost, ki pričakujejo nov napredek v resnici in v dobrem, ki imajo žejo in lakoto po pravici, ki želé premagati hudo in ne najdejo moči, da je ukroté. To so veliko število, to so množica, to so človeštvo. Za druge, — za zadovoljne, za srečne, za silne, ki zatirajo slabe, za ošabneže, ki se zadovoljé s svojo omejeno vednostjo, s svojo zakonitostjo in prazno modrostjo, za pokvarjene, ki se laskajo sami sebi in ne spoznajo povratka k Brezkončnemu, — za vse take ostane božje kraljestvo nepristopno in nerazumljivo, povrnili se bodo v temo in v boleost brez konca in brez upanja.

Ta galilejska doba Jezusovega življenja je velikega pomena za uboge Jude Antipovega četrtništva. To, kar se tu zgodi, bode odmevalo po vsem vesmiru; tu izgovorjene besede se bodo ponavljale na štirih koncih zemlje; tu ustanovljeno delo okrog genezareškega jezera se raztegne po vseh bregovih; na gori proglašeni zakon ne bode mimogredoč in osamel zakonik, ampak večni in splošen zakonik, odločen, da vlada vsako srce; tu storjeni čudeži bodo več kakor navadne ozdravitve bolnikov in revežev, bodo znamenja nevidnega ozdravljenja ranjenih src, oslabeledih duš in slepih duhov, kakeršnih je svet poln; tu izbrani apostoli postanejo velika Cerkev, ki se nadaljuje skozi stoletja, potegajoč ná-se zemljo in jo prisvajajoč v Kristusu.

Da izvrši svoje delo, je imel Jezus moč božjo, ki se je v njem kazala po človeški, po modrosti, mogočnosti in blagosti. Njegova modrost je razsvitljevala, njegova mogočnost je ukazovala snovi in duhovom, njegova blagost je potegala vse ná-se.

Nič takega, kar more dati besedi učinek in čar, ni se pogrešalo na Jezusu.

Evangelji, ki niti za trenotek ne mislijo zagovarjati svojega junaka, razodevajo njegov izredni vpliv, ki ga izvršuje. Ena beseda se ponavlja neprestano v njihovih pripovedih: „Množica se je čudila“¹⁾, pravijo. Celo tisti, ki so bili poslani zalezovat, se vračajo začujeni: „Nikdar ni kdo tako govoril“²⁾, so rekli svojim poglavarjem.

To, kar imenujemo zgovornost, — dar očitne besede, — pri njem ni umetnost, ampak čudezen dar

¹⁾ Mat., VII, 28; Mark., VI, 2; Luk., IV, 22, 32 itd.

²⁾ Jan., VII, 46

sv. Duha. Noben apostol, noben prorok mu ni enak. Nikdo ni imel, kakor on, skrivnosti, prepričati in ganiti; nikdo ni umel vtisniti v dušo močnejšega in vzvišenejšega prepričanja, bolj junaške kreposti, večje eneržije in ljubezni. Njegova beseda je bila navor, s katerim je dvigal svet. Znal je povedati vsem primerno resnico. V sedmih mesecih je očaral vse galilejsko ljudstvo, ki je sledilo njegovim stopinjam daleč od svojih vasij in mest, v puščavo, na obrežje Tiberijskega jezera in na njegove griče.

Človeška beseda je dostikrat prazna; izraža le omejeno, nepopolno resnico, ki jo nevednost oslabi, ki jo časih zmota potvôri in strast pretira. Redkokdaj jo oživlja ogenj duha: odtod njena nezmožnost in njena neplodnost. Malo življenja, ki ga obsega, se brzo razkadi, kakor pojemačja misel in plašljiva moč, ki jo navdihuje. Najobilnejše, najživahnejše besede ne prestopijo meje niti enega naroda, enega stoletja; kar je več, umirajo, podobne tistim drobnim zrcnem, ki prospevajo le v nekateri zemlji.

Jezusova beseda pa kaže vso njegovo dušo, vtelesi misel in moč božjo. Ona je Duh in Življenje. Ima najvišo izvirnost, izboklost in sijaj, moč in umestnost; udari in ureže naravnost liki meč, ima konico in dvojno ostrino. Celo takrat, kadar časih povzame izraze prorokov, jih ne ponavlja, ampak prenavlja stare oblike, dajoč jim nov pomen; jih dovršuje in popolnuje. Iz besede Jezusove se iztaka navdihovanje polnosti živega Boga in prinaša s sabo živega Boga. „Nebo in zemlja bota prešla“, si je Jezus upal reči, „moje besede pa ne bodo prešle¹⁾.“ Te bivajo res v človeški vesti liki zvezde v noči.

¹⁾ Mark., XIII, 30.

Človeški rod se čudi naukom, nabranim iz njegovih ust, liki popolnemu, idejalnemu izrazu resnice. Katera molitev nadomešča njegovo in si upa obstati pred Bogom z drugimi besedami kakor „Oče naš, ki si v nebesih“ ?¹⁾ On nam je dal zapoved vseh junaških čednostij; ljubezni: „Ljubite svoje sovražnike in jim dobro storite, ki vas preganjajo“; ponižnosti: „Hinavec, pezdil vidiš v očesu svojega brata, bruna v svojem očesu pa ne vidiš“;²⁾ usmiljenja do grešnikov: „Kdor izmed vas je brez greha, naj prvi vrže kamen na njo“³⁾; odpuščanja razbojnikom: „Oče, odpusti jim, saj ne vedó, kaj delajo“;⁴⁾ tolažbe in moči v bolečinah: „Pridite k meni vsi žalostni in obteženi, in jaz vas bom poživil.“⁵⁾ On je ustvaril vedo sreče v teh izrekih, ki so nasprotni človeški modrosti in ki nikogar ne prevarijo: „Blagor ubogim, krotkim, žalostnim, pravice lačnim, mirnim, preganjanim; ker teh je nebeško kraljestvo“⁶⁾).

Jezusova beseda ima stvarilno moč.

Izražajoč resnico, more človek samo težiti za dobrim, nima pa moči, da bi to izvel. Jezus je izvel dobro, o katerem je govoril; on je govoril kot tak, ki ima najvišjo in neustavljivo oblast. Z eno besedo je izgnal in ukrotil hudobne duhove, ozdravil bolnike, utešil vsako bolečino, dal mrtvoudnim, da so hodili, slepim, da so videli, mutastim, da so govorili, mrtvim, da so oživel. Imel je dar, preosnovati (človeško) dušo.

¹⁾ Mat., V, 44 id.

²⁾ Mat., VII, 3; Luk.; VI, 41;

³⁾ Jan., VIII, 7;

⁴⁾ Luk., XXIII, 34;

⁵⁾ Mat., XI, 28;

⁶⁾ Mat., V, 1, id.;

Ako se je kdo Proroku približal, ga zaupno poprosil, bil je gotov, da ga usliši. Dobrote so se usipale z njegovih ustnic in iz njegovih rok. To pa niso kaki posamični čudeži, ki so izdajali Duha, od katerega je prejel maziljenje⁷⁾, to so potoki čudežev. Spričevanja so zatrjena. Čudež ni kaka izimna prikazen v Jezusovem življenju, ampak normalno stanje, stanovitno znamenje njegove neusahljive dobrotljivosti; pokaže se, ako se z zaupanjem in s čutilom svojega uboštva pristopi k njemu.

Čudotvorec je potegal ná-se in si osvajal srca še bolj kakor Oznanovavec evangelja. Ljudstvo je povsodi taisto, na izhodu kakor na zahodu; mogočnost je ujame bolj kakor razumnost, sijajna dela bolj kakor najzgovornejše besede, čudeži bolj kakor pridige. A kadar se ta dva elementa združita, je vpliv neustavljiv. Nihče pred Jezusom in za njim se ni pokazal na zemlji tako oborožen z dvojno božjo močjo. Proroki so imeli samo včasih žarke njegove luči in izposojeno moč za izredna dela; Jezus poseda kot svoje lastno dobro večno resnico, ki razsvetluje, neskončno moč, kateri so pokorni življenje in smrt, narava in človeštvo.

Drugo svojstvo popularnega pojava Jezusovega je njegov značaj, krotkost in blagost. On se ne laska ljudstvu kakor zapeljivci; on je ljubi. Vse v njem je v službi te ljubezni. On se ozira na uboge, na male, na nesrečne, na zaničevane grešnike. Kako močno nasprotje v primeri s farizeji, učeniki, z glavarji vsake vrste, z duhovniki, starejšinami, pismarji, katerim je zaničevanje ljudstva zapoved in skoro krepost! Ta značaj Jezusov se je kazal iz vsega njegovega nastopa, govornice in delo-

⁷⁾ Dej. ap., IV, 27; X, 38.

vanja. Kdor ga je videl, mu je moralo priti v spomin tako znano mesto pri Izajiju o služabniku Jehove: „Glej, govori Gospod, moj hlapec! . . . Svojega duha sem mu dal, pravico bo narodom oznanoval. Ne bo vpil . . . Natrtega trsta ne bo zlomil, in tlečega prediva ne bo ugasil, v resnici bo učil pravico“¹⁾).

Človek, nenavadno nadarjen, nas dela plašne s svojo višjo nadarjenostjo; nehoté vzbuja ne vem kakšen strah. Moč rodi osamljenje; ljudje se je izogibajo, in da se ji ne podvržejo, se odstranijo. Ona zastraši tudi tiste, katerim blagovoli biti naklonjena. Nezmožni, da bi si pridobili zaupanje in naklonjenost, se močni zadovolje vladati s strahom.

Jezus je izvzet od tega splošnega zakona. Soglasje in moč njegovih sposobnostij in njegova neskončna krotkost očarajo in potegnejo ná-se vsa slaba bitja, trpeče, potrte, nesrečne in dosledno tudi ljudstvo. Sam porojen v sredi ubogih, odločen za mučeniško življenje, potega ná-se ljudi, ki nosijo venec trpljenja.

Njegov poklic trpljenja mu je bil vedno pred očmi: vedel je in čutil, da je odločen za smrtno kazen. Ta misel je raztegala nad vsem njegovim bitjem zavoj žalosti; toda ljubezen do Boga in ljudij je do cela gospodovala nad njim, in žalost, pomešana z dobrotljivostjo, je storila to ljubezen še izrazitejšo in bolj mikavno.

Oznanovanje evangelja v Galileji ima povse popularen značaj. Ker si je Jezus najprvo izbral za pozorišče svojega pridigovanja shodnice, koder se je množica zbirala vsako soboto, je bil gotov,

¹⁾ Izaj., XLII, 1, id.

da ga posluša vse prebivalstvo. On ne postopa tako kakor Janez, prorok v puščavi, ki kliče ljudstvo k sebi, on mu gre nasproti, on zatrjuje, on se postavi tja, koder je ljudstvo: to je znak moči in dobrote.

Ako je Janez po sami napovedi prihoda božjega kraljestva pretresel judovsko vest, kak vpliv je moral imeti Jezus, naznanjajoč galilejski množici, da se je božje kraljestvo približalo? Vsekako je morala ta pretresujoča novica kmalu provzročiti največih težav. Prva težava se je držala ideje same o napovedanem božjem kraljestvu, druga pa Mesija, ustanovitelja tega kraljestva. Vse v nauku in na osebi Jezusovi je naletelo poprek na predsodke ljudstva in galilejskih učenicov.

Pričakovali so političnega kraljestva: Jezus oznanja duševno in notranje kraljestvo; nadjali so se, da bode Zakon vladal: Jezus prorokuje kraljestvo Duha; želeli so Mesija, oboroženega s pozemeljsko močjo: Jezus se predstavi brez človeške pretveze, brez druge sile kakor sile svojega Očeta, modrosti, ki kaže večno resnico, moči, ki zdravi dušo in telo; sanjali so o zmagoslavju ljudstva in rodú mesá Abrahamovega nad vsemi narodi: Jezus pride, da ustanovi ljudstvo in rod z ljudmi, prerojenimi po sv. Duhu; bili so prepričani, da ime sinú Abrahamovega in zvestoba do Mojzesovega zakona zadošča, da so uvrščeni v to novo ljudstvo božje: Jezus ne zahteva drugega kakor nravno prestrojitev in vero v njegovo besedo.

Vse je bilo zoper njega. Pri Jezusu nisi zapazil nikoli tiste politikom lastne umetnosti, da bi se bil laskal javnemu menenju zato, da bi je laže ovladal. On prizanaša le slabosti in zakrije

v prilike previsoke resnice, ki jih ljudstvo ne more razumeti; on se približa duhovom, da bi jih milejše pritegnil k luči. A božja moč ne more uiti tu na zemlji uporom človekovim; Jezus je naletel na-nje in zato se njegov galilejski apostolat začenja z neuspehom.

Evangeljske listine ne označijo natanko vasij, trgov in mest Galilejskih, kamor je Jezus prišel oznanovat blago vest o božjem kraljestvu. Vender sv. Lukež pripoveduje na drobno njegovo potovanje v Nazaret o tem času¹⁾; živahno nam opisuje prizor v judovski shodnici in nam podá prvo razlago Jezusovo o bistvu njegovega kraljestva.

Zdi se, da se Jezus ni več prikazal v svoji deželi od dné, ko jo je zapustil, odšedši v Jordan, da sprejme Janezov krst. Hotel je spet videti mesto in tam evangelj oznanovati, koder je nepoznan rasel, in mu posvetiti prvence svojega galilejskega apostolata.

Nekega sobotnega dne pride po svoji navadi v shodnico, v taisto, ki jo je tolikokrat gledal, sedeč molčé v zadnjih prostorih, pomešan med sorojaki, poslušajoč berilo Zakona in razlage učnikov pa starejšin. Nepoznani delavec se prikaže danes v sluhu proroka; zvedavost je obrnila vanj vse oči. Morali so biti ljudje že nepotrpežljivi, da so se prepričali o vsem tem, kar se je o Njem govorilo. Načelniki sinagoge so ga morali gledati z nekako predrznostjo. Polovičarska vednost teh pokrajinskih učnikov jih je vzlovoljila, da bi okušali besedo neizobraženega rokodelca, ki ni obiskaval šole, ki ni imel nikakega naslova in ki je pretrgal vsako zvezo z njihovimi običaji.

¹⁾ Luk., IV, 16 id.

Ko so odmolili običajne molitve in prebrali mesta iz Zakona, dajo Jezusu čast, da bere nekaj iz prorokov. Na povelje predstojnikovo pride „Hasan“ in mu ponudi sveti zavoj; on ga razgrne in najde mesto iz proroka Izajija: „Gospodov duh je nad menoj; ker me je Gospod pomazilil, poslal me je pridigovat krotkim, da ozdravim pobite v srcu in oznanim jetnikom prostost in zaprtim rešenje; da okličem spravno leto Gospodovo in dan maščevanja našega Boga, da utolažim vse žalostne, da žalostnim na Sionu napravim in jim dam venec namesto pepela, olje veselja namesto žalosti, prazničen plašč namesto žalostnega duha; in imenovali se bodo v njem močni v pravičnosti, Gospodovo zasajenje v poveličanje¹⁾).

Jezus zavije zavoj, ga dá „Hasanu“ in sede.

Vsi ga gledajo molčé. Tedaj začne govoriti: To, kar ste slišali, se je danes izpolnilo.“

Jezus razloži Nazarejcem, da je on Tisti, nad katerega je Duh Gospodov stopil, da je z močjo tega božjega maziljenja mesijanski odposlanec, poglavar božjemu kraljestvu; in on jim opiše naravo tega kraljestva, kakor ga je Izajija proročeval.

Taka slika ni imela ničesar na sebi, kar bi laskalo idejam, ki so jih gojili farizeji in šole. Fanatični rodoljubi in gorečniki Zakona niso našli v Njem sebi primerneга ideala. V njegovem slikovitem jeziku iščemo zaman migljeja na bodočo zopetno ustanovitev Izraelskega kraljestva, na njegovo osvoboditev izpod rimskega jarma, na zmagovito razširjenje Zakona, s katerim se je ošabnost tega ljudstva bahala; šlo se je le za ljubezen

¹⁾ Izaj., LXI, 1 id.

in za neskončno usmiljenje Večnega: to je v resnici pričakovano kraljestvo. Vpraša se le za uboge, ponižne, vjete, zvezane, potrte in tiste, ki plakajo: to so izvoljenci novega kraljestva. Taki ljudje so povsodi, po vsej zemlji, kakor v Izraelu; zakaj povsodi človeška duša trpi, pričakuje in vzdihuje v verigah, v katere ga zlo uklepa, povsodi kliče Tistega, ki edini razsvetljuje in tolaži, osvobaja in miri.

Kdo je ta blagovestnik, ta tolažnik, ta odrešenik vsaki vesti? Ni ga med ljudmi; treba je, da ga Bog pošlje, in da more izvršiti svoj posel, je treba, da je Duh božji v njem. Po tem Duhu bode ustanovil božje kraljestvo, ki je odločeno, da dovrši in venča razvoj vseh rečij.

S kakim ganljivim naglasom, s kakim mazilom, s kako zgovornostjo govori Jezus o božji ljubezni, o mukah duše, ki je Boga oropana! S kakim občutkom kaže na veselje, ki je pridržano tem, ki sprejmejo blagovest; venčali se bodo z diademom, mazilili se z oljem mirú, oblekli se s plaščem radosti in se dvigali v pravici liki terebinte božje! Soditi moremo po učinku, ki ga je proizvel; odobrenje in strmenje je bilo enoglasno.

Ko pa se je prvo gibanje pleglo, se vzdigne samo po sebi nasprotje v velikem številu. Jezus se pokaže jasno kot Mesija. Popraševali so se, s kako pravico si upa prisvajati ta naslov, in kazali so zaničljivo na njegovo ubožno rojstvo: „Ali ni to sin Jožefov?“ so dejali.

Nasprotje se je poostrilo; pritiskali so nanj s silo, da bi zvedeli, na kakšna znamenja on opira svoje visoko zvanje? Nepristransk razum ostane miren; le v svojih predsodnih mislih

užaljeni duhovi nimajo sebe v oblasti. Fanatizem je vladal skoro povsodi pri Judih v tej dobi; potrebovali so znamenj in so jih zahtevali od Jezusa kot v opravičenje njegovega mesijanskega poklica. Jezus jih ni privoščil Nazarejcem, kakor jih je vselej odrekel tistim, ki so jih od njega zahtevali v taistem duhu nevere. On jih privošči tem, ki imajo vero, nikoli pa tem, ki se prepirajo rezko in ošabno. To je značilno dejstvo v vsem njegovem življenju, karakterističen znak njegovega postopanja.

Ali ni čudežev delal že v Jeruzalemu, v Judeji in Kafernavmu? In ali ni imel pravice, pokazati nanje vpričo svojih someščanov, ki so se izpodtikali nad tem, da se Jožefov sin izdaje za božjega poslanca?

„Po pravici mi očitajte“, jim pravi, „pregovor: Zdravnik, ozdravi samega sebe. To, kar si storil drug d, stori tudi pri svojcih. Vse to, kar si izvršil v Kafernavmu, pokaži tudi tu v svoji deželi.“

Jezus ostane neizprosen. Nič se ga ne prime, razun zaupanje in ljubezen; nobeno izzivanje ga ne premoti, nobena zahteva ga ne upogne. On je kakor njegov Oče: on se upré ošabnim in silnim, on ljubi ponižne in pohlevne.

„Resnično vam povem“, odgovarja Nazarejcem, „vi opravičujete drug pregovor: „Noben ni prorok v svoji domovini. Bog ga pošlje, kamor hoče.“ In sklicujoč se na zgodovino, pristavlja: „Poglejte Elija! V dnevih, ko je on prorokoval, je nebo ostalo tri leta in pol zaprto in je bila velika lakota po vsej deželi; tedaj je dosti vdov bilo v Izraelu: a Elija je bil poslan le k eni v Sarepti, v Sidonskj

deželi, vdovi, ki je bila uboga.¹⁾ In o času Elija proroka je bilo dosti gobavcev v Izraelu: a očiščen ni bil noben drugi kakor Sirijec Naman.“²⁾

Jezus je dal čutiti svojim oporekovalcem trdo resnico. Namignil je s temi vzgledi, da božje kraljestvo ni navezano na ljudstvo prorokov, da ga to trdovratno ljudstvo ne sprejme, da bode Mesija poslan paganom, onim lačnim in gobavim, katerih podoba je uboga žena v Sarepti in Sirijec. Nič ne more raniti bolj krvavo verske ošabnosti farizejev in njihovega krivega rodoljubja.

Nauk Jezusov naposled ni bil drugi kakor nauk prorokov o božjem kraljestvu in o samem Mesiju; toda tisti, ki jih zmota vjame in strast potegne, nečejo videti ničesar drugega kakor to, kar strasti ugaja in se zmoti laska. Resnica jih ne razsvetli, jih zmede; ne vidijo več, ampak so slepi; gnani od jeze se dajo navdajati le od sile; proklinjajo, izobčujejo, kamenajo in moré.

Razdraženi po besedah Prorokovih, ki jih ni zmatral vredne, da bi bili priče njegovih znamenj; užaljeni po njegovi govorici o paganih in svetem ljudstvu, se Nazarejci vzdignejo. Z zaničevanjem svojega zakona, brez poprejšnje sodbe, brez poveseta, ga zapodé iz sinagoge, ga ženó daleč iz mesta kot izobčenca; in v svojem fanatizmu ga hočejo zagnati z vrha gorske skale.

Kako je Jezus ubežal temu uporu? Božja moč ga je varovala. Evangelist ga kaže v sredi teh obsedencev, mirnega in pohlevnega. Nihče ne iztegne roke nad njim, vsi se umaknejo in on odide.³⁾ Nihče nima oblasti nad Jezusom. Sv. Duh,

¹⁾ III, Kr., XVII, 9—24.

²⁾ IV, Kr., V, 9—14.

³⁾ Luk., IV, 30.

ki ga navdaja, ga varuje. On gre, kamor ga sveti Duh vodi, skozi tolikrat se zarotelo, a vselej onemoglo človeštvo, ako se sam ne prepusti njegovim udarcem.

Zapustil je Nazaret in je moral jokati nad njim, zakaj kakor ga ni nič bolj oveselilo, kakor zaupanje, tako ga ni nič bolj užalostilo, kakor nevera.

To je usoda krotkih in ponižnih, da so prezirani in preganjani. Šel je čez gore po poti proti jezeru in se je obrnil čez Kano in ravnino El-Batuf proti Kafernavmu.

Drugo poglavje.

Jezus v Kafernavmu.

Genezareško jezero je biser Galileje. To pa ni samo vedno modri zafir; njegove vode so podobne spreminjajočemu in odsevajočemu se opalu. Gore na okrog so mu lepo izrezan okvir. Na zahodu so sive višine Safedove, skalnati obrunki Hamarja, Korun-Hatin, vrh Arbel, gorovje Tiberijsko; na izhodu je skrajno, zeleneče podolje, ki se vije z višine Gaulanske dežele, in se časih zasučē, da spet pada navzdol; na severu so Korazinski hribi in onstran veliki Hermon, lesketajoč se v snegu, — vsi ti zapirajo obzorje od vseh strani. Ta neizmerni kolobar se odpira le na jugu, da dela Jordansko dolino in daje izhod reki. Belo liki srebro je južno nebo, ki ga obdajajo modre in soparne gore Beskana in Adjluna.

Vulkani so zmedli to gorovje in te hribe, kakor so pretresli divjo okolico Mrtvega morja. Črni bazaltovi skladi, ki so jih izbljuvali, se vidijo od vseh strani. In vender, káko nasprotje med Mrtvim morjem in med Tiberijskim morjem! Eno je žrelo, drugo je čaša; božja jeza se zdi da se razteza nad enim, božja ljubezen nad drugim. Tukaj je mračna, strašna puščava; tamkaj mirna jasnost.

Jezero se razteza v podobi klina od severa proti jugu, mereč nad 20 kilometrov; zajeda se

proti zahodnemu obrežju, ki se razteza v polkrogu od griča Meždela do predgorja Kan el-Minieh; njegova največa dolžina znaša tri do štiri milje; tvori nepravilno okrogolino.

Kadar se nebo zrcali, bliščeč se od bele luči, tedaj se pokaže vse belo, podobno snegu na Hermonu.

Oko ne razločuje več, kje se jezero konča in kje se nebo začne. Griči obeh bregov manjšajo v daljavi svoje grebene in svoje barve. Najbližji se barvajo temno-vijolčasto, najdaljši blemodro. Zdi se, da jezero dremlje po solnčnem zahodu; njegove vode brez gub, kakor zavrete odsevajo kovinski svit. Gledan v svoji širini, se spoji z zemljo: svitla črta liki jeklena rez označuje obrežje. Griči odsevajo prosto v širokih, vijolčastih, mokrotnih potezih na zelenem dnu. Časih stopi nekak dihljej z gorâ in dela gube na beli, nepremaklivi preprogi, ne da bi jo pretresel; to je kakor nekako stokanje. V tej meri, v kateri dan pojema, zginevajo polagoma jezerske barve in se poizgube v vijolčasto sivost liki nebo. Ko se zvezde pokažejo, se oživi veterc, val odbija na prod, se laska oleandrovim grmom in vznemirja veliko trsje. Jezero se vzbudi in govori; njegovo mrmranje je neskončno sladko. Stari, pravi jezero, so ta veterc imenovali Kinerot, ker je imel obliko harfe, „kinor“ Hebrejcev; glasi se kakor harfa.

Dvajset mest se je tedaj kopalo ob tem jezeru, ko je Jezus veslal po njem, — Kafarnavm, Betsajida, Meždela, Julias, Kersa, Gamala, Tariheja, Hipos, Kufeir. Karavane so polnile ceste okrog jezera in so stopale skozi Vadi-Hamar, El-Armud,

El-Naši iz Sajide, iz Tira in Akre. in skozi Vadi-Zukeif in Zemak iz Damaska, Gavlonitide, Itureje, Trahonitide in Haurana.

Dandanes je ostalo le še edino mesto Tiberiada z dvema ali tremi vasmi felahov. Povsodi razvaline, nelični kupi neobdelanih ali obdelanih skal, ki so ohranile le ime iz preteklosti.

Ko nastane noč, zažaré ognji na zahodnem obrežju. To so ognji beduinov, ki taboré v sidrovih grmih v sredi visoke trave. Ni več karavan: vidijo se le mimogredoče vrste nomadskega rodú, ki vêde skozi polja cele rodbine z ženami in otroki, čepečimi na zvutih šotorih.

Tu sem na breg tega izvoljenega ¹⁾ jezera je Jezus prišel iskat pribežališča, ko so ga zapodili iz Nazareta.

Eno najživahnejših mest vsled prehoda karavan je bilo Kafarnavm. Ležalo je na severnem koncu jezera, malo bliže zahodnega brega kakor Jordanovega ustja pri vstopu v Vadi-Nasif, ob cesti, ki vêde v Damask skozi Gavlonitido, in na prijetnih klancih, ki se spuščajo proti jezeru od Safedskih višav. Njegove hiše segajo tja do robú. Male izbokline služijo za pristanišča ribiških čolnov. Ribarstvo je tu zelo cvetelo. Jeruzalem je imel poseben trg, kamor so jezerski čolnarji hodili prodajat svoje posušene ribe. Težko je povedati, koliko ljudstva je bilo v Kafarnavmu. Ker je bilo mesto na meji četrtnije, je bilo obzidano, je imelo stotnijo vojakov, mitnico in urad za prevoznino. Prebivalci so bili ponosni na svojo sinagogo, sezidano po darežljivosti nekega stotnika.

¹⁾ Izaj., LX, 2 id.

Od Jezusovega mesta so ostali le brezobrazni ostanki, nakupičeni ali zagrebeni v zemljo. Razvaline pokrivajo površje v daljavi enega kilometra in v širjavi štiri ali petsto metrov: to označuje, da je bilo mesto majhno. Celo ime je na pol izginilo. Kafarnavm ni več kakor Tell-Hum.¹⁾

Če prehodimo te griče, ki so podobni grobovom, če gremo za temi zidovi, ki zravnavajo zemljo, je nemogoče, predstaviti si staro mesto. Le sinagoga se spozna na ponosnih razvalinah. Njeni veliki temelji z uglajenim apnencem so ostali na mestu. Lahko premerimo razsežnost poslopja, naštejemo štiri vrste slopov, ki je delé od znotraj v pet ladij. Tu je prag velikih vrat, sled tečajev, zidci, strženi stebrov, kosovi friza in akan-tovi listi kapitelov.

Verjetno se je tu Jezus prikazal, tu je govoril vsako soboto skozi več mesecev. Prav blizo in naslonjeno na izhodni zid te stavbe se spozna drugo poslopje novejšega časa; to je brez dvoma cerkev, ki jo je postavil spreobrnjeni jud Jožef za časa Konštantina na mestu Petrove hiše, koder je Jezus prebival.

Stoletja in prekucije so prešle nad Kafarnavmom, izpolnujoč prokletstvo, ki je je izrekel Prerok galilejski, ker ni spoznal vzveličanja, ki mu je je prinesel v sladkosti svojega prihoda. Nezvesto mesto je preminilo; jezero, природа, nebo se ni spremenilo. To so pač taisti griči, ki jih je Jezus prehodil, sam ali s svojci, da je tam molil in govoril ljudstvu; taiste steze, po katerih je korakal; taiste po valovih obeljene skale, na katerih je počival; taisti, z oleandrovimi grmi in kono-

¹⁾ Glej dotatek D: Pristnost lege Kafarnavmove.

ljikami pokriti bregovi, po katerih je šetal. To je taisto obzorje: na zahodu proti zeleni planjavi genezareški glej dolino Ramier z odtrganimi in zardelimi skalami, skozi katero je prišel iz Nazareta, in gorico Meždel s svojim razvaljenim stolpom, morda nekdanjim bivališčem Marije Magdalene; bolj blizo na strani Kafarnavma je Betzajida, domovina njegovih najljubših apostolov; na izhodu Julias in samotni hribi, koder je Jezus prvikrat pomnožil kruhe; deželi Gerazena in Kersa, kjer je izganjal hudobne duhove; na jugu jezero brez bregov in nebo oblito z lučjo.

Pod kakimi pogoji se je izvršil beg Jezusov v Kafarnavm? Ali ga je spremljala njegova mati in udje njegove rodbine? Ali se je mudil v Kani? Ali je povel s sabo katere svojih učencev? Molk evangeljev nam ne dovoli ničesar potrditi. Kar je važno, da povdarjamo, je to, da je Jezus, zapojen in zaničevan od Nazarejcev, nadaljeval odločno svoje veliko delo.

S tem, da je bežal, je začel s tesnejšimi vezmi potegati ná-se učence, ki naj bi z njim delovali.

Do tega trenutka mu niso vselej sledili. Potem, ko so se mu pridružili na njegovem potovanju v Jeruzalem, so se vrnili k svojim rodbinam in k svojim delom. Na povratku od praznika Purim se je Jezus obrnil proti Nazaretu, njegovi učenci pa so se ločili in vsak je šel svojo pot domov.

Ko pride Jezus na breg jezera, proti Betzajidi, vidi, da mu sledi velika množica; gnetla se je, pravi evangelist,¹⁾ da čuje božjo besedo. Ko je šel po bregu, zapazi dva čolna, iz katerih so

¹⁾ Luk., V, 1.

stopili ribiči, da bi izpirali mreže. Eden je bil Petrov; Jezus stopi vanj in reče, da ga odmakne malo od kraja; potem sede in iz čolna uči ljudstvo, ki je ostalo na bregu.

Ko konča, reče Simonu: — „Odrini od kraja in vrzi mrežo na lov.“ — „Gospod“, odgovori Simon, „celo noč smo delali in nismo nič ujeli; na tvojo besedo pa bom vrgel mrežo.“

On vrže in ujeli so tako veliko število rib, da se je mreža trgala. Dajo znamenje svojim tovarišem, ki so bili v drugem čolnu, da pridejo na pomoč. Ti pridejo in napolnijo oba čolna, da sta pretila se potopiti.

Ko Simon to vidi, pade na kolena pred Jezusa. — „Gospod, pojdi od mene, ker jaz sem grešen človek.“

Vsa duša Petrova tičí v teh besedah: nenadna in odkrita, goreča in nesebična. On in vsi njegovi tovariši strmé v očigled takemu lovu. Jakob in Janez, Cebedejev sin, sta bila tukaj. Jezus pravi nato Simonu: — „Ne boj se, odslej boš ljudi lovil.“

Petrov vsklik ga je ganil. Človek, ki spozna svojo nevrednost, se poviša pred Bogom. Spoznavši se za grešnika, je Peter spoznal svetost svojega Gospoda. Ta čut njegovega ponižanja in velikosti Jezusove mu je zaslužil, da je bil posvečen v svojo visoko nalogo. Ne več verjeti samemu sebi, to je bil prvi pogoj, da postane apostol.

Jezus stopi malo dalje in vidi Jakoba in Janeza, svojega brata, ki popravljata svoje mreže v čolnu. On ju pokliče in onadva popustita mreže in svojega očeta Cebedeja v čolnu z njegovimi delavci ter mu sledita.¹⁾

¹⁾ Mat., XIII, 18—22; Mark., I, 16—20.

Tako se pojavljajo prve poteze očitnega delovanja Jezusovega.

V tem živem organizmu, ki bode njegova vidna cerkev, se pokaže najprvo apostolstvo. Potegniti ljudi na svoj nauk, na svoj zakon, na svojo osebo: to je delo, h kateremu on vabi svoje učence. Pri prvem poklicu na Jordanskem bregu jih je potegnil v svojo bližino, ne da bi jim povedal, kam jih povêde; danes jim dá razumeti svojo veliko nalogo v besedi, ki kipi od simbolizma: „ljudolovci.“

Malo galilejsko morje, to je svet; četveri ribiči iz Betzajide, to so prvaki tiste legije apostolov, ki naj mečejo mreže na človeštvo. Načrt je neizmeren; delavci so nič, toda Jezus jih pokliče in kakor je Bog, ki ga naziva svojega Očeta, iz nič ustvaril svet, ga bode tudi rešil (ozdravil) z ničem. Ničnost človekova naj spričuje moč božjo.

Jezus, obdan s svojimi četverimi učenci, dospe v Kafarnavm. ¹⁾

Ni bil tu neznan; mudil se je tu nekaj časa, predno je prvikrat potoval v Jeruzalem za prve velike noči svojega očitnega življenja. ²⁾ Nekaj mesecev pozneje se je proslavil z ozdravitvijo sina kraljičevega Herodove četrtinje. ³⁾ Proroki so napovedovali, da bode luč božja svetila na bregovih tega morja, koder je stal Kafarnavm, ob mejah Zabulona in Neftalija. ⁴⁾

Bil je soboten dan. Jezus s svojimi učenci se podá v sinagogo in pridiguje tamkaj. Vtis je bil

¹⁾ Mat., IV, 14; VIII, 14—17; Mark, I, 12—39; Luk., IV, 31—44.

²⁾ Glej knjigo II. pogl. V.

³⁾ Glej knjigo II. pogl. VI.

⁴⁾ Izaj., IX, 2.

izreden. Prekosil je vse učenike, farizeje in pismarje. Ni se skliceval po njihovem načinu na veljavo starih, ni se opiral na Hilela in Šamaja, on je sam zatrdil in razložil z najvišo veljavo besede prorokov; tolika je bila njegova moč in njegovo prepričanje, da se vsi ti sužnji oblike vkljub novosti niso mogli ustavljati čarovitosti, ki je odsevala z njegove osebe.

Nepričakovan dogodek je izzval v Jezusu delavnost nove moči in še pomnožil strmenje množice.

Med množico ljudij je bil človek, obseden od nečistega duha, ki je hipoma zakričal z velikim glasom, obrnivši se do Jezusa: — „Kaj je nam in tebi, Jezus Nazarenski? Si nas prišel pogubit? Vem, kdo si, Sveti božji.“

Jezus mu zapreti.

„Obmolkni“, mu reče, „in pojdi iz človeka.“

Hudobni duh ga je trgal silovito, vrgel na tla, v sredi ljudstva, je velik glas zagnal in iz njega šel, ne da bi mu storil kaj hudega.

Trepet groze, pomešan z ostrmitvijo, se je razširil po vsej množici. Vsi se poprašujejo: „Kaj je to? Kakšen nov uk je to, da z oblastjo tudi nečistim duhovom zapoveduje, in so mu pokorni?“¹⁾

To je prvi prizor, omenjen v evangeljskih listinah, koder se razodeva najviša oblast Jezusova nad hudobnim duhom, ki nevidno strahuje človeštvo in ki vidno obseda nekatere ljudi.

Ko je bil Jezus skušan, ga je premagal za-se; s svojimi eksorcismi ga bode ukrotil v drugih. Taki dogodki se ne smejo niti zatreti niti zmanj-

¹⁾ Mark., I, 23—37; Luk., IV, 33—37.

šati, ampak se morajo pojasniti; zakaj nanašajo se na vprašanje o hudem in ne moremo jih razumeti v evangelijskem zmislu, ne da bi upoštevali v tem oziru Jezusov nauk.

Nobeno bitje ni osamljeno v neizmernosti stvari; vse stvari so zvezane z nevidnimi verigami. Ti tajni, globoki in stanovitni odnošaji sestavljajo organično in živo edinost vesmira. Tvarina je pod vlado nepoznane moči, ki načeluje spremembam, preobrazbam, skupinam in razvojem; duhovi se gibljejo okrog Tistega, ki je vir in gorišče njihove razumne in svobodne delavnosti; ene veže ljubezen in najvišja volja, katere zakone izvršujejo; drugi so daleč od te volje in jih upor vleče k neredu in sovraštvu. Med vidnimi stvarmi in svetom duhov so duše; te delajo posredujoče polje, ki se dotika tvarine, katero one oživljajo, in Duha, od katerega one prejemajo neposredne svoje nagibe. To kraljestvo je kraljestvo človekovo: on je vrhunec vesoljnega zbližanja. Vse, kar biva, se povrača v njem. Duša je pod pritiskom tvarine in duha; ona je sposobna združiti se s tvarino, ki jo preobrazi, uredi, oživi in ki ji daje vse življenje; ona je v istem času odprta skrivnostnemu delovanju duha, zakaj Duh božji more vanjo stopiti, ji prijaviti svoj nagib, svojo resnico, svojo mičnost; in ustvarjeni duhovi, dobri ali hudobni, se lahko zvežejo ž njo s tajnimi zvezami, kakor že ona pripusti prevladati v svoji vesti hudo ali dobro.

Kakor telesa potega skupno središče, ki vlada in vzdržuje njihova gibanja, da tako tvorijo sestav (zistem), nekako družino ali svet, ravno tako potega proste duhove skupna privlačnost, da se združijo in postanejo nekaj mistični organizem.

Privlačnost se naziva fizična moč, ki kraljuje nad stvarino; privlačna moč duhov pa je ljubezen in volja.

Vsaka filozofija, ki izgubi izpred očíj to obsežno skupnost, pokvari našo naravo, prezre igro življenja, veličastvo pojavov, katerih pozorišče je, in svoj čudoviti namen.

Po nauku Jezusovem zlo ni samo človeško dejanje, ki ima svoj izvor v hudobni volji in v podedovanju, svojo priložnost v slabosti mesa, svojo kazen v fizičnih slabostih in bolečinah, temveč zlo je dejanje, ki presega vrsto, ki se pospne v skrajni razkrojitvi do višega sveta duhov. Zlo, katerega plen je človeštvo, ima svoj prvi vzrok v navdajanji duhov, ono je zaključek tega, kar se godi v njihovih nevidnih krogih. Človek ni samo pozemeljsko bitje, podjarmljeno od strastij, ni samo sebična in ošabna volja, ki skuša vsemu prednjačiti, človek je duh nižje vrste, ki je prepuščen zlobnim in pokvarjenim duhovom, višim kakor je on.

Jezus in njegovi apostoli so jasno učili bivanje satanovo in demonov in njihovega vplivanja na človeka. Jezus govori dostikrat o skušnjavcu. Imenuje ga ὁ Διάβολος (Zasramovalca), ὁ Πονηρός (hudega), ὁ Ἄρχων τῶν δαιμονίων (glavarja demonov), ὁ Ἐχθρός (sovražnika), in Βεελζεβουδ Baal-Zebad, (ime filistejskega božanstva, katero so dali Judje poglavarju demonov) in Σατᾶν Σατανᾶς (Satan), in Ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου (Gospoda tega sveta). Omenja ga v svojih govorih na gori,¹⁾ v Gospodovi molitvi,²⁾ v svojih prilikah,³⁾ v svojih pogovorih

¹⁾ Mat., V, 37;

²⁾ Mat., VI, 13;

³⁾ Mat., XIII, 19;

s farizeji.¹⁾ To je močni oboroženec, ki ga je prišel zvezat in izgnat; pripisujejo mu velike hudobije, nevernost Judov, izdajo Judežev, zaslepljenje poganov, grozovite bolezni, obsedenja in obleganja.

Bivanje hudobnih duhov, njihovo zgodovinsko vmešavanje v vrsto dogodkov je tradicionalna resnica, ki se najde povsodi, pri vseh prvotnih rodovih, pri semitskem, azijskem in turanskem, na vseh stopinjah njihove omike. Ono je del dedščine in celó človeške vesti; le lahkomišljenost in najivna enostranost vidi v tem sad nevednosti ali neumnosti, sleparstva ali lahkoovernosti.

Nasproti temu občnemu spričevanju, ki obsega celo človeštvo, — vse njegove vere in vse njegove filozofije, vsa njegova izročila in vse njegove nauke, največa imena v poeziji, vedi in pobožnosti, — vidimo le tri ločine: pri poganih epikurejce in cinike, pri Judih pa saducejce. Na te se naslanja kritika materijalistov in modernih panteistov in tista filozofija, ki prizna osebnega Boga, a ga izloči od tega sveta, ker obravnava razvoj človeštva tako, da ga prepusti svojim lastnim močem, kakor bi Boga ne bilo: evfemističen ateizem, ki pomiri priproste, izognivši se brutalnim negacijam, a dospe do taistega zaključka kakor skepticizem ali najstrožji ateizem.

Ta zadnja negacija, ki obstoji poldrugo stoletje, ne sloni na nikaki resni podlagi. Izcimila se je umetno po drznih trditvah, laskajoč se našemu skrivnemu strahu pred nevidnim in našemu zaničevanju spričevanja drugih. Ali se je kedaj dokazalo, da duhov ni? In ako so, ali ne

¹⁾ Mat., XII, 24.

posredujejo v svetu naših čutil, naših nagibov, naših domišljij, naših strastij, naših sanj? Veda brez Boga, materijalistična in panteistična, je ošabno sklenila, da so vse nenavadne prikazni, katerih je polna zgodovina: čaranja, vedeževanje, zagovarjanje, poklicanje hudiča, praznoverje, zakletev, vraže, obsedanja, da niso drugega kakor blaznost nevednosti, domišljije ali pojav nervoznosti, histerije, somnambulizma ali naravnega magnetizma: ¹⁾ a dokazala ni nikoli. Nobena nervoznost ni razjasnila, kako visé telesa v zraku proti zakonu težnosti, kako se vidijo skrite reči, kako se napovedujejo prihodne reči, kako se govoré tuji jeziki, ne da bi se jih kdo učil. Nikako zanikanje ne premore teh dejstev. Bivajo, so dokazana, so jasna, prezirajo nauk, kateri zameta posredovanje razumnih bitij, viših od človeka. Gotovo imajo v teh prikaznih veliko besedo šarlatanizem, lahkoverje in praznoverje; a če tudi priznamo vzroke, ki jih zdrava kritika mora zavreči, je vendar še mnogo neovržnih pojavov, ki se ne dajo pojasniti iz takih vzrokov, in le strankar si jih dovoli ometati.

Ta negacija z navideznim mirom pokriva slabo boječnost teh, ki jo kažejo.

Zgodovina paganstva ni drugega kakor žalosten pojav satanskih del. Zmote in temé, ki

¹⁾ Med Bogom in človekom, pravi Platon, je treba priznati neviden svet duhov. Ti delajo soglasje obeh teh sfer. So vez, ki druží veliko celoto. To so tisti, iz katerih izhaja vsa vedeževalna vednost in vsa umetnost svečnikov, katera se nanaša na daritve, na posvečenja, na čarovnije, na prorokbe, na magijo. Zakaj Bog se ne razodeva neposredno človeku, ampak s pomočjo duhov. Tisti, ki vé vse te reči, je resnično navdahren človek (Platon, Gostija).

zmotijo razum in oskrunijo vest, strahovite pregrehe, ki razdevajo cele civilizacije, strasti, ki materijalizujejo človeško bitje in je priklenejo na to zemljo, na kateri se najde le bolest in smrt, — vse to odkriva neprestan vpliv hudobnega duha, kneza tega sveta; iz njega in njegovih legijonov izhajajo pojemajoči kulti, razuzdani in morilni, ki so orodje paganskega razpada. Skrivnostni zapeljivec, ki je prva dva človeka zapeljal k upor, nadaljuje svoje delo skozi stoletja, in to delo samoubojstva in sebičnosti, ošabnosti in razkošnosti, silovitosti in zvitosti, sužnosti in smrti, rase in pokriva zemljo, oklepajoč v usoden krog množico narodov, civilizacij in rodov. To je kakor potop; kje pa bode barka?

Ne zadošča pa za osvoboditev človeštva, da se mu dá zdravilna moč, ki bi pomirila njegove strasti, oživila in uravnala njegovo voljo; treba jo je utrditi in osvoboditi; utrditi proti zapeljivostim hudobnega duha, osvoboditi od jarma, ki jo teži. Katera bode ta moč?

Gotovo je v moči vsakega razumnega in prostega bitja, da s svojo besedo dá takorekoč svojo dušo drugemu in da vtisne vse svoje življenje v tiste, ki se približajo vplivu njegovega duha: to je največi dar in najviša moč, ki je bila dana kaki stvari; a kdo je ta duh? Omejena sila, s temo pomešana luč, malotrajna in zdrobljiva volja, slabo zdržna in neredna strast.

Odtod nezmožnost človekova, da bi prerodil človeka: razodevši se drugim jim izroči zlo, v katerem je sam prizadet. Božji duh, sam, vzvišen nad hudim, more izvršiti odrešitev človeštva; ta je bil popolnoma v Jezusu, in Jezus pravi, edini Vzveličar.

To je bila najpopularnejša služba Mesijeve. Predsodki so jo kajpak pomanjšali in omejili, kakor so pomanjšali in popačili podobo Mesijevo. V tem delu se ni šlo nikdar za drugo kakor za narod in izvoljeno ljudstvo. Vprašalo se je bolj za Juda kakor za človeka, bolj za ljudstvo kakor za posamičnika. Taka je bila izključnost tega ne- navadnega rodú, da je vse ostalo človeštvo izgi- nilo pred njim, in da je posamičnika samega tako rekoč pogoltnila visoka edinost naroda. Besede vzveličanja in mesijanske odrešitve so imele po- men le s stališča narodne in verske samostojnosti ljudstva. Neodvisen in zmagovit narod; svobodno, spoštljivo in v obče priznано bogočastje; okrog tega se je vse sukalo.

Nič ni bilo bolj daleč od Jezusove misli kakor to. Dasi pred vsem poslan Judom, se je zavedal, da je Mesija človeštva. To je človek in ne Jud, ki ga hoče vzveličati in osvoboditi; in če se je tudi Judom razodeval, je vender človek, s katerim govori, je prosto in zavedno bitje, je posamičnik, je duša, je tisto, kar dela vse ljudi pod nebom pred Bogom enake. V tem je njegovo ve- ličje in njegova občnost.

Delo človeškega vzveličanja obsega tako dva elementa: eden negativni, — osvoboditev od hu- dega duhá, katerega navadni pojavi in orodja se najdejo v svetu, prepuščenem njegovemu kralje- stvu, v naši oslabei in zmedeni volji, in v naših nerednih strasteh; drugi pozitivni, — je uspešno sodelovanje božjega Duha ali dobrega. Ta duh prodira v človeško bitje, na dno njegove duše, razsvetljuje in potega ná-se, utrjuje voljo, umerja nagone, postavlja človeka do cela v resnico in krepost, v pokoj in ravnotežje reda. Zakrit zdaj

v mesó, ki mora trpeti in umreti, se bode razodel nekega dne, kadar postanemo mi nesmrtni, spremenjeni, častitljivi, pogreznjeni, a ne pomešani v življenje samega Boga, v njegovo svetlobo, njegovo ljubezen in njegovo lepoto.

Ta služba Odrešenika in Vzveličarja v najglobočem, najbolj duhovnem in najtajnejšem pomenu besede je ostala nerazumljiva in naravno zanamajena po zgodovinarjih, ki so hoteli razlagati življenje Jezusovo, kvareč listine po volji materialistične, panteistične, skeptične in racijonalistične kritike.

Jezusova ozdravljenja obsedencev, hudiči, poglavarji hudičev, satan, — katerih uloga je bistvena v Kristusovi zgodovini in ki se ne more zatreti, ne da bi jo popačili, — so bila predmet velikih kritičnih razprav. Evangelj je poln rečij, ki motijo razum in nekaterikrat razdražijo. Dijabolična dejstva niso najizpodtakljivejša, toda mučijo gotovo moderno filozofijo, ki vidi v veri na hudiče le praznoverje, v dijaboličnih le bolnike; in kakor je Jezus veroval v hudobne duhove in jih izganjal iz trupel obsedencev, tako se kritiki ne bojé dolžiti Jezusa, da se je udeležil praznoverja svojega časa in svoje dežele. Mislil je, pravijo, da izganja duhove, ki so baje mučili uboge umobolnike; a jih je le očaral.

Razžaljiv zaključek to za tistega, ki se ni upognil ne sprejel krivih idej, katere begajo javno menenje; samovoljna teorija vrhu tega, ker modroslovje ni nikoli dokazalo, da duhovi ne bivajo, in veda ni nikoli zatrdila, da obsedenost ni drugega kakor dušna bolezen. Predno dolžimo

Kristusa praznóverja, spodobi se dokazati, da demoni, ki jih je on priznal in izganjal, niso drugega, kakor sanje judovske domišljije.

Lahko se prezre neosnovana in časih žaljiva trditev nekaterih kritikov nasproti splošnemu prepričanju.

Nekateri, ki so imeli Kristusovo modrost rešiti iz pogina, ali teorijo, ki zavira bivanje duhov, so si domišljevali sestav prilagoditve. Jezus ni veroval niti v satana niti v množice hudobnih duhov; ako on govori o njih ali ako se dela, kakor bi jih izganjal, je to zato, da se prilagodi idejam in govorici ljudstva. Slab izgovor: skušajo čuvati nedotakneno modrost Jezusovo, in žrtvujejo njegovo odkritost, njegovo priprostost, poštenost njegovega značaja; nič ni bolj neprimerno Jezusovemu postopanju. Nemogoče je bolj prezirati prikazen največje razsežnosti, jo ponížati in popačiti.

Duhove tajiti se pravi, tajiti nadčloveški izvor hudega; tajiti njegovo neprestano posredovanje v človeštvu, tajiti najmogočnejši razlog naše pokvarjenosti; tajiti obsedenost se pravi, tajiti najkrepkejši pojav skušnjavca, ki nas ima v sužnosti; tajiti ozdravljenje teh vklenjenih bitij po hudobnih duhovih v njihovih gibanjih in čutnih zmožnostih se pravi, tajiti eno izmed božjih močij Kristusovih.

Te zmote so usodne; navajajo do tajitve Jezusa in do mesijanskega dela.

Ako prodremo v najskrivnejšo vest svetnikov, ako opažamo življenje teh junaških duš, ki so hodile po stopinjah Kristusovih in podedovale njegovega duhá, vidimo jih v neprestanem boju,

a ne samo proti čutom in sebičnosti, ampak tudi proti hudobnim duhovom, katerih besni napadi jih ne prestanejo pretresati, ne da bi jih zmogli odvrniti.

Ljudska množica pozna le dela satanova. Hudobni duh, da jih zapelje, ima le odkleniti vihar strastij, poželenje sebičnosti in vrtinec častilakomnosti; pridržano je svetnikom, boriti se po vzgledu Jezusovem proti močem temè hudega, — tem zlobnim in duševnim silam,¹⁾ katerim je bil svet prepuščen od začetka.

To je do cela viša psihologija, ki je živ kometar evangelja, in ki ni dana grobi kritiki, da bi jo razumela. To polje ji je zaprto: da jo taji z ošabnim obrazom, te tajitve njene se malo upoštevajo; svetniki živé in napolnujejo zgodovino: v njih moramo gledati, da odkrijemo to, kar omejena veda živalskega človeka niti ne sluti.

Vsi ti zistemi ateizma in fatalizma popačijo ali porušijo pravi pomen hudega: in zato so nezmožni, prodreti v tistega, ki je rekel, da je brez greha, in ki je edini zmožen, premagati hudo. Kdorkoli se pokori tem zistemom, ne čuti velikega sočutja za človeka, ki ga tlačijo njegove pregrehe, ne čuje globokega vzdihovanja, katero prihaja iz pojemajočih prsij človeštva, ne upa več na splošno odrešenje. Duša Odrešenikova ostane zanj neprodorna. Razodeval bode v njegovem življenju z dopadajenjem njegove nauke, njegove moralne zapovedi; to je edini element, ki ga more tak človek doseči, — element, po katerem mu moralisti skušajo biti od daleč podobni, toda ne element, s katerim Jezus poseka vse učnike in

¹⁾ Efez., VI, 12.

vse nadvladuje. Dobro razširjati je v moči modrijana; duhovom zapovedovati, to ne pristoji več človeku; zakaj za to ceno je mogoče res odrešiti in oprostiti človeka. Jezus je imel to moč: on dvigne dušo, njegova beseda odstrani hudega duha, ki jo trapi; zmaga je nad njegovimi navdajanji, odbija njegove napade, in podeli verniku z razsvitljenjem duha moči, ki potega njeno voljo v voljo božjo.

To so dejstva, o katerih evangelj daje spričevanje. Ako jih zanemarimo, vzamemo Jezusu njegov najizvirnejši znak, ga ponižamo pod površje navadnih grških ali rimskih filozofov ali judovskih rabinov. Zadošča, da se ozremo na demonologijo Judov v prvem stoletju in na praznoverske šege njihovih eksorcistov, ako hočemo zavriniti tako žalitev njegovega veličja in premeriti, kako visoko stoji on s tega in vseh stališč nad površjem svojega časa.

Ena najjudomačenejših idej judovske vere je bivanje duhov, angelov in demonov, — stvari, ki so više kakor človek, v sredi med Bogom in med njim. Menilo se je, da ta nauk izvira iz Kaldeje in Perzije in da je od babilonske sužnosti sem.

Zgodovina dokaže krivost take razprave. Najstarejše listine Izraelske vere omenjajo angelov. Je angel, ki tolaži Agaro v puščavi; ¹⁾ je angel, ki razruši Sodomo in reši Lota; ²⁾ so angeli, ki jih je videl speči Jakob stopati gor in dol po skrivnostni lestvici. ³⁾

¹⁾ Gen., XVI, 7:

²⁾ Gen., XVIII:

³⁾ XXVIII, 12.

Večji del poznejših knjig za Genezo je napolnjen z analognimi mesti, koder je govor o teh viših duhovih na zemlji in o njihovih neštevilnih vrstah. Kakeršen razvoj je že izkusila vera starih v teku zgodovine, ostala je vendarle vedno čista; vera v duhove se ni nikoli zavirala in dasi je bila prvotna dogma vsa v poetičen zavoj povita v sredi ljudskega praznoverja, ni se nikoli prevrnila v legendo in basen.

Stare knjige same pred babilonsko sužnostjo so predstavljale v različnih oblikah angele z najbujnejšo pojezijo: kerubina z ognjenim mečem, čuvajočega vhod v raj; ¹⁾ nebeške trume, ki po viziji Mihejevi obdajajo božji prestol; ²⁾ satana, ki pride v posvet sinov božjih in ki obravnava z Jehovo skušanje Jobovo. ³⁾

Vera v demone, v angele, v duhove je bila pri Judih popularna. Le Saduceji je niso imeli; to so bili epikurejci tega ljudstva. Ne samo bivanje demonov je bilo pripoznano; ampak verovali so tudi v njihov vpliv in posredovanje v življenju. Dosti boleznij in slabostij je prihajalo od njih. Imenovali so jih nečiste ali hude duhove; pridržavši to zadnje ime demonom, ki so vodili bolnike v grobove ali na nečiste kraje. ⁴⁾ O nekaterih ljudeh so rekli, da imajo hudega ali nečistega duha.

Obsedenost se ne sme zamenjati z nikako fizično boleznijo. Ona ni bila kak organski, materialni nered, ne kaka vrsta halucinacije ali

¹⁾ Gen., II.

²⁾ I Kr., XXII, 19 id.

³⁾ Job, I, 6.

⁴⁾ Talmud Hieros., Errubin, fol. 42, 2.

duševne odsotnosti, ne kaka oblika nervoznosti, kakor so zatrjevali racijonalistični kritiki, v zasmeh listin, ki jih omenjajo; ona je posebno stanje duše, psihologičen nered. Pričujočnost demonova v nekaterih ljudeh ne požre in ne razruši njihove osebnosti; „jaz“ je nerazrušljiv in nedotakljiv. Bog sam, ki more vse razrušiti, kakor je vse ustvaril, ne razruši ničesar, in noče nič uničiti. Satanovo najhujše delovanje deluje v nesrečnikih, nad katerimi zmaguje samo v organskih, nižjih zmožnostih, v domišljiji in čustvih; svoboda se more trenutno vkleniti, toda ne pripada demonu, ako se mu sama ne uda.

Obsedenec je pod oblastjo duha, ki ga muči, zavira in moti njegovo svobodo, mu jemlje pravilno gospodstvo nad njegovim telesom in njegovimi udi, govori skozi njegova usta in prevrača njegovo čutnost. Nerednosti, ki jih razodevajo njegove zmožnosti, ne izhajajo iz bolnega stanja možganov ali organov, ampak prihajajo od silovitega in motečega delovanja neke višje volje. One so rezultat, ne pa vzrok in zato ozdravitev obsedenca ne odvisi od medicine, ampak se more izvršiti le z moralnim delovanjem duha nad duhom.

Res je, da so navadno prave bolezni spremljale obsedenost.¹⁾ Nekateri čuti so bili večkrat zadržani; demoničen človek ni videl, ni govoril; bil je predmet krčev, epileptičnih popadkov.²⁾ Toda nič nam ne daje pravice, da bi zamenjavali te bolezni

¹⁾ Mat., IX, 32. Primeri Mark., IX, 17--25; Mat., XII, 22.

²⁾ Mat., XVII, 14.

z obsedenostjo samo. Vse, kar se more povedati pri natančnejšem zasledovanju tekstov, je to, da je zmedenost, pritirana v organično življenje obsedenca, morebiti nastala od silovitega vplivanja duhá, ki ga je mučil. Edinost, ki veže dušo in telo, je taka, da zmedenosti v organizmu privlečejo psihične zmote, kakor duševne zmote rodé organične nerednosti.

Praznoverje in magija sta se pomešavala v to verovanje ter sta imela vedno velik pomen pri judih. Pripisovali so veliko važnost sanjam; imeli so umnost, da so jih vzbujali, in vednost, da so jih razlagali. Nekateri so imeli za rokodelstvo to vedo, ki so jo zmatrali za najplemenitejšo in so šteli po Babilonskem Talmudu ¹⁾ osem-deset razlagalcev v Jeruzalemu. Nobeno ljudstvo ni imelo morda tako veliko zaupanje v amulete, magične obraze, v zarotila in začaranja.

Bolniki so nosili te amulete obešene na vratu; dali so si izgovarjati različne magične obrazce, da bi utešili svoje bolečine ali da bi zaspali. Imeli so jih več vrst, kakor je bila bolezen: eni so pomagali proti steklim psom, drugi proti demonu slepote; vajeni so bili v čarovniji, vražah in vedeževanju; zahtevali so od uda velika zborá, da je bil izvežban v zvezdoznanstvu, vedeževanju in magiji, da je mogel soditi o vseh teh rečeh; pripovedovali so množico čudovitostij teh vedežev, in vkljub pretiranju, ki se pomeša vselej v te vrste čudežnih pripovedek, je težko, ne videti v teh spričevanjih odseva resnice.

Eksorcizem v pravem pomenu je bil v časti. Najpobožnejši rabini so se ukvarjali z izgonom

¹⁾ Beracoth, fol. 55., 2.

demonov in nekateri so dospeli do velike slave. Njihova najnavadnejša molitev je bila zarotilo, kakeršnega nam je Talmud več obrazcev ohranil.¹⁾ Predno jih je izgovoril, je moral rabin malo olja vlititi na glavo bolnikov. Imel je celó, po spričevanju Jožefa Flavija,²⁾ magično knjigo, „Sepher Refuot“, katere sestavljenje legenda pripisuje samemu Salomonu. Eden najuspešnejših talismanov, pripoveduje zgodovinar, je bila sveta korenina „Baaras“. Bila je ognjene barve, težka za najti; toda njen dotik je bil vselej uspešen; demon se ji ni ustavljal. Eksorcizmi so bili pogostni kakor slučajni obsedenosti od hudobnega duhá.

Po katerem znamenju so spoznali o tem času obsedenca? Nič nam ne dovoljuje, rešiti to vprašanje z dovoljnimi razlogi. Zakaj so se obsedenci o Jezusovem času v Palestini pomnožili? Zakaj so pozneje preminili ali se zmanjšali? To so še skrivnostnejša vprašanja. Probujenost duhov, obupno stanje ljudstva, ki vidi izginevati svojo neodvisnost, skrajno natezanje verskih upov, ta ura odločitve, ko najsilnejše strasti vnemajo ogenj: to so brez dvojbe materijelni in psihologični pogoji. Toda pravi vzroki so viši kakor mi; da jih dosežemo, je treba spoznati zakone, ki vežejo svet duš s svetom duhov, in prodreti v načrte samega Boga.

Kadar se božji duh razodene na zemlji, v nekem delu človeštva, nastopi hudi duh in pomnoži svoje napade, da bi zadržal božje delovanje. To je zakon zgodovine; najsvetejši med ljudmi, pobijajoč hudo, pokličejo neposredno njegove naj-

¹⁾ Sabbath, col. 6, 2; Talm. Babyl., Ioma, fol. 84; Avodat Zarah, fol. 12.

²⁾ Antiq. VIII, 2.

silovitejše razodetje. Prihod Jezusov je bil torej prihod Svetnika božjega, osebno posredovanje božjega Duha v svoji božji polnosti: vzbuditi mora najstrašnejše napade hudobnega duha in njegovih legijonov.

Poudariti je res treba, da je vse obsedence, katerih čudovito ozdravljenje evangelj našteva, neka neustavljiva moč gnala k Jezusu. Duh, ki govori iz njihovih ust, ne zamudi nikoli proglašiti mesijanstva tistega, katerega višje oblasti se boji. Vprašalo se je, zakaj? To je način, pobi-jati Proroka; s tem, da imenujejo Jezusa Svetnika božjega, Sina Davidovega, končno Mesija, vzbujajo v množici krive ideje, ki se nanašajo na ta naslov. In mi vemo, da ni bilo nič sposobnejšega, zadržavati delovanje pravega mesijanizma. Jezus je nalagal molk tem nevrednim glasovom, pokoreč se v tem ne toliko odporu, ki ga je navdihovalo to hinavsko in zlobno spričevanje, kolikor modrosti in previdnosti, ki je bila potrebna za njegovo delo.

On je vrhovni gospod duhov, zato jih izganja; on je vrhovni gospod duš, zato jih predeluje; on je vrhovni gospod teles, zato jim daje ravnotežje in zdravje; on zdravi telesa, da reši dušo, on reši dušo s tem, da jo osvobodi od hudobnega duha, in on jo osvobodi s tem, da jo združi z božjim Duhom. Ozdravljenje obsedenec je le poseben slučaj Jezusove božje zdravitve, je eden izmed najizrazitejših prikaznij njegovega velikega dela odrešenja.

To, kar je presenetilo Jude v kafernaumski sinagogi pri ozdravljenju obsedenčevem, je bilo manje dejstvo samo kakor način, kako je je izvršil. Take ozdravitve so že najbrže videli med

seboj, toda zgodile so se s pomočjo molitev, svetih obrazcev, poklicev, začaranj, običajev njihovih zarotilcev, in brez dvojbe tudi največkrat po volji duhov. Jezus pa ni poklical nikake tuje moči, on je le besedico rekel; on zapove in nečisti duh se umakne, ukročen, izgnan po viši volji.

Glas o tem je bil velik po vsej deželi. Mesta ob jezeru in ob pogorju so se zganila ob pripovedovanju tega dogodka.

Jezus je šel iz sinagoge v spremstvu svojih četrero učencev in je prišel v hišo Simona in Andreja, ki je bila prav blizo. Tašča Simonova je bila v postelji, bolna za hudo mrzlico. Njegovi učenci so prosili zá-njo. On se približa, ji ukaže vstati in jo prime za roko; pri tej priči jo je mrzlica zapustila in ona jim postreže.¹⁾

Dogodek od jutra je spravil po koncu celo mestece. Na večer, ob solnčnem zahodu in na koncu sobote so mu privedi vse bolnike in vse obsedence. Prebivalci so se zbrali pred vratmi. Jezus je ozdravil več bolnikov, položivši roke ná-nje; izgnal je tudi več hudih duhov, ki so klicali: „Ti si Sin božji!“ A on jih je okregal in jim ni dovolil, da bi rekli, da je on Kristus.

Ko se je zdanilo, vstane za rana ter gre sam molit na samotni kraj. Peter in oni, ki so bili z njim, gredó od daleč za njim. Množica se je vrnila, da bi ga iskala. Njegovi učenci mu rekó, ko ga doidejo: — Gospod, vsi te iščejo. — „Pojdimo v bližnje vasi in mesta, da tudi tam pridigujem; zakaj zato sem prišel.“

¹⁾ Mat., VIII, 14—17; Mark., I, 29—39; Luk., IV, 38—44.

Ta pripoved, polna življenja, katere trezni in priprosti tekst povzamem iz dveh evangelistov,¹⁾ je prava podoba Jezusovega dné v Galileji. Ta pripoved prisostvuje Gospodovemu apostolatu od ure do ure. Sledimo mu lahko od jutra do večera, ga vidimo delati in živeti.

Molitev je bila njegovo prvo delo. Pred solnčnim izhodom, ko so vsi spali, je zapustil hišo in mesto in se je umaknil na stran, daleč od hrušča, daleč od ljudij, išoč samoto in molk, da bi govoril na tihem s svojim Očetom.

Palestinska narava vabi človeka k zbranosti. Trg in mesto je hrupno, toda na kmetih je nemo; kakor hitro se oddaljimo od zadnjih hiš, nastopi mir puščave. Ni ga zmedenega trušča kakor trušč, ki se dviga iz morja ali ki se širi po gozdu. Nekaj raztresenih glasov: žvrgolenje tičev, rezgetanje konj, petje petelina, lajanje psov; v noči tulenje šakala in časih klic človeških glasov. A vse to ostane osamljeno, ločeno in se poizgubi v tišini, ki zagrinja od daleč doline in gore Palestinske ter podpira njeno neizmerno melanholijo.

Učenci doidejo Gospoda in ga najdejo pri molitvi. Tedaj se začne dnevno delo. Razidejo se po vaséh in shodnicah ob uri zbiranja. Jezus je oznanoval božje kraljestvo in je očaral množico, ki je prihitela, da ga posluša.

Hiša, koder je vžival gostoljubnost, se je kmalu napolnila. Vse bolnike dežele so privedli k Proroku: on jih ozdravi z besedo, s pogledom, s poklado svojih blagoslovljenih rok. Gnetli so se okrog njega: pritisek je bil tolik, da ni utegnil jesti.

¹⁾ Mark., I, 29—39; cf. Mat., VIII, 14—17; Luk., IV, 42—44.

Časih se je vrnil na obrežje jezera, tostran ali onstran mesta, in je stopil v Petrov čoln. Množica je sedela molče na bregu, on pa ji je govoril iz malo oddaljenega čolna.

Po solnčnem zahodu se je umaknil v svoje bivališče in pozno v noč ga je množica iznova oblegala. Slepí, hromi, gluhoñemi, (duševno) izgubljeni, božjastni, ki so imeli hudobnega duha, vse bolečine in slabosti človeške so se sem zatekle. Nikdo ni videl okrog sebe združene toliko revščine. Nikdo jih ni več ozdravil in poznal več veselja do dobrotljivosti. Njegova dobrotljivost in njegovo usmiljenje je bilo neizcrpno; večkrat je rekel: „boljše je dobrote deliti kakor prejemati.“ ¹⁾ Njegovi dnevi so bili polni svetih del, kakor jablana, obložena z zreliimi sadeži. Vabili so ga, da so ga počastili in poslušali od blizo. Njegovi pogovori, vedno verski, so bili polni živih podob, nepričakovanih potez. Priproste duše so se čutile spremenjene ob njegovem glasu; zlobneži so bili razkrinkani in zmedeni.

Po noči, ko so se vsi umaknili spat, je On bdel še dolgo, prečuvši časih cele ure v molitvi. Trudi njegovega apostolata so ga poživili; njegovo telo kakor njegova duša je počivala v naročju nebeškega Očeta.

Tako je bilo Jezusovo življenje za njegovih dnij v Galileji, ki so bili liki spomlad božjega kraljestva.

¹⁾ Dej. ap., XX, 35.

Tretje poglavje.

Ozdravljenje gobavega. — Nasprotstvo farizejev v Galileji.

Potovanje Jezusovo v Kafernavmski okolici je trajalo malo časa.¹⁾ Nekaj dnij pozneje ga najdemo v mestu. Njegova delavnost je bila zelo naporna; v sedmih mesecih bode evangelj oznanoval v vsej Galileji in Dekapolu, pojde celó do mejá Tirskega in Sidonskega ozemlja in Cezareja Filipova ga bode videla v svojih zidovih. Pri tem prvem izhodu je najbrže obiskal Korazim in Betzajido.

Betzajida, navaden tržič, v katerem so ribiči prebivali, je bila Petrova domovina. Stoječa na bregu jezera, na severozapadni strani, blizo malega zaliva, pri vstopu v Genezareško ravnino, je imela izvrsten prostor za izkrcanje, zavarovan proti južnim vetrovom. Čvrst studenec, Aïn-Tine, je šumljal pred njenimi vrati. Cesta od Sredozemskega morja v Damask jo je presekala v njeni dolgosti in ko jo je zapustila, se je razdelila v podobi vilic. Ena pot se je spustila ob jezeru in privela v Kafernavm v treh četrtinkah ure hodá; druga se je izgubila v žrelih Safedskega gorovja. Staro prenočišče (khan) stoji še na razpotju, po-

¹⁾ Mark., II, 1.

stavljeno, da varuje karavane pred roparji pri vходу v te soteske, koder je bil napad lahak. Od stare Betzajide so le še brezobrazni ostanki, nekaj kosov zidú iz nerazlušljive malte. Plug je šel v sredi teh razvalin skozi skale, ki jih leni felah ne misli niti odstraniti.

Korazim je bil na severu Kafernavma, dve milji oddaljen od mesta in jezera, gospodujoč nad dolino, v globini katere narase ob času dežja silen hudournik. Dandanes so vsi griči posekani. Bazaltove klade se kažejo od vseh strani in dajo zemlji otožen pogled vulkanskih tal. Obzorje je zaprto. Okrogla preseka daje videti košček modrega jezera: to je jasen žarek v to prokleta naravo.

Razvaline podrtega mesta od petnajst ali šestnajst stoletij sem so podobne kaosu. Korazim je moral biti nekaka vojaška posadka, kakor bi skleпали po sledovih stolpa, ki je bil najbrže trdnjava; imel je tudi shodnico, pri katere razvalinah se moramo diviti in meriti lepa sorazmerja. Na tleh ležeči pragovi, v obliki morskih školjk izsekane klade, odlomki in kapiteli stebrov, slopovi iz ceglega, vsi ti bazaltovi kameni delajo strahovito zmes; to je bilo očevidno tam, kamor je Jezus večkrat prišel pridigovat.

Nekaj korakov odtod je staro drevo s košatimi vejami, pod katerega senco se lahko skrije cela družina, in s svojo mogočno živostjo kljubuje smrti naokrog. Cvetice rasejo v sredi razvalin; trava, gnojena po čredah, zelení; nekaj beduvinov taborí v mestu, ki je je zadelo Kristusovo prokletstvo; vse diši po opustošenju.

Od vsega tega potovanja v bližnja kafernavmska mesta so nam listine sporočile le eno dejstvo. Omenjajo je brez vsake dvojbe zato, ker

je pripomoglo Jezusov glas daleč raznesti in živo poprijeti domišljijo množice: šlo se je za ozdravljenje gobavega

Gobavost je bila pri Judih ena izmed najstrašnejših bolezni; imeli so jo za kazen božjo ¹⁾ in v svojih zarotitvah so jo želeli smrtnemu sovražniku. ²⁾

Ko se bolezen začne, proglasi duhovnik gobavca za nečistega, ga izključi od občevanja z ljudmi in ga izžene na polje, v družbo drugih gobavcev. ³⁾ Raztrgajo mu oblačila v znak žalosti. Vender pa samota, v katero so ga obsodili, ni kaka ječa; v mestih, ki niso obdana z zidovjem, lahko vstopi v shodnico. ⁴⁾ Zagrajen je za balustrado, ki ga loči od zbirališča; vstopiti mora prvi in izstopiti zadnji. ⁵⁾

Gobavost je veljala za neozdravljivo, celó bela gobavost, ki je bila najbolj razširjena in najmanj strašna. Kadar se je zlekla po vsem životu in ko so luskinе odpale in je koža postala bela in svetla, tedaj so ga spoznali kot takega, ki je izgubil vso moč nalezljivosti: duhovniki so tedaj gobavca lahko proglasili za „čistega“ in mu podelili prostost.

Moral je opraviti trojno daritev: spravno, spokorno in žgavno daritev. Ubožni so darovali tiče, bogati jagnjeta. Obred se je vršil v tempeljevi dvorani, na severni strani ženskega dvora. Gobavca so privedli pred Nikanorjeva vrata, katerih praga ni smel prestopiti. Najprej je stegnil glavo naprej, potem roko, potem nogo proti dvoru ljud-

¹⁾ Num., XII, 10; II Kr., XXVI, 19.

²⁾ II. Kr. III, 29; IV Kr. V, 27.

³⁾ IV. Kr., VII, 3; Luk. XVII, 27.

⁴⁾ Kelim, cap. I; ibidem 7.

⁵⁾ Levit., XIII, XIV.

stva; duhovnik se je dotaknil s krvjo ušesca, palca na roki in nogi, drugi duhovnik pa ga je mazilil z oljem: in bil je očiščen.

Ta šiba, ki je bila doma v Egiptu in v južnem delu Male Azije, ni do cela izginila v Palestini. Jeruzalem, Nauplija, Ramleh imajo še svoje gobavce. Vidimo jih, kakor v Jezusovem času, v obližju teh mest, — z belo svetečo se kožo, pokrito z luskinami, ušesa in nos razjeden od ran, oči trde, steklene, vnete, prstne členke na pol razpale; — stegali so proti mimoidočim svoje roke, zavite v zavoje in prosili miloščine, razkladajoč svojo nesrečo z razdirajočimi klici.

Enega teh zavrženih bolnikov se je Jezus dotaknil in ga ozdravil.

Gospod se je vračal v Kafernavm in je stopal z gore doli,¹⁾ množica pa je šla za njim; mudil se je na cesti, v nekem mestu; ko pa se naredi večer in se je množica umaknila, stopi predenj gobavec, se vrže na kolena, z obličjem na tleh, in ga zaprosi:

„Gospod“, mu reče, „ako hočeš, me moreš ozdraviti.“

Jezusu se je smilil: vera, združena z nesrečo, ga je ganila; on stegne roko in se gobavca dotakne:

„Hočem“, pravi, „bodi čist.“

Komaj je to izrekel, hipoma zapusti gobavost tega človeka.

Jezus ga odslovi takoj in mu reče z oblastnim glasom:

„Glej, da nikomur ne poveš; temuč pojdi, skaži se prvemu med duhovniki, in opravi dar, katerega je Mojzes zapovedal, njim v spričevanje.“

¹⁾ Mat., VIII, 1—4; Mark., I, 40—45; Luk., V, 12—16.

Očevидnost bolezni in nenadnost ozdravljenja po samem dotiku in sami volji Jezusovi ste dali temu dejstvu nadnaraven in čudezen značaj. Taki dogodki so pogostni, navadni v Gospodovem očitnem življenju.

Bolezen so zmatrali kot neozdravljivo; in ko bi tudi ne bila, razodeva hipno ozdravljenje v Jezusu božjo mogočnost, ki je enaka njegovi dobrotljivosti. Kot Gospod Zakona se je hotel vkljub prepovedi Levitika ¹⁾ dotakniti gobavca; tak dotik ni mogel omadeževati tistega, ki je z eno besedo odpravil vso nečistost. Ni bilo dovolj, da je le ozdravil nesrečnika, ki ga je zaprosil, on je napravil iz njega spričevalca, svojega spričevalca. Povse mu je zapovedal, ne praviti o tem množici, ki je verovala vanj vselej z ognjevitostjo, katero je hotel poblažiti; poslal pa ga je vender svečenikom v Jeruzalem, da bi poskusil še od daleč razsvetliti te slepce in da bi obvestil velike zborovalce, da tisti, ki so mu pretili s smrtjo kot bogokletniku, nadaljuje svoje delo in da je božji Duh z njim. Koga ozdraviti od gcbavosti je bilo eno izmed največih znamenj, kakeršna more pred-očiti kak prorok; spominal je na Mojzeza, ki je ozdravil svojo sestro Mirijam, in na Elija, ²⁾ ki je ozdravil Sirca Naamana.

Nič ni moglo zadržati poskoka in radosti gobavčeve; šel je in razglašal povsodi to, kar se je dogodilo. Jezus se ni mogel več pokazati v mestu; moral se je umakniti v samotne poljane, daleč od prebivalcev. Samota mu je dala mir in on je tam molil.

¹⁾ Levit., ch. XIII.

²⁾ Num., XI. Cf. Deut. XXIV, 9.

Mesijansko delovanje se je hipoma razširilo po Galileji in vsej Palestini. Vse sodeluje pri tej razširitvi: vzvišenost Jezusa samega, novost njegovih naukov, njegova čudovita moč, zgovornost njegove besede, sijaj njegovih del, privlačna narava, položaj politične in verske probujenosti Galilejcev. K vsem tem vzrokom je treba pritegniti pogostne, srčne odnošaje vseh mest, vseh trgov različnih tetrarhij in Judeje s stolico vred. Osredotočenje okrog Jeruzalema, templja in sinedrija, je bilo nenavadno. Dolžnosti do bogočastja, romanja in daritve so vodile vsako leto večkrat skoro vse judovske družine v Judejo in Jeruzalem; davek za tempelj je spravil po konci celo vrsto pobiračev, ki so prehodili deželo; učna veljava velikega zbora je kraljevala po vseh shodnicah in udje velike skupščine so izvrševali povsodi pravo preiskavo.

Tri kategorije so se delale okrog Jezusa: učenci, množica in viša vodilna vrsta, starejšine in učeniki.

Učenci so sledili Gospodu, so živeli kakor On in so si utisnili njegov uk in njegovo krepost. Oni so izvoljen svet, ki ga on obdeluje in plodi; ljubi jih presrčno, jim govori brez podob, jih uvaja po malem v svoje načrte, prodira nanje s svojim Duhom in jih sebi utelesuje.

Množica, na izhodu in zahodu, je vedno taista: hitra, strastna, ne ustavljač se privlačnosti novosti, moči in vzlasti vidnih, gmotnih dobrot. V tej množici išče in izbira Jezus svoje učence, zakaj v nji se najdejo priprosta srca, odkrite duše. Galilejsko ljudstvo, ki je bilo bolj neodvisno od postavljenih oblastij in bolj pristopno vplivu, ki se je tem oblastem zdel sumljiv, je Jezusu izkazalo več zaupanja, kakor ljudstvo v Jeruzalemu. Jezus je

na prvi hip izzval navdušenost tega ljudstva; dal mu je priti do sebe, imel je sočutje z njegovim uboštvom in je je obsipal z dobrotami. Govoril mu je v prilikah, da bi prizanašal njegovi slabosti, da bi razumelo božjo resnico, in da bi svetosti svojega nauka ne izpostavil zasmehu navadne nevednosti. On jih je potegnil za seboj v shodnicah, v mestih, na polju, na bregu jezera in na daljnih gričih. Malokdaj se je videla okrog kakega proroka slična gorečnost: to je bil nekak božji magnetizem.

Kadar kdo tako mogočno vznemiri celo deželo in se zažene v srce samo ljudstvu, se nasprotstvo kmalu pokaže. Vidimo jo, da se poraja okrog Jezusa v Galileji kakor v Jeruzalemu; in naravno se pokaže v viši vrsti, v čuvarici izročil, v taisti, ki ima moč in predstavlja krožeče nauke. To nasprotstvo ima vse oblike: izzivajoče in zalezujoče: ono se laska in straši; preži, da izvoha ali preseneti; se obesi na tistega, ki ga hoče ugonobiti in rase z njim; vé razvneti strasti; pozna umetnost vseh licemerstev in sovraštva; ne beži pred ničemer, da škoduje — in to nasprotstvo bo preganjalo Jezusa do smrti.

Kdorkoli prinese kako idejo, obliko, novo moč, ima proti sebi stare ideje, oblike, moči. Dasi je človek rojen za napredek, se brani napredka. Vsako prenovljenje je trudapolno porojenje. Jezus, edini božji novotar, je bil najsvetejša daritev. Hoteti popolniti človeštvo, se pravi iti na morišče. Predno se človek odpove kakemu stanju, če prav nizkemu, in vsem koristim, ki jih to stanje poraja, se dostikrat ustavlja do krvi; in bode skušal uničiti tega, ki ga hoče vzbuditi iz njegove lenobe.

Previdno in zdržno, poln trdnosti in moči, časih žalosten in nevoljen, se bode Jezus brez miru

boril proti farizejem, jih bode zavračal, jih osramotil, jim pretil, jih ustavljal in s prokletstvom poniža¹.

Evangeljsko poročilo izraža v živi luči ta antagonizem in različne okoliščine, ki ga od dne do dne otravljajo in razburjajo.

Jezus se je komaj vrnil v Kafernava¹) in že je videl nov naval ljudstva. Njegova odsotnost je bolj pomnožila kakor zmanjšala splošno privlačnost. Glas o njegovi vrnitvi se je brzo raznesel in ko je bil on v hiši, je prihitela množica tako natlačeno, da je niti hiša niti sprednji dvor nista mogla obseči.

On sedi v zgornici²) in oznanuje božjo besedo. Blizo njega vidimo farizeje in učnike postave, ki jih je prignala Jezusova zmerom večja slava. Vsi niso bili iz Galileje, več jih je prišlo iz Judeje in celo iz Jeruzalema; poslušali so, manj da bi se učili kakor sodili.

Nepričakovan dogodek je hipoma pokazal božjo moč.³)

V tem, ko je Jezus govoril, prinesejo ljudje mrtvoudnega, da bi ga mu predstavili. Ko vidijo tako gosto tolpo in ne vedó, kako bi pristopili, postavijo od zunaj lestvico, jo pritrdijo na teraso, jo nasloné na kraj, koder je bil Jezus, in skozi povečano odprtino spusté posteljo, na kateri je ječal mrtvoudni. Gorečnost te neustrašene vere je Jezusa ganila.

¹) Mark., II.

²) Judovska hiša je imela navadno spodnje in zgornje nadstropje. V tem zadnjem je bila zgornica, coenaculum. Semkaj so se umaknili, da so molili in obravnavali svete stvari o veri in postavi.

³) Mat., IX, 2—8; Mark., II, 2—12; Luk., V, 17—26.

„Moj sin“, reče mrtvoudnemu, „tvoji grehi so ti odpuščeni.“

Ta nezaslišana beseda je provzročila v pismarjih in farizejih pravo grozo. To ni bila ostrnitev, to je bilo pohujšanje. Molčali so, a njihov molk je slabo zakrival jezo njihovega srca. — Kako bogokletstvo! so rekli sami pri sebi. Kdo more odpuščati grehe kakor Bog sam?

Jezus, ki je čital v dušah kakor v odprti knjigi, je videl nemir njihovih mislij.

Da bi opravičil pred njihovimi očmi te besede, res najbolj nenavadne, ki so kedaj pale s človeških ustnic in ki so predpostavljale v Tistem, ki si jih je upal izgovoriti, božjo osebo, se je sklicaval na svoj poklic, na svojo mesijansko veljavo, katero si je usojal večkrat označiti z jasnim izrazom „Sinu človekovega“. ¹⁾

Grehe odpuščati je delo božje oblasti. Ako si Jezus prisvaja tako pravico, tedaj je Bog v njem, je enak Bogú. Ne da bi zametal ta sklep kot bogokletstvo, ampak ga celo podprè s čudežem.

„Zakaj mislite hudo v svojih srcih?“ reče, ozrši se na pismarje in farizeje. „Kaj je lažje, reči mrtvoudnemu: ‚tvoji grehi so ti odpuščeni‘ ali: ‚Vstani, vzemi svojo posteljo in pojdi na svoj dom?‘

Njegovi ugovarjalci potrli molcé.

„Da pa bote vedeli“, pristavi, „da ima Sin človekov na zemlji oblast grehe odpuščati“, —

¹⁾ Ta beseda, ki si jo Jezus prilašča, nima ničesar, kar bi vzbujalo v mislih njegovih poslušalcev zmote, ki jih je vselej vnela misel na Mesijo. Ta beseda obsega samo njegov izvor od Adama; spomina na to, da je v tem potomstvu mladika, ki je bila obljubljena prvima človekoma in da njegova najviša služba, povse duševna, obstoji v tem, da stre zapeljivcu glavo in tako človeštvo osvobodi od trinoštva hudega. (Gen., III, 15.)

pri tem se obrne do mrtvoudnega, — „rečem ti, vstani, vzemi svojo posteljo in pojdi na svoj dom.“

Na te besede mrtvoudni vpričo vstane, vzame svojo posteljo, v kateri je ležal, in odide, poveljujoč Boga.

V množici je bil čut strahú, kakeršen pride pri gledanju nenavadnih rečij. To je bil le velik klic hvale božje. — Nikoli, so rekli, nismo kaj takega videli.

Ozdravljenje mrtvoudnega je prijelo bolj duhovne kakor božanstvo Jezusovo, katerega sijajno razodetje je bilo. Za maso in morda tudi za učene, ki jim je bilo pripuščeno, gledati njegovo mogočnost, je bil Jezus čudodelec, prorok; in še mu farizeji niso hoteli verjeti.

Gospod je odšel¹⁾ in je stopal ob jezeru. Množica mu je sledila in jo je spotoma učil. Ko je tedaj šel mimo davčnega urada, je videl sedeti davčnega pobirača, mitarja, z imenom Levija, sina Alfejevega.

„Hodi za menoj“, mu je rekel.

Edino ta beseda je bila dosti. Beseda, ki je prišla ozdravit gobavega, dala mrtvoudnemu gibanje in odpustila grehe, je spremenila hipoma mitarja v učenca.

Davčni pobirač vstane in zapustivši vse, gre za Jezusom.

Na strani četverih ribičev vidimo zdaj pri Jezusu človeka, ki so ga Judje najbolj zaničevali — mitarja. Novi učenec je napravil v svoji hiši²⁾ malo pozneje veliko pojedino, na katero je povabil svoje tovariše in svoje prijatelje, tako da je bil

¹⁾ Mat., IX, 9; Mark, II, 13; Luk., V, 27.

²⁾ Mat., IX, 10 id., Mark, 14 id., Luk., V, 28. id.

v sredi mitarjev in vseh teh, ki so jih farizeji nazivali grešnike. Neko število teh ljudij je sicer že hodilo za Jezusom.¹⁾ V tej vrsti, smatrani za grešnike in nečistnike, je vesela vest božjega kraljestva štela največ pristašev: Jezus jih je ljubil.

Zanj ni v človeštvu ne bogatega ne ubožnega, ne učenega, ne nevednega, ne čistega ne nečistega, ni šole, ni stranke. Pred njegovimi očmi izgine vsa razlika ob enakosti taistega uboštva, ob strogoosti taistih dolžnostij in ob velikosti taistega poklica. On vidi le dve vrsti ljudij: tiste, ki se odpró klicu božjemu, in tiste, ki se zapró, tiste, ki verujejo v njegovo besedo, in tiste, ki jo zametajo, tiste, ki gredó po pravi poti, in tiste, ki se izgube na široki poti pogubljenja.

To, kar je bil v teh davnih časih v mali deželi Galileji, to je še in bode zmerom na celi zemlji, kateri oznanuje svojo besedo in katero gane s svojim Duhom. Tu tičí skrivnost te prave enakosti, ki gospoduje nad potrebnimi, neizogibnimi neenakostmi tega sveta. Ako obstoji v tem vsem pristopnem kraljestvu še kaka predprava, obstoji na korist ubogim, slabim, grešnikom, ponižnim, malim, zakaj ti so na boljem pred drugimi: s svojo revščino. Ta jih najbolj pripravlja, poslušati Kristusa. Lažje je, zavoljo Kristusa pustiti mitnico ali ribiške mreže, kakor pa odpovedati se kraljestvu. Priprosti duh, ki ve za svojo nevednost, bode bolje poslušal besedo Gospodovo kakor naduti učenjak, ki se ima za nezmotljivega; grešnik, ki se trka na svoje prsi, se ne obotavlja, spoznati svojo nevrednost, v tem ko se napačni pobožnik jezi nad tem, ki mu očita nečimernost njegovih malih pobožnostij.

¹⁾ Mark , II, 15.

Spremstvo Jezusovo je pohujšalo v Galileji pismarje in farizeje. Trdovratni in neizprosni so se izogibali ljudstva brez pobožnosti, občevanje s katerim bi jih bilo omadeževalo; imeli so se za čiste in so bežali vestno pred drugimi.

Ko so tako videli Jezusa jesti z mitarji in grešniki, niso mogli nekateri izmed njih zadrževati svoje užaljene gorečnosti in svojega mrmranja. Mogoče da niso bili najbolj sovražni Jezusu in da so ga imeli celo kot proroka, kateri jih je navdal z nekakim občudovanjem in nekakim strahom. Res jih vidimo pomešane med učence Janezove, ki se obračajo z boječnostjo ne na Jezusa, ampak na njegove učence.

„Zakaj“, so rekli, „je vaš gospod z mitarji in grešniki?“

To vprašanje kaže njihovo ljubosumnost in njihovo nevoljo, ker ima Prorok rajši ubogo ljudstvo brez pobožnosti.

Gospod, vedno čuječ, odgovori sam na vprašanje, ki je bilo stavljeno njegovim učencem. — „Zdravi ne potrebujejo zdravnika, ampak bolni. Pojdite in premišljuje te besede prorokove: „Usmiljenje hočem in ne darov.“¹⁾ Čednost mi ugaja bolj kakor obred, in dobrotljivost je viša kakor žgavna daritev.

„Sicer pa“, je pristavil, da bi razodel svoje sočutje do grešnikov in da bi bičal te krivične pravičnike, katerih ošabnost ga je razjarila, „nisem prišel klicat pravičnih, ampak grešnike.“

Ves duh evangelijski je v teh besedah, s katerimi se On razodeva: „kateri prihaja od zgoraj in ki je izšel iz notranjosti božjega usmiljenja.“

¹⁾ Os., VI, 6.

Farizeji in Janezovi učenci so porabili Levi-jevo pojedino, da bi napali Jezusa in ponižali tiste, ki so hodili za njim. — „Mi se postimo“, so rekli z zadovoljnim obrazom, „mi se postimo večkrat in pomnožujemo molitve, v tem ko vaši jedó in pijó.“

Duh te slabo razumljene vere, ki je dolgo časa begala judovsko pobožnost, gleda iz tega farizejskega očitania. Post je bil pri farizejih pogosten; manj goreči so se postili dvakrat na teden; drugi so šli še dalje, in to iz zelo ničevih razlogov. Prava spokornost je bila dostikrat povse tuja tem postilcem, kateri večkrat pri svoji zdržnosti niso imeli drugega namena kakor dobiti lepe sanje, zarotiti usodo in pridobiti srečo pri svojih podjetjih.¹⁾

„Pustite jih“, jim reče, „to so prijatelji ženinovi.“ Izraz je bil samega Janeza in je moral osupniti Krstnikove učence. „Ali morete storiti, da bi se svatje postili, dokler je ženin pri njih? Zdaj je ženitnina: a poslušajte, prišli bodo dnevi, kadar bo ženin od njih vzet, tedaj se bodo postili tiste dni.“

„Nihče ne všije v staro oblačilo zaplate surovega sukna; sicer novi vstavek starino trga in raztrga je večja. In nihče ne deva novega vina v stare mehove; sicer vino mehove razžene, in vino se izlije, in mehovi konec vzamejo; temuč novo vino se mora v nove mehove devati.“

Zakonite vaje, ves mozajični obred, to je za Jezusa staro oblačilo in stari mehovi. Sveti Duh, katerega je poln nauk, ki ga oznanuje, to je novo

¹⁾ Talmud Hierosol., in Megillab, fol. 75, 1; Kilaim, fol. 32—2.

sukno in novo vino. Stari zakon je končan, se spremeni; ne more obseči zakona evangelja; človek, ki rase po sv. Duhu, potrebuje obširnejšega oblačila. Že se čuti, da nastopa nauk o prostosti otrok božjih, katerega apostol bode sv. Pavel.

Farizeji niso razumeli celega pomena Gospodovega odgovora, zakaj njegova beseda je imela globokost, ki je vselej ušla neposrednim poslušalcem; toda razumeli so brez pomisleka, da je Jezus vzvišen nad vsem tem, kar oni zmatrajo kot zadnjo besedo v veri. Ti omejeni in trdovratni umi so se ustavljali luči, ta zakrknena in okamenela srca so zastala.

Antagonizem ne preneha; zmerom se večja pome-ri, kakor se novi dogodki predočujejo.

Dasi je Jezus više cenil ljudstvo, vendar se je podal vsem, velikim kakor malim in celó farizejem, ako so se obrnili nanj.

Komaj je končal svoj govor¹⁾, ko stopi predenj nekdo z imenom Jajir. To je moral biti imeniten farizej v Kafernavmu; zakaj bil je načelnik sinagogi. Velika nesreča ga je zadela; njegova hči, dvanajst let stara, je umirala. Poskušnja je bila močnejša kakor njegovi predsodki; pade pred noge Jezusove in ga srčno zaprosi: „Gospod, moja hči je zdaj umrla; ali pridi in položi svojo roko nanjo, in bo oživila.“

Jezus vstane in gre za njim v spremstvu svojih učencev.

Množica se gnete za njim. Neka žena, ki je trpela na krvotoku dvanajst let in ki je vse svoje imetje izdala za zdravila, ne da bi mogla ozdra-

¹⁾ Mat., IX, 18—34; Mark., V, 21—43; Luk., VIII, 40—56.

veti, je slišala Proroka govoriti. Pomeša se med množico zadaj za njim. Prepričana je bila, ako se le dotakne robú njegovega oblačila, da bode ozdravljena. Dotakne se in se počuti zdravo taisti hip.

Jezus začuti, da je neka moč izšla iz njega, se obrne proti množici in vpraša, kdo se je dotaknil njegovega oblačila? — „Množica te stiska“, mu rekó učenci, „in ti vprašaš, kdo se te je dotaknil?“

On se ozre naokrog. Uboga žena trepeče, vedoč, kaj se ji je zgodilo, pade predenj in mu spozna vse. — „Zaupaj, hči!“ ji reče Jezus, „tvoja vera te je ozdravila. Pojdi v miru in bodi zdrava od svoje nadloge.“

V tem hipu pridejo načelniku sinagoge povedat, da mu je hči umrla in da je brez pomena, mučiti zastonj gospoda. Jezus reče Jajru: Ne boj se, le verúj! Nato odstrani množico in celo svoje učence, ne pusteč nikomur, da gre od daleč za njim, razun Petru, Jakobu in Janezu.

Ko dospe pred hišo, sliši velik hrup. Joka-joči so nemirni, dvigajoč ramena stokajo, z razmršenimi lasmi, udarjajo z rokami in dajo od sebe glasove, ki se mešajo s tenkimi zvôki piskačev.

Jezus vstopi in reče ljudem: „Kaj hrup delate in jokate? Deklica ni mrtva, ampak spi.“

Posmehovali so se mu, vedoč, da je mrtva.

On pa izžene vse, vzame seboj očeta in mater deklice in svoje tri učence in gre noter, kjer je deklica ležala. In prime jo za roko in ji reče: „Deklica, vstani!“

Deklica vstane in hodi. Jezus ji ukaže prinesiti jedil. Stariši so bili iz sebe. Zapovedal jim je, nič praviti o tem, kar se je zgodilo.

Ko je odhajal, ozdravi še dva slepca, ki sta se mu približala.¹⁾ — „Verujeta, da vama morem to storiti (za kar me prosita)?“ — „To je da, Gospod!“

Nesreča olajša vero. Jezus se dotakne njunih očíj in pristavi: „Po vajini veri se vama zgodi!“ In oči so se jima odprle. — Glejta“, jima reče odpustivši ju, „da nihče ne izve.“

Ko sta odšla, mu pripeljejo mutastega in obsedenega človeka; izžene hudiča in podeli mutcu besedo.

Vsi ti čudeži so delali na množico neustavljiv vtis. Ljudstvo z zmerom večjim ostrmenjem in v priprostosti svojega navdušenja je klicalo: „Nikoli se ni kaj takega videlo!“ Toda farizeji, ki so bili sami priče tolikih čudovitostij, katerih niso mogli tajiti, so jih pačili, zmatrali so Jezusa za čarovnika in so povsodi pravili: „Z višim hudičem izganja hudiče.“ To bogokletstvo, katero zdaj še z boječnostjo prednašajo, bodo zabrusili v obraz Jezusu. Nič ne bode zanj bolj občutljivo: iztrgal bode svoji užaljeni duši najtežja prokletstva, katera je kedaj razžaljena ljubezen izrekla.

Eden ali dva dni potem je bila sobota²⁾ — tista, ki so jo nazivali drugo-prvo, to je prvo drugega leta, ki je bilo za sobotnim letom.³⁾ Jezus je šel ob žitnih njivah; njegovi učenci so ga spremljali in pri tej hoji so smukali klasovje, je meli v svojih rokah in jeli. Mimoidoči farizeji so se pohujšavali. Znana je bila njihova strogost z

¹⁾ Mat., IX, 27—34.

²⁾ Mat., XII, 1—8; Mark., II, 23—28; Luk., VI, 1—5.

³⁾ Cf. Wieseler, Chronologische Synopse, p. 225, 353. Hamburg 1843.

ozirom na sobotni počitek. — „Zakaj“, so jim rekli, „delate to, kar se ne sme ob sobotah?“

Jezus jim odgovori: „Ali niste brali, kaj je storil David, kadar je bil lačen, on, in kateri so bili z njim?¹⁾ Šel je v hišo božjo in je jedel posvečene kruhe, katerih jesti ni bilo pripuščeno, ne njemu, ne tistim, ki so bili z njim, ampak samo duhovnom. Ali grajate vi Davida in njegove? Ali grajate velikega duhovnika Abimeleka, ki jim je dal posvečene kruhe? Zakaj torej obsojate nedolžne?

Potreba in sila ste nad obrednim zakonom; ako opravičujete ene, opravičujete tudi druge.

Vi se sklicujete na svoj zakon, ki prepoveduje vsako delo; „ali niste brali v postavi, da duhovni ob sobotah v templju soboto prelomljujejo, in so vender brez greha?“ Vedite, da „sobota je zavoljo človeka storjena, ne pa človek zavoljo sobote. Sicer pa je Sin človekov tudi Gospod sobote.“

Jezus se posluži najmanjših dogodkov, da razsvetli svoje nasprotnike in da povzdigne njihove misli; sklicuje se od črke na duhá, od vnanjih šeg na čednost, in se pokaže tako tem večji, tem resničnejši, čim ozkosrčnejši, malenkostnejši in praznejše vednosti so ljudje, ki ga pobijajo.

Pred svojimi osramočenimi nasprotniki se utrjuje v svojem vzvišenem dostojanstvu in svoji najtrdnejši mesijanski oblasti. — „Kakor je sobota sveta“, pristavi, pustivši jih v njihovi temi, „tako je Sin človekov tudi gospod sobote.“

Da se je postavil nad soboto in s tem tudi nad Zakon in nad Mojzesa, se ni mogel nič bolj izpod-

¹⁾ I. Kr., XXI.

takljivega izmisliti za farizeje. Ta pretveza, bogoskrunska v njihovih očeh, je razvnela njihovo sovraštvo; obsojeni so, da sovražijo tistega, ki ga nočejo priznati in katerega znamenja trdovratno zametavajo

Vsa ponovljena dejstva, ki nam jih pripovedujejo evangeljske listine, razjasné sama prave vzroke antagonizma, ki se dela in rase od dne do dne v farizejski stranki proti novemu proroku. Sledili so njegovim stopinjam; opazovali so ga; vsekako so ga hoteli zasačiti.

Drugo soboto ¹⁾ vstopi v neko shodnico, da bi tam učil. Tu se najde človek, ki je imel usušeno desno roko. Farizeji in pismarji zagledajo tega reveža in sprožijo pred Jezusom vprašanje o sobotnem počitku. To je bil zalesten način, ga izzvati in najti pretvezo za tožbo.

Pri svoji ubožni kazuistiki so ti učeniki brez srca učili, da ni dovoljeno ozdravljati sobotni dan: zabranjali so vsako uporabo zdravil, drgnenje in mazilo.²⁾ Priljubljen stavek tega rodú, ki ni nikoli pozabil svojih koristij, je vendar poblašil skrajno strogost njihovega obrazca. — „Bodite usmiljeni z imetjem Izraelita“³⁾, so rekli modrijani. Na to načelo se opirajoči učeniki so dovolili gotova dela ob sobotah, da se kaka žival v nevarnosti obvaruje.

Ti zakonodavci so prašali Jezusa: „Ali je dovoljeno zdraviti sobotni dan?“ Vedeli so naprej za odgovor; toda hoteli so obravnavati pred zbranim ljudstvom, pri katerem je veljal njihov nauk kot nedotakljiv.

¹⁾ Mat., XII, 9 id.; Mark., III, 1, 6; Luk., VI, 6—11.

²⁾ Maimon., in Schabbat, 6, 21.

³⁾ Talmud Hierosol., Joma, fol. 62, 11.

Jezus jih je osramotil z njihovimi lastnimi načeli.

„Kateri človek bo med vami, kateri, ko bi imel eno ovco, in bi mu ta v soboto v jamo padla, bi je ne prijel in ne izvlekel? Koliko boljši je človek, kakor ovca!“

Nato reče človeku, ki je imel usušeno roko: „Vstani in stopi na sredo.“ In je vstal in se vstopil.

Jezus tedaj reče farizejem: „Vprašam vas, ali se sme ob sobotah dobro storiti, ali hudo; življenje oteži ali pogubiti?“

Molčali so.

Jezus, žalosten nad to slepoto, jih pogleda z nevoljo.

„Stegni svojo roko“, reče bolniku. In jo je stegnil in njegova usušena roka je bila zdrava.

Cudež ni razsvetlil teh trdovratnežev, le osramotil jih je in ta osramotitev se je preobrnila v kljubovanje. Nič ne more ukrotiti volje, ki se odvrne od luči. Fanatizem je slep. Mi se smejemo nad temi verskimi zmotami Judov ob času Jezusovem, in vendar so bile za-nje zakonik najpopolnejše pobožnosti; zadeti va-nje je bilo svetoskrunstvo. Tako ljudomila modrost Jezusova, njegovi divni čudeži so jih le razjarili, namesto da bi razbili njihove predsodke.

Po tem prizoru, ki tako živo slika farizeje, so bili ti še bolj razjarjeni kakor prej in so se zbirali v posvetu, iščoč sredstev, da bi Jezusa pogubili.

Četrto poglavje.

Pridiga na gori.

V taistem času, ko se začenja in rase nasprotje okrog Jezusa v vrsti izobražencev in učnikov, se množé učenci, se večja množica, prihajajoč v Kafernavm iz Galileje in Pireje, iz mest Dekapola in Jeruzalema, iz Judeje in Idumeje, iz Tira in Sidona, iz Fenicije in Sirije. Gibanje je splošno. Nočejo ga samo videti in slišati, bolniki se gnetejo okrog Njega, da se ga dotaknejo. On jih ozdravi s samim dotikanjem; njegova moč žarí v dobrotljivosti. Primoran je skrivati se, tako vre množica za njim. Da se ji ogne, reče svojim učencem, da imajo zmerom čoln pripravljen, kadar on hodi ob jezeru.¹⁾

Pri pogledu na to trudno, zašlo in zapuščeno ljudstvo liki čredo brez pastirja, se je njegova duša topila v usmiljenju. Primerjal je je polju, polnemu klasja.

„Žetev je sicer velika“, reče svojim učencem, „ali delavcev je malo. Prosite tedaj Gospoda žetve, da naj pošlje delavcev v svojo žetev.“²⁾

¹⁾ Mark., III, 9.

²⁾ Mat., IX, 36—38.

Da bi našel več mirú, se je podal na gore; umaknil se je na eno izmed njih, v teh dnevih samih, na večer, na tihem.¹⁾

Evangelisti ne imenujejo gore; toda zelo staro izročilo jo imenuje Djebel Korun-Hattin.²⁾ To je samotni grič, stoječ zahodno in tri ure hoda od Kafernavma. Gospoduje na široki planini, katero preseka cesta iz Akre k Tiberijskemu jezeru, in drži k vhodu v sotesko Vadi El-Hamama. Dva vrha, ki ga venčata in mu dasta ime, sta ločena po ozki soteski. Med njenim odurnim podoljem, pokritim z drobnimi kremenčki, se razteza malo zelen log, ki se zdi, da je navlašč odločen za množico, katera se hoče osamiti in zbrati. Obojno podolje zapira obzorje od severa in juga, in ne dá videti drugega kakor nebo. Vršička se utapljata v svetlobi, vse naokrog zelena ravnina, posejana, ki postane ob času žetve morje klasovja, v sredi tega pa se dviga Korun-Hattin liki kak otok.

Na severu stoluje sneženi Hermon pod neskončnim nebom; na izhodu v ozadju so visoke planine Djôlanske, stara dežela Galaad, in lepi greben Hauranski, katerega bela peča je podobna nežnemu, plavajočemu oblaku. V ospredju je genezareško jezero, gladko liki izlikana kovina in barvano z vsemi sencami, posnemajoč samovoljnost svetlobe. Grič pokrivajo spomladi taiste anemone, taiste asfodele, taiste lilije, katerih belo

¹⁾ Mat., V, 1; Luk., VI, 12.

²⁾ Robinson, ki je menda hotel prezreti vsa krajevna izročila, postavi goro blagrov na višine, ki gospodujejo na Genezareški ravnini. Tolüick mu je sledil. (Auslegung der Bergpredigt, nach Matth.)

oblačilo je Jezus občudoval; in pod nebom vidimo letati taiste ptice, vesele in brezskrbne, ki jih živí nebeški Oče, ne da bi sejale, delale in zbirale.

Jezus je prebil noč na gori v molitvi. Premišljal je za drugi dan eno izmed najpotrebnejših dejanj za razvoj svojega dela.

Učenci in množica so se obrnili za stopinjami Gospodovimi. Ob svitu dneva skliče gotovo število svojih učencev: pridejo k njemu in on izbere tiste, katere je želel.

Bilo jih je dvanajst, zbranih po dva in dva; evo vam njihova imena, ki so jih prvi trije evangelisti skrbno ohranili.¹⁾ Na čelu Simon, ki mu je Jezus dal ime Peter, in ž njim njegov brat Andrej; Jakob, sin Cebedejev, in njegov brat Janez, ki ju imenuje „Boanerges“ — sinova groma; Filip in Jernej, Tomaž in mitar Matevž, Jakob, sin Alfejev, in Tadej, Simon Kananejski in Judež Iškarijot, ki ga je izdal.

Nihče ni bogat, ni pismar ali učenik, ni starejšina, ni shodničar. To so neznatni, nepoznani možje, celó v svoji mali pokrajini. Nihče izmed njih ni študiral; najučenejši je mitar Levi, edini morda, ki je znal pisati; drugi so bili čolnarji ali rokodelci, kakor njihov Gospod. Ne imetja, ne vednosti, ne oblasti nimajo ti otroci ljudstva; in Jezus jih napravi za svoje apostole.

„Odslej bodete ljudi lovili“, je rekel Simonu; držal je svojo obljubo. Rekel je svojim učencem moliti k nebeškemu Očetu, da pošlje delavcev za svojo žetev; on sam je molil celo

¹⁾ Mat., X, 2—4; Mark., III, 16—19; Luk., VI, 14—16. Cf. Act. I, 13.

noč; nebeški Oče je uslišal svojega Sina; to so ženjci prve ure.

Dvanajsteri odslej niso zapustili Jezusa. Njegov Duh bode v njih in nad njimi, On bode njihova moč, njihova vednost, njihova oblast; oznanovali bodo besedo božjega kraljestva, in da jim dá zaupanje v njihovi apostolat, bodo prejeli dar, ozdravljati bolnike in izganjati hudobne duhove v imenu svojega Učenika.

Človeška sredstva, politična modrost in surova sila, zgovornost in bogastvo, vse to se je prezrlo. Zgodovina ne pozna nič drzovitejšega; da reši svet, nima Jezus drugega kakor svojega Duha; in da si ustvari apostole, jim ima le Duha dati. Ko je bila izvolitev končana, stopi On z vrha gore s svojimi dvanajsterimi in se ustavi na malo niže ležeči ravnini ¹⁾; truma njegovih učencev in velika množica ga pričakujeta; obkolili so ga. Njegova duša je žarela; delo božjega kraljestva je stopilo na višo stopinjo. Novoizvoljenci so se veselili v radostih svetega Duha: darovi božji jih ganejo in dvigajo.

Jezus sede, njegovo srce in njegova usta se odpró, in on začne učiti ²⁾, obrnivši svoje oči na učence:

¹⁾ Protislovje, ki se pokaže med poročili sv. Matevža in sv. Lukeža, izgine samo ob sebi. Jezusov govor je bil res na gori, kakor pravi sv. Matevž, toda pod vrhovi Korun - Hattina, katerega raván ἐπὶ τόπου πεδινού se nahaja na planoti, ki jo loči, kakor pravi sv. Lukež, in ki je del griča.

²⁾ Večina kritikov je zmatrala govor na gori kot umeten sestav, v katerem je sv. Matevž zjedini raztresene nauke Učnikov.

Misel utegne biti točna in se ne nanaša na resnico nauka. Vender pa se mi zdi med vsemi odločno verjet-

Blagor ubogim v duhu, ker njih je nebeško kraljestvo.

Blagor krotkim, ker oni bodo zemljo posedli.

Blagor žalostnim, ker oni bodo oveseljeni.

Blagor lačnim in žejnim pravice; ker oni bodo nasičeni.

Blagor usmiljenim, ker oni bodo usmiljenje dosegli.

Blagor jim, kateri so čistega srca, ker oni bodo Boga gledali.

Blagor mirnim, ker bodo otroci božji imenovani.

Blagor zavoljo pravice preganjanim, ker njih je nebeško kraljestvo.¹⁾

Nikdar se ni ideal in veda sreče, katera srce človeško pretresa, pokazala v tej obliki in z bolj pretresljivim poudarkom.

Sreča ne obstoji v ničemer drugem, kakor v udeležitvi božjega kraljestva. Kdor je išče drugod, — v bogastvu, v veselju in vživanju pozemeljskem, v pohvali in slavi človeški, — se vara; pripravlja si grenke prevare, glad duše, jok in stok. Bog, nebeški Oče: to je zemlja, ki naj jo posedamo: da nas On potolaži, nasiti, da nam odpušča, da nas vidi, da postanemo njegovi otroci, da čutimo njegovo vlado v sebi — to je večna, neskončna blaženost.

A da pridemo v božje kraljestvo, kaka pot! Odpovedati se vsemu stvarstvu, biti ubog in sicer ubog v duhu, se ničesar trdo držati. Nihče ne bo

nejša hipoteza slovesnega prizora, kakor ga slika prvi evangelist skupno s tretjim, ko Jezus v enem dnevu svojim učencem, ki so postali njegovi apostoli, prednaša na gori skupnost svojega nauka.

¹⁾ Mat., V, 2, id.; Luk., VI, 20 id.

posedal zemlje nebes, razun če je ponižen in krotak, če nima druge volje, kakor voljo Očetovo.

Božja tolažila so pridržana tistim, ki so žalostni, in nasičenje duše tistim, ki so čutili lakoto in žejo po pravici. Odpuščanja pri Bogu ne bodo dosegli, kateri sami ne kažejo usmiljenja; Boga ne bodo gledali drugače, kakor da so čistega srca; in da se morejo imenovati po Bogu samem otroci nebeškega Očeta, treba je biti mirnim, silo zame-tati, sovraštvo odstranjati, razpore miriti in delati, da vlada bratovstvo med ljudmi kot med sinovi ta-istega Očeta v nebesih.

To, kar se je zdelo zanikanje življenja, po-stane zdaj sam pogoj in poroštvo. Uboštvo, poniž-nost, solze, želja po pravici, plemenita odpoved svojim pravicam, odpovedba vsemu, kar kazi či-stost srca, ljubezen do miru, miloba, ki prepove-duje vsak siloviti odpor, preganjanje na tem svetu, koder so mogočni vselej pripravljeni, zatirati slabe in pravico zasramovati: to je cesta, ki vêde v božje kraljestvo.

Apostoli so že storili prve korake; da bi sle-dili svojemu Gospodu, so zapustili vse, in se učé od njega milobe in dobrotljivosti; njihovo srce se čisti, v njegovi dotiki čutijo lakoto in žejo po pravi pravičnosti, in pozabljajo na silovitost, pri pogledu na tistega, ki ga proroki imenujejo kneza mirú; preganjanje se jih je že dotaknilo; zaradi Jezusa jih farizejska stranka že preganja s svojim sovraštvom.

Tako Jezus še bolj poudarja srečo, preganjan biti zavoljo pravice.

Blagor vam, jim govori, kadar vas bodo kleli in preganjali in vse hudo zoper vas lažnivo govo-

rili zavoljo mene, veselite se in od veselja poskakujte, ker je vaše plačilo obilno v nebesih.“

Ni več človek, ki govori, to je Sin božji. Njegova oseba je identična s pravico: trpeti radi njega, se pravi trpeti radi nje, se pravi Boga pridobivati.

„Zakaj“, pristavi, „tako so preganjali proroke, kateri so pred vami bili.“

Govori jim o velikem poklicu apostolskem in o njihovih dolžnostih.

„Vi ste sol zemlje“, pravi; „ako se pa sol izpridi, s čim se bo solila? Ni za družega več, kakor da se ven vrže in potepta od ljudij. Vi ste luč sveta... Tudi ne prižigajo luči, da bi jo pod mernik stavili, ampak na svečnik, da sveti vsem, kateri so v hiši.“

On misli na prihodnost svojega dela, na svoje nebrojne postale učence, jih primerja mestu na gori, podobnem tistemu, ki se opaža s Korun-Hattina na vrhu gore Safed. Gora je on. Ali se more skriti mesto, tako sezidano?

„Tako naj sveti vaša luč pred ljudmi, da vidijo vaša dobra dela in časté vašega Očeta, kateri je v nebesih.“

Jezus je v svojih naukih in v svojem obnašanju vselej razločeval zakon in proroke od človeških izročil, katera so učeniki in šole pridevali, vzlasti od Esdra sem. Podvrgel se je zakonu, toda čuval je polno svobodo z ozirom na izročila, katera presoja, obsoja časih in zavrača kot samovoljen jarem.

Farizeji, ki so pomešali ta dva elementa, mu niso odpustili njegove neodvisnosti. Tožili so ga, da prevrača zakon, razširjali zalestno to obrekovanje v ljudstvu in se trudili, v nič devati

njegovo delo in ovirati njegovo delovanje, postavljaje novemu Učeniku Mojzesa nasproti.

Da bi ukrepil svoje učence, proglasi Jezus pred njimi svetost zakona in prorokov; On ne pride, da bi jih razvezal, On jih pride dopolnit, On ni upornik, On je božji preobrazitelj. Zakon, ki ga On razlaga, mora končati to, kar je začeto, in dopolniti, kar je nepopolno.

„Nikar ne mislite“, je govoril z oblastnim glasom, „da sem prišel razvezovat postavo ali proroke; ne razvezovat, ampak dopolnit sem jih prišel. Zakaj resnično vam povem: dokler ne preide nebo in zemlja, le ena črka ali ena pičica ne bo prešla od postave, dokler se vse ne zgodi. Kdor tedaj razveže le eno teh najmanjših zapovedij in uči tako ljudi, bo najmanjši imenovan v nebeškem kraljestvu; kdor pa stori in uči, bo velik imenovan v nebeškem kraljestvu.“

Njegova obnaša je podprla njegove besede. Njegovo celo življenje, skrito in očitno, ni imelo drugega namena, kakor uresničiti zakon in proroke do najmanjše pičice. Še-le potem, ko se vse zgodi, bode on proglasil novi zakon božjega kraljestva.

Stari zakon je mrtva, v skalo vsekana črka; novi zakon je živ Duh, njegov lastni dih. Prvi veže na zunaj, drugi od znotraj; prvi dela sužne, drugi prosta srca; prvi straši, drugi diše ljubezen, prvi je brez volje, drugi daje ljudem moč božjo; prvi je ves v podobi in priliki, drugi nosi bistvo in resničnost; prvi obeta, drugi uresničuje obljube; stari zakon naposled zahteva pogojno popolnost, novi zakon tirja brezpogojno popolnost.

„Ako“, pristavi Jezus, obrnivši se do svojih učencev, „ako vaša pravica ne bode obilnejša kakor

(pravica) pismarjev in farizejev, ne pojdete v nebeško kraljestvo.“

In jim začne pojasnovati z različnimi vzgledi, z ozirom na nekatere zapovedi zakona, vse to, kar je imel nepopolnega in zmotnega, formalnega in trdovratnega, slepega in sebičnega, v izročilih teh hinavskih učениkov, ki so žareli v silni gorečnosti in govorili le o pravici.

„Slišali ste, da je bilo rečeno starim: Ne ubijaj; kdor pa ubija, bo sodbe kriv, naj smrti umrje.“¹⁾ Pismarji so razpravljali o ubojstvu, o raznih slučajih, v katerih človek lahko ubije koga, o raznih kaznih, katerim bi utegnili zapasti; ustavili so se pri krivdi, ne da bi mislili na skrivni vzrok, ki jo je napravil. „Jaz pa vam povem, da vsak, kateri se jezi nad svojim bratom, bo kriv sodbe; kdor pa svojemu bratu reče raka²⁾, bo kriv zbora; kdor pa reče norec, bo kriv peklenškega ognja.

V kazuistiki farizejev je bil neradovoljni uboj prepuščen božji sodbi, radovoljni uboj je prišel pred veliki zbor, ki ga je kaznoval s smrtjo in v gotovih slučajih pristavil, da se pahne s skale. Kaznjenec je bil sežgan v dolini Gihon (gehenna = pekel), ki je ostala v strašilo Judom, ker so njihovi očetje nekdanj tam darovali in klali svoje otroke Molohu.³⁾

¹⁾ Exod., XX, 13; Deut., V, 23.

²⁾ Raka, hebrejski Reck, ljudski izraz, sicer zelo rabljiv hebrejskim piscem, obsegajoč v sebi nekako zaničljivost. Ima pomen „*xeṣón*“ ter označuje ničevega človeka.

Μωρῆς. Huda razžalitev, ki je ne izraža dobro latinski „stulte“ in slovenski „norec“. Nahaja se pogostoma v Pregovorih in zaznamuje vselej hudobno dušo, ki zmanjšuje duševni pomen in skoro zameta.

³⁾ Cf. Talm. Hieros., Bava Kama, fol. 5, 2.

S tem, da je Jezus obračal te različne kazni na notranji gnjev, na izraz nevolje in na hudo razžalitev, je dal razumeti, da ne zameta samo vnanjega in surovega dejstva, ampak tudi samo besedo in skrivno čuvstvo, ki besedo navdihuje in vodi v zločin. Vsako zlo prikličé kazen in pravica hoče, da je kazen odmerjena po krivdi; greh se ne kaznuje le pred ljudmi, ampak se maščuje nad njim sam Bog, zakaj greh omadežuje dušo, katere sodnik je sam Bog.

Če tedaj svoj dar prineseš k oltarju in se tam spomniš, da ima tvoj brat kaj zoper tebe, pusti ondi svoj dar pred oltarjem in pojdi poprej spraviti se s svojim bratom, in tedaj pridi in daruj svoj dar. Hitro se spravi s svojim zopernikom, dokler si z njim na potu, da te kje zopernik ne izda sodniku in da te sodnik ne izda služabniku in da ne boš v ječo vržen. Resnično, povem ti, ne pojdeš venkaj od ondod, dokler ne plačaš zadnjega vinarja.¹⁾

Kakor ima v ene vrste strasteh greh jezo za začetek in za sad uboj, tako se napačno poželenje začne v sli in se konča v prešestvu. Pismarji in farizeji se pečajo le z vidnim zlom, Jezus prodre v korenino.

Slišali ste, da je bilo rečeno starim: „Ne prešestvuj! Jaz pa vam povem, da vsak, kateri

¹⁾ Mali novci, ki so krožili v prvem stoletju pri Judih, so bili: desetica v vrednosti 88 beličev; meah — šestinka desetice; pondion — polovica desetice; as — pol pondijona; semis — pol asa, četrtna — pol semisa; prutah — grški lepte, pol četrtinke. 96 četrtink je trebalo za eno desetico

Talmud Hierosol., Kidduschin, fol. 58, 4; Maimon, Schekolin, ch. 1.

ženo pogleda, da jo poželi, je že prešeštvoval z njo v svojem srcu.“

Hudo poželjenje vzbudi priložnost. Jezus zapoveduje, da bežimo pred njo in jo preganjamo, s temi-le besedami neizprosne strogosti:

„Ako te tvoje desno oko pohujša, izderi je in vrzi je od sebe; zakaj boljše ti je, da eden tvojih udov pogine, kakor da bi tvoje celo telo v pekel zavrženo bilo.“

„In ako te tvoja desna roka pohujša, odsekaj jo in vrzi jo od sebe; zakaj boljše ti je, da eden tvojih udov pogine, kakor da bi tvoje celo telo v pekel vrženo bilo.“

Gospod ne odstopi ničesar nizkim strastem; on tirja nepogojno čistost. Tudi najmanjšo grešno željo je treba zamoriti v srcu. To je temelj, na katerem Jezus ustanavlja svetost nra vij in zagotavlja svobodo duhá. Zakon je spet postavljen po Njem v svoji zdravi strogosti nerazvezljivosti. Ne da bi grajal naravnost ločitev, ki jo trpi Mojzes, ob sodi zlorabe, ki so se ugnezdile v nra vseh s sporazumljenjem pismarjev, in ki so iz zakona napravile prikrito mnogoženstvo.¹⁾

„Rečeno pa je bilo: Vsak, kateri se loči od svoje žene, naj ji dá ločilni list“, kakor da bi tak list že pozakonil vsako ločitev. „Jaz pa vam povem: Vsak, kateri se loči od svoje žene, razun zavoljo prešeštva, jo stori prešeštvovali — vkljub ločilnemu listu in kateri se z ločeno oženi, prešeštvuje.“

¹⁾ Šola modrega Hilela je dopuščala obžalovanja vreden laksizem, učila je tako-le: Žena, ki preveč soli jedila svojega moža ali ki jih prismodi, se mora ločiti. Šamajevi strožji učenci so omejili ločitev na slučaj prešeštva ženinega. Cf. Talm. Hieros., Gittin.

Vidi se, da Jezus ne odobruje razveljavljenja, ampak samo ločitev. Zakonsko zvezo naj odslej vlada pravica; in če pravica varuje ženo, bo varna pred trinoštvom, pred silo in pred človeško sitnostjo.

Ena izmed verskih zmot Judov je bil tudi nauk o prisegi. Zakon je dejal: „Ne prisegaj po krivem!“ ¹⁾ Učeniki so se tega strogo držali, meneč se malo za lahkomišljeno in prazno prisego, in se oziraje samo na resnico zaprisežene stvari. Delali so celo napačno pobožnost, da so pri vsaki priliki pomnoževali svoje prisega. ²⁾ Prisegali so pri Bogu in pri stvareh; toda prisega pri stvareh se jim ni zdela veljavna. Njihova kazuistika je imela grobosti, ki so jih narekale njihove koristi: prisega pri templju in pri oltarju pri njih ni vezala; toda prisega pri templjevem zlatu in pri oltarjevem daru je vezala vest.

Ti učeniki so našli brez dvojbe, da je zlato, ki se vrže v „šuperot“, in meso, ki se daruje, pridobilo kot lastnina svečenikov s tem dejanjem svetejši in nedotakljivejši značaj.

Jezus odstrani z eno besedo vse te ovire in zaobrne vest na idealno popolnost. To ni samo kriva prisega, ki se je je treba izogibati, to je tudi nepotrebna prisega.

„Jaz pa vam rečem, celó ne prisegati, ne pri nebu, ker je sedež božji; ne pri zemlji, ker je podnožje njegovih nog; ne pri Jeruzalemu, ker je

¹⁾ Levit., XIX, 12 id.

²⁾ Pravično je, omeniti nekaj rabinov, ki so se vzdignili zoper to razvado, a v drugačnem duhu kakor Jezus. Gledali so v nji samo nevarnost, priložnost k krivi prisegi. „Ne bodi nezmeren, so rekli, ne v prisegi, ne v smehu“ (Tract. Demai, cap. 2).

mesto velikega kralja. Tudi pri svoji glavi ne prisegaj, ker ne moreš ne enega lasú belega ali črnega storiti. Vaše govorjenje bodi: Je, je; ne, ne¹⁾; kar je pa več, kakor to, je od hudega.“

Prisega obsega nedostatek zaupanja med ljudmi; predpolaga, da se ne zaupa tistemu, ki jo stori ali da tisti, ki jo stori, ne zaupa drugim. Ako se veruje besedi, zakaj se vzame Bog za pričo v navadnem občevanju življenja? Tisti, ki se ljubijo, si verujejo; učenci Jezusovi se ljubijo; torej ne potrebujejo prisega. Prisega je za-nje le slovesna zatrditev resničnega, spričevanje, dano resničnosti Boga, ki ne more varati, in slabosti ob ničevosti človeka, katerega beseda je vselej, tudi pri naj-svetejših, podvržena zmoti.

Trd, strašen zakon je trl ves stari svet, pri Egipčanih, Asircih, Grkih in Rimljanih kakor pri Judih, zakon krvnega maščevanja. Vsi zakoniki ga omenjajo. Edini Čakya-Muni je govoril pred Jezusom o krotkosti.

V duhu zakonodajavca je imel ta železni zakon namen, omejiti in poblažiti pravično maščevanje; to je bila uzda za zverinskega človeka; toda če je to strašilo hudobnega, se je laskalo in ugajalo v osebnih odnošajih nagonu povračila, ki je tako naraven in silen v razžaljenem. Izročila učnikov so nadomestila telesne kazni z denarnimi, da bi poblažila to neizprosno zakonodavstvo; pustila pa so obstajati načelo, katero je je porodilo. Jezus poblaži pravico z usmiljenjem

¹⁾ Pri Majmonidu (Peah, cap. 5) najdemo skromno posojilo vzvišenega nauka Jezusovega. „Vsako dotiko prav rabi; med učenci modrijanov mora vladati resnica in zaupanje. Njihov obrazec je: Je, je; ne, ne.“

in v osebnem občevanju z ljudmi zatira vsako, tudi zakonito maščevanje.

„Slišali ste, da je bilo rečeno starim: Oko za oko in zob za zob. Jaz pa vam rečem, hudemu se ne zoperstaviti; temuč, če te kdo udari po tvojem desnem licu, pomôli mu še levo. In kdor se hoče s teboj pravdati in tvojo suknjo vzeti, temu tudi plašč pusti. In kdorkoli te eno miljo daleč prisili, pojdi dve ž njim. Kdor te prosi, mu daj in kdor hoče od tebe na posodo imeti, ne obračaj se od njega.“

Tako Jezus spremeni tigra v jagnje; on ne obsodi postavne branitve, ne svarilne pravice, toda pospne se više in pokaže svojim učencem idejal krotkosti.

Nad naravni zakon pozemeljskih ljudij On postavi zakon otrok božjih. On hoče, da odnehamo hudobnemu in da se mu ne ustavljamo: zoperovanje ga more ukrotiti, krotkost ga more spreobrniti, zakaj ta dela mučenike, in mučeniki so dostikrat ganili srce rabljev. Ali ni to prava zmaga in najvišja moč? Po tem znamenju božjem se bodo spoznali učenci Tistega, ki je prepustil svoje telo tem, ki ga tepó, svoja lica tem, ki ga trgajo, ki svojega čela ni obrnil od udarcev in pljunkov, ki se je daroval brez ustavljanja in ne da bi odprl svoja usta liki nemo jagnje pod roko strižca.¹⁾ Nadčloveški nauk, ki je porodil in poraja vse dni krščanske mučence, te junake neomejene krotkosti; povsodi, koder prodre, spremeni meče v križe; človek odneha od maščevanja in moritve, se uči odpuščati in mreti.

¹⁾ Izaj., XLIX, LIII.

Tisti, ki ne ljubi, ki se ni spremenil po božjem Duhu, bode morda občudoval vzvišenost takega nauka, a ne razumel, ker ima ta nauk svoj vzrok v popolni ljubezni. Jezus dá obliko temu zakonu, ki vse obsega. Niti pagani niti Judje niso prodrli v globino, ker niti eni niti drugi niso znali ljubiti bližnjega, še celo vedeli niso, kdo je bližnji.

Pri paganih je bil tujec, barbar, sovražnik; pri Judih je bil pagan zasovražen; še tesnosrčnejši kakor pagani so bili pismarji, strogi učeniki, ki so imenovali bližnjega le Izraelita in sicer pobožnega Izraelita; krivoverec, grešnik, Samaritan jim je bil nagnjusen; zaničevali in sovražili so jih. Njihova pobožnost ni bila brez sovraštva; sovražiti je bila dolžnost.

Jezus je razdrobil te pogubne zmote.

„Slišali ste, da je bilo rečeno: Ljubi svojega bližnjega in sovraži svojega sovražnika. Jaz pa vam povem: Ljubite svoje sovražnike, dobro jim storite, kateri vas sovražijo, in molite za-nje, kateri vas preganjajo in obrekujejo; da bote otroci svojega Očeta, ki je v nebesih, kateri daje svojemu solncu sijati na dobre in hudobne in dá dežiti na pravične in krivične. Zakaj ako tiste ljubite, kateri vas ljubijo, kakošno plačilo bote imeli? Ali ne delajo tega tudi cestninarji? In ako pozdravljate le svoje brate, kaj storite več? Ali ne delajo tega tudi malikovalci? In če tistim dobro storite, kateri vam dobro storé, kakošno zaslužnje imate? To namreč tudi grešniki delajo. In če tem posodite, od katerih upate nazaj dobiti, kakošno zaslužnje imate? Zakaj tudi grešniki grešnikom posojujejo, da enako prejemajo. Ampak ljubite svoje sovražnike, dobro storite in posodite,

dasi nič od tega ne upate ... Bodite popolnoma, kakor je vaš Oče v nebesih popolnoma.“

Ljubezen je našla na ustnicah Jezusovih svoje idealne oblike. Boljši izmed modrijanov so rekli človeku: Poslušaj svojo vest; Mojzes: Bodi zvest naukom Jehove, tvojega Boga, zakaj On je strašen; judovski učeniki: Pazi na izročila očetov in na plot, ki je postavljen okrog svetih zapovedij; Jezus je rekel svojim učencem: Vest se vara, zakon je jarem za sužnje, izročila starih so polna zmot. „Bodite popolnoma, kakor je vaš Oče v nebesih popolnoma.“ Njegov vzgled: to je vaš zakon; njegov duh: to je vaša moč. Vaš Oče je dober: bodite dobri; On ljubi grešnike, svoje sovražnike: storite kakor On, ljubite svoje sovražnike.

Vsi ti mojstri, ki govoré le o pravici in se imajo ošabno za vodnike ljudstva, so Jezusu samo slepci; na te cika v tisti kratki in značilni priliki, v kateri jih razglasi kot nezmožne, da bi vodili druge.

„Ali more slepec slepca voditi? Ali ne padeta oba v jamo? Učenec ni več kakor Učenik; popolnoma pa bo vsak, če je kakor njegov učenik.“¹⁾

Ena izmed bistvenih prvin prave pravice je namera; zakaj ona je duša vseh naših del: če je slaba, jih pokvari, če je čista, jih požlahtni. Najboljša dela so le pregrehe brez nje in obdržé od dobrega le navideznost. Človek, ki jih izpolnjuje, ima zunanjo obliko čednosti, a pred Bogom je le hinavec. Jezus zahteva od svojih učencev tako čisto, tako vzvišeno namero, kakor so dela, ki jih zapoveduje.

¹⁾ Luk. VII, 39—40.

Največa napaka, najbolj ukoreninjena pregreha je skrivna ošabnost.

Človek ljubi bolj sebe, kakor Boga, išče povsodi svojo lastno slavo, in v svoji neozdravljivi nečimernosti jo zasleduje celo v delih vere in pobožnosti; hoče, da se ga vidi, da se mu ploska, da se ga slavi. Ti sami, ki naj bi bili po poklicu svojem sveti, ne uidejo temu nežnemu strupu samoljubja; pri njih se najde ozaljšana ošabnost. Najstrožji farizeji so v tem vzgled. Biti gledan od množice, biti imenovan gospod in pravičnik, to je pregreha, ki je Jezus ni nehal razkrinkavati in bičati, in zoper katero je utrdil svoje učence.

„Glejte, da svojih dobrih del ne delate pred ljudmi, da bi vas videli; sicer ne boste imeli plačila pri svojem Očetu, kateri je v nebesih.“

On je hotel, če se dobro stori, da se na vse pozabi, na ljudi in samega sebe, in da se gleda le na Očeta. „Skušajte“, pravi eden njegovih učencev, „ostati neznani, da bote čim bolj znani pri Bogu.“ ¹⁾

„Kadar tedaj ubogaime daješ, ne trobi pred seboj, kakor delajo hinavci po shodnicah in po trgih, da bi od ljudi hvaljeni bili. Resnično, povem vam, prejeli so svoje plačilo.“ Iskali so svojo čast, našli so jo; ostanejo v svoji nečimernosti.

„Kadar pa ubogaime daješ, naj ne ve tvoja levica, kaj dela tvoja desnica; da bo tvoja milostinja na skrivnem in tvoj Oče, kateri na skrivnem vidi, ti bo povrnil.“

Strogi farizeji so se razkazovali celó v svojih molitvah. Videli so se v sinagogah spredaj, mr-mrajoč z visokim glasom svoje filaktere, in časih

¹⁾ Cf. II. Kor. VI, 9.

so se pokazali na javni ulici, na voglih cest, na trgih, ob predpisani uri, da so pravili svoje dolge (molitvene) obrazce. Radi so se kazali.

Jezus prepové ta prazni nakit pobožnosti.

„In kadar molite, ne bodite kakor hinavci, kateri radi v shodnicah in na voglih potov stojé in molijo, da bi jih ljudje videli. Resnično, povem vam, prejeli so svoje plačilo.“

„Ti pa, kadar moliš, pojdi v svoj hram, zapri duri in moli svojega Očeta na skrivnem; in tvoj Oče, kateri na skrivnem vidi, ti bo povrnil.“

„Kadar pa molite, nikar veliko ne govorite, kakor malikovalci, kateri menijo, da bodo zavoljo svojih veliko besedij uslišani.“

„Ne bodite tedaj njim enaki; zakaj vaš Oče vé, kaj potrebujete, predno ga prosite.“

„Vi tedaj tako molite: Oče, kateri si v nebesih, posvečeno bodi tvoje ime. Pridi k nam tvoje kraljestvo; zgodi se tvoja volja, kakor v nebesih, tako na zemlji. Daj nam danes naš vsakdanji kruh.¹⁾ In odpusti nam naše dolge, kakor tudi mi odpuščamo svojim dolžnikom. In ne vpelji nas v skušnjava; temuč reši nas hudega. Amen.“

Evo nam molitve v svoji idejalni, potrebni in obsežni obliki. Tako govoré otroci božji svojemu Očetu: to je glas polne ljubezni, ki ljubi Boga, ki želi njegovo kraljestvo in njegovo slavo; to je izraz udanosti do Tistega, ki redi vse stvarstvo; to je klic krotkosti, ki odpušča in ki spet upa usmiljenja Očetovega; to je goreče hrepenenje

¹⁾ Pridevnik ἐπιούσιον pride od ἐπι-ούσια = tvarina za življenje in naznanja točno potrebni kruh za življenje in ne kruha juteršnega, kakor hočejo nekateri razlagalci, po naših mislih po krivici.

Cf. Lightfvot, Horae hebraie., ad h. loc.

tistih, ki jih zlo strahuje in jim preti, in ki imajo vero na odrešenje.

Da bi bilo vse tako, in vse bi bilo popolno. Ne bi bilo zlega, ne sovraštva, ne lakote umrlih, ne nereda na zemlji. Bilo bi pa dobro: ljubezen, luč, življenje, mir, soglasje in končno nebesa; Bog v človeku in človek v Bogu.

Tak je Jezusov nauk. Njegova duša je šla skozi te besede, ki nam v človeški govorici pokažejo nedopovedljiv vzdih sv. Duha ¹⁾ v vseh srcih, katera on navdihuje.

Nečimernost se je urinila tudi v pogostne poste, ki so bili zelo čislani pri farizejih. Ne samo pomnožili, tudi obtežili so jih; prepovedali so si vsako umivanje in vsako maziljenje; potrešali so si glavo in čelo s pepelom ²⁾; bahali so s svojo strogostjo, išoč vselej strmenje ljudstva.

„Kadar se pa postite“ reče Jezus svojim učencem, „se ne delajte žalostnih, kakor hinavci; grde namreč svoje obraze, da bi ljudje videli, da se postijo. Resnično vam povem, prejeli so svoje plačilo.“

„Ti pa, kadar se postiš, pomaži svojo glavo in umij svoj obraz, da ne bodo ljudje videli, da se postiš, ampak tvoj Oče, kateri je na skrivnem; in tvoj Oče, kateri na skrivnem vidi, ti bo povrnil.“

Jezus kaže na samo nebeško namero, katero mora voditi naša dejanja in posvetiti naše dolžnosti. Njegov učenec se ne sme naslanjati na zemljo, ne na človeka, na nič stvarjenega Niti

¹⁾ Ne vemo namreč, kaj bi prosili, kakor se spodobi; sam Duh pa prosi za nas z neizrekljivimi zdihljej. (Rimlj. VIII, 26.)

²⁾ Taanith, c. 2.

sebičnosti, niti samoljubja, niti praznega veselja in slave; vselej bodi edino le Oče: ta edini je, na katerega je treba gledati, ta edini je, za katerega je treba delati; skrit je v tajnosti vesti in našega bitja; toda On vidi, posluša, povrača, blagoslavlja; katere On zagleda, so v luči, katere On posluša, so v moči, katerim On povrača in jih blagoslavlja, imajo že predokus njegovega kraljestva in njegove slave.

Proti temu božjemu svetu, proti nebesom, kjer prebiva Oče, hoče Jezus povzdigniti in postaviti srca svojih učencev; zakaj kakor je namera duša vsega njegovega dejanja, tako ljubezen navdihuje in zapoveduje vsem njegovim nameram. Človek je posveten, grabljiv, dobičkaželen, nenasitljiv bogastva, lačen tega, kar nima; se veseliti, imeti, bogateti: to je tista skopost, ki ga pogubi in usužni stvarstvu; Jezus ga hoče ubogega v duhu v vseh njegovih dobrinah, prostega od te ničevosti, vsega svojemu Očetu, neizcrpnemu in tajnemu viru bitja in življenja, moči in veselja.

„Ne spravljajte si zakladov na zemlji, kjer jih rja in molj konča, in kjer jih tatje izkopljejo in ukradejo. Temuč zbirajte si zaklade v nebesih, kjer jih ne konča ne rja ne molj, in kjer jih tatje ne izkopljejo in ne ukradejo; kjer je namreč tvoj zaklad, tam je tudi tvoje srce.

On primerja ljubezen in po ljubezni njeno namero očesu, ki nas razsvetljuje.¹⁾ Oko je luč telesa, namera je oko duše.

¹⁾ Jako navadná izreka pri Judih. Dobro oko je plemenita ljubezen; hudobno oko je lakomna ljubezen. Tisti, ki dá, pravi Talmud, naj dá z dobrim očesom; in kdor kaj daruje, naj daruje z dobrim očesom.

Talmud Hierosol., Bava Bathra, fol. 14, 4.

„Svetilo tvojega telesa“, pravi on, „je tvoje oko. Ako je tedaj tvoje oko čisto, bo vse tvoje telo svetlo. Ako je pa tvoje oko hudobno, bo vse tvoje telo temno. Če je tedaj luč, katera je v tebi, temna, kako velika bo tema!“

Niste dve najvišji ljubezni. „Nihče ne more dvema gospodoma služiti; ali bo namreč enega sovražil in enega ljubil, ali se bo enega držal in enega zaničeval. Ne morete služiti Bogu in mamonu“¹⁾

Ne bi bilo prav sklepati iz teh besedij Jezusovih, da je zavrzel pozemeljsko delovanje, koje je vir javnega in zasebnega bogastva; on le obsoja neredno ljubezen do krivih dobrin tega sveta, ki izmozga delo in svobodo v sebični razkošnosti. S tem, da pokliče človeka k ljubezni do Očeta, ga vtopi v gorišče vsake eneržije; osvobodi in poviša vse te moči.

Odslej ni več praznih skrbij; s tem, da človek postane otrok božji, se odpre sinovski zaupnosti. Zakaj bi se vznemirjal? Ali nima očeta, ki čuva in ki čuva nad njim skrivno? To zaupanje kipi iz duše Jezusove.

„Zato vam povem, ne skrbite za svoje življenje, kaj bote jedli; tudi ne za svoje telo, kaj bote oblačili. Ali ni življenje več kakor jed in telo več kakor oblačilo? Poglejte ptice pod nebom, ker ne sejejo, in ne žanjejo in ne spravljajo v žitnice; in vaš oče nebeški jih živi. Ali niste vi veliko več kakor one? Kdo pa izmed vas more s svojo skrbjo pridjati le en komolec k svoji dolgosti?

¹⁾ Izraz siro-kaldejskega izvora, ki pomeni bogastvo, morda bogastvo nakopičeno, skrito, hebrejski Matmon. Cf. Reuss, Hist. évangél., ad h. 1.

„In za obleko, kaj skrbite? Poglejte limbarje na polju, kako rastejo; ne delajo in ne predejo; pa vam povem, da še Salomon v vsi svoji časti ni bil tako oblečen kakor njih eden.

„Če pa travo na polji, katera danes stoji in se jutri v peč vrže, Bog tako oblači, koliko bolj bo vas, maloverni! Ne skrbite tedaj, rekoč: kaj bomo jedli ali kaj bomo pili ali s čim se bomo oblačili?

„Ker po vsem tem poprašujejo neverniki, tisti, ki ne verujejo, ki ne ljubijo nebeškega Očeta; ali vi, vi imate svojega Očeta, „ki ve, da vsega tega potrebujete.“

„Iščite tedaj najprvo božjega kraljestva in njegove pravice in vse to vam bo privrženo. Ne skrbite tedaj za jutri; zakaj jutrnji dan bo sam zá-se skrbel. Zadosti je dnevu njegova lastna težava.“¹⁾

Ta ljubezen nebeškega Očeta, ki jo Jezus navdaja svojim učencem, je neizcrpen vir krotkosti in mazila. Človek, ki se čuti ljubljenega od Boga, se poblaži, ljubi, kakor je ljubljen, postane ponižen in dober, je dobrohoten, ne sodi; vidi svojo lastno moralno revščino bolj kakor revščino svojega brata.

„Ne sodite“, je Jezus rekel, „da ne bote sojeni. Zakaj s kakršno sodbo sodite, s takršno bote sojeni; in s kakršno mero merite, s takršno se vam bo nazaj merilo.“

„Kaj pa vidiš pezdir v očesu svojega brata, bruna pa v svojem očesu ne čutiš? Ali kako

¹⁾ Bere se v Talmudu (Babyl. Erachin, fol. 25) izrek modrega rabina Eliezerja, ki spominja na evangelj: „Ta, ki ima v svojem košu le grizljive kruha, pa vpraša: kaj bom jedel jutri? ta je človek majhne vere.“

praviš svojemu bratu: Pusti, naj izderem pezdil iz tvojega očesa; in glej, bruno je v tvojem očesu? Hinavec! izderi poprej bruno iz svojega očesa, in potlej glej, da bodeš izdrl pezdil iz očesa svojega brata.“

Dobrota pa vender ne sme biti slepa; loči duhove od duhov, časti Boga, ki jo vzdržuje in razsvetluje; modra je in zna gospodariti z božjimi darovi. To je njena mila obramba zoper živalskega človeka, ki zanika češčenje in je nebrzdan, drzen in nečist liki psi in svinje. S temi krepkimi podobami Jezus naslika dušo, ki je prepuščena sili svojih nagonov in zaničuje resnico, napada ljubezen in se ustavlja sv. Duhu.

„Ne dajajte svetega psom, in ne metajte svojih biserov pred svinje; da jih kje ne potep-tajo s svojimi nogami, in da se ne obrnejo in vas ne raztrgajo.“

Vsekako Jezus neče zadovoljnega, pa nedelavnega zaupanja. Očetova ljubezen ne zatira, temveč vspodbada moč svobodne volje; navdaja duši velike želje, ki izzivajo goreče molitve. Človek računa sam s sabo, da bi uresničil svoje male zamisli; otroci božji, ki sodelujejo pri očetovem delu, upajo vanj, ker vedó, da je prazna vsa moč brez njegove in da se nič ne zgodi brez njegove volje.

Da dobé to moč in da vstopijo v načrte božje, je rekel Jezus še svojim učencem:

„Prositi in se vam bo dalo; iščite in bote našli; trkajte in se vam bo odprlo.“

„Zakaj sleherni, kateri prosi, prejme, in kateri išče, najde; in kateri trka, se mu bo odprlo.“

„Ali kateri človek je med vami, ako ga njegov sin kruha prosi, da bi mu kamen podal? Ali če ga ribe prosi, mu bo li kačo podal?“

„Ako tedaj vi, ki ste hudobni, veste dobre darove dajati svojim otrokom: koliko bo vaš oče, kateri je v nebesih, dobro dal tem, kateri ga prosijo.“

Oče ne odreče ničesar molitvi, ki jo navdihuje sv. Duh in jo vzdržuje z zaupanjem. Sinovsko sklicavanje gane ljubezen in celo voljo božjo.

Priprost in božji izrek obseže vse naše dolžnosti do bližnjega v Jezusovem nauku. Človeška družba sloni povse na njem.

„Vse tedaj, karkoli hočete, da vam ljudje storé, tudi vi njim storite; zakaj to je postava in proroki.

„Ne sodite, in ne bote sojeni; ne pogublajte in ne bote pogubljeni; odpuščajte, in vam bo odpuščeno. Dajte in se vam bo dalo; dobro, natlačeno in potreseno in zvrhano mero vam bodo dali v vaše naročje.¹⁾

Potem, ko je Jezus razložil vse te velike dolžnosti, opominja svoje učence na zvestobo, jih opozarja na krive učenike, jih utrjuje zoper ničevost čustev, katera se ne pokažejo v kreposti in požrtvovalnosti, in jim razodeva nepremagljivo trdnost tistega, kateri se ozira na njegovo besedo kakor na skalo.

„Pojdite notri“, pravi, „skozi ozka vrata; zakaj široka so vrata in prostorna je pot, katera pelje v pogubljenje, in veliko jih je, kateri po nji noter hodijo. Kako ozka so vrata, in tesna je pot, katera pelje v življenje in malo jih je, kateri jo najdejo.“

¹⁾ Luk., VI, 37.

„Varujte se lažnjivih prorokov, kateri pridejo k vam v ovčjih oblačilih, znotraj pa so zgrabljivi volkovi! Po njihovem sadu jih boste spoznali. Se li bere grozdje s trnja ali fige z osata?“

„Tako rodi vsako dobro drevo dober sad; malopridno drevo pa rodi malopriden sad. Dobro drevo ne more malopridnega sadu roditi, tudi ne malopridno drevo roditi dobrega sadu.“

„Vsako drevo, katero ne stori dobrega sadu, bo posekano in v ogenj vrženo.“

„Tedaj iz njih sadu“, to se pravi iz njihovih del, „jih boste spoznali“ — krive proroke. Krepost je znamenje drevesa, katero je Bog vsadil, in proroka, ki ga je poslal.

„Ne vsak, kateri pravi: Gospod! Gospod! pojde v nebeško kraljestvo; ampak, kateri stori voljo svojega očeta, ki je v nebesih, tisti pojde v nebeško kraljestvo.“

„Veliko mi jih poreče tisti dan: Gospod, Gospod! ali nismo v tvojem imenu prorokovali, in v tvojem imenu hudičev izganjali, in v tvojem imenu veliko čudežev delali? In tedaj jim očitno porečem: Nikoli vas nisem poznal; poberite se izpred mene, kateri hudobijo delate.“

Jezus je edini Gospod, edini sodnik. On to slovesno proglasi; le njega je treba poslušati in vse stvarstvo bode po njem sojeno. On je drevo življenja; krivi proroki so usodno drevo, katerega sadovi moré. Njegov nauk je večn, nespremenljiv; to je skala, na katero je treba zidati.

„Vsak tedaj, kateri sliši te moje besede, in jih spolni, bo podoben modremu možu, kateri je sezidal svojo hišo na skalo; in ploha se je vlila

in prišle so vode, in vetrovi so pihali, in so se v tisto hišo uprli, in ni padla, zakaj stavljen je bila na skalo. In vsak, kateri sliši te moje besede, in jih ne spolni, bo podoben neumnemu možu, kateri je sezidal svojo hišo na pesek; in ploha se je vlila, in prišle so vode, in vetrovi so pihali, in so se v tisto hišo uprli, in je padla, in njena podrtija je bila velika.“

Paganska modrost in judovska morala sta izginiti. Kar je ena sanjala, to Jezus pokaže; kar je druga začela, to Jezus izpolni. Ni ga modrijana pred njim, ki bi ne imel človeške slabosti in nekakega spretnega odnehanja hudemu; Jezus nima nobene potrebe za pogajanje, on daje najvišjo besedo o pravici in svetosti, in on sam ima pravico, zahtevati popolnost, ukazovati junaštvo, ker le on edini priobčuje slabotnemu srcu božjo velemoč.

On odtrga človeštvu strasti, ki je držé v tri-noško jezo in poželjivost, maščevanje in sovraštvo; deli mu milobo in ostrost, dobrotljivost in ljubezen; izkorenini je iz zemlje, na kateri koprne in umrje; je navaja očiščeno k Očetu, ki je v nebesih in ki edini mu more dati blaženost in življenje brez konca.

Bolest pa ni zadržek, ampak sredstvo. Tisti, ki se vsemu odpovedó, posedajo Boga; tisti, ki trpé, so srečni; krotki in ponižni so najmočnejši; preganjani so zmagujoči; ki so lačni pravice, se nasitijo; in srca, čista vsake sebičnosti in vsake slè, gledajo Boga. Zrtev je navor, ki mora dvigniti svet. Človeška modrost je prevržena.

To je postavodajavno delo Jezusovo v svoji neomejeni lepoti.

Kritika se razoborožena ukloni pred tem spomenikom harmonije in božje drznosti, ki vse vlada in ki dvigne Jezusa visoko nad vse učnike. Spomenik je rasel s stoletji. Kakor je galijska množica strmela nad njim, tako ga gleda človek še zdaj in strmi; Jezus ga napoti in ga zagotovi, mu začrta pot in mu pokaže cilj; on je piramida, postavljena v sredi gibičnega peska v puščavi, mimo katere pohaja človeštvo.

Peto poglavje.

Pot v Najim.

Govor na gori je v očitnem Jezusovem življenju in v izpolnitvi njegove mesijanske naloge čin neomejene veljave. Kot zakonodavec in kot Učenik, ki ni odvisen od nikogar, je narekoval vsaki vesti svoj zakon, določil svoje zapovedi, in jim dal svojega Duha. On ne zapoveduje v božjem imenu kakor kak navadni prorok, on govori v svojem lastnem imenu; on ne zameta Mojzesa, on ga popolni in nadvlada; toda on vrača izročeni nauk učencikov in obrača proti njemu najsilnejšo zatožbo; on se sam imenuje Učenika in le on edini je, ki ga je treba slušati.

Tako postopanje vzbuja nevoljo v uradnem svetu, pred katerim je bil novi Prorok le upornik. V tej meri, v kateri se bode razvijalo njegovo delo, bodo rasle sovražnost, zalezovanje in grozovitve: je namreč v načrtu božjem, da bo to delo raslo v boju in z bojem.

V tem pa nebeški Oče Jezusu podari nekaj mirnih dnij; privede k njegovim nogam krotke in zaupne duše, ki ga tolažijo v nasprotovanju njegovih sovražnikov. Zakaj dadó mu priliko pokazati svojo božjo moč in mu podelé edino veselje, katero je iskal med ljudmi: ozdravljati bolnike, tolažiti žalostne, reševati grešnike.

Jezus gre z gore doli, sledi mu množica, ki ga je došla na Korun-Hattinu in ki se je navdušila po njegovi besedi. On se vrne v Kafernava, koder se ustavi za malo časa.

Bival je v mestu stotnik, najbrže rimski vojak, v službi Heroda Antipe.¹⁾ Ta pagan je po svoji velikodušnosti vžival simpatije Judov in je tudi drugače razodeval gorko gorečnost za njihovo vero; bil je odkritega in dobrega srca.

Eden njegovih hlapcev, ki ga je imel jako rad, je umiral, zadet od mrtvouda. Slišal je govorico o Jezusu. Vzbujalo mu je zaupanje ozdravljenje sina nekega drugega stotnika, obuja od mrtvih Jajrove hčere, mrtvoudnega, človeka z izsušeno roko, in toliko drugih čudežev. On pošlje do Jezusa odposlanca starejšin, — brez dvojbe načelnikov shodnice, — da ga zaprosijo, naj pride in ozdravi njegovega hlapca. Ti so prosili neprestano Gospoda: Vreden je, da mu to storiš. Ljubi namreč naš narod in on nam je shodnico sezidal.

Jezus gre ž njimi; in ko se približajo hiši, ga stotnik zapazi v sredi spremljevalcev. Pogled na Proroka mu je vzbudil čut spoštovanja, pomešanega s strahom. Boji se sprejeti ga v svojem domovanju in pošlje nekatere svoje prijatelje, da mu rekó: „Gospod, ne trudi se; nisem namreč vreden, da greš pod mojo streho. Zavoljo tega tudi sam sebe nisem štel vrednega, k tebi priti; temuč reci z besedo, in moj hlapec bo ozdravljen. Zakaj tudi jaz sem človek, pod oblastjo postavljen, in imam vojake pod seboj in rečem.

¹⁾ Mat., VIII, 5—15; Luk., VII, 1—10.

temu: Pojdi! in gre; in drugemu: Pridi! in pride; in svojemu hlapcu: Stori to! in stori.“

Jezus obstane, ostrmi.

Ponižnost, zdržnost, zaupnost tega pagana ga je ganila.

„Resnično vam povem“, zakliče on in se ozre na množico, ki je za njim šla, „še v Izraelu nisem našel tako velike vere.“

Njegova misel, ki je vselej prodrila više in dalje kakor neposredna resničnost, vidi v tem človeku ves paganski svet, ki ima sprejeti Tistega, katerega so Judje zavrgli.

„Povem vam pa“, pristavi, „da jih bo veliko prišlo od izhoda in zahoda, in bodo sedeli pri mizi z Abrahamom in Izakom in Jakobom v nebeškem kraljestvu; otroci kraljestva pa bodo pahneni v vnanjo temo; ondi bo jok in škripanje z zobmi.“¹⁾

Nato odgovori prijateljem stotnikovim:

„Pojdite in povejte stotniku: kakor je veroval, tako naj se zgodi.“

Ko se povrnejo odposlanci v hišo, najdejo hlapca ozdravljenega.

Drugi dan je Jezusu tudi prinesel veliko veselje. Zapusti Kafernava, gre po cesti iz Damaska

¹⁾ Daleč od božjega kraljestva je človek v noči zmote in tesnobi hudega. Večna gostija z Abrahamom, Izakom in Jakobom je bila pri Judih navadna podoba nebeške sreče. Jezus je ljubil to priliko. Dostikrat jo je rabil v svojih govorih na ljudstvo kakor v svojih srčnih pogovorih. „Posihmal“, je rekel malo pred svojo smrtjo, „ne bom pil od tega sadu vinske trte do tistega dne, ko ga bom novega z vami pil v kraljestvu svojega Očeta (Mat. XXVI, 29; Mark., XIV, 25). Biti vržen iz razsvetljene in okrašene dvorane od gostije v mrzlo in ledeno noč, je pomenilo zavrženje in najhujšo nesrečo.

v Jafo čez Tabor in Izraelsko dolino, in po enem ali dveh dneh hodá pride blizo malega mesta, Najima po imenu, na vznožju Djebel-Dahyja. Njegovi učenci ga spremljajo, in množica mu je sledila kakor vselej.

Približa se vratom Najimskim ¹⁾), kar mu pride naproti pogrebno spremstvo. Ta, ki so ga šli zagrebst, je bil edini sin in mati je bila vdova. Brezštevilna množica ga obkoli.

Pogled na to ženo užalosti Jezusa. Njene solze so vzbudile sočutje.

„Ne jokaj!“ ji reče.

Nato se približa param, na katerih je mrtvec počival, s pokritim obličjem. Dotakne se jih. Nosáči takoj obstanejo. Jezus povzdigne svoj glas:

„Mladenič, rečem ti, vstani!“

Mrlič se vzdigne, sede in začne govoriti.

In Jezus, pravi evangelj, ga dá njegovi materi. Globoka beseda neizcrpne nežnosti! Mrlič je bil pač tistega, ki ga je obudil, in ki ga je zato napravil za svojega, da ga dá njegovi materi. Množica je trepetala strahú, potem pa je vsklikala veselja in hvale. Klicala je: „Velik prorok je med nami vstal in Bog je obiskal svoje ljudstvo!“

Množica ima dar teh mogočnih vsklikov, ki jih prinese resnica. Učeni, oslepljeni po vedi, zakrknjeni po svojih učenih predsodkih, pusté uiti božje razsvitljenje, ne da bi je razumeli; toda ljudstvo, občutno za vse in priprostega srca, se ukloni čudežem; prestrašeno se ustavi pred vse-mogočnostjo in proslavlja dobrotljivost.

To je bilo drugo obujenje od mrtvih, ki je je Jezus storil.

¹⁾ Luk, VII, 11 id.

Kakor Oče oživlja, ima Sin taisto oblast. Proroki so včasih zapovedavali smrti v imenu božjem in v imenu Jezusovem; ti so prej prilika kakor orodje čudeža, ti prosijo Boga, da posreduje in da se pokaže, toda Jezus je Gospod življenja in smrti; on govori kot Gospod, in smrt mu je pokorna kakor Bogu.

Njegova mogočnost je vselej v službi njegove dobrotljivosti, in njegova brezmejna dobrotljivost je vselej v službi človekovi. Vse to, kar umrje, lahko oživi na njegov poziv; in na tem mrtvaškem polju človeštva, koder je greh zasejal smrt, dá Jezus, razrušivši greh, pognati življenje. Ta Najimski mladenič je le predpodoba brezštevilnih duš, ki jih cerkev objokuje in ki jih Odrešenikov glas vrača vse dni božjemu življenju.

Najim je zdaj le ubožno mesto siromaških, umazanih, raztrganih felahov, kateri stanujejo v še grših prostorih kakor so sami. Med razvalinami prvotnega mesta lahko spoznamo ostanke dveh mošej, ki ste bili nekdam krščanski kapeli¹⁾; figova drevesa obdajajo s svojimi širokimi, zelenimi vejami sive hiše, v sredi katerih se dviga povse bela, mala cerkev, liki božja prikazen. To je taisti kraj, koder je Jezus obudil sina vdove.

Najimski čudež je napravil velik vrišč po deželah drugod in v celi Judeji; nobeden ni bil znamenitejši. Javno menenje se je zdelo podjarmljeno in prepričano; očevidno se je naposled Bog prikazal, bil je s svojim ljudstvom, in galilejski Prorok je bil njegov odposlanec.

¹⁾ Cf. Viktor Guérin, *Descript. de la Palestine*. — Galilée, t. 1. p. 179.

Odmev teh glasov je došel kmalu do ušes Janeza Krstnika. Novice se razširijo z največjo hitrostjo po izhodu skozi te zgovorne in zvedave prebivalce. Ako je kdo z živim zanimanjem sledil delovanju Jezusovemu, tedaj je bil to Herodov ujetnik. Nihče ni z večjo nestrpnostjo pričakoval prihoda božjega kraljestva, o katerem je napovedal, da je blizo. V globini svojega zavora, v trdnjavi Maherus, je živel v duhu s Tistim, ki ga je označil kot „Izvoljenca“; sledil mu je in videl, kako je rasel. Ujetniki niso bili izključeni od vsake zveze z zunanjim svetom; celo tisti, s katerimi so najostreje ravnali in ki so bili uklenjeni, so sprejemali svojo rodbino in svoje prijatelje. Učenci Janezovi so odšli, prinašaje mu na drobno Jezusova dela, in sporočaje mu o položaju javnega menenja.

Nič ne potrè tako duše, ki jo gorečnost izpodjeda, kakor če se vidi obsojeno v nezmožnost. Janez je to skušal v svojem zaporu.

Vedel je, kako težavna je Mesijeva naloga, kako da srečuje že silno nasprotstvo od strani farizejev, duhovnikov in starejšin; in nič ni mogel, da bi ga podpiral v njegovem delu. Temu trpljenju se je pridružila notranja skrb, še grozovitejša kakor močno breždelje in slutnja bližnjega konca: to je bila dvojba nad njegovimi lastnimi učenci pri pogledu na Jezusa, njihova ljubosumnost in njihova vstrajna nezaupnost. Ti občutki, ki so se kazali že pred njegovim zaporom, so le rasli. Njihove vesti niso prodrle niti najvišje razodetje o Bogu, njegova ljubezen do Jezusa, razumljenje njegove mesijanske uloge in novega božjega kraljestva, — najčistejše razodetje njegovega duha. Vkljub vsem svojim trdom jih je našel ozko-

srčne, uporne, ljubosumne, delajoče večkrat zajedno s sovražniki svojega Gospoda. Ne samo da so očitali Jezusovim učencem njihovo majhno ostrost in pobožnost, ampak niso niti hoteli priznati Jezusa kot proroškega Mesijo. Po vsem je položaj ostal taisti, kraljestvo božjega ljudstva se ni prikazalo; in nič se ni dalo videti pri Jezusu, da misli na to potrebo preporoda, še več, celo zanemarjal in obsojal jo je, se je zdelo. Ako je bil on poslanec božji, ni mogel biti zmagoviti Mesija: Janezovi učenci so se izpodtikali nad temi težkočami, ne da bi jih svarila ujetnikova mogla pomiriti in poučiti.

Kar se Janeza tiče, njegova vera ni nikoli otemnela; ni bil iz rodú neodločnih in spreminjajočih se. Sv. Duh, ki ga je izbral iz naročja njegove matere, ga ni zapustil nikdar; on ne pozna niti obotavljanja niti oporekanja. Božji glas, ki ga je poslušal, mu je ponovil ime priljubljenega Sina, ime božjega Jagnjeta, ki odjemlje grehe sveta. Vedel je, da klavni dar postane o božjem dnevu veliki sodnik, in da je pod ponižno prikaznijo človeško videl v Jezusu tistega, ki drži vevnico v svoji roki. Ječa ni porušila prepričanja prerokovega. Pregarjani za pravico se ne oddaljijo od Boga, ampak se po njem dvignejo in utrdijo v svoji moči.

Zvest, junašk do konca, je našel Janez v skrbi, katero so mu učenci napravljali, nekako navdihnenje, ki je bilo vredno njegove velike duše. Pokliče dva izmed svojih in jima reče:

Pojdita k Jezusu in mu recita to vest: „Ali si ti, kateri ima priti, ali naj drugega čakamo?“ ¹⁾

¹⁾ Mat., XI, 2—19; Luk., VII, 18 id.

Janez se pokaže v svoji nezmožnosti. To, česar on ne more izvršiti, naj Jezus stori; dá mu s svojo vestjo najvišje spričevanje zaupanja in ga postavi v položaj, da razloži svoje mesijanstvo.¹⁾

Listine nam ne povedó kraja, koder se je nahajal Jezus, ko sta prišla k njemu Krstnikova poslanca.

V hipu, ko sta došla, je Jezus, obkoljen od množice, ozdravljajal bolnike, izganjal hudobne duhove in dajal vid slepim. Poslanca sta se približala skozi množico in rekla:

„Janez Krstnik naju je poslal do tebe, rekoč: Ali si ti tisti, kateri ima priti, ali naj drugega čakamo?“

Odgovor je bil kratek in odločen:

„Pojdita in povejta Janezu, kar sta slišala in videla: Slepí spregledujejo, kruljevi hodijo, govóvi se očíščujejo, gluhi spreslišujejo, mrtvi vstajajo, ubogim se evangelj oznanuje.“ Nato pridene besedo grozeče žalosti, na naslov tistih, ki se ustavljajo tem znamenjem: „Blagor mu, kdorkoli se ne pohujša nad menoj.“²⁾

¹⁾ Ta razlaga o Janezovem odposlanstvu je skupna malone vsem očetom in učnikom, izimši Tertulijana in Justina (Tertul., *De baptism.*, c. X, 1. IV.; *Contra Marcion*, c. XVIII; Just., *Quaest. XXXVIII ad Orthodox*); racijonalistična kritika jo seveda pobija, ona hoče, da je Janez oslabil in dvomil nad Jezusom v svojem zaporu.

Taka ideja izproži dve neovržni nasprotstvi: eno izhaja iz značaja samega Janezovega, drugo iz formalnega spričevanja Jezusovega. Eden izmed značilnih znakov Krstnikove čudi je trdnost: zakaj take čudi ne oslabe v skušnjavi, skušnjava jih tem bolj utrdi; in če je Herodov ujetnik omahoval v teh mesijanskih svedočbah, kako je Jezus izbral taisti trenotek, ko je on omahoval, da bi ga povzdignil čez vse proroke, da bi ga imenoval pravega Elijo?

²⁾ Luk., VII; Mat., XI.

Od Janeza zastavljeno vprašanje je Jezusa pozvalo, da se formalno izrazi o svojem mesijanstvu. Ves trud Predhodnikov v njegovem življenju je bil osredotočen v tej točki; hotel je in želel: privesti ljudstvo do tega, da spozna Jezusa kot božjega Poslanca. Pred svojo smrtjo se je pečal z mislijo, ki je bila njegova slava, in je nagovarjal Jezusa samega, da spričuje, da posveti njegovo delo, da prepriča njegove lastne nprone učence in jih pritegne končno k sebi.

Jezusov odgovor v svoji zdržnosti in krotkosti je zmagovito jasen; v malih besedah izraža neovržna znamenja in bistvo pravega mesijanstva in obsega v mili obliki najvišji opomin.

Znamenja mesijanstva so čudeži: Izaija je povedal v jasni obliki, in Jezus je od njega sprejel te besede:

„Bog sam bo prišel in vas bo rešil. Tedaj se bodo slepim oči odprle in ušesa gluhih bodo odmašene. Tedaj bo kruljevi skakal kakor jelen in jezik mutastih bo razrešen.“¹⁾ „Gospodov duh je nad menoj, ker me je Gospod pomazilil; poslal me je pridigovat krotkim.“²⁾

Nič pozemeljskega, nič národnega in nič političnega ni v tem delu; ne gre se za osvoboditev niti za slavo človeško kakega ljudstva, ampak za vzveličanje in odrešenje človekovo. Nikaka posvetna oblast se ne pozivlja. Bog sam, v svoji neskončni dobrotljivosti, je tista skrivna moč, ki deluje; ubogi v duhu, — to je tisti, ki se nič ne štejejo in ki nič nimajo, — to so izvoljenci, na katere deluje njegova dobrotljivost in ki sprejemajo veselo vest.

¹⁾ Izaj., XXXV.

²⁾ Izaj., XVI, LXI.

Ta priprosta beseda: „Ubogim se evangelj oznanuje“, kaže vso drznost podjetja. Osramočena je človeška modrost s svojo pretvezo, govoriti izbrancem in s svojo nezmožnostjo, se priličiti preprostim. To, česar pamet ni mogla storiti, bode Bog izvršil. Njegova luč, ki razodene vse, — siromaštvo človekovo in skrivnosti božje, — bode razsvetlila vsako vest; in njeni žarki bodo tem prodornejši, čim ubožnejša in ponižnejša bode duša. Talent ne izda tu ničesar, srce je vse. Vzvišena enakost božjega kraljestva: v ničevosti našega siromaštva nas Bog obišče; in najmanjši, najprepričanejši o tej ničevosti so prvi, edino veliki in najsvetejši.

Zunanja revščina, vidna slabost Jezusova, njegovo skromno pokolenje, njegova ponaša pri pogledu na farizejske šege, njegova odpoved vsakemu političnemu in posvetnemu elementu v mesijanskem delu, njegovo sočutje in njegova dobrotljivost do ubogih, mitarjev in grešnikov, potrjenje njegovega prava na naslov in na vse čisto duševne službe Mesijeve: vse to je pohujšalo toliko Judov med učenimi, najvplivnejšimi, najstrožjimi, najdomoljubnejšimi. Janezovi učenci so to skušali; to pohujšanje je raslo od dne do dne; smrt in križ je bodeta zapečatila in podaljšalo se bode skozi vsa stoletja. Vsi ti, ki verujejo le svoji lastni modrosti, vsi od svojih zistemov pijani duhovi, priklenjeni na svoje predrzne ideje, željni veseliti se in uživati minljivo, bodo prezirali znamenja Odrešenikova in se obrnili od njega, imenujoč neumnost božjo modrost in slabost tisto skrivno moč, katera potega ná-se ponižne.

Na vse te pohujšance obrne Jezus to besedo liki svarilo in obžalovanje: „Blagor mu, ki se nad menoj ne pohujša.“ ¹⁾

Janezova učenca se umakneta.

Ko odideta, začne Jezus govoriti o njunem mojstru ljudstvu, ki ga je obdalo. Bili so med množico farizeji in pismarji. Mogoče, da so pripisovali prorokovemu odposlanstvu žaljivo razlago za Jezusa samega in za Janeza. On brani svojega predhodnika s poljudnim govorom, polnim eneržije, in hvali njegovo trdnost, njegovo strogost in njegovo proroško veličje.

„Koga ste šli v puščavo gledat?“ vpraša množico. „Trst od vetra omajan?“ Gotovo ne, Janez ni bil trst. Množica ni mogla dvomiti; njegova moč, njegova sila, njegova neupogljiva srčnost, njegov neomajani značaj, njegova ljubezen za pravico je spominjala prej na hrast, ki se ne upogne.

„Ali koga ste šli gledat?“ nadaljuje Jezus. „Človeka v mehko oblečenega? Strogost Krstnikova se je bolj živo utisnila ljudstvu kakor njegova eneržija. Ostal je v ljudski domišljiji, — s svojo obleko iz kameline dlake in svojim usnjatim pasom, — uзор asceta; nič ni imel od teh dvorljivih farizejev in saducejev, ki se oblačijo v dragocena oblačila, da bi se šli laskat knezom.

„Glejte, kateri se mehko oblačijo, so v kraljevih hišah.“

„Ali koga ste šli gledat?“ zakliče Jezus nepretrgano z rastočo močjo. „Proroka? Prav, vam povem, še več kakor proroka.“ On ni samo napovedoval, kakor vsi verniki, on je bil napovedan; njegov prihod je značilno dejstvo med pro-

¹⁾ Mat., XI, 7—19; Luk., VII, 24—35.

roki. „Zakaj ta je, o katerem je pisano: Glej, jaz pošljem svojega angelja pred tvojim obličjem, kateri bo pred teboj tvoj pot pripravljaj.“

„Resnično vam povem, ni vstal večji med rojenimi od žen, kakor Janez Krstnik.“ Drugi so gledali Mesija od daleč, on ga je videl s svojimi očmi, on ga je pokazal ljudstvu in mu pot pripravljaj. Toda kakeršna že bodi njegova slava, „najmanjši v nebeškem kraljestvu je večji kako r on“; zakaj utelesen v Mesiju je deležen polnosti sv. Duha, on vstopi v dobrote božjega kraljestva, katerega prihod je Janez le pričal. „Zakon“ s svojimi predpodobami, vsi „proroki“ s svojimi prorokbami do Janeza, ki jih krona, prorokujejo, napovedujejo, pripravljajo pričakovano božje kraljestvo; in od dneva Janeza Krstnika do zdaj nebeško kraljestvo silo trpi,¹⁾ in silni ga na-se potegnejo“; vrata so ozka, treba je riniti vanje.

In ne recite, da božje kraljestvo ne more priti, predno se ni Elija prikazal, kakor napoveduje Malahija; zakaj „ako hočete umeti“ skrivni pomen, „on je Elija, kateri ima priti“.

„Kdor ima ušesa za poslušanje, naj posluša.“

Odmev Jezusovega glasú je moral priti do ušes ujetnikovih, in ugame se njegova neizrekljiva radost, ko je slišal, kaj taka usta rekó o njem.

Vse ljudstvo, grešniki in mitarji, so prejeli krst Predhodnikov, so dali spričevanje Bogu in

¹⁾ Izraz βιάζεται zaznamuje silen trud, katerega predmet je nebeško kraljestvo od strani teh, ki se trudijo polastiti se ga in potegniti na-se liki plen. Ἀρπάζουσιν αὐτὴν βίασαι spomina na tiste plemenite duše mitarjev in grešnikov, ki ga potegnejo ná-se z močjo svojega kesanja in svoje vere.

razumeli njegove načrte, v tem ko so farizeji, ki so se imeli za nepogrešne, zametali Janezov krst in zaničevali s tem božje načrte.

Taista prikazen se je pojavila pri pogledu na Jezusa: ubogi, nemaniči, nesrečni so se zatekali k njemu, sprejemajoč njegov nauk in oznanujoč njegove dobrote; toda učeni, starejšine, poglavarji so se pohujšali, so se ustavljali, so se prepirali, zaprti za vsako zaupanje, zakrknjeni v svojem formalizmu, nepremakljivi v svojih izročilih. Ta ošabnost, ki hoče imeti zmerom prav, tudi proti Bogu, ki se le sama s sabo zadovolji, se je pojavila pred njegovimi očmi kakor velik zadržek božjega kraljestva; da bi jo razkrinkal in osramotil v osebi farizejev, nasprotnikov Janezovih in njegovih, govori dalje:

„Komu podobne bom tedaj imenoval ljudi tega naroda? In komu so enaki? Podobni so otrokom, kateri na trgu sedé, in med seboj govoré in rekó: piskali smo vam, in niste plesali; mile pesmi smo peli, in niste jokali. Janez je namreč prišel in ni jedel kruha in ne pil vina, in vi pravite: Hudiča ima. Sin človekov je prišel in je in pije, in vi pravite: Glejte človeka požrešnika in pijanca, prijatelja cestninarjev in grešnikov!“

Nad vsem se pohujšujete: nad ostrostjo in priprostostjo življenja.

„In modrost je opravičena od vseh svojih otrok.“¹⁾

Ganljiv prizor jo bode pokazal, zakaj vse besede Jezusove se uresničijo; nauki in dejanja v njegovem življenju se pojasnijo med seboj, pomešani z nekako božjo umetnostjo.

¹⁾ Luk., VII, 36—53.

Neki Simon poprosi Jezusa, da bi jedel pri njem.¹⁾ Bil je iz števila farizejev, ki so ostali pri njegovem pogledu v neki nezaupni zvedavosti, ne spoznavši v Proroku mesijanskega idejale v svoji formalni pobožnosti. Jezusa so sprejeli brez kakega znaka spoštovanja; niso mu prinesli vode za noge umiti, niso mu dali poljuba, niso ulili mazila na njegovo glavo. Vstopil je kot navaden gost, legel za mizo, naslonjen po šegi na blazine, določene za povablence.

„In glej! Zena v mestu, katera je bila grešnica, ko je zvedela, da je v hiši farizejevi pri jedi, je prinesla alabastrovo pušico mazila, in je zadej k njegovim nogam stopila ter mu je začela s solzami noge močiti, in jih je z lasmi svoje glave brisala in mu je noge poljubovala, in z mazilom mazilila. Farizej pa, kateri ga je povabil, to videvši je sam pri sebi dejal, rekoč: ko bi bil on prorok, bi pač vedel, kdo je in kakošna je žena, ki se ga dotikuje, da je grešnica!

In Jezus odgovori in mu reče: „Simon! nekaj ti imam povedati.“ On pa reče: „Učenik, povej!“

„Neki posojevalec je imel dva dolžnika; eden je bil dolžan pet sto denarjev, eden pa petdeset. Ker pa nista imela s čim plačati, je obema odpustil. Kateri tedaj ga bolj ljubi?“

Simon je odgovoril in rekel: „Menim, da tisti, kateremu je več odpustil.“ On pa mu je rekel: „Prav si razsodil.“

In se je obrnil k ženi in rekel Simonu: „Vidiš to ženo? Sem prišel v tvojo hišo in mi vode za noge nisi dal; ta pa mi je s solzami noge močila in s svojimi lasmi jih brisala. Poljuba

¹⁾ Glej dodatek R.

mi nisi dal; ta pa, kar je v hišo prišla, mi nog ni jenjala poljubljati. Moje glave nisi z oljem mazilil; ta pa mi je noge z mazilom mazilila.“

„Zato ti povem: Veliko grehov ji je odpuščenih, ker je veliko ljubila. Komur se pa manj odpusti, manj ljubi.“

Nji pa je rekel: „Odpuščeni so ti grehi.“

In so začeli, kateri so z njim pri mizi bili, sami pri sebi reči: „Kdo je ta, kateri celó grehe odpušča?“

Rekel pa je ženi: „Tvoja vera ti je pomagala, pojdi v miru!“

To grešnico . . . , katere ime je evangelij z nežnim čutom zdržnosti hotel zamolčati, je izročilo skoro enoglasno spoznalo za Marijo Magdaleno . . .

Bila je iz bogate rodbine in je imela brata, po imenu Lazarja, ki je imel velika posestva v Jeruzalemu; njena sestra, po imenu Marta, je stanovala v Betaniji; ona sama je imela zemljišča v Galileji in je prebivala na zahodni strani jezera v Magdali, — od katere je dobila priimek Magdalene. Ne ve se, ali je bila neomožena, omožena ali vdova. Zgodovina je ohranila od njene mladosti le spomin na njene zablode. Bila je izmed teh, ki jih srce in strasti potegnejo za sabo in ki tem žrtvujejo vse, celo čast. Njena prešestva so bila očitna.

Dve ženski sta tisti čas pohujšavali svet, dve kneginji, ena paganka, druga judinja, — Julija, Avgustova hči, in Herodijada: prva s svojimi nebrzdanimi nerednostmi, druga s svojim krvnim prešestvom.

Propala ženska, ki je ne drži več nobena brzda, kljubuje javnemu menenju, da se maščuje

radi zaničevanja. Pregrehe se tako množé in rodé druga drugo: nespametne ljubezni porajajo ničemurnost in ošabnost, ljubosumnost in jezo, zlo in njene izumitve, mehkužnost in njene slabosti. Evangelj razkrije z eno skrivnostno besedo propad, na dnu katerega je tičala Marija Magdalena: „To je bila tista, iz katere je izšlo sedem hudičev.“

Tičala je pod nevidnim jarmom zlih močij, katerih prisotnosti nikaka nerednost ne pokaže in ne izda — nekaka nevidna obsedenost, nič manj strašna kakor telesna obsedenost; zakaj ona prepusti naše čute silovitim in zapovedujočim navdajanjem hudobnih duhov.

Število teh usužnjencev je veliko; da jih oprostimo, ne zadošča nobenega človeka volja; ta strmoglavi ob silah, ki jo vladajo. Božji duh ima pravico do teh čudežnih osvoboditev, v primeri s katerimi fizičen čudež ni nič.

Strasti, tudi zadoščene, ne umiré, ampak zajedajo, ne da bi se nasitile. Duša, vedno lačna Boga, stoče in slabi. Grešnica je spoznala to tesnobo in to praznost; morala se je znajti na potu Proroka, ki je pretresal Galilejo. Morda ga je slišala govoriti množici. Morda je Jezus imel že za prijatelja njenega brata Lazarja in je vžival pri Marti v Betaniji gostoljubnost, v tem ko je Marija Magdalena tekala za svojim veseljem.

Gotovo je odmev Jezusovih besedij dospel do njene revščine. Nauk Gospodov je bil bržkone zanjo; nekatere njegovih besedij so morale iti naravnost v njeno vest in njeno srce. Rekel je, da je poslan ne za pravičnike, ampak za grešnike; govoril je večkrat „o izgubljeni ovci in o veselju, da jo spet najde“; ali ni on, ki je tudi rekel:

„Cestninarji in prešestnice bodo pred farizeji v nebeškem kraljestvu?“ Ona je poznala solze in bolesti strastnega življenja, in tista druga beseda Jezusova: „Blagor žalostnim, ker bodo potolaženi“, ali ni bila njej namenjena?

Nič ni tolažljiveje za dušo, ki jo pritiska teža njenih grehov, kakor krotkost, ki sočuti, in glas, ki odpušča. Gospodova miloba, njegova dobrotljivost in njegova usmiljenost je bila poljudna. Nikoli se ni Bog pokazal v slajših potezah; nikoli se ni njegova lepota mičnejše razvila.

Kaj se je godilo v duši Marije Magdalene? Kako je prodril božji žarek, ki jo je moral rešiti, v njeno vest? Kaki so bili njeni notranji boji? Ne vemo. Neki dan pride, ko se njene oči odpró: ona spozna v Jezusu Odrešenika, ki odpušča. Ta dan se ne obotavlja več. Take narave se ne ustavijo na polu pota; takih velikost je vselej, iti v dobrem ali slabem do konca samega sebe. Očitna grešnica je hotela biti očitna spokornica. Tisti, ki ljubi, ne modruje; on je sužensko pokoren čutu, ki ga podjarmi; in tista, ki je kljubovala javnemu menenju, da sledi svojim posvetnim strastem, je je prezirala, da gre in se vrže pred noge Jezusove.

Ko je opazila, da je povabljen k Simonu farizeju, se je čutila zajeto od neke višje moči: ona je hotela spoznati pred njim svojo nesrečo, je čutila potrebo, izraziti svoje kesanje in svojo boleost, svojo ljubezen in svojo vero, poslušati besedo usmiljenja in odpuščanja. Nihče ne vé igrokaza, ki prevrača njeno življenje; bila je še pred vsemi zašla in izgubljena ženska.

Ona vstopi tiho in zakrita, ne oziraje se na zaničljive poglede gostov, ki so bili užaljeni in

razžaljeni v svoji ošabni pobožnosti nad njeno pričujočnostjo; pride in se postavi za Jezusom, držeč v roci alabastrovo posodo napolnjeno z dišavami.

Največja čast, ki jo je kdo mogel storiti človeku, proroku, na izhodu, je bila ta, da je razbil te razdrobljive posode in razlil dišečo tekočino nad njegovo glavo in na njegove noge; Marija ne reče ničesar: čuvstva, ki kipé, so nema. Niti ena beseda ne more priti iz ustnic te ženske, ki jo je prevzela bolest in ljubezen božja. Toda njen skromni nastop, njene solze, njeni poljubi, njeni razpuščeni lasje so bili zgovorni, da se nobena beseda ne more z njimi primerjati.

To pa ni samo prorok, ki ga ona vidi in časti v Jezusu, ta je Sin božji, ki ga moli. Ona ne pride kakor množica, da bi prosila za materijelno dobroto; ona pride prosit Tistega, ki zdravi dušo, jo očiščuje in spremeni. Nikoli ni kak skesanec tako jokal, nikoli ni bila ljubezen kakega spokornika bolj natančne in goreče nežnosti, da bi poprosila odpuščanja, nikoli niso solze in dišave pomenjale živejše vere, polnejše molitve.

Marija Magdalena je dovršen uzor spreobrnencev; in prerok, ki ji je vdihnil taka čustva, ni samo človek, on je v nekaki človeški podobi sam izraz neskončne lepote in dobrotljivosti.

On daje to jasno spoznati; njegove besede predpolagajo, da se on istoveti z dobroto, da je Bog, ki se razžali, in Bog, ki odpušča, in Bog, ki sprejema kesanje spokornega srca, in Bog, ki preraja. Njegovo božanstvo odseva. Ljubezen, ki navdihuje, je ljubezen samega Boga in pokriva množico grehov.

Človek izgine in Bog se pokaže v svoji neizrekljivi usmiljenosti; on je, ki ga grešnica moli v Jezusu, že spremenjena.

„Tvoji grehi so ti odpuščeni“, reče on, „tvoja vera ti je pomagala. Pojdi v miru.“

Grehe odpuščati gre le Bogu. Vera sama v Boga rešuje izgubljene duše; človek ne more odpuščati, pa tudi ne dati miru. Jezus je izrekel te reči in jih je izvršil.

Razumeli so jih tisti, ki so jih slišali in skušali, kakor Marija Magdalena, v tajnosti svoje vesti; drugi pa, ki ne verujejo in ne ljubijo, na primer farizeji, še pohujšujejo, zaslepljeni so in mrmrajo. Toda Jezus je opravičen pred svojimi izvoljenci.

Odslej more grešnik zaupanje imeti; njegova revščina ni brez upanja. Zlo je našlo mojstra; da se premaga, zadošča človeku, da veruje in se kesa, da objokuje in ljubi. Naj pade še tako globoko, ostanejo mu vedno solze in vera. Da le posnema grešnico in da pride jokat k Jezusovim nogam.

Legijoni duš so se dvignili iz sramote, sledeč grešnici iz Magdale. Ona odpre pot in vodi vrsto spreobrnencev in spravljenecv; ona je poosebljeno človeštvo, izgubljeno po pregrehah, ki najde ob Jezusovih nogah Boga, ki bi ga moralo ljubiti in katerega ljubezen je spremeni, podelivši usmiljenje in mir.

Prizor gostije v hiši Simonovi se ponavlja nevidno kakor vsi evangeljski dogodki. Celó v svoji dobrohotnosti nezaupni farizej se ni spremenil; on je vselej tu kot tak, ki je nesposoben, razumeti Boga, ki odpušča, in dušo, ki se kesa, ki se spravi in moli. Toda poleg tega trdovrat-

nega rodú s trdim srcem in upornim duhom vidimo in občudujemo po ljubezni in veri rešene duše.

Magdalenine solze tekó neizsušljivo; dišave se zmirom izlivajo na telo Sina človekovega; on je ljubljen od veka do veka, in ne neha govoriti človeku besedo odpuščanja, ki osrečuje in ki tolaži. Veliko grehov je bilo odpuščenih tistim, ki veliko ljubijo. Vaša vera vas je vzveličala; ki objokujete, ki verujete, ki ljubite, pojdite v miru.

Šesto poglavje.

Prilike o božjem kraljestvu.

Dnevi, ki so sledili popotovanju v Najim, slavni spreobrnitvi Marije Magdalene, so posvečeni oznanovanju evangelja ljudstvu.

Apostolska delavnost Jezusova je neutrudljiva. On hodi, pravi evangelist,¹⁾ od mesta do mesta, od vasi do vasi, pridigujoč povsodi in oznanjujoč božje kraljestvo. On potuje brez počitka, brez prestanka s svojimi dvanajsterimi. Jezus nima ničesar, ne zakladov, ne zemljišča, ne hiše; do cela v božjem delu, se ne méni zato, s čimer bi se oblačil in živil. Za vse to skrbi Oče; on pokliče k časti, služiti Bogu, nekaj žená²⁾ brezpogojne udanosti, spremenjenih po veri in okrepljenih po ljubezni. Več jih je ozdravil Jezus od njihovih boleznij, in hvaležnost, ženskam prirojena, jih je naredila za njegove zveste služabnice. Za Jezusovo materjo, ki je bila na čelu, vidimo Marijo Magdaleno, spreobrnenko. Navaja se tudi Ivana, katere mož, z imenom Huza, je bil oskrbnik četrtnika Heroda, in neka Suzana, katere samo ime je znano. Te čuvajo z nežno skrbjo nad Gospodom in njegovimi učenci; one so previdnost male občine; bogate in radodarne postavijo svoje imetje v Jezusovo službo, se zavežejo za stroške potovanja,

¹⁾ Luk., VIII, 1.

²⁾ Luk., VIII, 2, 3.

pripravljajo jedila, izbirajo stanovanja, koder naj Jezus in njegovi uživajo gostoljubnost.

Kafernavm in njegovo jezero ostaneta središče potovanja. Od tod odhaja, semkaj prihaja, vodeč za sabo od raznih krajev, koder hodi, vedno bolj številno in bolj navdušeno množico. Da bi ji govoril, je Jezus ljubil visoko in samotno goro, ali bliščeče in mirno jezero. Evangelj božjega kraljestva je bil oznanovan z višine nekaterih gričev, in iz ribiškega čolna. Zidovje kake shodnice je bilo pretesno za veliko besedo, ki se je kedaj slišala na zemlji; za njo je trebalo milega neba, samote, polne odmeva, morja z mrmranjem valov.

Zapustivši Najim se Jezus vrne v Kafernavm, po svoji navadi, in se podá na obrežje morja, množica pa ne odlaša se zbrati okrog njega. Nato on vstopi v čoln, ki so ga učenci imeli vedno pripravljenega; in v tem, ko je množica ostala ob bregu, začne on učiti.¹⁾

„Glejte, sejavec je šel sejat. In ko je sejal, je nekaj semena padlo poleg pota in so prišle tice z neba in so ga pobrale.“

Drugo je padlo na kamenita tla, kjer ni imelo veliko prsti in je hitro pognalo, ker ni imelo globoke zemlje. Ko pa je solnce izšlo, je zvenelo; in ker ni imelo korenine, je usahnilo.

„Drugo je padlo med trnje in trnje je zraslo ter ga zadušilo.“

„Drugo je padlo v dobro zemljo in je dalo sad; eno stoternega, eno šestdeseternega, eno trideseternega.

¹⁾ Mat., XIII, 1 — 25; Mark., 1 — 20; Luk., VIII, 4 — 15.

Nato opomni svoje poslušalce, naj ne ostanejo pri besednem pomenu, ampak naj skušajo razumeti skriti nauk, in pristavi: „Kdor ima ušesa za poslušanje, naj posluša.“

Jezus upošteva samostojnost vesti; on ji ne dela sile, on jo pokliče s previdnim glasom. Na njej je, da odgovarja podprta s pomočjo božjo; na njej je, da se odpre in se potrudi, ter s tem pokaže svojo dobro voljo. Ta zvestoba je od strani človeka začetek vzveličanja; on zasluži tako božjo pravico. Učenci so bili željni razumeti, a ni se jim vselej posrečilo prodreti v Gospodov nauk, in v tem, ko se je množica umaknila, ne da bi iskala luči, pridejo oni skrivaj poslušat Gospoda.

„Vi ne razumete te prilike“, jim reče Jezus, očitajoč jim na lahko njihovo majhno razumnost, dasi je prilika lahko umljiva; „ako vam ta ugre, kako bode razumeli druge?“

Jezus ne pove, da je on sejavec, a ugame se. Nobena metafora ne izraža njegove službe bolj pravično in globoče. Samo on ima zrna in jih ima v svoji roki, — ne pa zrn življenja, ki je odločeno umreti, ampak zrna večnega življenja. Največji med ljudmi sejejo le za smrt; Jezus seje za večnost. Nič ni bolj živo kakor zrno; ono hrani v sebi življenje. Božja beseda v duši je načelo vsega njenega duhovnega življenja. Kakor je seme ob enem tvarina in sila, tako je beseda čutno znamenje, utelesenje božjega Duha.

„Seme poleg pota“, pravi Jezus, „so tisti, kateri poslušajo; potlej pride hudič in vzame besedo iz njih srca, da ne bodo verujoči vzveličani. Seme, ki je padlo na skalo, so tisti, kateri, kadar sli-

šijo, z veseljem besedo sprejmejo, in ti nimajo korenine, ker nekaj časa verujejo, in ob času skušnjave odstopijo.

Korenina duše je Bog; globočina duše prihaja od njega, njena sila izteka iz sv. Duha. Duša, ki se ne drži Boga, je površna. Vse to, kar se vanjo seje, „se požge s prvim solnčnim žarkom“, v ognju skušnjave. „Katero pa je med trnje sejano, je tisti, kateri besedo sliši, toda skrb tega sveta in slepotija bogastva zaduši besedo, in je brez sadu.“ „Katero pa je v dobro zemljo sejano, je tisti, kateri besedo sliši in razume in jo ohrani v dobrem in odličnem srcu in jo izvršuje v potrpljenju.“

Čednost je sad nauka, ki prinaša v enih trideseterega, v drugih šestdeseterega in v drugih stoterega.

Nič ni bolj skritega in skrivnostnega kakor seme; nič ni bolj nizkega in zakritega kakor božja beseda. Sad kaže seme, čednost blesk božje besede. Duša se razsvitljuje v delih sv. Duha: v ljubezni, veselju, miru, potrpežljivosti, dobrohotnosti, dobrotljivosti, vstrajnosti, milobi, veri, zmernosti, zdržnosti in čistosti.¹⁾

V tem, ko Jezus misli na čednosti svojih učencev, jim reče: „Vi ste luč sveta. Ali se pri-nese luč, da se pod mernik postavlja, ali pod posteljo? Ali ne da se na svečnik postavlja?“

Oče vodi vse reči do popolnosti in do luči.

„Zakaj nič ni skritega, kar bi se ne raz-odelo, in nič se ne stori skrivno, temuč da pride na dan.“

Ta občni zakon je našel v Jezusu in v nje-govem delu najpopolnejšo uporabo. V njem skrti

¹⁾ Galat. V, 22, 23.

božji Duh, v njegovih prilikah zakrita resnica, tako skromno in tako malo poznato božje kraljestvo, — osredotočeno najprvo v duši nekaterih zaničevanih ljudij, — je napolnilo zemljo s svojim bleskom, močjo in krepostjo.

To neukrotljivo živost božjega kraljestva je Jezus izrazil v drugi priliki:

„Tako je božje kraljestvo, kakor kadar človek seme vrže v zemljo, in spi, in vstaja po noči in po dnevu, in seme požene in raste, da on ne ve. Zakaj zemlja sama od sebe rodi, prvič travo, potem klas, potlej polno žito v klasu.“¹⁾

Božja moč deluje skrivnostno v dnu vsega stvarstva, mu podeli rast in moč; in ni v oblasti človeka, zadržati to, kar Bog seje in goji.

Jezus je rad govoril o semenu; spominja ga na njegovo delo. Nobeno seme ni bilo tako neznatno pri svojem početku in nobeno se ni više povzdignilo.

„Komu bomo upodobili božje kraljestvo? Je kakor gorčično zrno, katero, kadar je v zemljo sejano, je manjše od vseh semen na zemlji. In kadar je usejano, zraste in je večje kakor vsa zelišča in stori velike veje tako, da morejo pod njegovo senco ptice izpod neba prebivati.“²⁾

To je dobra predpoda Kristusove cerkve, — to gorčično zrno je postalo mogočno drevo, katerega veje pokrivajo zemljo in vladajo vse. Največji duhovi, — ti ptiči izpod neba, z mogočnimi perotnicami, utrujeni od svojega letanja in upehani od svoje modrosti, — so prišli, od veka do veka, da se odpočijejo v senci Jezusovega

¹⁾ Mark., IV, 26—29.

²⁾ Mat., XIII, 31—32; Mark., IV, 36—32.

nauka, kateri edini ugaja, pokrepčuje in razsvetljuje. To, kar je Jezus naprej videl in prorokoval, so njegovi učenci mogli le verovati in upati, in mi, poslej rojeni, srečnejši od njih, to vidimo. Jezus živi v svojih delih; čas nas loči od njegove osebe, veže pa nas z njegovimi deli.

Izrazil je taisto misel v drugi podobi, primerjaje „božje kraljestvo kvasu, ki ga je žena vzela in vmesila med tri polovnjake moke, da se je vse skvasilo.“ ¹⁾

Pravi kvas je božji Duh; žena je cerkev; in moka je človeški rod. Opresno samo po sebi, dobi človeštvo okus z dotiko sv. Duha, ki je polagoma prevlada in preobrazi.

Božje kraljestvo tu še ni dospelo do svoje popolnosti. Dobro in hudo se prepirata za zemljo in poleg velikega sejavca, ki seje dobro zrno, seje sovražnik ljuliko in dve zrne se pomešata na taistem polju.

„Božje kraljestvo“, pravi on, „je podobno človeku, kateri je dobro seme vsejal na svojo njivo. Kadar pa so ljudje spali, je prišel njegov sovražnik in je prisejal ljulike med pšenico in je proč šel.

„Ko pa je zelenje zraslo in sad storilo, tedaj se je tudi ljulika prikazala. Pristopili pa so hlapci hišnega gospodarja in so mu rekli: Gospod! ali nisi dobrega semena vsejal na svojo njivo? Odkod ima tedaj ljuliko? — In jim reče: Sovražen človek je to storil. Hlapci pa so mu rekli: Hočeš, da gremo in jo pobereмо? — In reče; Nikar, da kje ljuliko pobiraje z njo vred tudi pšenice ne porujete. Pustite obe rasti do žetve, in ob času žetve

¹⁾ Mat., XIII, 33.

porečem žencem: Poberite prvič ljuliko, in jo povežite v snope, da se sežge, pšenico pa spravite v mojo žitnico.“

Učenci niso uganili skritega pomena na njivo vsejane ljulike. Gospod jim razjasni, ko so bili sami.

„Kateri dobro seme seje, je Sin človekov.“

„Njiva pa je svet; dobro seme pa so otroci kraljestva; ljulika pa so otroci hudobe.“

„Sovražnik pa, kateri jo je vsejal, je hudič; žetev je konec sveta; ženci pa so angeli.“

„Kakor se tedaj ljulika pobere in v ognju sežge, tako bo ob koncu sveta. Sin človekov bo poslal svoje angele in bodo pobrali iz njegovega kraljestva vse pohujšanje, in tiste, kateri krivico delajo; in jih bodo vrgli v peč ognja. Tam bo jok in škripanje z zobmi.“

„Takrat se bodo pravični svetili, kakor solnce v kraljestvu svojega Očeta.“

Vsaka teh Jezusovih besedij je neizmerna, sijajna v svoji priprostosti; obsegajo vse in slikajo v globokih potezah njegovo veliko delo, od njegovega začetka pa do njegove večne izvršitve. Boj med dobrim in hudim Bog hoče, služabniki hišnega gospodarja se morajo ukloniti. Silovitost, tako naravna človeku, priganja boljše, da iztrgajo ljuliko; Jezus nas uči, kako naj prenašamo hudo, v skrbi, kako naj s surovo roko iztrgamo hudo, da ne pokončamo dobrega. Treba je posnemati nebeškega Očeta v potrpežljivosti njegove večnosti.

Ura pride, ko bodeta pšenica in ljulika ločeni po božji moči; ura strašna in tolažljiva ob enem, strašna za hudobne, tolažljiva za otroke Kraljestva.

S svojim očesom, obrnjenim na razvoj svojega dela, je Jezus gledal od daleč svojo lastno slavo, slavo svojih učencev in strašno pravico svojega Očeta nad tistimi, ki ga ne spoznajo. Večkrat je odpiral ljudstvu v motnih ali bliščečih barvah pogled v bodočnost; zdravilne so te barve, ker napolnjujejo s strahom in z upom; strah je torej brzda, ki brani pred hudim, in up je ubod, ki ga dviga k Bogu.

Ta misel mu nadá priliko o mreži: ¹⁾

„Nebeško kraljestvo je podobno mreži, katera se vrže v morje, in zajme rib vsakega rodu; ko je napolnjena, jo izvlečejo, in na bregu sedé odberó dobre v posode, malovredne pa odmečejo. Tako bo ob koncu sveta: Angeli pojdejo venkaj in bodo odločili hudobne iz srede pravičnih; in jih bodo vrgli v peč ognja; tam bo jok in škripanje z zobmi.“

Ne moremo izmeriti gorečnosti Jezusove, kako bi temu galilejskemu ljudstvu razjasnil in vtisnil svoj nauk. Žive podobe prekipevajo v njegovih govorih.

„Ali veste, kaj je nebeško kraljestvo?“ je govoril. „Zaklad, skrit v njivi, katerega je človek, ko ga je našel, skril, in od veselja nad njim gre in proda vse, kar ima, in kupi tisto njivo.“ ²⁾

„Nebeško kraljestvo, pravi dalje, je podobno kupcu, ki išče dobrih biserov, kateri, ko je našel drag biser, je šel in prodal vse, kar je imel, in ga je kupil.“ ³⁾

Res mora človek vse žrtvovati, ako hoče Boga imeti. Splošna žrtev je cena, katera edina

¹⁾ Mat., XIII, 47—50.

²⁾ Mat., XIII, 44.

³⁾ Mat., XIII, 45—46.

more poplačati biser in njivo, v kateri je zaklad skrit. Boječi, sebičneži se umaknejo, ker ne znajo ubožati, da bi dosegli bogastvo nebeškega kraljestva; ta se neče odreči svojemu veselju in nima božjega veselja; oni se drži svoje omejene vednosti in ne vstopi v neskončno resnico; drugi hoče človeško častilakomnost in se oropa večnega veličastva, pridržanega božjim otrokom.

Ves nauk Jezusov, s svojimi bistvenimi potezami, obsegajo njegove prilike.

Božja služba in dostojanstvo Gospodovo, njegova tožna usoda in njegovo končno zmagoslavje, notranja narava njegovega dela s svojo veseljnostjo, njegovi skromni početki, njegova tajna sila, njegovi neprestani boji in neizmerni uspehi, dolžnosti in razpoloženja ljudij, ki hočejo vstopiti v božje kraljestvo, sovraštvo sveta, uloga satana, — sejavca ljulike, — uloga angelov, — teh nevidnih ženjcev, — Previdnost Očetova, ki čuva nad velikim igrokazom in pripravlja njegov končni razvoj: glejte, vse to se dá predočiti!

Božje kraljestvo je osnovna misel vsega Jezusovega nauka, tista, ki mase zmerom silneje vznemirja. Ljudstvo je bilo daleč od tega, da bi razumelo globoki pomen; videlo je le skorjo, zunanja znamenja in vse to, ker se more laskati njegovim predsodkom, kar je prijalo njegovi koristi; čudeži mikajo to ljudstvo; toda nauk ga ne razsvetljuje. Ljustvo se drži otročjega: moč ga poprime bolj kakor modrost; in celo tedaj, ko strmi nad Jezusovim naukom, — evangelji to skrbno omenjajo, — je njegova moč, ki ljudstvo ostrmi in prisvoji.

„Zakaj učil jih je, kakor kdor ima oblast, in ne kakor njih pismarji in farizeji.“ ¹⁾

¹⁾ Mat., VII, 29; Mark., I, 22; Luk., IV, 32.

Jezus zato ni nič manj poprijemal svoje težke naloge, da oznanuje evangelj in odpira njihova srca resnici.

Noben ljudski govornik se mu ne dá primerjati, celó s stališča zgovornosti ne. On je na čelu teh svetih izbrancev, ki so prejeli od Boga skrivnost vzbuditi ljudstvo, ne da bi vznemirili njegove pozemeljske strasti. Nikdar ni bilo na njegovih ustnicah najmanjšega zofizma, najmanjšega prevračanja resnice. On se zna približati, a brez prilizovanja slabosti tistih, ki ga poslušajo. Njegova beseda je vselej prikrojena njegovim poslušalcem. Drugačna je govorica, ako govori zaupno svojim učencem, drugačna, ako se obrača proti farizejem in pismarjem, drugačna, ako govori množici.

Svojim učencem odpre svojo dušo, iz katere kipi resnica, polna nežnosti in mazila; pred omahljivimi pismarji se sklicuje na sv. pismo, jih osramoti s svojimi razpravami z neustavljivo logiko ter jih poniža v njihovi slabi veri s težo svojih prokletstev; ljudstvu razloži svoj nauk pod zavojem svojih prilik.

Judovska retorika je gorela za tako podobenrečje. Imenitni rabini so sloveli s svojimi prilikami in reki. Vsako ljudstvo ima svoj književni talent: Hindusi imajo svoje povesti in fantastične pravljice; Grki in Rimljani svoje dijaloge in basni; Judje svoje prilike in pregovore.

Prisvojivši si ta način poljudnega poučevanja, mu je dal Jezus priprostost, resnico, treznost, čarobnost, ki je bila pred njim nepoznana. Največ njegovih prilik je ostalo zaznamovanih v spominu; one uresničujejo neomejeno lepoto: vse človeštvo jih pozna in občuduje; otrok jih počasi bere in mož

jih premišljuje; nevednež jih razume in mislec najde v njih neskončno luč.

Bistvo samo prilike je podobnost, ki ima za smoter, da olajša razumljivost nevidnih, netvarnih stvari, ki so preobčutljive za povedati ali pretežke za razumeti ter se primerjajo čutnim, tvarnim, lahko pojmljivim predmetom.

Temeljí na simbolizmu, harmoniji in splošnem redu v stvarstvu.

Vsa bitja so si do neke stopinje podobna in temeljé na več ali manj bližnjem sorodstvu ali svaštvu. Vesmir nosi vtis in podobo božjo, edini vir, iz katerega prihaja; in v vesoljstvu nosijo manjša bitja vtis in podobo večjih, katerih le obrisí so. Telo je podoba duše; nagon daje slutiti prostost. Tvarinska narava je podoba duševnega sveta; nebesa oznanjajo božjo slavo, prostor svojo neizmernost, veter svojega duha, luč svojo lepoto, in zmerom premakljivi čas večno nepremakljivost.

Čim obsežnejši je duh in čim bolj obsega celoto rečij, tem bolj prodrè v enoto pod navidezno različnostjo, tem bolj se odlikuje v primerjanju.

Človeška narava, ki obsega v svoji sestavljenosti vse prvine, vsa kraljestva in vse svetove, je posebno obdarjena z zmožnostjo, da shvača analogije in primere. Bog gleda vse v enoti svoje Besede, ki je vse proizvela; netvarni duh premišlja vse v idejah, katere so tem priprostejše in redkejše, čim bolj se ta duh povzdigne; domišljavi in čutni človek razume božje, duševno, nevidno le s pomočjo podobe, ki se tvarno uresničuje. On sreča Boga pri stvareh, iz katerih Bog odseva, duhove sreča pri svoji duši, in svojo dušo sreča

pri tvarini, katero oživlja in kateri vtisne svojo podobo.

Tako proučevana umetnost prilike ni več judovska posebnost, je pojav človeškega razuma in njegovega normalnega postopanja.

Najobsežnejše polje, ki je odprto alegoriji, je odnošaj med Bogom in stvarstvom, med dušo in Bogom. Nekateri narodi, kakor Hindusi in Grki, so ostali s tega stališča zadej za Semiti in Judi: eni so pomešali s svojim panteizmom stvarstvo in Boga in tako zatrli odnošaje med njima; drugi pa so obdržali strogo različnost med njima in so tako ohranili nedotaknen neizcrpljivi zaklad svojih analogij. Poezija enih je krožila ob orjaških in nespametnih legendah, poezija drugih se je obdržala v zdravi in trdni živahnosti resnice. Nista pa dali svetu božjih lastnostij; razumeli sta majhnost velikega vesmira in čitali v svoji ničnosti nerazumljivo veličastvo Neskončnega.

Prisvojivši si obliko prilike je Jezus vstopil sam v zakon človeškega razuma, v zakon, ki odgovarja najbolje naravi Gospoda in njegovih učencev. Ker so torej zakoni neizpremenljivi, priobčujejo svojo neizpremenljivost oblikam, katere posvečujejo.

Odtod prihaja, poleg drugih vzrokov, večna mladost evangeljskih prilik.

Prilika, proučevana sama na sebi, je tem popolnejša, čim primernejša in globokejša je. Primernost se izvaja iz izbranega znamenja; globokost pa iz skrite resnice v znamenju. Čim bolj se znamenje priliči resničnosti, tem primernejša je prilika; čim globočja je resnica, tem vzvišenejša je prilika. Jezus je v svojih govorih do ljudstva zametal prazno poezijo, iskanje velikih podob;

ostal je priprost in enak sebi, izbirajoč najnavadnejše predmete kot simbole resnice. Vzvišenost nauka je tako v nasprotju s skromnostjo simbola. Nikakega sijaja, nikakega napačnega bleska. Zmerom priprostost: to je edina obleka, s katero hoče zakriti sveto golost božjega Duha. Neče se ustaviti le pri zunanji obliki, pri znamenju; odstranja vse to, kar lahko ulovi in raztrese. Najčudovitejši duhovi skrijejo resnico in jo včasih žalijo s tem, da ji nadenejo iz posojenega lišpa; Jezus odgrne resnico s tem, da jo navidezno skrije; zakaj zavoj, v kateri jo zavije, pokaže v svoji čistosti črte deviškega telesa. Tako se nesmrtné besede duhovitega človeka laskajo le večkrat našemu estetičnemu čutu; priprostost, ki jo Jezus hoče, zadržuje nesvete in poraja v odkritih srcih luč in krepost.

Eden največjih darov govornika, posebno poljudnega, je takt, brez katerega ostane moč, silnost vpliva brezplodna. Ni dovolj, ljudstvu resnico pokazati, treba jo je prilastiti vesti tega ljudstva. Prevelika luč blešči; kdor ne zna blažiti njenega bleska, oslepi, namesto da bi razsvetlil.

Takt zgovornosti se dobi po ljubezni do resnice in po ljubezni do ljudij. Kdor resnico bolj ljubi kakor samega sebe, išče zmago in je ne izpostavlja indiferentnosti ali zaničevanju s tem, da jo razodene brez razlikovanja; in kdor ljubi ljudi, ugane njihovo slabost, jo upošteva in se ozira na njo s tem, da jim ne priobči tega, česar ne morejo slišati.

Jezusova metoda v njegovem poljudnem poučevanju spričuje njegovo neobičajno previdnost. To je ljubil on, ki je prišel na ta svet dajat spričevanje resnici, celó do smrti. Niti ene njegove

besede ni, ki bi ne dihala zdržnosti in zmernosti. On ne meče nikoli bisera svinjam in ne daje nikoli svetega psom. Od vseh strani njegovega življenja se blišči njegova ljubezen do ljudstva, do svoje dežele, do ljudi, ki jih hoče vzveličati. On pozna njihovo slabost, predsodke, nevednost, trdobo, nezmožnost; in se mu smilijo. On je potrpežljiv, ker ve, da bo njegov evangelj in njegov nauk, namenjen za razsvitljenje vekov, potreboval stoletja, da prodre v duhove in prenovi svet.

Kakor slab pa je človek in kakor vzvišena je resnica, obstajajo vendar med obema nerazrušni odnošaji. Drug drugega kličeta in če se človek ne more povzdigniti do resnice, stopi resnica k človeku. Kakor se je Bog včlovečil v človeku-Jezusu, tako se večna Resnica včloveči v prilikah, ki prihajajo iz njegovih ust. A kakor se včlovečeni Bog dá bolje ljubiti in razumeti, tako se dá božja Resnica v prilikah prijetnejše in pristopnejše prijeti. Nevedneži morejo v njih čitati in Jezus je našel v njih skrivnost, poučiti o skrivnostih božjih poslednjega izmed ljudskih otrok.

Ta umetnost, poblažiti blišč pravice, je na razpolago božji vladi: Bog noče poraziti človeka z rezko očevidnostjo; on žari polahkoma, v polmraku, da mu navdihne vero in prizanaša njegovi prostosti. Kristus, — v svojem velikem delu, — se pokaže s tem skrivnostnim znakom: Duh, ki ga je poln, se skriva za zagrinjalom človečanstva.

Učenci so strmeli nad skrivnostjo, v katero je Gospod, obračaje se do ljudstva, vselej zakril svoj nauk. Vzrok te zdržnosti jim uide. Redko je, da božja modrost ni izpodtakljiva človeški pameti, katera se drzne soditi jo po svoji lastni luči.

„Zakaj“, so rekli Jezusu, ko so bili sami, „zakaj jim govoriš v prilikah, med tem, ko z nami govoriš brez podob?“ ¹⁾

Ali je gorečnost navdajala to vprašanje? Mogoče. Učenci morajo hrepeneti po slavi Gospodovi, in v svoji nepotrpežljivosti so hoteli videti, da sijaj njegovega nauka oslepi in podjarmi množico.

Jezus jim odgovori: „Vam, ki verujete, ki ljubite mene, je dano vedeti skrivnosti nebeškega kraljestva; drugim, ki nočejo verovati, ki so zunaj, njim pa ni dano. Ti se ustavljajo pri znamenjih, in vse se zgodi pri njih v prilikah.“ Verovati je začetek razumljenja; nevera je vzrok dušne temè.

„Zakaj, kdor ima ta začetek luči, mu bo dano, in bo obilno imel; kdor pa nima, mu bo še to, kar ima, odvzeto.“

Vera prikličè božje darove, nevera pa zamaši njihov studenec. Prepuščen sam sebi, oropan božjih močij, ki postoteré življenje, poženo čednosti in povišajo našo naravo, se človek polagoma pogrezne v zmoto, ki je smrt razuma, in v pregreho, ki je smrt duši; duh oslepi, srce se obteži, volja oslabi, vest otrpne.

„Zato“, pristavi Jezus, „jim govorim v prilikah, — ker gledajoč ne vidijo, in poslušajoč ne slišijo, in ne umejo. In nad njimi se dopolnuje prorokovanje Izajija proroka, kateri pravi: Z ušesi boste poslušali, pa ne boste umeli, in gledajoč boste gledali, pa ne boste videli. Zakaj srce tega ljudstva je otrpnilo, in s svojimi ušesi težko slišijo, in s svojimi očmi mižé, da bi kje z očmi ne videli, in z ušesi ne slišali, in s srcem ne

¹⁾ Mat., XIII, 10—17.

umeli, in da bi se ne spreobrnili, in da jih ne ozdravim.“ ¹⁾

Ta poslednja beseda je strašljiva.

Ne več maščevanje, ampak ljubezen božja je, ki se je straši to ljudstvo: straši se videti, straši se slišati, straši se umeti; straši se spreobrniti se, straši se ozdraviti od Boga; radi tega zapira svoje oči in se proč obrača.

Zlo mora doseči svoje usodne posledice. Prišedši do gotove stopinje ponižanja, se vidi trdovraten človek nevreden spreobrnjenja; Bog ga po dolgem odlašanju prepusti samemu sebi, in najgroznejša kazen tistega, ki opusti njegovo usmiljenost, je neupogljiva odrevenelost vesti nasproti najvišjim klicem, ki rešujejo izvoljence.

Vendar pa se trdovratneži in otrpnenci časih na svoji poti ukroté z dobrotljivostjo. Kdor je križal Kristusa ali moril njegove učence, lahko pade, premagan, pred njihove noge in se prerodi po moči njihove krvi; zakaj ljubezen božja je ogenj, ki dušo raztopi, — dasi ima trdnost granita. Kakor težka bodi božja pravica nad človeškim rodом, poslednja beseda božje vlade ni pravica, ampak usmiljenje.

V tem zmislu je Jezus pristavil:

„Srečne pa vaše oči, ker vidijo, in vaša ušesa, ker slišijo.“

„Zakaj resnično vam povem, da veliko prorokov in pravičnih je želelo videti, kar vi vidite, in niso videli; in slišati, kar vi slišite, in niso slišali.“

V človeških ustih nerazložljive, so te besede na Jezusovih ustnicah naravne; izražajo zavest,

¹⁾ Izaj., VI, 9—10.

katero je on imel o svojem božanstvu. Tisti, ki vidijo, so srečni; ki ga poslušajo, so razsvitljeni.

Sluti se, kaka intimnost je morala biti med dvanajsterimi, zbranimi okrog Gospoda, v zgornici, ko se je množica na večer razkropila in je Jezus počival, izročivši jim zaklade modrosti in svetosti, o katerih svet ni slutil.

Za to mirno uro je prihranil srčne izlive in zaupnost. Nič posvetnega, nič nepoznanega, nič ravnodušnega jih ni vznemirjalo. Učenci so lahko vse prašali in Jezus je lahko vse povedal; uvajal je svojega duha v te duše, še priproste in nove, in kakor pravi evangelj¹⁾, razložil jim je vse; njegova prijenljivost je bila, kakor njegova nežnost, brez mej, imela je nekaj očetovskega.

Tedaj je govoril: „Ali ste razumeli vse to?“ je vprašal učence. In so mu ginjeni odgovorili: Smo.²⁾

Nekega dne je omenjal svoje učeniške naloge, in jim rekel:

„Zato je vsak pismar, ki je poučen o nebeškem kraljestvu, enak hišnemu gospodarju, kateri nosi iz svojega zaklada staro in novo.“

On pozna potrebe svojih otrok in zna na-nje odgovoriti. Človeška vednost je siromaška, nezmožna, včasih trda; nima ključa niti od naše preteklosti niti od naše prihodnosti; umom, lačnim večne resnice, nima ničesar dati, da bi jih napasla; lahko za hip raztrese srca, zaplenjena od bolečin, toda nikoli jih ne potolaži. Uglobi se v raziskavanje pojavov, ki so spremenljajoča se podoba tega svetá; in ako tudi sluti prvi vzrok, vender ne more dvigniti do njega naše nemirne in izmučene narave.

¹⁾ Mark., IV, 20.

²⁾ Mat., XIII, 51—52.

Človek, ki je posvečen v vedo božjo, spozna od nje začetek, zakon in konec stvarij, sodi vse s stališča večnosti. Vé, da Bog v človeštvu pripravlja svoje kraljestvo, in da živi in oživlja-joči duh izvršuje in nadaljuje svoje delo vzveličanja, resnice in dobrotljivosti, pravice in usmiljenja, ljubezni in miru, od prve človeške dvojice skozi prostor in od veka do veka, na dnú vseh vznemirjenih rodbin, narodov, civilizacij, plemen, v krvavem kaosu interesov, strastij, nauk in ver. Človek ve, da ima ta Duh svoje popolno, absolutno razodetje v Jezusu, in da je Jezus, up preteklosti, veliko znamenje oporekanja v sedanjosti, in pridržana moč prihodnosti, dosega vsega božjega delovanja.

Kristus je božji zaklad, iz katerega človeštvo lahko zajema brez prenehanja; ima starost in novost, kakor vse to, kar je večnega; on odgovarja temu, kar je bilo, kar je in kar mora biti; ima besedo v preteklosti, sedanjosti in prihodnosti. Kdorkoli zahteva od njega resnice, ga nauči; kdor zahteva moči življenja, mu jo prideli; kdor zahteva tolažbe, ga preplavi z njo; kdor zahteva upa, mu ga dá svetiti; kdor zahteva blaženosti, dá mu neizrekljiv predokus, tudi če je še tako razdežovan.

Človek nima več pravice tožiti: njegova usoda je lepa. Kaj se mara, če je nesrečen in reven? Sladko je, če čuti želo, ker je more ozdraviti in pomiriti. To, česar išče z največjo gorečnostjo in skrbjo, to, kar mu vselej ubeži, življenje in sreča, življenje, ki se ne boji več smrti, prava sreča, ki jo poskušnja le pomnoži, te dobrote so mu pristopne in treba je le, zaprositi Jezusa, pa bo živel in bo srečen.

Sedmo poglavje.

Največje razžaljenje od farizejev.

Poljudne pridige okrog jezera označijo vrhunec galilejskega apostolata.

V nekaj tednih je bilo vse prebivalstvo dežele vznemirjeno. Nič ni moglo nevtralizirati božjega magnetizma novega Proroka. Ni se množica ustavljala mogočnosti njegove besede, ne številu in veličju njegovih ozdravljenj in njegovih čudežev, vkljub svojim predsodkom. Pokoreč se očevidnosti je priznala v Jezusu Sina Davidovega, in ga je pozdravljala pod tem naslovom kot pričakovanega Mesija Kafernavm vidi hiteti od povsodi tiste, ki iščejo Proroka; mesto zaslovi med mesteci Zabulona in Neftalija.

Kakor pa se je vznemirjenost širila, tako je rasla pri poglavarjih, starejšinah, pismarjih in farizejih nevolja, ljubosumnost, nemir, pohujšanje, groženje, zaničevanje in sovraštvo, vse hude strasti, ki se upró božjemu človeku. Jeruzalem, ki je ostal zanje torišče, ni izgubil izpred očíj niti gibanja niti razburjenosti. Odposlanci velikega zbora so bili odposlani z naročilom, da stražijo Jezusa in razženo množico.

Ne ustavijo pa ljudskega gibanja nekateri učenjaki; celo sili se to vselej ne posreči. Atisti, ki ga, oblast posedajoč, devljejo v službo nekakega zastarelega izročila, — nikoli ne čutijo

točno niti močij, ki jih pobijajo, niti močij, ki jih upotrebljajo. Njihova omama je vzrok njihovemu padcu.

Zdi se, da je bilo njihovo geslo obreči Jezusa in ga kriviti pri javnem menenju. Obrekovanje je priljubljeno orožje sovraštva, katero rado žali, v nadi, da razbije.

Galilejski farizeji in Jeruzalemski se niso mogli upirati nenavadni moči Jezusove besede, ne tajiti čudežnih znamenj, katera se blišče od vseh strani: ozdravitve bolnikov, obujenja mrtvih, izganjanja hudobnih duhov; na to celó niso mislili. Ako bi bili odkritosrčni, bi bili posnemali ljudstvo in njegovim odobravanjem prideli svoje; toda priznati Jezusa, bi se reklo, obsoditi same sebe, pozdraviti v njem božjega Poslanca, bi se reklo, odpovedati se.

Nobena verska oblast ni dala vzgleda za tako plemenito, radovoljno odpoved. Treba je, da Bog izpusti zoper njo potoke dogodkov, ki jo potegnejo za sabo.

Glej, takrat so farizeji med množico Jezusu prizadeli najgrozovitejše razžaljenje in najostudnejše bogokletstvo.¹⁾

„To ni Bog, ki je v njem, to je hudič. Belcebuba ima in z višjim hudičev izganja hudiče.“

Že so ga imenovali brezbožnika, ki se oprasča njihovih navad, požrešnika in pijanca, oskrunitelja sobote, zaničevalca starejših učenikov, bogokletneža; zdaj mu pravijo, da je čarovnik, obsedenec.

¹⁾ Mat., XII., 24—45; Mark., III., 22—30.

Jezus ostane miren, potrjuje resnico v polni luči; a razžalitev razkrije s strahovito strogostjo. Nikdar ni bolj trda beseda pala iz njegovih ustnic, da zavrne zasramovanje in prekolne hinavščino.

Skliče jih in jim reče:

„Kako more satan satana izganjati? Ali ni sam zoper sebe razdeljen? Vsako kraljestvo, samo zoper sebe razdeljeno, bo razdjano, in nobeno mesto ali hiša, zoper se razdeljena, ne bo obstala. In ako potem sam zoper sebe vstane, je razdeljen in ne more obstati, ampak ima konec.“

„In ako jaz z Belcebubom hudiče izganjam, s kom jih vaši otroci izganjajo? Vi pravite, da v božjem imenu; zakaj ne pravite tega o meni? Zato bodo oni naši sodniki.“

„Ako pa jaz z božjim Duhom izganjam hudiče, je tedaj k vam prišlo božje kraljestvo. Ali kako more kdo v hišo močnega priti in njegovo orodje poropati, če ne bo poprej močnega zvezal? In potem bo njegovo hišo oropal. Kdor ni z menoj, ta je zoper mene, in kdor z menoj ne nabira, raztresa. In ako jaz delujem z božjim Duhom“, hoče Kristus reči, „je tisti, ki ni z mano, zoper božjega Duha in kdor ne nabira v tem Duhu, mora raztresti. Sv. Duh je vez vsake reči.“

Nato povzdigne svoj glas z močjo, in pridene te grozne besede:

„Resnično vam povem, vsi grehi bodo odpuščeni človeškim otrokom, in proklinjevanja, s katerimi proklinjajo; in kdorkoli reče besedo zoper Sina človekovega, mu bo odpuščeno; kdor pa proklinja svetega Duha, mu ne bo odpuščeno, ne na tem svetu, ne v prihodnjem, temuč bo kriv večne pregrehe.“

So grehi, ki so neodpustljivi, večna pregreha¹⁾, po izraženju Jezusovem. Ne priznati, žaliti, obrekovati, preganjati Sinu človekovega; imenovati ga zaničljivo sina tesarjevega, mu očitati požrešnost, pijanost, oskrnitev sobote, da ne upošteva svetih navad in da zanemarja šege učnikov, ga imeti za brezbožnika, za Samaritana in zapeljivca, — vsa ta bogokletstva so odpustljiva. Toda zaničevati sv. Duha, katerega je Sin človekov napolnjen, pripisavati njegova božja dela, — izgon hudičev, obujenje mrtvih in toliko drugih čudovitostij, — hudobnemu duhu, napasti ga tako, da ga pomeša s hudim: to je bogokletstvo brez opravičbe in brez odpuščanja.

Po Jezusovem nauku in po absolutni resnici odpušča grehe le Bog, njegov Duh usmiljenja, ljubezni in dobrotljivosti. Vsak človek, ki ne zameta tega Duha, bodisi njegova slabost, njegova zabloda, njegove zmote še tolike, kdorkoli ne reče Bogu, da je hudoben, in Jezusovemu delu, da je delo hudobnega, teme in stiske, — vsak tak človek je sposoben, da se sprejme in reši. Toda človek, ki se postavi, gnan po božjeropni volji, v nasprotje s tem Duhom, ki ga zameta z bogokletstvom in otrpnenim sovraštvom, si zapre radovoljno edine poti, po katerih more odpuščanje vanj vstopiti; on se obzida nekako v svoji vesti, prepovedujoč vsak pristop k Bogu, ki odpušča. Zasramočeni Duh se umakne, pustivši bogokletnika v njegovi „večni pregrehi“. Smrt, ki ga zadene in ki loči čas od večnosti, ne spremeni ničesar, zakaj ona posveti kreposti kakor pregreho; eni kakor drugi pritisne pečat večnosti.

¹⁾ Cf. Summa theologica, 2^a, 2^{ae}, q., XIII. et XIV.

Naj se slabotni okrepé, naj zabredli upajo, zmerom imajo poslednjo besedo usmiljenja, ako jo kličejo. Kaj naj tisti, ki samo načelo usmiljenja zaničujejo, ne da bi ga klicali, pričakujejo drugega, kakor pravičnega božjega maščevanja? To bode tiščalo nanje, ne da bi ga neskončna dobrotljivost, zavržena, mogla omehčati in ustaviti večno jezo in prokletstvo.

Jezus zavrne svoje napadalce na najpriprostejše zakone modrosti in pameti. Prodrši kakor vselej v tajnosti njihove vesti, jim pokaže, zakaj oni skrunijo te zakone in jasno pokaže skriti vir njihovega bogokletstva.

„Kakor se drevo spozna iz sadu“, je zaklical, tako se načelo razodene po delih. „Ali recite, drevo je dobro in njegov sad je dober; ali recite, drevo je hudo in njegov sad hud.“ Moja dela so dobra: kako morejo imeti Belzebuba za načelo? Hudič je hudoben: kako more storiti dobra dejanja?“

„Gadji rod! Kako morete dobro govoriti, ker ste hudobni? Očevidnost dejstev se razbije ob vaši trdovratnosti; zakaj iz obilnosti srca usta govoré. Povem vam pa, da za vsako prazno besedo, katero bodo ljudje govorili, bodo odgovor dajali na sodni dan. Zakaj iz svojih besedij boš opravičen in iz svojih besedij boš obsojen.“

Nekatere besede niso nič manj pregrešne kakor dejanja, zakaj žaliyo in pohujšajo, pokvariyo in moré; besede farizejev, ki jih Jezus tu razodeva, so liki gadji pik.

Ni dvoma, da so vplivale na množico, ki jih je poslušala tam, koder so pohajali Jezusovi so-

vražniki. Indiferentni duhovi, upirajoči se občni navdušenosti, so jih morali sprejeti: to je pot, ki jo vodi obrekovanje in izvrši svoje smrtno delo.

Nekaterim se je zdela Gospodova gorečnost pretirana in njegovo delo nespametno. Vzvišenost njegovega uka jih je presegla. To vedno nemirno življenje apostolovo, ta vznemirjenost množice okrog njega, te v molitvi prečute noči, ti za ozdravljenje bolnikov porabljeni dnevi, obkoljena hiša, celó težava, jemati časih jedi, vsa ta po sv. Duhu oživljena eksistenca, presegajoča navadne pogoje, — vse to so komaj razumeli.

Celo njegovi sorodniki so mu to očitali. Nekateri izmed svojcev so ga imeli za nespametnega, oslabelega in pretiranega.¹⁾ Hoteli so ga iztrgati iz množice in ga povesti daleč od hrupa, koder je izgubil duha, kakor so rekli.

To je bilo kmalu po vihnem prizoru, ko je Jezus sprejel poslance velikega zbora z nevoljo človeka, ki je užaljen v svojem najsvetejšem; ljudstvo je udrlo v hišo, katero so poslanci ravnokar zapustili. Posedli so okrog njega. Silna vera priprostih je tešila njegovo dušo od bogokletstva velikašev in njihove ošabne vednosti. To je zakon Jezusovega življenja skozi stoletja: napad, ki ga prestopi od strani po razumu in sovraštvu zmotenih ljudij, izzove dostikrat v ljudstvu izobilje zaupanja in ljubezni.

Veselje Gospodovo je bilo, gledati, kako žari njegov Duh; okušal je to čisto veselje, ko mu pridejo pravit: „Gospod, tvoja mati in tvoji bratje te zunaj iščejo.“

¹⁾ Mat., XII., 46—50; Mark., III., 31—35; Luk., VIII., 19—20.

Jezusova mati gotovo ni bila izmed tistih njegovih, ki so ga sodili s svojo siromaško modrostjo. Lahko si mislimo, da jo je njena skrb za svojega sina privela v njegovo obližje, da ga tolaži v bojih njegovega poslanstva.

„Kdo je moja mati in moji bratje?“ odgovori Jezus; in ozrši se na te, ki so sedeli okrog njega, reče:

„Glejte, moja mati in moji bratje. Zakaj kdor stori voljo božjo, tisti je moj brat, in moja sestra in moja mati.“

Meso in kri nista nič za Sina človekovega. Krvno sorodstvo ga je malo mar. Ako se pozemeljska rodbina naredi po edinosti taiste krvi, ki se pretaka po naših žilah, se nebeška družina naredi po edinosti taistega Duha, ki se razlije v dušah.

Jezus ni od te zemlje; rojen v sv. Duhu, napolnjen od njega, je stvarnik velike družine božjih otrok; pa tudi tedaj, če je kdo od taiste krvi kakor on, ne postane njegova mati, njegov brat in njegova sestra drugače, kakor da je deležen polnosti njegovega duha.

Vsi ti, ki jih je zajelo višje navdihnenje, in ki so posvetili, pokorni božjemu klicu, vse svoje življenje njegovi službi, umejo brez truda Jezusovo besedo. Vsako močno prepričanje se konča s tem, da nas osvoji. Silovito, izključno nas potegne brez usmiljenja od vsake druge reči in postane edini predmet, izven katerega nas nič ne gane. Kateri tega prepričanja ne razumejo, so tujci; kateri je napadajo, so sovražniki; kateri je ljubijo in mu služijo z nami vred, so naša edina, naša prava rodbina.

Na večer nekega dne, ko je na bregu jezera učil ljudstvo v prilikah,¹⁾ reče Jezus naenkrat svojim učencem:

„Prepeljimo se na oni kraj.“²⁾

Zdi se, da je dogodke, ki so se imeli pokazati, privela božja previdnost, da bi potrdila vero učencev in da bi zasijala najvišja moč Jezusova. Čim bolj ga ljudje napadajo, tem bolj povzdigne Oče slavo svojega Sina in potrdi tiste, ki se udeležujejo njegove določbe.

Učenci ubogajo; odpusté množico, ki je sedela na pesku, razpnó jadra in prepeljejo Jezusa v čolnu, v katerem je bil. Drugi čolni veslajo za njim. In vzdigne se velik vihar. Veter žene valove v čoln, ki se napolni.

On pa je bil pri krmilu čolna, glavo je imel naslonjeno na blazino, in spal. Učenci se ustrašijo nevihte in ga vzbudé: „Gospod, otmi nas! poginjamo.“

„Zakaj se bojite, maloverni?“ reče Jezus.

Nato se vzdigne in kakor bi bila ta narava oživljena po nekakem skrivnostnem duhu, zapreti vetru in reče morju:

„Potihni! Obmolkni!“

Na to besedo veter in valovi ponehajo in je bila velika tihota.

„Ali še nimate vere?“ reče Jezus svojim učencem.

Strah jih je obšel; in se pogledajo drug drugega in si rekó v svoji ostrmitvi, pomešani s strahom: „Kdo je ta, da sta mu veter in morje pokorna?“

¹⁾ Mark., IV., 35.

²⁾ Mark., IV., 35 id.; Mat., VIII., 18—27; Luk., VIII. 22—25.

Jezus razodene pri tem čudovitem dejanju svoje božanstvo s svojo mogočnostjo. Njegova beseda ima učinek in najvišjo veljavo, si ne izposodi ničesar od nikogar, izpolnivši vse, kar je rekel. Narava v svojih najburnejših silah mu je pokorna liki razumen in ukovit služabnik. On ukaže vetru, da molči: veter molči; bučečemu valu, da naj ne buči več: in val se pomiri. S tako oblastjo oborožen človek ni več človek, ampak božja moč je v njem. Kateri imajo strah pred zaključkom, tajé dejstvo; toda tajitev se upira neodvračljivemu spričevanju listin. Oseba, katere življenje razpravljamo, nima ničesar od naših malenkostij; naj zapoveduje morju ali naj uči blagre, on je povsodi božje veličje, zakaj on vselej razodeva moč ali modrost božjo.

Razume se, da so taka dejanja čudovito vplivala na učence. Njihova vera se je ukoreninila, ideja, ki so si jo napravili o svojem Gospodu, se je polagoma dvigala, in z vero so čutili rasti svoje občudovanje in svojo udanost. In tega je bilo treba, da so se te narave iztrgale vplivu tako uporne okolice, iz katere so izšle.

Čudeži delajo del vzgoje prvih Jezusovih vernikov, so moč, ki pojasni njihovo hipno metamorfozo; delujejo na pamet in tvorijo bistveno prvinjo v osnovi te zgodovine.

Čoln, v kateri je stopil Jezus in njegovi učenci, zasačen od vetra in valov, na krmilu zaspali Jezus, prestrašeni učenci, kličeči svojemu Gospodu: Otmi nas, poginjamo! On, vedno miren v sredi viharja, jim očita strah, kakor bi se bilo kaj bati v njegovi bližini; njegova beseda, močnejša kakor nevihta in odklenjeno morje, zapovedujoča vetru, da molči, in valovom, da se po-

miré; ta popolna, nenadna in absolutna mirnost, občudovanje pomešano s strahom, kličečim vero v tistega, ki je močnejši kakor narava, — ves ta prizor v svojih tako živih podrobnostih je postal poljuden simbol Jezusovega dela.

Cerkev je Petrov čoln, ki nosi Kristusa in njegove. Ona gre na večer človeškega dné na večno obrežje in preplove ta svet, koder divja vihar. Zdi se, da spi Jezus nevidno. Molitev ga vzbudi in pokliče; on se prikaže in objokuje, da smo boječi; njegova pričujočnost je zagotovilo vsakega miru; on zapove dogodkom, kakor viharju valov, jih zna ukleniti, kadar se mu zdi, z vsemogočno besedo. Vsklik molitve se dvigne na po njem upokojenem morju, in v tišini tega sveta se opazi, kako čoln nadaljuje svoj pot, ves poln tega vsklika. Jezus ima božjo moč, je gospod človeških strastij in njihovih bučečih valov, ki ne zmorejo ničesar zoper nepremagljivo cerkev.

Po viharju se čoln ukrca brez težave na izhodnem bregu, kamor je Jezus hotel priti.¹⁾ Stopi doli na ozemlje Gerazenov, malo onkraj stare Gerase.²⁾ Mesto, ležeče na kraju Vadi. Zamah-a je bilo del Dekapola. Gorovje doline se razširi na desno in levo ter se dviga strmo nad jezerom, na višini planine Gaulonske. Presekano je po votlinah, ki služijo za grobove. Razvaline Gerase obstajajo pod imenom Kersa. Razločujejo se še na ravni zemlji stari bazaltovi zidovi od razrušenih hiš. Ostanke gradu, ki varujejo cesto ob morskem obrežju, delajo pred Kerso malo gorico,

¹⁾ Mat., VIII., 28 id.; Mark., V., 1—10; Luk. VIII., 26 id.

²⁾ Glej dodatek L. Kersa in Gadara.

katero pokriva mogočna terebinta z gostimi vejami. Beduvini taboré naokrog; njihovi črni šatori se raztezajo v sredi zelene grive; njihove črede se pasejo v dolini in ob podolju gorovja.

V tem hipu, ko se je Jezus izkrcał, pride naenkrat k njemu iz grobov, ki so pokrivali grič, človek strašnega pogleda.¹⁾ Prebival je v grobovih; zvezati ga niso mogli niti ne z verigami; bil je strah okolici. Večkrat so ga deli v verige in noge v železje, a vselej je raztrgal verige in odlomil železje; in brez pokoja je blodil noč in dan po pustem gorovju in med grobovi, kričoč, trgajoč obleko in se bijoč s kameni.

Ta besna norost je bila obtežena z obsedenjem; vse poročilo brez njega je neumljivo. Ko vidi Jezusa prihajati od daleč, teče k njemu, pade predenj in močno zakriči, rekoč: „Kaj je meni in tebi, Jezus, Sin Boga najvišjega? Žarotim te pri Bogu, nikar me ne nadleguj!“

To pa ni norec, ki govori, to je hudobni duh, od katerega je obseden in kateri se razodene.

Njegov položaj proti Jezusu je vedno taisti. Višja moč ga žene k njemu, kakor se zdi, in ugane, da je Sin božji v tem nenavadnem človeku; čuti se premaganega že naprej in vklenjenega; on ne kolne Boga, on prosi milosti.

Te besede odkrivajo skrivnost obsodbe duhov. Teh satansko veselje je v hudem, katero lahko storé. Ničnost njihove narave, iz katere so izgnali Boga, jih muči. Uiti iz samega sebe, da usužnijo človeka in zmotijo zemljo, bilo bi zanje tolažba in sprememba v strašni praznoti, ki je njihova kazen; povrniti se v se, v ta jaz, ki brez Boga

¹⁾ Glej dodatek K. Kerski obsedenec.

ni drugega kakor tema, grdoba, onemoglost, ničernost, to je zanje prikovanje v propadu.

Jezus ne govori temu ubožčku, on odgovarja duhu. On hoče najprej dušo rešiti; rešena duša bode rešila telo.

„Idi“, mu reče, „idi, nečisti duh, iz človeka! Kako ti je ime?“

„Legijon¹⁾ mi je ime“, reče duh, „ker nas je veliko.“ In ga je prosil, da bi ga ne izgnal iz dežele.

Bila pa je ondi pri gori velika čreda svinj, ki se je pasla. In duhovi so ga prosili — skozi usta obsedenca — rekoč: Pošlji nas v svinje, da vanje gremo.

In Jezus jim dovoli. Kakor je tisto noč ukrotil prirodo, veter in valove, pokaže se v tem zarotilu še bolj kot krotitelja duhov; govori jim z neustavljivim glasom: oni gredó, kamor on hoče.

Na Jezusovo znamenje gredó nečisti duhovi iz obsedenca in se spusté v svinje; čreda pa, okrog dvatisoč, se z veliko močjo zažene v morje in je v morju potonila.

Prašali so, s kako pravico je Jezus storil Gerasencem to izgubo. Ali ni vse božje in tistega, ki izvršuje njegovo oblast? Taista roka, ki razvoza na prestrašeni zemlji biče in moči smrti, dovoli tudi hudobnim duhovom, da opustošijo človeški svet. S tem pa, da nas Bog skusi in kazni, nás povzdigne, zakaj daje nam čutiti s svojo mogočnostjo našo ničevost in visokost božjo.

¹⁾ To ime, ki je spominjalo na osvoj in gospodstvo judovskega ljudstva po rimskih armadah, izraža krepko trinoštvo, katero so izvajali nad človekom hudobni duhovi, katerih moč je neprimerljiva.

Živalski svet s svojimi različnimi in skrivnostnimi oblikami v njihovi različnosti, je le obširen hieroglif, raz kateri se morejo razbrati resničnosti nevidnega sveta, duše in duhá. Kaka sorodstva so med oblikami, nagoni živali in med duševnimi posebnostmi! Nekatera bitja lezejo, so nečista, in najdejo v favni svoj popolni simbol. Te svinje, v katere se hudiči spusté, odkrivajo te temne in pokvarjene sile, katerih navdajanju se je skozi stoletja posrečilo, da spremeni človeško maso v Epikurovo čredo.

Čuvaji teh živalij zbežé, prestrašeni, in označajo v mestu in na kmetih, kar so videli.

Na to novico jih mnogo priteče. Vidijo Jezusa in pred njegovimi nogami obsedenca, sedečega, oblečenega, mirnega in zdrave pameti.

Gerasenci so imeli pri tem ganljivem prizoru le eden čut, strah; eno samo misel, izgubo svojih svinj. Kot koristoljubne in surove narave niso razumeli tistega, ki se je prišel ukrcat na njihovo ozemlje. Ali so bili to Judje ali pagani? Ne vemo. Dekopolis je imel zelo mešano prebivalstvo. Ničesar niso mogli povedati skrivnostnemu gostu, ki je ozdravil obsedenega; bali so se ga. Božji človek zastraši večkrat te, ki jih obišče. Nečejo biti moteni v svojem pozemeljskem življenju, v napačnem miru svojih strastij; namesto da bi Jezusu ponudili gostoljubnost, ga peljejo strani in prosijo boječe, naj gre od njih.

Jezus se je oziral na človeka tudi v njegovi slepoti in revščini in se ni vsiljeval nikoli. Povrne se na obrežje in se umakne.

Ko se je ukrcal, ga poprosi ta, ki ga je ozdravil, da mu sme slediti. Čutil se je vezanega na svojega rešitelja, zdelo se mu je, da njegovo

življenje odslej njemu spada: hvaležnost je zmožna teh navdihovanj. Gospod mu sicer tega ne dovoli; toda ganjen po njegovi veri, iz besnega obsedenca naredi apostola.

„Pojdi na svoj dom“, mu reče, „k svojim, in oznanuj jim, koliko ti je Gospod storil, in kako se te je usmilil.“

Prepovedal je bolnikom, oznanovati ozdravljenja v Galileji, koder se je Jezus čuval vselej s toliko zdržnostjo vzbujati ljudsko razburjenost; toda v tej deželi, kamor je napravil le en hiter izlet in katero tako brzo zapusti, hoče, da njegovo ime ostane in da ti razdedovanci geraški ne ostanejo do cela tujci pri mesijanskem delu, katero je Bog dopolnil za svoje ljudstvo.¹⁾

Tisti, katere je usmiljenost božja rešila, čutijo v dnu svoje vesti taisto Jezusovo besedo. Nič ni bolj ganljivega za druge, kakor samo pripovedovanje božjih dobrot. Hvaležnost odpre srce, in srce ima skrivnost, da gane in prepriča. Ubogi Gerasenec odide, oznanjujoč v Dekapolu vse to, kar je Jezus storil zanj, in Prorokovo ime je bilo predmet splošnega občudovanja.²⁾

To pripovedovanje ozdravitve Kerskega obsedenca, pri katerem drugi evangelj ni ščedil ni z bôjnostjo ni s posebnimi podrobnostmi, ne spravi v zadrego tistega, ki pripusti resničnost obsedenja in najvišjo Jezusovo oblast nad duhovi. To je dragoceno dejstvo v nasprotju s tem dvojnimi stališčem; zakaj odkrije z ganljivo jasnostjo naravo satanske obsedenosti in nepremagljive veljave Jezusove.

¹⁾ Cf. Godet, Comment. de l'Évang. de saint Luc. ad h. 1.

²⁾ Luk., VIII., 39.

V obsedencu Kerskem ni videla družega, kakor besnega stekliša takozvana racijonalistična šola nemške teologije, ki nima druge skrbi, kakor da oslabi resnico zato, da jo napravi sprejemljivo, in da zavija tekst zato, da jo priliči svoji teoriji. Svinje se zaženo z veliko močjo zato, ker se je čreda prestrašila od obsedenca in krika pastirjev; obsedenec ozdravi vsled Jezusovega magnetizma, katerega mičnost in plemenitost je omamila celo brezpametne. Resno obravnavana zgodovina nikakor ne privoli takih fantazij, katerih navidezna srčnost slabo zakriva boječo misel. Kateri ne verujejo v osebnega Boga, v duhove, na njihov vpliv na človeka, na božje poslanstvo Jezusovo, nimajo drugega pripomočka, kakor da imajo evangelj; za legendo, in evangeliste za nevedneže; toda izpodtaknejo se nad samim veličastvom Jezusovim.

Gospoda, ki je dal morali zadnjo besedo, ki je pretresel in še pretresa najomikanejši svet z božjo modrostjo, ki je nadvladal vse krive pred-sodke in grobo nevednost svoje okolice, ne more zavreči nekaj filozofov. Ako je on učil bivanje duhov, se to pravi, da duhovi bivajo; ako jih je izganjal, se to pravi, da ima božjo moč, jih vezati in izganjati. Nikoli se ni napravil za sokrivca zmot in zla, in zaničuje se njegova odkritost, ako se mu pripisuje, da si je navidezno prilagodil in osvojil zmotljivih nauk in otroške lahkornosti množice.

Jezusova osebnost brani slabost tistih, ki so o nji pisali; te zametati se pravi, njega zametati; te napadati, se pravi njega napadati; njegova svetost in njegova modrost delajo njega in njegove učence nedotakljive.

Nikoli ne bo kritična negacija, oprta na panteistično filozofijo ali na povse materijelno vednost, oslabela tistega, ki je premagal svet, in katerega nauk po dveh tisočih let ostane zakon čednosti in junaštva.

Taisto jutro, ko se je Jezus ukrcal v Gerasenski deželi, jo je zapustil in se podal v Kafarnavm. Vidi jo ga prihajati od daleč na čolnu, na katerem je prejšnji dan odhajal, in množica se zbira, da ga sprejme. Vsi ga pričakujejo, pravi evangelj.¹⁾ Pripoved o viharju, pomirjenem tisto noč, in o ozdravitvi obsedenca, se je morala raznesti v ljudstvu. Toda ne štejejo že čudežev, ki se množé za stopinjami Prorokovimi. Jezus samo prehodi mesto in odrine takoj v spremstvu svojih učencev proti Nazaretu.²⁾ Hotel je spet videti to deželo, ki je bila njegova, koder je poskusil oznaenovati evangelj nekaj tednov poprej, v začetku svojega galilejskega službovanja in iz katere je šel izobčen, in koder so mu zagrozili s smrtjo.³⁾ Nazarenci so proklinjali na njem Sina človekovega, on pozabi krivico in v svoji krotkosti novo in plemenito izkušnjo, da bi jih razsvetlil. Predsodki, nad katerimi so se izpodtikali, bodo morda izginili pred njegovo slavo, ki je postala ljudska.

Pokaže se v shodnici na sobotni dan. Surovost čutov in sila sovraštva sta se menda polegli. Več jih celo ostrmi in se čudijo, ko ga slišijo; ne tajé že njegove modrosti in njegovih čudežev, toda ubožnost njegovega rodú ostane kamen izpodtike za njihovo vero. Zategadelj so mu očitali njegovo božje poslanstvo.

¹⁾ Luk., VIII., 40.

²⁾ Mat., XIII., 53—58; Mark., VI., 1—6. Cf. Luk. IV, 16 id.

³⁾ Glej dodatek N. Dvojni obisk v Nazaretu.

„Ali ni tesarjev sin?“ so ponavljali. „Ali se njegova mati ne imenuje Marija? in njegovi bratje Jakob in Jožef, Simon in Juda? In njegove sestre, ali niso vse pri nas?“

Kako se človeštvo menja v svojih vtisih in sodbah! Dandanes nizkost, temnost rojstva poudarja in množi zasluge velikega moža; pri Galilejcih Nazarenskih jih zakriva. Morda bi bili sprejeli Jezusa kot navadnega učenika, pomešanega med druge; toda upirali so se temu, da bi ga spoznali za božjega poslanca, za Mesija. Zavist jih oslepi in pokrije z zofizmom, s katerim farizeji nastopijo proti Jezusu: Ali je Mesija tako nizkega pokolenja? Ali je tesar, ki naj osvobodi ljudstvo in spet povzdigne sedež Davidov?

Jezusova družina sama ni ubežala temu pohujšanju: vzvišenost nenavadnega človeka je skoro zmerom nerazumljiva tistim, ki so z njim rastle v zaupnosti.

Jezus ostrmi ne brez bolesti nad trdovratno nevernostjo svojih rojakov. Njegova dobrotljivost, ki ji dá vera sama delovati, ostane zanje zapečaten studenec; ne ozdravi tukaj drugega kakor nekaj redkih prošnikov, na katere položi roke. Zapustivši Nazaret, ki ga naj ne vidi več, in poslovivši se od svojih rojakov, katerih hladnost je bila ravno nasprotna od navdušenega sprejema, ki ga je drugod užival pri ljudstvu, reče z žalostjo to besedo, ki nariše ves njegov načrt: „Prorok ni brez časti, kakor le v svojem kraju in na svojem domu.“

Nazarejec je bil, a Nazarejci ga zaničujejo; Jud je bil, a Judje ga zavržejo; a Samaritani in pagani ga sprejmejo in molijo.

Osmo poglavje.

Pouk dvanajsterih. Smrt Janeza Krstnika.

V tem, ko Jezus, slavljen od ljudstva in preklinjan od farizejev, oznanuje evangelj v Galileji, ostanejo njegovi učenci stanoviten predmet njegove skrbi; oni tvorijo njegovo Cerkev in njegovo kraljestvo.

Njihovo število se je pomnožilo; razdelil jih je, izbravši izmed njih dvanajst, katere imenuje apostole; pokazal jim je, kakor jim je obljubil v skrivnostni govorici, angele nebeške, ki hodijo gor in dol na njegovo glavo; vzel jih je s sabo na svojih apostolskih potih; sedaj jih zmatra za vredne večje zaupnosti in hoče, da gredó oznanovat evangelj in da pred njegovimi očmi napravijo šolo apostolata.

Odpošiljanje dvanajsterih v okolico judovskih mest mora tudi, po Jezusovi misli, raztegniti njegov lastni apostolat. Njegovi dnevi so bili sešteti. Dasi je moral sam hitro končati, se je morala vesela novica o njegovem imenu in njegovem kraljestvu razširiti na vse ljudstvo. Žetev je zrela, delavci so se pomnožili.

Jezus skliče dvanajstere okrog sebe.¹⁾ Listine ne označijo točno kraja zbirališča. To je bil naj-

¹⁾ Mat., X.; Mark., VI; Luk., IX.

brže Kafernavm in Petrova hiša in taista zgornica, koder so se našli Gospod in njegovi učenci na večer, po dnevnih težavah, povse polnih božjega dela.

Kot previden vojskovodja določi najprej bojišče.

„Na pot malikovalcev ne zahajajte in v mesta Samarijanov ne hodite; temuč pojdite k izgubljenim ovcam hiše Izraelove.“

S tem, da Gospod omeji njihov apostolat, jim olajša nalogo in posorazmeri krog delavcem. To je tako božji načrt: Izrael ima obljube vzveličanja, mora torej imeti prvine; pozneje bo udarila ura za Samaritane in pagane.

Nato pristavi:

„Pojdite pa in oznanujte, rekoč: Nebeško kraljestvo se je približalo.“

Glej, v eni besedi je vsa vednost apostolov. Ni je vzvišenejše in potrebnejše. Zadošča za vse; druge brez nje niso za nič. To je lastna znanost Jezusova. Priobčil jim jo je že v svojih prilikah za ljudstvo, in povsodi v zaupnih pogovorih. Pač so bili še daleč od tega, da bi premerili globokost, vender so vedeli dovolj povedati, da je božje kraljestvo Mesijevo kraljestvo, da je Mesija tu, da ga poznajo, da so njegovi učenci, in da so od njegovega kraljestva le pod pogojem, ako se kesajo in verujejo.

Apostolsko delovanje je ostalo to, za kar je je Jezus naredil taisti dan, ko je prvikrat poslal nekaj izbranih mož, da je izvršujejo v njegovem imenu.

Božje kraljestvo je zmerom blizo; najvišja dolžnost in najvzvišenejši namen človekov je vselej sprejeti v svoji vesti živega Duha in osebnega

Boga, katerega edini vir je Jezus. Pogoj take prostosti je vselej vera v Jezusovo besedo, odpoved samemu sebi, svojim idejam, svojim strastem, svojim koristim, svojim pregreham in celó svoji čednosti, z eno besedo, kesanje in popolna žrtev.

Za te nove borbe je Jezus potreboval novega orožja.

„Dam vam“, je rekel, „moč in oblast, da izganjate nečiste duhove in ozdravljate vsako bolezen in vsako slabost.“

Ta beseda je očevidno božja. V oblasti človekovi je, da priobči drugim svoje ideje, svoja poučila, svoje načrte, svoja stremljenja in da vname v duši svojcev svet ogenj navdušenja; ne more pa prenesti ne svojega talenta, ne svoje kreposti; zgodovina niti ne omenja take pretveze v najmočnejših filozofičnih, političnih ali verskih duhovih. Jezus pa prenese tudi svojim učencem božjega Duha, ki je v njem, ki je njegov, in jih razpošlje tako oborožene:

„Pojdite, ozdravljajte bolnike, obujajte mrtve, očiščujte gobave, izganjajte hudiče.“

Apostoli niso imeli druge moči kakor moč samega Boga in ta moč se jim bo dala le za blagor ljudij. Ljudje trpé; moč jim bo utešila bolečine; oni bolehajo: ona jih bo okrepila; oni umirajo: ona jim podeli življenje; oni so pod jarmom hudobnega duha: ona jih bode osvobodila. Čudeži dobrotljivosti bodo znamenje njihovega poslanstva in dela njihove oblasti. Posnemali bodo svojega Mojstra. To je njegov Duh, ki bode deloval v njih in po njih. Njihova vera jih bode njemu utelesila in ostala pogoj njihove nadčloveške delavnosti. Moč, ozdravljati fizična zla in zapovedovati smrti, bode se izgubila; vpliv na

duše in oblast nad hudobnimi duhovi pa nikoli. Pa kaj zato, da telo trpi in umre, ako živi duša, zdrava, prosta, potolažena?

Jezus nadaljuje svojo službo mesijansko z apostolatom, — delo oproščenja, pravice, neskončnega usmiljenja, ki odtrga nečistim naukom njim podjarmljene in ponižane duhove, vzbudi mrtva srca, daje obupancem božjo tolažbo, in ozdravlja bedo in bolezni, ki zavirajo pot sveta

Taisti čas, ko je Jezus utrjeval svoje apostole z močjo Duha, jim je pokazal, katere čednosti zahteva od njih: dobrotljivost, ki se žrtvuje; nesebičnost, ki pozabi samo sebe; uboštvo, ki se odveže od vsega; zaupanje, ki se zanaša na Boga brez mere; vstrajnost in srčnost, ki je nič ne pretrese.

„Zastonj ste prejeli, zastonj dajajte. Ne imejte ne zlata, ne srebra, ne denarjev v svojih paseh; ne torbe na poti, tudi ne dveh sukenj, ne čevljev, ampak samo opanke; ne gorjače, ampak samo popotno palico; ¹⁾ zakaj delavec je vreden svoje jedi.“

Glejte apostola takega, kakeršnega Jezus hoče. Ker je vse dobro prejel od Boga, treba je, da dá brez računa in posnema radodarnost božjo. Njegove zasluge so le nič brez božje radodarnosti, katere predmet je bil on; kar je prejel zastonj,

¹⁾ Po svetem Matevžu Jezus prepoveduje palico in čevlje; po sv. Marku jih dovoli in trpi. Soglašanje obeh navidezno protislovnih tekstov je lahko. Prepovedana gorjača je očevidno „matah“, označujoč predmet, ki služi za napad in za obrambo; palica, ki je dovoljena, je popotna palica, „maschan“. Oba pomena se izražata v grškem *ῥάβδος*.

Kar se tiče čevljev, so dovoljene tiste opanke, ki jih nosijo reveži. Cf. Lightfoot, *Horae hebraicae ad h. l.*

to naj dá zastonj. Duh se ne kupi in se ne proda; tisti, ki ga sprejme, je srečen, ki ga prideli, še srečnejši; ta pomnožitev veselja bode njegov zaklad in zadošča za njegovo plačilo.

Podelitvi je vzrok dobrotljivost. Najboljši so najradodarnější. Od vseh sil je božji duh najbolj deliven. Žareče duše se dajo ljubiti; odprši sami sebe izzovejo odprtje pri drugih. To je prva čednost apostolov.

Kakor je velikodušen, bode nesebičen. Imeti ne bo smel nobene pozemeljske skrbi. Čemu mu je bogastvo tega sveta? On poseda neugonobljive zaklade božje. Če ga ljudje vidijo tako prostega ljubezni do stvari, ki minejo, bodo razumeli, da živi on od tega, ki ne mine; in njegova resnična ubožnost bode dala slutiti resničnost neminljivih dobrot kraljestva, ki se jim oznanuje. Čemu bi se vznemirjal za potrebe življenja? Bog je uravnal vse stvari tako, da delavec zmerom najde hrano, ki jo zasluži. Kar je neplodno, mine; toda ta, ki stori koristno delo, je vreden, da živi, in bode živel po Previdnosti Očetovi.

Jezusova duša je kipela od te sinovske zaupnosti; On hoče, da so apostoli nje polni, zakaj ta zaupnost je sam izraz ljubezni do nebeškega Očeta, katerega ime in dobrotljivost jim on razodeva.

Apostol bode živel od darov tistih, katerim bode evangelj oznanoval; to je vse, kar bode od njih prejel, vse, kar bode od njih zahteval. Hvaležnosti teh, katere bode ozdravil in rešil, ne bode pogrešal. Pozemeljske dobrote morejo delati nehvaležnike; božji darovi nikoli. Prve ne poboljšajo; drugi posvečujejo.

Kaka naj bode taktika teh vojskujočih poslancev?

Jezus jih pouči do najmanjših podrobnostij. Pri tem prvem poskusu oznanovanja evangelja pa noče, da gredó posamič, ampak po dva in dva, zato da vzdrže drug drugega.¹⁾

On jih ne pošlje niti v javna zbirališča v shodnicah, niti pred množico. Boji se zanje, ki so še boječi in slabo izkušeni, kar je nevarno za sijajen in hrupen apostolat; on ve za silnost ljudskih strastij, ki se lahko vzbudé, težko pomirijo; on pozna občutljivost in prekanjenost učencikov; prihraniti hoče svojim premočne boje; in predno jim izroči s polnostjo svojega Duha neizmerno zemljo za oznanjevanje evangelja, jim priporoči bolj ponižno, bolj mirno delovanje, nekako posebni in domači apostolat, katerega središče in oporišče bodi družina.

„V katero mesto koli ali trg pa pridete, vprašujte, kdo bi tam vreden bil; in ondi ostanite, dokler proč ne greste. Kadar pa v hišo pridete, jo pozdravite, rekoč: Mir bodi ti hiši! In ako bo tista hiša vredna, bó vaš mir nad njo prišel; ako pa ne bo vredna, se bo vaš mir k vam povrnil. In kateri koli vas ne sprejme, in ne posluša vaših besed: pojdite iz hiše ali mesta, in otresite prah od svojih nog.“ To ni za vas nič drugega kakor nesveta hiša in nesveto mesto; med vami in njima ni več nič skupnega, imejte ju za paganski.

„Resnično vam povem, lažje bo zemlji Sodomljanov in Gomorjanov sodni dan, kakor tistemu mestu.“

Jezusov odposlanec je sel mirú. Liki njegov Gospod ne pozna ne sile ne zatiranja: On je iz

¹⁾ Očividno je, da soglaša z Jezusovo izbiro naštevane po dvoje pri dvanajsterih v imenoslovju evangelijskem. Mat., X; Mark., III, Luk., IV; dej. ap., XIII. id.

rodú otrok božjih, dobrovoljnih in miroljubnih. Njegov „šelas“ ni prazna vljudnost, ima zakramentalno moč, je živ in vpliven izraz božjega Duhá, katerega nositelj je On. Ta Duh prekipava v tistih, ki jih oživlja, in mu ugaja, da deluje v njih in okrog njih; s tem, da se jim priobči, ne obogati samo tiste, ki ga sprejmejo, ampak tudi tiste, ki ga dadó; in ako je zavržen, se povrne z blagoslovom k temu, ki ga je daroval. Usoda duš pa, ki se upirajo božjemu klicu, je strahovita. Nesreča prokletih mest je manj strašna kakor stanje človeka, ako se od njega umakne užaljena božja ljubezen. Ako ga ta zapusti, ga pusti pasti v tisto brezdno, katero izkoplje v njem končna odsotnost božja.

Nato nariše Jezus v nekaterih krepkih potezah težkoče in ovire spreobrnjenja v sredi sveta in opomina svoje učence na čednosti boja, brez katerih bi bilo njihovo delovanje prazno. Njegova misel ni več omejena na sedanji čas; ona vlada čase, razsvetljuje prihodnjost in objema celotno delo apostolata. S tem, da pokaže svojim učencem tisto, kar ima njihov poklic strašljivega, deluje z modrostjo vzgojitelja, ki postoteri srčnost,odelivši tem, ki jih vzgaja, najvišjo zavest nevarnosti.

„Glejte!“ zakliče jim, „jaz vas pošljem kakor ovce med volkove.“ Ovce so brez obrambe; volkovi oboroženi, da napadajo in požirajo.

„Bodite torej razumni, kakor kače, in prosti kakor golobje. Varujte se pa ljudi; zakaj izdajali vas bodo v zbore, in v svojih shodnicah vas bodo bičali. In pred poglavarje in kralje bode te vojeni zavoljo mene v pričevanje njim in nevernikom.“

„Kadar vas bodo pa izdali, ne skrbite, kako ali kaj bi govorili; zakaj dano vam bo tisto uro, kaj govorite. Niste namreč vi, kateri govorite, ampak Duh vašega Očeta je, kateri v vas govori.“

„Izdajal pa bode v smrt brat brata, in oče sina, in otroci se bodo vzdigovali zoper stariše, in jih bodo morili. In bodete sovraženi od vseh zavoľjo mojega imena; kateri pa obstoji do konca, bo vzveličan.“

„Kadar vas bodo pa preganjali v tem mestu, bežite v drugo. Resnično, povem vam, ne bodete obhodili mest izraelskih, dokler ne pride Sin človekov.“

Glejte usodo apostolov, napovedano po Gospodu: sovražnost ljudij, nasilni napad, preganjanje, obsodbe, kazni, sovraštvo, smrt. To je prva luč na bolestno določbo Mesijevo. Predno jo Jezus odkrije svojim učencem, jim napové, kaj bodo morali sami trpeti, — resna razodetev, ki naj pripravi razumeti skrivnost križa, kadar pride ta trenotek.

Ta tožna slika mora prestrašiti malo četo, ali vsaj presenetiti. Jezus jih zato zavrne na težave, na nasprotstvo in na nasilstvo, katerega predmet je bil on sam in ki je rastlo od dne do dne:

„Naša usoda je taista, pristavi“, „vi me imenujete Učenika in Gospoda. To ste tudi vi in z vami bodo delali kakor z menoj. Ni učenec čez učenika, ne hlapec čez svojega gospodarja. Učencu je zadosti, da je, kakor njegov učenik, in hlapcu, kakor njegov gospodar.“ Nato jih opomni na strahovito krivico, ki so mu jo farizeji prej ta dan napravili, in jim reče: „če so hišnega gospodarja imenovali Belcebuba, koliko bolj njegove domače!“

In oni, preganjani, kaj naj storé v teh bojih?

Jezus zahteva od njih previdnost in priprostost: dve miroljubni čednosti, ki se spopolnujeta, zakaj previdnost brez priprostosti se vrne k prekanjenosti, in priprostost brez previdnosti k najivnosti; prekanjenost vara in oslepela najivnost nas pogubi.

On noče, da se s silo ustavljajo hudemu; treba je hudo premagati s krotkostjo, ali pa se ga čuvati in bežati pred njim. Apostol je razborožen vsake pozemeljske sile za napad; on ni volk, ki trga, ampak ovca, ki se umori; zmerom žrtev, nikoli rabelj.

Toda nobena ovira, nobena nevarnost, nobena sila ga ne potare; on mora vstrajati do konca v svoji nalogi in ne spoznati niti oslabelosti niti strahú.

„Ne bojte se jih tedaj“, govori Jezus. „Nič namreč ni skritega, kar bi se ne razodelo, in skrivnega, kar bi se ne zvedelo.“ Božje delo, temno, nepoznato, mora dospeti k luči in velikemu dnevnu. „Kar vam govorim v temi, pravite na svetlem; in kar na uho slišite ¹⁾, oznanjujte na strehah. ²⁾“

„Pojdite, vstrajajte in ne bojte se ničesar.“

¹⁾ Spomin na šego, ki je cvetela v sinagogah in šolah. Bravec zakona v sinagogi in rabi v šoli je imel pred sabo pomočnika ali tolmača. Govoril mu je z nizkim glasom na uho in ta je ponavljal z visokim glasom skupščini to, kar je slišal. Lightfoot, *Horae hebraicae*, str. 253.

²⁾ Drug spomin na verske šege Indov. Na sobotni predvečer je Hasan oznanil z vrha strehe kake vzvišene hiše začetek sobote ob donitvi desetih trompet in jih je povabil z glasnim zvokom, liki muecin pri muzelmanih z visokih mimaretov.

Tisti, ki ga Jezus pošlje v sovražni svet, brez denarja, brez živeža, brez palice, brez meča, brez človeške moči, ponižnega, ubogega, krotkega, miroljubnega, tisti je močnejši kakor vsa človeška moč: ta lahko umori telo, toda duša ji uide, in duša je vse za apostola, zakaj v nji prebiva božji Duh, po katerem ona živi. Nima se bati ničesar, razun tistega, ki ima moč, dušo in telo zavreči v pekel. Nepremagljiv, čuva Bog nad tistimi, ki se ga bojé; on bdi nad vsem stvarstvom, nad najmanjšim kakor nad največjim; a tisti, ki ga ljubijo, so njegovi otroci, ima zanje očetovsko skrb.

„Ali se ne prodasta dva vrabca za en vinar? In le eden izmed njih ne bo padel na zemljo brez vašega Očeta. Vaši lasje na glavi pa so vsi razštet. Nikar se tedaj ne bojte; boljši kakor veliko vrabcev ste vi.“

Da bi povišal njihovo srčnost, povzdigne njihove upe. Jezusova misel obsega vselej celoto rečij, nebo in zemljo, čas in večnost, stvarstvo in Očeta.

Kakor težko je njegovo delo, hoče reči svojim učencem, „pojdite, nesite moje spričevanje pred obličje ljudi; kdorkoli bo mene spoznal pred ljudmi, ga bom tudi jaz spoznal pred svojim Očetom, ki je v nebesih. Kdor pa mene zataji pred ljudmi, ga bom tudi jaz zatajil pred svojim Očetom, ki je v nebesih.“

Spoznan biti od Jezusa pred Očetom, začetkom in koncem vsega, biti njegov na veke, biti z njim in v njem v polnosti svetlobe, ljubezni in življenja, to je upanje, ki mora apostole razveseliti v sredi njihovih britkostij. On lahko

s tem upanjem prestane vse kazni. Biti zatajen od Jezusa, ločen od njega, to je strašna smrt, edina, ki se je je bati.

Sicer pa je bilo učencem treba vedeti, da je delo, kateremu se posveté po apostolatu, delo boja, boja na življenje in smrt. Gospod, ki jim je ukazal reči: „Mir bodi tej hiši in temu mestu“; ki jih je učil na gori srečo miroljubnih; on, — sama krotkost in miroljubnost, ki daje rodovitno seme teh čednosti, prinašaje resnico in deleč kraljestvo pravice, on je odločen, da vzdigne na svetu strašno nevihto, nevihto silnih, sovražnikov vsake pravice in vsake resnice, vsake žrtve in vsake ljubezni.

„Nikar ne mislite, da sem mir prišel prinesť na zemljo; ne mirú, ampak meč sem prišel prinesť. Prišel sem namreč razdvojiti očeta zoper sina, in hčer zoper njeno mater in nevesto zoper njeno taščo. In človekovi sovražniki bodo njegovi domači. Kdor hoče priti za menoj, mora vse zapustiti, in kdor ljubi očeta ali mater bolj kakor mene, ni mene vreden.“ Pot, ki vede do mene, je liki cesta na morišče; „kdor ne vzame svojega križa in ne hodi za menoj, ni mene vreden.“

On hoče, da se njegovi apostoli ne umaknejo pred smrtjo, in on jih uči te božje skrivnosti z besedo, ki je porodila legijone mučencev.

„Ne bojte se popustiti svoje življenje zavaljo mene na tem svetu, ki mori: kdor najde svoje življenje, ga bo izgubil; in kdor izgubi svoje življenje zavaljo mene, ga bo našel.“

Žrtvovati življenje enega dne, se pravi, pridobiti si večno življenje v naročju Očeta; varovati hoteti življenje, ki mine, se pravi, nevreden

postati tega, kar ne mine. Telo mora biti žrtvovano duši, duša in telo božjemu Duhu. Telo, ki hoče živeti zá-se, izgubi svojo najvišjo delavnost, preneha biti častno orodje misli, in se onečasti v tvarini, katera jo zaduši. Duša, ki ostane sama v sebi, zametajoč združbo z Bogom, se odpové polnosti bitja in pade v svojo lastno ničnost.

Žrtev, — splošni zakon življenja, — bode zakon apostolstva.

Pogovor Jezusov z dvanajstorico se konča z nekako milobo, ki ukrepi. Kakor se je čutil v brezpogojni pa sinovski zvezi s svojim Očetom, tako se je čutil po svojem Duhu v zvezi s svojimi učenci. Ta zadnja vez je bila vedno tesnejša in Jezus je ljubil, da je bila v njih živa ta vez.

„Kdor vas sprejme, mene sprejme; in kdor mene sprejme, sprejme Njega, ki me je poslal. Kdor sprejme proroka v imenu proroka, bo plačilo proroka prejel; in kdor sprejme pravičnega v imenu pravičnega, bo plačilo pravičnega prejel. In kdorkoli dá piti komu izmed teh najmanjših le kozarec mrzle vode v imenu učenca, resnično vam povem, ne bo izgubil svojega plačila.“

Jezusa sprejeti, se pravi, ga razumeti; se pravi, vniti v samega Duha resnice, pravice in mirú, se pravi, postati njega deležen. Sprejeti njegovega učenca, proroka ali pravičnega, se pravi prisostvovati delu, ki ga ona dva izpolnujeta in se storiti vrednega taistega plačila. Najmanjše dejanje ne bode pozabljeno, vinar vdove bode spoznan in upoštevan kakor kozarec vode.

Ti govori, ti zaupni razgovori, ki jih je eden izmed prič zbral v nekaterih kratkih rekih, se

lahko vsi zmatrajo, noseč znak Jezusov, liki spomenik vzgojeslovne modrosti.

Kedaj je kak višji, kak ustanovitelj šole predložil svojim pristašem vzvišenejši idejal? Veliki duhovi so skoro vselej nezmožni vzgajatelji; njihovi polet sam in njihova izvirnost so zadržek; ne morejo živeti v svojih učencih: Bog jim je odtegnil dediče. Oni nesejo s sabo v grob svojo skrivnost, pustivši te, ki so očarani in za trenutek razsvitljeni, njihovi slabosti in srednosti. Generali, ki vidijo osvojitelja izginiti, znajo le razdeliti plen in razrušiti edinost njegovega kraljestva; učenci modrijana pretirajo njegov zistem in pačijo njegov nauk; zakoni zakonodavca postanejo mrtva črka; in navdahnjeni umetnik, prepustivši svoji šoli svoje postopanje, — brez umnosti, uporabiti je, — je kmalu popačen po tistih, ki ga časté.

Nezmožnost človeka, se ovekovečiti v učencih, ki so ga vredni, je odvisna od dveh nepremagljivih razlogov: nizkost učencev in nezmožnost za učenika, da jim prepusti svojega živega duha. Edini Jezus je odstranil ta dva zadržka; on je priobčil samega božjega Duha priprostim in neizobraženim naravam, in ta v njih bivajoča moč jih je polagoma prisposodobila njegovi lastni podobi; postale so take, kakeršne je on hotel, uresničujoč v svojem ponosu strog in mil, ponižen in neustavljiv, plemenit in preganjan tip apostolov.

Po Gospodu dani nagib se ne usuši; njegova življenska moč je neukrotljiva liki Duh, s katerim se spaja; mlada v sredi tega krhkega sveta, zmagovita v sredi sovražnega človeštva, se utrjuje od stoletja do stoletja po vedno novih stvaritvah. Jezus v svoji čudoviti božji moči se ponavlja brez

prestanka; kadar se zdi vse izsušeno in leno, vidimo hipoma vstajati nove ljudi njegove podobe, ki so utelešenje njegovega tipa. Njihovo življenje je beseda njegova sama v dejanju. Ni ga časa, ki bi ne poznal teh apostolov, plemenitih in priobčujočih, katerih zgodovina se lahko piše s temi Jezusovimi govori.

Močni po Gospodovih poučilih, dvanajsteri odidejo, na njegovo besedo, po dva in dva, označujoč evangelj mestom in vasem galilejskim.

Jezus, pridruživši se ostalim apostolom, nadaljuje svoje delo. Njegova apostolska gorečnost ne pojema; on ne pozna omedlelosti in si ne dá pokoja: dan je bil za delo, noč za molitev.

Nekako v tem času, malo potem, ko je poslal poslanstvo do Jezusa, in nekaj dnij pred Veliko nočjo leta 29., prehití smrt Janeza Krstnika.¹⁾

Samo evangelji nam o tem poročajo podrobnosti; opirajo se na poročilo Janezovih učencev, ki so bili gotovo poučeni in ki so prišli od Maherona, da povedó Jezusu o tem, kar se je pripetilo. Jožef Flavij omenja silovito smrt Krstnikovo²⁾ in jo pripisuje nedoločno nezaupni politiki Heroda Antipe, ki je vedel za njegovo veljavo med ljudstvom in se je bal, da bi ne izzval kakega upora. Evangeljski podatki osvetljujejo pripovedovanje judovskega zgodovinarja, ki se težko razloži brez njih. V resnici nič ni izdajalo v obnašanju Predhodnikovem kakega političnega upornika; vendar postane povse verjeten strah četrtnikov, ki se kaže popolnoma neutemeljen, ako se

¹⁾ Mat., XIV, 1—12; Mark., VI, 14—29; Cf. Luk., IX, 1—9.

²⁾ Antiq., XVIII, 5, 2.

pomisli, da je Janez lahko vzbudil proti njemu ljudske strasti, s tem, da je Herodu očital strogo njegovo prešestno in krvosramno zvezo z Herodijado. Uloga, ki jo je kraljičina igrala, je povse naravna v teh okoliščinah, in čudimo se zroči, kako nekateri kritiki sumničijo slična dejstva.¹⁾

Herodov ujetnik se ni varal v svoji usodi. Herodijada ni odpustila proroku. Njeno sovraštvo je bilo neizpravljlivo. Zapor tistega, ki jo je javno obsodil, ne pomiri njene jeze in njene osvete; njegovo življenje je, ki je hoče. Ona kovari z dvorniki, s farizeji in Herodijani, ki jih je puščavnik tudi bičal s svojo trdo besedo. Ona preži na priložnost, da bi konec storila svojemu sovražniku.

Vkljub svojemu vplivu na četrtnika se ji vendar-le, ne posreči da bi ga potegnila v ta novi zločin. Herod je imel strah pred prorokom; si ni upal dražiti jeze ljudstva, ki bi pač vsplamtela ob novici njegove smrti. Pravica, svetost Janezova je ležala na njegovi vesti; oziral se je nanj in sprejemal celó njegove nasvete in jih rad poslušal. Toda maščevalni duh užaljene ženske se ne unese: s svojo svojeglavnostjo in zvitostjo zmagaue nad vsemi nasprotstvi.

Pričakovana in iskana priložnost se naposled ponudi. To je bil praznik Herodov, — mislimo pa, da ne rojstni dan njegov, ampak obletnica njegovega kronanja. Četrtnik je bil s svojim dvorom v Maheronu, koder je dal razkošno pojedino velikašem in tribunom galilejskim.

Med obedom vstopi v dvorano Herodijadina hči, navdihnena od svoje matere; in po judovski

¹⁾ T. Keim, Jesus von Nazareth. II. Band.

navadi zapleše, da izrazi veselje in slovesnost takega dneva. Mlada deklica je pozabila, da je tisti, pred katerim je plesala, onečastil hišo njenega očeta.

Cetrtnik se je čutil laskanega in ginjenega.

„Prosi me, kar hočeš, in ti bom dal.“ In ji je prisegel: „karkoli boš prosila, ti bom dal, tudi polovico svojega kraljestva.“

In je ven šla in je rekla svoji materi: „Kaj naj prosim?“ Ona pa je rekla:

„Glavo Janeza Krstnika.“

In je šla zdajci hitro h kralju in je prosila, rekoč: „Hočem, da mi jaderno daš v skledi glavo Janeza Krstnika.“

Pred to nepričakovano in strašno besedo se pokaže ves značaj knezov, pomešan z mehkužno dobrotljivostjo, boječnostjo in krivo vero. Bil je užalosten pri misli na prelivanje krvi. Toda, kako uiti? Prisegel je. Njegovi gostje, priče njegove prisege, in morda sovražniki Janeza Krstnika, so ga prestrašili. Ni si upal zločina odvrniti. Pošlje enega svojih vojakov in mu zapové prinesti glavo Janeza Krstnika v skledi. Vojak ga obglavi v ječi sami. Njegovo glavo prinese v skledi, jo podá mladi deklici in mlada deklica jo podá svoji materi.

Herodijada se je maščevala.

Tak je bil tragični konec Jezusovega Predhodnika.

Taki ljudje ne morejo končati svojega poprišča v miru in polnoletni kakor očaki. Nasilna smrt se bolj prilega prorokom, tem junakom resnice in pravičnosti, pravice in čednosti. Borili so se, da zmagujejo, bičali so pregrehe, kričali so v svoji slabosti pred obličjem mogočnih in hu-

dobnih, „non licet“ vesti, ki se ne ukloni; imajo potrebo, da zapečatijo s svojo krvjo svoje življenje, svojo besedo, svojo srčnost, svojo ljubezen, svoje poslanstvo. Bog jih zmatra za izbrance, kakor sami želé.

Svet jih sovraži, svet jih morí; méni zadušiti njihov glas pravice, jim daje nesmrtnost. Najvišja zgovornost je v krvi, preliti za Boga.

„Non licet“ — beseda neupogljive pravice pred močjo, zvitostjo in sovraštvom, — ne najde bolj ganljivega človeškega izraza kakor ta glava Janezova, izročena v skledi Herodijadi, prešestnici, krvosramnici in morilki.

Janez je šel pred Jezusom v nasilno smrt; umre, potem ko mu je pota pripravil. Njegova kri se pomeša s krvjo prorokov, njegovih prednikov, in s krvjo Jagnjeta, kakor je imenoval Jezusa, kateri bode kmalu sam darovan. Pot božjega kraljestva je od začetka sveta do konca stoletja dolga sled krvi.

Smrt Janeza Krstnika je globoko ganila ljudstvo, v Judeji kakor v Galileji, toda ljudstvo se ne vzdigne; ljudstvo ne izproži ničesar, tudi ne uporov. Noben glavar ni izrabil svoje jeze. Verski glavarji v Judeji trepečejo pod trdo roko Pilatovo; velikaši Galileje in Saduceji, dvoritelji Herodovi, niso bili morda nezadovoljni s tem dejanjem politične strogosti; — dvoritelji pozakonijo vse, celo zločin; — prorok se jim zdi skoro, kakor njihovemu oblastniku, javno nevaren; farizeji sami vidijo, ne brez tajnega zadoščenja, izginiti tistega, ki jim ni prizanašal z močnimi resnicami in ki je ustrajal, da daje spričevanje človeku, kateri je postal predmet njihovega sovraštva.

Spomin na Janeza je ostal častitljiv v ljudstvu. Šest let potem je bil Herodov zločin še živo v spominu. Vnela se je vojska radi meje med četrtnikom in Aretom, arabskim kraljem, očetom od Heroda zapodene žene. Čete Herodove so bile do cela pobite. Ta nesreča je vzbudila vsklik v srcu ljudstva: Bog je, ki se je maščeval, so klicali, radi umora Janeza Krstnika.

Neko po sv. Jeronimu ohranjeno izročilo pripoveduje, da je maščevalna Herodijada, prejemši iz rok svoje hčere krvavo glavo svoje žrtve, z iglami prebodla jezik, ki se je ustavljal njeni pregrehi, in je ukazala, da so njegovo truplo vrgli v jarek Maherov psom in jastrebov. Prorokovi učenci pridejo in je vzamejo, da je pokopljejo; nato se podajo k Jezusu, da mu sporočé, kaj se je zgodilo.

Ako je Herodijadi ugajalo v njenem nasičenem sovraštvu, ostal je četrtnik žalosten, nemiren, mučen od svojega umora. Misel na Janeza ga je nadlegovala. Kot praznoverna in mehkužna narava, nezmožna odločitve, je bil zvit kakor vsi slabi značaji. Imel je strah, a ne kesanja nad svojim zločinom. Glas o Jezusu, ki mu je bil doslej nepomenljiv, mu postane strah. Apostoli, ki so se razkropili po mestih in vaseh, so gotovo oživili goreče zanimanje javnega mnjenja o predmetu svojega Gospoda. Pojasnila in razgovori ne ponehajo, in kakor vselej, predsodki zbegajo duhove.

Da je bil Jezus prorok, to je bilo jasno. Toda kakšen? Takrat se je verovalo v ljudstvu in celo v šolah, da se duše mrtvih povrnejo v žive. To nenavadno vero so obračali tudi na Jezusa: „To je Elija, rečejo eni.“ — „Ne, kak starejši prorok je“, odgovarjajo drugi. In ti, ki so Janeza ob-

čudovali, so trdili, da je sam od mrtvih vstali Janez.

Vsi ti ljudski glasovi so dospeli do dvora četrtnikovega, na katerem se je brez dvojbe tudi o Jezusovi osebi razpravljalo. Janezovo ime, pridruženo imenu Jezusovemu, potare Herodovo dušo; ni vedel več, pri čem je. Ne ve, kaj bi mislil, in pod vplivom praznoverja samega v množici reče: „Ta Janez, ki sem ga dal ob glavo, je tu; vstal je od mrtvih; zato dela čudeže.“ In Herod trepeče. Rad bi videl Jezusa.

Dvanajsteri se povrnejo od svojega popotovanja. Najdejo svojega Gospoda v Kafernavmu in mu pripovedujejo vse to, kar so delali in učili. Množica pa je prihitela. Prišli so in odhajali; hiša je bila natlačena; Jezus in njegovi, omeni eden evangelistov¹⁾, niso niti utegnili jesti. On je želel pogovoriti se s svojimi učenci zaupno, in jim je hotel preskrbeti nekaj dnij molka in miru. Novica o Janezovi smrti ga je bolešno opominjala na njegovo. Trenotek se je približal, da posveti svoje apostole v skrivnost svojega trpljenja. Vstane.

„Pojdite na stran v samotni kraj, in si malo počite.“

Stopi s svojimi učenci v neki čoln, jim ukaže, da se prepeljejo čez jezero in izstopijo na izhodnem bregu v okolici Betzajide.

¹⁾ Mark., VI, 31.

Deveto poglavje.

Mesijanska kriza v Galileji.

Severoizhodno obrežje Genezareškega jezera, med ustjem Jordana in Vadi Džebarija, je ravnina, poznata dandanes pod imenom El-Batihe, rodovitna, vlažna in vedno zelena. Sestavlja obširen trikotnik, katerega osnovnico tvori jezero, obe strani pa Jordan in Gavlonsko gorovje. Betzajida-Julija, ki se ne sme zamenjati z Betzajido galilejsko, je stala na vrhu trikotnika, malo oddaljena od reke, pol milje od jezera, na gričku, ki se priklopi višjim hribom gavlonskega grebena.¹⁾

Ves ta okraj spodnje Gavlonitide z Auranitido, Batanijo, Iturejo in Trahonitido, — je bil četrtinja Filipa, brata Antipovega. Ta knez ni imel nič hudobnega duha svoje rodbine. Krotkega, pravičnega in miroljubnega značaja, je spominjal na svojega očeta le po ljubezni do umetnosti. Ko je bil kronan, se je ukvarjal z ustanovitvijo dveh mest: eno na izviru Jordana, prav na mestu, koder je stala stara Paneja, in jo je imenoval Cezarejo, na čast Cezarju; in drugo blizo jezera, ne daleč

¹⁾ Lega Betzajide-Julije na tem mestu, ki smo je označili, se ne more ometavati. Točno je označi Jožef Flavij, Bell. Jud., III, 10, 7; in Plinij, Hist. nat., l. V., c. XV, § 15. — Cf. Victor Guérin, Description de la Palestine, 3° partie, La Galilee, I.

od malega mesta Betzajide, in je je imenoval Julijo, na čast Juliji, Avgustovi hčeri.¹⁾

Od starega mesta ni ostalo drugega, kakor griček El-Tell, na katerem je bilo sezidano, in nekaj brezličnih ostankov; izginilo je kakor toliko drugih mest palestinskih iz časa Jezusovega; njegovi bazaltovi spomeniki so porušeni do dna na kup; razrušeni kameni služijo Beduvinom za zidanje njihovih koč. Najdejo se še odlomki pragov in stebrov v izsušenih zidovih njihovih siromaških votlin. Zaman iščemo sled grobišča Filipovega, ki je hotel biti pokopan v Juliji; četrtnikovo ime je pozabljeno; toda domačini poznajo ime Jezusovo, kažejo blizo studenca El-Tella orjaško drevo, in pravijo, da je Mesija počival v senci njegovega mogočnega vejevja.

Na to ravnino in te puste griče, ki so v bližini Betzajide, se je Jezus s svojci hotel umakniti. Iz Kafernavma na obrežje spodnje Gavlonitide se vozi po jezeru eno uro. Verojetno je, da se je čoln, ki je vozil Jezusa, ukrcal ne daleč on tod, koder je zdaj Duka.

Njegovo nenadno odpotovanje je bilo kmalu znano po mestu. Množica, ki je videla čoln jadрати proti Jordanovemu ustju, se je zbirala na potu, ki drži ob jezeru, da bi dohitela Proroka. Ni trajalo dolgo, da jo je Jezus videl dohajati, ko je izstopil iz čolna in se obrnil proti pogorju. Prihiteli so k njemu od vseh bližnjih mest; on je prišel, da bi iskal samoto, in njegov Oče mu pošlje celo množico. Ta pritisek ga gane in on jih sprejme vse z dobrotljivostjo.

¹⁾ Antiqu., XVIII, 2, 1; Bell. Jud., II, 9, 1; Antiq., XVIII, 4, 6.

Ljudsko priznanje, tako zapeljivo za javnega človeka, ga ne vznemiri, ne čuti se s tem višjega, pa tudi zoprno mu ni. Ako včasih v svoji modri zdržnosti ni zaupal, videl je vender-le v množici le nesrečnike, ki naj jih reši. Ozrl se je nanjo s pogledom, polnim sočutja, in je uganil njeno siromašno nравnost; zdela se mu je liki čreda brez pastirja; zato ozdravi njene bolnike in jo poučuje.

Ta samotna okolica je bila pripravna za Jezusa, da nadaljuje svoj apostolat. Začne govoriti o božjem kraljestvu z vrha hriba, kamor se je umaknil, potegajoč za sabo množico. Pozabili so na uro, ki so ga poslušali. Dan se je nagnil, solnce je izginilo za galilejskimi hribi, in Jezus še govori. Mrak traja malo časa na izhodu, noč nastopi hipoma.

Apostoli, nemirni, pridejo k svojemu Gospodu in mu rekó:

„Ta kraj je samotен in dan je že pretekел; izpusti jih, da gredó na bližnje trge in vasi, in si kaj jesti kupijo.“

Jezus jim reče: „Množica se mi smili; ker glejte! tri dni so že pri meni in nimajo kaj jesti. In ako jih lačne izpustim, bodo omagali na poti; nekaj namreč jih je od daleč prišlo.“

„Dajte jim vi jesti“, pristavi mirno.

Temu odgovoru se začudijo. — „Kako, mi naj kupimo za dvesto denarjev kruha in jim bomo dali jesti?“

Očividno učenci niso mislili na mogočnost svojega Gospoda. Nihče izmed njih ni mislil, da bi mu rekel, da on more skrbeti za vse. Zdi se pa, da je hotel v njih vzbuditi to zaupnost.

„Filip, zakliče, kje bomo kupili kruha, da bo ta množica jedla?“

A Filip odgovori kakor vsi drugi: „Kruha za dve sto denarjev ni zadosti, da vsak malo dobi.“

Tedaj se Jezus obrne do vseh in reče: „Koliko kruhov imate? Pojdite in pogledjte.“

Eden izmed učencev, Andrej, brat Simonov, poizve in mu pride povedat: „Nimamo več kakor pet kruhov in dve ribi; a kaj če to za toliko sveta?“ — Bilo jih je več kakor pet tisoč mož, brez žen in otrok.

Ponovljena vprašanja Jezusova so le potrdila apostole v njihovih čutilih svoje nezmožnosti. Toda on ima svoj načrt. in delo, ki je namerava, se pokaže tem sijajnejše pred očmi njegovih, čim bolj utemeljena je njihova nezmožnost.

„Prinesite mi“, reče, „petere hlebe in dve ribi in množica naj sede, po petdeset skup, na zeleno travo.“

Apostoli ubogajo.

Množica se razpostavi v dve vrsti, po petdeset na griču, v zeleni travi.

Velika noč je bila blizo.

Jezus, ki to leto ni mogel praznovati v Jeruzalemu radi velikega zbora, ki ga je že v smrt obsodil, je hotel praznovati po svojem načinu v puščavi.

Vzame petere hlebe in dve ribi, povzdigne oči proti nebu, in ko je zahvalil, je blagoslovil, prelomil kruhe in dal kosce svojim učencem, da jih položé pred ljudstvo; nato razdeli obe ribi in ji dá vsakemu, kolikor je kdo hotel. Kruhi in ribe so se pomnožile v njegovih rokah.

Vsi so jedli in bili nasičeni.

„Poberite kosce“, reče svojim učencem, „da konca ne vzamejo.“

Z ostanki kruha in rib so napolnili dvanajst košev.

Pri pogledu na ta čudež je množica strmela in je bila začarana.

„Glejte, resnično“, zakliče, „Prorok je, ki ima priti.“

Ta mogočnost, ki pomnoži in spremeni reči, je taista, ki jih je ustvarila in ki jih ohranja. Bog, ki z eno besedo pokliče bitja, da so in da živé, in Jezus, ki pet tisoč ljudij nasiti s peterimi hlebi pa dvema ribama, — oba sta eno. To je taista moč, taista modrost, taista dobrotljivost. Vsak čas, ko daje Sin človekov bliščati svojo neskončno mogočnost, ko ozdravlja bolnike, obuja mrtve ali nasituje te, ki so lačni, je pokoren čutu usmiljenja.

Po dobroti Bog deluje na zunaj, po dobroti deluje Jezus.

Gane ga pogled na to množico, ki prihaja od vseh strani, da se mu priklopi, da mu sledi, kamor on gre, celó v puščavo, ne da bi mislila na to, da se preskrbi z živežem, gane ga njeno navdušenje za poslušanje. On noče, da trpi radi njega, da trpi lakoto. Taisti, ki je zavrnil kot skušnjava hudobnega duhá misel, da bi spremenil kamen v kruh, za svoj živež, taisti ne pomišlja klicati svojega Očeta na korist ljudstvu, ki ga obdaja.

Slabo bi merili mogočnost, katere priča je ta čudež, ako bi jo omejili le na ta posamični čudež. Jezus je storil več, kakor da je nasitil pet tisoč ljudij v puščavi; on še živi in je še vedno reditelj človeštva, kateremu zmerom grozi

smrt radi oslabelosti na tej zemlji. Človeštvo potrebuje materijelnega kruha; a ne more ga imeti brez truda, ki dela zemljo rodovitno, brez strogotosti, ki ščedi s sadom dela, brez pravičnosti, ki jamči posest, brez ljubezni, ki deli vsem potrebnim. Največji, občni čudež Odrešenikov je ta, da je dal s svojim Duhom te božje čednosti. V kraljestvu, po Njem ustanovljenem, se ne umre več lakote. Celo siromaki se vanj sprejmejo in najdejo v njem izobilje pri bratovskih pojedinah.

To je najpoljudnejši čudež, ki ga je Jezus kedaj storil. Ne obrača se samo na posamično osebo, kakor drugi, ampak na vso množico; ima proroško označenje, zakaj razodeva z novim bleiskom eno izmed najvišjih služb Mesijevih.

Tisoče ljudij brez hrane, — evo ti celo lačno človeštvo: kateri živež je more nahraniti in nasititi?

Eno samo bitje: Bog; le tega moremo videti pod podobo teh kruhov in teh rib. Jezus potegne ná-se človeštvo v puščavi tega svetá, on je zjedini, je loči v redne vrste, mu dá red in mir, in stoječ v njegovi sredi mu potolaži lakoto. Nebeška hrana se pomnoži v njegovih rokah, in si izvoli apostole, da jo razdeli med nje z neizcrpno radodarnostjo in mogočnostjo.

Ta prizor čudežnega nasičenja množice v puščavi pri Betzajidi je ostal v živem spominu z najmanjšimi podrobnostmi pri tistih, ki so bili za priče. Četver evangelji ga opišejo ¹⁾, in ujemajo se vkljub različnosti njihovega pripovedovanja, nikar da bi si oporekali.

¹⁾ Mat., XIV, 13—21; Mark., VIII, 1—9; Luk., IX, 11—18; Jan., IV, 1—13.

Kritika, ki zanika nadnaravnost, mora tajiti to zgodovinsko dejstvo; zakaj to dejstvo je bistveno čudovito in nobena racijonalistična eksegeza mu ne odtegne tega značaja. Vzeti se mora tako, kakor je, ali pa se mora zatreti. Ako se nasičenje množice razlaga z notranjim zadovoljstvom ali z očaranjem, v katero jo je zapletla Jezusova zgovornost, se mora misliti, da je vsak potegnil živež iz svoje malhe in da so tako jedli; taki otročji ovinki so smešni in ne zaslužijo, da se jih posluša.

Mitična veda je naletela na nepristopne težkoče, da bi dokazala nastanek tega pripovedovanja. Spomnila se je mane v puščavi in prepelic¹⁾, zaloge moke in olja Sareptske vdove, — zaloge, ki ni posla na molitev Elijevo ob času lakote²⁾, in Elije, ki je ob suši hranil sto ljudij z dvajsetimi kruhi in z malo zdrobljenim žitom.³⁾

Toda daleč so te nedoločne analogije od čudežnih dogodkov, polnih primernih podrobnostij, ki jih bajka ne razjasni. Čemu pet kruhov in to pet ječmenovih kruhov? Čemu ribe, in to dve? Čemu pet tisoč oseb? Čemu uvrščenje na petdeset? Čemu dve vrsti po sto? Čemu dvanajst jerbasov? Med podmeno podrobne in natančne iznajditve in med resničnim dejstvom se ne bode nikoli obotavljal zgodovinar, ki ne zameta formalnega spričevanja listin in ki ne stavi kake filozofije med resničnost in med svojo pamet. Kakor čudežen je ta prizor, postavi nas do cela pod zgodovinsko oblast. Podobnost med več dej-

¹⁾ Exod., XVI; Deut. XI.

²⁾ I. Kr., XVII.

³⁾ II. Kr., IV.

stvi, ločenimi skozi stoletja v življenju taistega ljudstva, nas ne more opravičiti, da bi gledali v teh dejstvih, na posmeh potrjujočih prič, poljubno izmišljeno legendo; katera zgodovina bi obstala pred slično teorijo?

Vrhu tega je zgodovinsko dejstvo čudežnega pomnoženja kruhov zagotovljeno zoper mitično šolo, ki je taji in zoper racijonalistično šolo, ki je skuša zmanjšati, po mestu samem, katero ono zavzema v Jezusovem življenju. Ne gre se za kakeršen koli si bodi dogodek, za večji ali manjši čudež v nerazsodni množici, od čudežev, katerih je to življenje polno; gre se za delo, ki označuje konec njegovega apostolata v Galileji in kaže njega rezultat.

Oznanovanje evangelja po Jezusu je imelo namen pokazati vsem časom, da se je mesijansko kraljestvo približalo, razodeti bistvo tega kraljestva in dokazati, da je Jezus sam njegov ustanovitelj in poglavar. S to namero on pridiguje od mesta do mesta, od vasi do vasi, ozdravlja bolnike, razglša svoje nove zapovedi, potega ná-se vse duše dobre volje, pobija predsodke ljudstva in učnikov, prebije svoje noči v molitvi, si pritegne učencev in si priklopi svoje apostole. Po dveh mesecih neprestane delavnosti, vkljub zlobnemu in neprenehljivemu nasprotstvu farizejev in pismarjev, vkljub posamičnim neuspehom, kakor oba poskusa v Nazaretu, je spravil vse ljudstvo po koncu. Množica je v Jezusovih rokah, on je njen učnik; očarana po njegovi zgovornosti in njegovem uku, vznešena po njegovih čudežih, mu sledi povsod, kamor gre. Prve dni ji je mogel ubežati, in stopivši v čoln, je rekel Petru: „Pojdimo na morje“, ali pa je zapustil svoje pribežišče in bežal

v puščavo; zdaj ga puščava sama ne brani, množica hiti k njemu in se mu pridruži. Jezus ni zanjo več samo prorok, božji poslanec, kakor ga je imenoval Nikodem in kakor ga je ljudstvo samo večkrat nazivalo; on je Mesija. Betzajidska samota zveni z dolgotrajnim klicem po čudežu pomnoženih kruhov: Glejte proroka, ki ga čakamo, tistega, ki pride, tistega, ki ga je Mojzes napovedal, glejte Sina Davidovega!

Ta ljudski klic, ki kaže Jezusovo zmago-slavje, dela v resnici najstrašnejšo nevarnost njegovemu delu. Da jo zaroti, posluži se vse svoje moči, vse svoje mirnosti, vseh virov božje mo-drosti.

Brez dvojbe je on pričakovani Poslanec in obljubljeni Mesija, toda ne Mesija, kakršnega si domišljuje zapeljano ljudstvo. On ni telesni, poze-meljski, narodni, politični Mesija, on je duhovni, nebeški, človeški, verski Mesija. Njegovo kra-ljestvo nima nič skupnega s kraljestvi tega sveta. Vsa njegova pridiga je bila posvečena v to, da razkrije naravo tega kraljestva, zdaj v razločnih besedah, podobah in prilikah, zdaj v izrečnih in močnih izrazih. On se ni sklicaval na nič razun na božjega Duha, on je hotel rešiti in zdraviti, razglašati resnico, vdihniti življenje v mrtve duše; nikoli, niti v enem slučaju, ni izrekel besede, ne izpolnil dejanja, ki bi se laskalo ljudski častilakomnosti ali krivim idejam učenikov. Toda učeniki ga niso hoteli razumeti, in topa vest mase ni mogla videti. Le nekateri izvoljenci so slišali in umeli.

Ne gledé na učence in apostole je množica ostala v kljub svoji navdušenosti slepa, in kakor se ne povzdigne do višine Jezusovega nauka z

ozirom na pravo mesijansko kraljestvo, tako se ne oprosti svojih lastnih predsodkov z ozirom na pravega Mesijo.

Ti goreči in bojeviti Galilejci so zmerom polni sanj Juda Gavlonita. Ta, ki ga hočejo, je oborožen poglavar, zmagovalec, osvoboditelj. Politična strast jih vžiga in dviga, in njihovo navdušenje za Jezusa je doseglo vrhunec; drug drugega vnemajo in delajo zaroto, da bi Jezusa povzdignili, da bi ga morda peljali v Jeruzalem in ga pred obličjem ljudstva proglasili za kralja.¹⁾

Trenotek je bil kritičen.

Ljudska gibanja so strahovita, potegnivši ná-se najmočnejše in prevarivši najspretnейše; toda nobena nevarnost ni nikoli našla Gospodove modrosti pomanjkljive.

Ako bi se bil Jezus, da se reši, naravnost umaknil s svojimi učenci, bi se bilo gibanje, namesto da bi se pleglo, skušalo razširiti se in zavreti v Galileji; ako bi bil s svojimi ostal v sredi množice, bi jih bil izpostavil dotiki z uporom. Ljudsko razdraženje je kakor kak požar: težko se je ustaviti njegovim požrešnim plamenom. Učenci, sami Galilejci, niso ubežali gorečnosti množice. Vse to, kar je povelečavalo Gospoda, jim je laskalo. Bili so pač še daleč od tega, da bi prodrli v božje načrte v mesijanskem delu, in ako so ga mislili v njegovem zmagoslavju, niso ga shvačali brez pozemeljske oblasti. Jezus, proglášen za kralja pri galilejskem ljudstvu, to je bilo geslo sijajnega prihoda njegovega kraljestva.

¹⁾ Izraz ἀρπάζειν, odvesti vjeti, ne dopušča, da bi dvomili nad pomenom, ki ga mi damo temu mestu.

Jezus vidi nevarnost, in z odločitvijo, ki ne pozna ni odlašanja ni negotovosti, reši najprvo svoje učence.

Bližali so se obrežju po čudoviti nahranitvi; Gospod ukaže svojcem, da vstopijo v čoln in da gredó pred njim na drugi breg v Galilejsko Betzajido, v tem, ko bode on odposlal ljudstvo domov. Učenci so z nekako upornostjo sprejeli Gospodov ukaz, ki je moral upotrebiti vso svojo veljavo, da jih je prisilil.

Čoln se oddalji, Jezus pa izpusti množico. Ukrotil jo je in očaral, a nikoli ga ni potegnila za seboj. Od vseh ljudij, ki jih je ona proglasila za osvoboditelje, v teh razburjenih časih, ko so bili upori lahki, bil je on edini, ki se ni dal potegniti. On sledi volji svojega Očeta in k svojemu Očetu se dviga, da ubeži pred ljudmi, ki ovirajo njegov poklic.

V tem, ko se množica razkropi, stopa on na grič, sam, da bi molil, in izgine v noči.

V tem, ko je bil Jezus tukaj, na gori, je bil čoln v sredi jezera. Vzhodni veter je napravil nevihto; čoln so premetavali valovi in učenci so se trudili ga krmiti. Ker poznajo malo Tiberijsko jezero, vedó za silne vetrove, ki je hipoma premečejo: najneustrašenejši krmarji se komaj branijo.

Jezus ni pozabil svojcev, videl jih je v duhu, in njegov duh je bil z njimi, ne da bi se zavedali. Okrog četrte ponočne straže pride k njim, korakajoč po morju in valovih.

Kakor naša volja v ožjem krogu, v katerem izvršuje svoje kraljestvo, vsak hip zmaguje nad zakonom teže in osvobodi od nje naše telo, ko ga vzbudi, vzdigne, prenese, tako Jezusova volja, katere krog ne pozna mejá, ker je Bog popol-

noma v nji, osvobodi svoje telo, v tej okoliščini, od zakona prostora in teže in ga drži nad valovi; in on se pokaže hipoma pred čolnom, pred očmi svojih učencev.

Ta nenadni pojav jih prestraši: menijo, da je kaka prikazen in zakričé strahú.

Takoj pa jih Jezus nagovori:

„Zaupajte, jaz sem; nikar se ne bojte!“

„Gospod“, reče Peter, „ako si ti, mi reci po vrhu vode k tebi priti.“

„Pridi“, mu reče Jezus.

Hipoma Simon stopi iz čolna in gre po vodi, da bi prišel do svojega Mojstra. A silnega vetra se prestraši in topeč se kliče: Gospod, reši me!

Jezus iztegne svojo roko, ga prime in mu reče očitajoče:

„Maloverni! pokaj si sumil?“

Tedaj ga hočejo učenci vzeti v čoln. Ko on vstopi, poleže se veter hipoma, in čoln je bil na taistem kraju, kjer so hoteli stopiti na suho.

Čudež o pomnožitvi kruhov jih ni premenil: liki nasičena množica so bili brez dvojbe prenapolnjeni s pozemeljskimi mislimi in z načrti posvetne slave. Po svoji lastni nečimernosti oslepljeni človek pa ne vidi božjega dela. A če ga nevarnost stiska in potegne v sé, in primora, da pogleda kvišku, se njegovo oko takoj odpre in njegovo srce; on ume in moli.

Jezusov prihod na razburkano morje in nenadno pomirjenje, katero je prinesla njegova pričujočnost, je učence pripravilo v strmenje; ko stopijo na suho, padejo na kolena pred Jezusa in mu rekó: Res! Sin božji si.

Namesto pozemeljskega kraljestva, katerega Jezus odklanja, zaničuje in žrtvuje svojemu mesijan-

skemu poklicu, mu nebeški Oče podeli božjo oblast; in da svoje učence odtrga od zapeljivosti enega, jih naredi spričevalce bliščeče slave drugega. S takimi razodetvami jih ukroti in spremeni.

Ko po svoji dolgi molitvi stopi z gore, dá svojo moč žareti tja v svoje smrtno telo. On zapove prirodi in njenim močem, ne pozna teže, valovi ga drže poslušni in on stopa po njih.

Ta po nevihti vznemirjeni čoln, ki nosi njegove učence in ki mora iti vkljub neugodnim vetrovom z brega na breg, je podoba Cerkve, njegovega kraljestva, v sredi sveta. Ona se bori v polni noči zoper odklenjene sile, da dospe na večno obrežje, kjer mora po božjem povelju iti v pristanišče. V tem, ko se ona ustavlja nevihti, Jezus moli, sam, na božji gori; on pride na pomoč njeni slabosti, pokaže se hipoma, svetel in miren, pred veslarji in jim narekuje besede zaupanja in miru. Kdorkoli ima vero vanj, lahko hodi kakor on na valovih, ovlada vse uporne elemente, temo, veter, morje. Kdorkoli se ustraši in izgubi zaupanje, je premagan; a zadošča vsklik k Gospodu, da se vzdigne in reši. On stopi v čoln, in komaj da dene nogo vanj, že se napravi mir po sami njegovi pričujočnosti, in pridejo na suho“, on je obrežje, on je večnost.

V tem, ko na zahodnem obrežju, pri vstopu v Genezareško ravnino, učenci molijo Sina božjega, se je to-le zgodilo na izhodnem obrežju Betzajide, katero je Jezus ravnokar zapustil.

Množica, ki jo je zvečer izpustil, se je povrnila zjutraj. Ko opazi, da je le eden čoln na bregu, da Jezus ni vstopil, in da so učenci odrinili brez

njega, ga je upala tukaj najti. Vendar pa se zarota, proglasiti ga za kralja, ni razpršila čez noč; vodniki so iskali Jezusa in ker ga ne najdejo, gredo v Kafernavm na ladijah, ki so prišle iz Tiberijade, z upom, da mogoče tam naleté na Proroka.

Srečajo ga res na drugi strani jezera, v trenutku, ko se je Jezus povrnil s svojimi učenci iz Betzajide v Kafernavm; bil je prisiljen, rešiti krizo, ki je nastala.

Ko božji človek vidi v boju z ljudskimi strastmi in predsodki, da se grozi neodvisnosti in svetosti njegove službe, ni več ura, da se molči. Treba je odkriti lupino in resnico zatrditi v njeni polnosti; kriva in hinavska srca umirajo na tem; odkrite in zveste duše pa oživé, in resnica zmaga.

To je pojasnilo Jezusovega nauka in njegovih pogovorov, ki sečitajo v pripovedovanju četrtega evangelja. Neustavljivo moč imajo vsled svojih veličastnih trditev, vsled drznih obrazcev, vsled krepkih simbolov, vsled močne svetlobe. S stališča vpliva predstavljajo v tej tako težki okoliščini največji trud Jezusov, da odpravi od Galilejcev prazne sanje svojega političnega mesijanstva in da jih posveti v resnico svoje duševne in božje vloge.

„Učenik!“ rekó Jezusu, prišedši k njemu tisti, ki so ga iskali, „kdaj si semkaj prišel?“¹⁾

Zvedavo vprašanje, na katero Jezus niti ne odgovori; on seže naravnost v notranji čut svojih sobesednikov in razkrinka naenkrat to, kar imajo

¹⁾ Jan. VI, 25 id.

mogoče krivega, koristoljubnega, zlobnega v gorečnosti, ki jo spričujejo proti njemu.

„Resnično, resnično vam povem: iščete me, ne ker ste čudeže videli, temuč ker ste od kruhov jedli in nasičeni bili.“

Ta ostra beseda je obsodba, neomejena zavrnitev mesenega mesijanstva, ki je delovalo v domišljiji Galilejcev, in siromašne slave, ki so jo ponudili Jezusu.

Njegovi čudeži so simboli in znamenja, ki jih je treba razvozlati in razumeti. Navidezno dokazujejo le njegovo oblast nad stvarino in nad telesom; v resnici kažejo le njegovo oblast nad dušo in duhovi. Tisti, katerih telesne bolezni on zdravi, ga morajo prositi za vzveličanje duše; tisti, ki jih nasiti s pozemeljskim kruhom, morajo misliti na nebeški živež. On ne pride ustanovit kraljestva, v katerem naj, po judovskih sanjarijah, pripravi pojedino za surovo razveseljevanje ljudstva božjega, on pride ustanovit kraljestvo, v katerem naj se ubogi v duhu nasitijo in napojé od sv. Duha. V Betzajido dospela množica vidi le čudeže, ne razume pa čudežev.

Nasičena po njem ga poprašuje le po stvarini; on jo zavrne, užaljen in razžaljen.

Toda njegov govor se ublaži po tej trdi lekciji.

„Sta dve jedi“, zakliče, „ena, ki mine, druga, ki ostane za večno življenje. „Delajte ne za jed, katera mine, ampak za jed, katera v večno življenje ostane, katero vam bo Sin človekov dal. Zakaj tega je Bog Oče (s svojim pečatnikom) zaznamoval.“

Luč zablešči.

Jezus se pokaže v svojem božanstvu; njegov pečat in njegovo znamenje je sv. Duh, katerega je poln; treba ga je prositi zanj, zakaj ta je večna jed, od katere mora neumrjoča duša živeti.

Noben verski učenik pred Jezusom ni tako prodrl v globočino človeške narave, ni čutil kakor on njenega brezmejnega hrepenenja, vzdihoval z večjo bolestjo nad njenim uboštvom. On je vedel, da je potrta, lačna in prazna; vse njegove moči so imele za namen, da jo pritegnejo k njemu, ki edini jo more dvigniti, razsvetliti, nasititi. Naglas, s katerim govori in katerega odmev mi tu najdemo, je bil ganljiv. Ni se moglo ustavljati tej prepričevalni moči, ki odprè srce in iztrga iz svoje odkritosrčnosti globoke in bolestne vsiklike.

Njegovo vabilo, iskati jed sv. Duha, je bilo tako silno, da so Judje za trenotek pozabili svoje pozemeljske skrbi in klicali:

Kaj naj storimo, da božja dela delamo in da imamo življenje, ki ne mine?

„To je delo božje, da verujete v njega, katerega je on poslal.“

Verovati: vsa Jezusova vera, vsa skrivnost večnega življenja je v tej priprosti besedi. Da človek živi od zemlje, mora zato porabiti svojo moč in svojo delavnost, zakaj le za to ceno je rodovitna; da pa živi od Boga, je le treba človeku, da se mu odpré in da ga sprejme; to odprtje duše je tedaj vera. Najvišje delo človekovo v teh odnošajih do Boga, vera, dosega to, da pozabi samega sebe, da se docela odpové in popolnoma prepusti besedi, volji, Duhu božjemu; in ker se Jezus imenuje Bitje, označeno z božjim znakom, se mora vanj, kot v Boga, verovati.

Tak nauk je bil daleč od izročeni naukov Izraelskih učnikov. Kaj postanejo vsa ta zakonita dela, zapovedana po Mojzesu in držana od Judov kot prava pravičnost in pogoj življenja? Zastarela so. Čuti se, da vzhaja v vsej veri ona evangelijska svoboda, katere apostol bode sveti Pavel.

Jezus, ki je prejšnji dan zamedel pozemeljsko kraljestvo, se proglasi zdaj za edinega božjega poslanca; in v imenu svojega Očeta sili v ljudstvo, da veruje vanj.

Ljudstvo se obotavlja in ustavlja.

Zadnja stvar, ki ji človek pritrdi, je popolna vera. Tudi če ne pozna meje v občudovanju, udanosti, uslugah, navdušenosti, celo v svojem zaupanju ne, ohrani vendar svoje ideje, svojo voljo, svoje prednosti; zdrži se, a je pripravljen se pokazati, kakor hitro se bode čutil prizadetega v svojih idejah, zadržanega v svoji volji in zagroženega v svojih prednostih. Sicer pa nihče nima pravice, zahtevati absolutno vero. Ako jo Jezus zahteva zase, se povzdigne nad človeštvo, se postavi više kakor Mojzes, je enak Bogu.

Kateri čudež tedaj storiš ti, mu rekó Judje, da vidimo, in ti verujemo? Kaj delaš? Naši očetje so jedli mano v puščavi, kakor je pisano: kruh z nebes jim je dajal jesti.

Pomnoženje kruha jim ne zadošča; tak čudež ne dvigne Jezusa na višino Mojzesovo in ne opraviči pred njihovimi očmi njegovih pretvez. Kaj je pač nasičenje nekaj tisoč ljudij, primerjano močnosti tistega, ki je skozi štirideset let čudovito hranil cel narod v puščavi?

Rabini so učili, da je prvi odrešenik, Mojzes, dal padati mano in da bode drugi odrešenik Me-

sija obnovil čudež. Odmev teh sanjarij najdemo v zahtevah galilejske množice.¹⁾

Jezus pa se ne mudi pri vprašanju teh sobesednikov. Nikoli ni privolil v vsem svojem torišču, ko se čudeži niti ne preštejejo, v to žejo po čudežih, ki je razjedala to ljudstvo. Vsa njegova mogočna dela nimajo drugega načela kakor njegovo dobrotljivost, in drugega pogoja kakor vero. Kdorkoli veruje vanj, skuša njegovo dobroto, in ta se potem odpré brez mej; a kdorkoli dvomi in se prepira z zamrzo, ga pusti ravnodušnega; on izgine, ne da bi se mu pridružil, zapustivši dvomljivca njegovemu uboštvu in njegovi trdovratnosti.

Tu zatrjuje z nadčloveškim veličjem, da je božje znamenje on sam.

„Resnično, resnično vam povem: Mojzes vam ni dajal kruha z nebes. Kakor nebeška je bila mana po svojem izvoru, bila je materijelne vsebine, — minljiva podoba nebeške jedi; — ampak moj Oče vam dá pravi kruh z nebes. Zakaj kruh božji je tisti, kateri je z nebes prišel, in svetu življenje daje.“

Bilo je v tem trenutku v skupščini nekaj ginjenih in razsvetljenih duš:

„Gospod!“ zakličejo, „daj nam vselej ta kruh.“

Nato začne Jezus brez prikritosti razlagati, kdo je on.

„Jaz sem kruh življenja; kdor k meni pride, ne bo lačen, in kdor v me veruje, ne bo nikoli žejen.“ In oziraje se na trdovratno zahtevo, s katero so tirjali od njega znamenj, da bi prišli k

¹⁾ Midraš Cohelet, fol. 86, 4.

njemu in vanj verovali, pristavi, da je on sam pravo znamenje.

„Vi ste me videli, pa ne verujete.“

Jezus je v resnici veliko znamenje božje. Nikoli v nobenem pojavu verske zgodovine se mogočnost, modrost, dobrotljivost in krepost božja ni razodela bolj popolnoma kakor v življenju, besedi, svetosti in delih Sina človekovega. Tisti, ki jih premišlja in ne spozna Poslanca Očetovega, ne bode razsvetljen in prepričan po ničemer. Dokaz neozdravljive slepote dati se pravi, še zahtevati čudeže, podobne čudežem Mojzesa, ki je dal dežiti mano, ali Jozuveta, ki je ustavil solnce, ali Elija, ki je s svojo molitvijo nebo zaprl, da ni dajalo ne dežja ne rose. Bog se obrne od teh trdovratnikov; ako se on rad razodene ubogim in ponižnim, ostane nepristopen duhovom, ki se zakrivajo za svojimi nebrzdanimi nagoni, za svojo ošabno vednostjo in za svojo sebičnostjo.

Ta stanovitna nevernost je užalila in potrla Jezusa. On čuti celo njeno težo ob tej uri ravno.

V veselju svojega srca in po volji svojega Očeta je pripravil pojedino vsemu temu galilejskemu narodu, slaveč z njim v sredi puščave čudežno Veliko noč; ljudstvo ga ni razumelo. Namesto da bi ga prosilo kruha življenja, je hotelo materijelnega kruha; namesto da bi se dvignilo po tem simbolu, se je zaprlo v svoje ozkosrčne ideje in predsodke. Tak neuspeh je bil za Jezusa grenak predokus usode, ki ga je čakala v Jeruzalemu, ko se bode tam pokazal, da se razodene zadnjikrat pred obličjem narodovih zastopnikov.

Toda misel na Očeta ga je potolažila v vseh udarcih, ki jih je moral prestati od strani

ljudij. Trdovratnost teh nevernikov ne bode zadržala Očetovega dela; to se bode izpolnovalo z njegovimi izvoljenci; zavrženci bodo pogubili le sebe in zasijala bode božja pravica.

Tako govori Jezus z mirnostjo, polno gotovosti:

„Vse, kar mi dá Oče, bo k meni prišlo, in kateri k meni pride, ga ne bom venkaj vrgel. Ker z nebes sem prišel, ne da bi delal svojo voljo, ampak voljo tistega, kateri me je poslal. To je pa volja Očeta, kateri me je poslal, da od vsega tistega, kar mi je dal, nič ne izgubim, temuč da obudim tisto poslednji dan.“

„To je pa volja mojega Očeta“, ponovi silneje, „kateri me je poslal, da ima sleherni, kateri vidi Sina in vanj veruje, večno življenje, in jaz ga bom obudil poslednji dan.“

Priti k Jezusu, verovati njegovi besedi je dar božji. Človek, ki se zapre v sè, v svoj lastni razum, v svoje zmote, v svoje pregrehe, v svoje nagone, v svojo sebičnost, ga ne more sprejeti. Tisti, ki se na klic Očeta, to se pravi, dobrega, resnice in življenja, zaveda svojega uboštva in svoje ničevosti, tisti pride k njemu in veruje vanj. Jezus ga ne zavrže; ga ne zameta in ga ne vara; vse to, kar upa, bode uresničeno, zakaj Jezusova volja in njegove zmožnosti so višje kakor vse človeške želje; našel bode v njem večno življenje, ki obsega vse želje, moč, da se ohrani in da se razvije na tem svetu, na katerem mu je vse nasprotno in na katerem vse mre. In tolika je moč osredotočenega življenja po Očetu v Sinu človekovem, da premaga celo fizično smrt, in poslednji dan bode Sin človekov obudil od mrtvih vse to, kar mu je Oče podelil.

V tem, da Jezus zatrjuje te oblasti, si prisvaja eno najpoljudnejših lastnostij Mesijevih, in spomina na uro svojega končnega zmagoslavja, ko bodo vsi mrtveci slišali njegov glas in telesno od mrtvih vstali. Namesto siromaškega pozemeljskega kraljestva, ki so mu ga Galilejci naklanjali, evo ti pravega kraljestva, ki si ga prisvaja. To ga ne bode prevarilo; zato ima božje zagotovilo, in neuspehi, ki jih bode imel na tem svetu, ne bodo pomanjšali, ampak bodo morali pomnožiti njegovo slavo.

Vsa ta pojasnila z zmerom večjo močjo in jasnostjo, so veroizpoved pravega mesijanstva. Jezus ni imel nikoli tako izrazovite govornice, od prvega dne svojega očitnega življenja, niti v Judeji niti v Galileji, niti v govorih na ljudstvo niti v svojih zaupnih dogovorih, takih, kakor jih mi poznamo. Res je, da mu tega nobena okoliščina doslej ni tako izrecno zaukazala. Vspričo poskusov množice, ki so jo motili njeni predsodki o Mesijevi ulogi, se je moral iznebiti vsake kompromitujoče solidarnosti; to pojasni vsebino tega govora, katerega pristnost dobi tako neovržljivo veljavo.

Razloživši Galilejcem bistvo in delo mesijanskega junaka, se pokaže samega sebe v božanstvenosti svojega bitja in svoje službe. Videti daje svoj božji izvor, svoje neizrekljive odnošaje do Očeta, svojo Bogu enako oblast. Razkrije s tem čudoviti namen človekov; in — kar je najčudovitejše, — ni to, da judovska masa pred tako osebnostjo in takim ravnanjem ostane neverna in trdovratna, ampak to, da so ubožni ljudje sprejeli njegov nauk, se odprli njegovemu duhu in se pokorili njegovemu vplivu, vkljub vsem oviram, ki bi mogle zadržavati vsako drugo moč kakor božjo.

Resnica se upira tistim, ki se od nje obračajo in jo zametajo; Jezusove besede provzročijo mrmranje:

„On si je upal reči, godrnjajo: Jaz sem živi kruh, ki sem iz nebes prišel. Ali ni to Jezus, Jožefov sin, čigar očeta in mater mi poznamo? Kako tedaj pravi: Z nebes sem prišel?“

To je bil veliki ugovor Judov zoper Jezusovo mesijanstvo; najdemo ga na vsaki korak; Nazarenci so ga že formulirali; tu se ponavlja v naravnostnem nasprotju z božjim izvorom, ki si ga Jezus prisvaja.¹⁾

Jezus se ne obotavlja zavriniti svoje nasprotnike. To ni govor, ki zavira vero, to je notranje razpoloženje, ki je je treba razkrinkati.

„Nikar ne godrnjajte med seboj, ne prepirajte se! Nihče ne more k meni priti, ako ga ne vleče Oče, kateri me je poslal; ne vidi znamenja, ne razume, ne veruje. Tistega, ponavljam, ki mi ga Oče pošlje, tistega bom jaz obudil poslednji dan, ga bom privedel do absolutne popolnosti.“

Ugovori zoper Jezusa so vselej v zvezi s slepili čutov, z omejenostjo razuma, z upornostjo volje. Tisti, ki jih Oče vleče, — Oče, skriti, neskončni vir resnice, dobrega in življenja, — uidejo tem zadržkom, se odpovedó vsemu temu

¹⁾ Kritika je hotela videti tu odločiven ugovor zoper resničnost njegovega čudeznega rojstva in spočetja. Pozablja pa dve reči: temo in skrivnost, ki je izza 30 let zakrivala to božje dejstvo, in neprikladnost, spominjati pred sovražno množico na kaj takega, kar bi naletelo na nevero in zaničevanje.

Čudež Jezusovega izvora ni verodostojen razlog za neverne, je pa izmed tistih razlogov, ki potrjajo vero v duši verujočih in ki ga morejo le verujoči sprejeti.

partikularizmu, ki nas stiska, in v kateri nas za-
klepa naša čutnost in naša nestanovitna volja;
sledé tajnemu in globokemu nagibu, ki jih vleče
k absolutni čutnosti, k popolni dobrini, k več-
nemu življenju in Oče jih povede k Jezusu, ki je
bil izvoljen, da jim dá resnico, dobroto in živ-
ljenje. Tako jih spopolnjuje in taka je polnost
življenja, s katero jih Jezus zaliva, da telo samo
čuti njeno protitežo; za trenotek poražen od smrti,
bode premagal poslednji dan smrt na glas tistega,
ki ga bode obudil od mrtvih.

Judje se upirajo v svojem partikularizmu, v
svoji zakonitosti, v svoji napačni veri, v svojem
pozemeljskem mesijanizmu in se zapró poteganju
Očetovemu; niso učenci, ampak sužni svojega za-
kona, in to je razlog, zakaj ne morejo verovati
v Jezusa. S tem, da razkrije ta razlog, jim razodene
skrivnost nevere vseh prihodnjih stoletij. Taisti
razlogi, ustrajajoči v človeštvu, kažejo tu taiste
posledice.

To, kar Učenik tu uči, ni nič drugega kakor
nauk prorokov. Pisano je v resnici, da bodo vsi
udje mesijanske občine poučeni od Boga.

„Sleherni“, govori Jezus, kažoč na to osnovno
dejstvo božjega življenja v človeku, „sleherni,
kateri je od Očeta slišal in se naučil, pride k
meni. Ne da bi kdo Očeta videl, razun tisti, ka-
teri je od Boga, on je Očeta videl.“

Vlečen biti od principa vsega bitja, vse resnice,
vse čednosti, vsega življenja, se ne pravi videti
ga; to se pravi, spričevati nasprotno, da je daleč
od njega, pa da se more priti do njega, če nas
vleče. Edini Jezus ne pozna te žeje, zakaj on je
sam studenec; in edino on more voditi duše, ki
jih ta žeja tare; on je tisti, ki je prišel od Boga,

in je prišel od Boga samo zato, da gre zopet k Bogu in mu privede vse tiste, ki pridejo k njemu.

Nato ponovi idejo, nad katero so se izpodtikali Judje in katera je izzvala njihovo mrmranje. Potrди jo iznova s tem višjo slovesnostjo.

„Resnično, resnično vam povem: kdor v mene veruje, ima večno življenje. Jaz sem kruh življenja. Vaši očetje so jedli mano v puščavi, in so umrli. To je kruh, kateri iz nebes pride, da, kdor od njega jé, ne umrje. Jaz sem živi kruh, ki sem z nebes prišel. Ako kdo jé od tega kruha, bo živel vekomaj.“

S tem, da se imenuje Jezus živi kruh, pové s tem krepkejšim izrazom in s tem večjo jasnostjo, da on ni samo kruh, ki daje življenje, ampak da je samo življenje božje, uresničeno v človeški naravi.

On množi svoje božje paradokse in deva v paroksizem pohujšanje mesenih Judov, kažoč, kakšna mora biti uloga njegove človeške narave, ki Jude pohušuje, ki pa bode po njej on svet rešil.

„Kruh, katerega bom jaz dal“, pravi, „je moje meso za življenje sveta.“

Misel Gospodova v teh pogovorih se razvija in raste z nasprotstvom, ki ga vzdiguje. Pri vsakem mrmranju zablešči in se odpre tem globoče. Kakor je nekaj mesecev poprej, poučujoč Nikodema, primerjal Sina človekovega kači, ki jo je Mojzes postavil pred obličjem ljudstva, se zdi, da danes misli na velikonočno večerjo; daje čutiti, da bode darovano jagnje, prava žrtev, nova velika noč, katero bode uživalo ne samo eno ljudstvo, ampak vse človeštvo.

Pri tej besedi „kruh je moje meso“, nastane silen razpor med Judi.

„Kako nam on more“, kričé, „svoje meso dati jesti?“

Nevolja narašča.

Ne pa da bi poblašil svojo misel, da pomiri duhove, podkrepi svoje trditve in pomnoži vihar, ker je Jezus sklenil pretrgati s to množico, ki neče vstopiti v njegovo kraljestvo in ki postane zadržek njegovem uresničenju.

„Resnično, resnično vam povem, ako ne bote jedli mesa Sinu človekovega in pili njegove krvi, ne boste imeli življenja v sebi. Kdor pa jé moje meso in pije mojo kri, ima večno življenje, in jaz ga bom obudil poslednji dan. Zakaj moje meso je res jed in moja kri je res pijača“

Glejte, to je uloga Jezusovega človečanstva v zveličanji sveta, v mesijanskem kraljestvu, in ena izmed najglobočjih skrivnostij Učnikovega nauka. To pa ni samo njegov božji Duh, ki deluje, to je njegova duša in njegovo smrtno telo, njegovo meso in njegova kri, z eno besedo, celo njegovo bitje. Ne zadošča, da se združimo z njegovim duhom, treba se je združiti z njegovo dušo, njegovim telesom, njegovim mesom in njegovo krvjo, z njegovo osebo, s celim njegovim bitjem. Evharistija se pokaže točno v tej govorici, polni izzivanja, na judovsko modrost in vso človeško pamet. Jezusu ni dosti, da umrje, da prepusti svoje meso liki kako žrtev, on hoče, da se ga jé in da se pije njegova kri. Njegova neskončna modrost bode uresničena in bode dovolila človeku to celotno utelešenje. Vernik, ki bode jedel njegovo meso in pil njegovo kri, bode tu našel večno življenje; zakaj on najde tu Jezusovega Duha, ki je neločljiv od njegovega telesa; in po tem Duhu bode eno jed in drugo pijača.

„In ostane v meni“, pravi Jezus, „in jaz v njem.“

Zjedinba bode popolna, in zjedinba z živim Jezusom rodi življenje v mrtvem človeštvu.

„Kakor je mene poslal živi Oče, — živ po bistvu, — in jaz živim zavoljo Očeta, tako bo tudi tisti, kateri mene je, živel zavoljo mene.“

Človeški jezik ne pozna besede, ki bi bila bolj občudovanja vredna po svoji globokosti. Je dvojno življenje: eno materijelno, drugo božje; eno v naravi, drugo v Bogu. Prvo je razumljivo za človeka le v pozemeljskem, materijelnem živu, ki ga hrani; drugo je pristopno le po Jezusovem človečanstvu. Človek, ki se brani materijelne hrane, umrje; slično umrje človek, ki se brani prisvojiti si drugo v mesu in krvi Kristusovi. To je kruh in pijača.

In zaključivši ta prizor, eden izmed najbolj nenavadnih njegovega življenja, potrdi Jezus iznova to, kar je bil, v teh le besedah, ki ga razodenejo do cela:

„Ta je kruh, kateri je z nebes prišel. Ponuden vam je. Vaše pravice so večje kakor pravice vaših očetov. Ne kakor so jedli vaši očetje mano, in so umrli. Kdor je ta kruh, bo živel vekomaj.“

To je njegov zadnji klic na to ljudstvo: zavreči ga, se pravi umreti; sprejeti ga, se pravi živeti.

Ljudstvo ga je zavrglo: umrlo je za tem.

Te reči so bile povedane v slovesnem zbirališču v sredi sinagoge, v Kafernavmu.

Kriza napačnega mesijanizma je zakleta. Kakor je Jezus za svojega izkušanja v puščavi odklonil darove satana, ki mu je ponudil pozemeljsko kraljestvo, pod pogojem, da se mu podvrže; tako od-

klanja za svojega največjega vpliva na galilejsko ljudstvo vsako pozemeljsko kraljestvo in vsako zvezo z ljudskimi strastmi.

Več kakor poldrugo stoletje ideja Mesijeva ni prenehala izkušati častilakomnike, začeniši od zadnjih časov Herodovih do Hadrijanove vlade. Juda Galilejec, Teuda Egipčan, Barkoheba, vsi ti krivi junaki so si pridobili ali izrabili množico in izzvali z njo krvave prekucije; vsi so našli v pohvalo svojih nezmiselnih sanjarij učnike, ki so pozakonili z zakonom in proroki njihove načrte in njihovo nasilno poslanje. Farizeji so se zadovoljili z ovčjo kožo, v katero so bili odeti ti požrešni volkovi. Edini Jezus ostane čist te revščine, in le on uresničuje v sebi podobo duhovnega Mesije.

Pravi vihar so vzbudili govori, ki jih je imel do ljudstva po več dnij in ki jih četrti evangelj podaja v tako mogočnih črtah. Vzel je v roko vevnico in je ločil s silnim dihom resnice prazno slamo od dobrega zrna. Masa je bila zavržena, izbrani so bili ohranjeni. Vsi ti, ki se niso znali odpovedati svoji domišljavi modrosti, svojemu narodnemu častiljubju, svoji formalistični veri, svojim pozemeljskim upom, so ga polagoma zapuščali, užaljeni, prevarjeni, razjarjeni in pohujšani. Razburjenost, provzročena po Gospodovi besedi, in izpušчени vihar sta bila tako silna, da je bilo prevrnjenih celó mnogo učencev, teh, ki so z njim živeli.

„To govorjenje je trdo“, so kričali, „kdo ga more poslušati?“

Jezus čuje nad svojimi; posluša njihovo mrmanje.

„To vas pohušuje?“ jim reče. „Kaj tedaj, kadar boste videli Sina človekovega gori iti, kjer je poprej bil? Mi boste tedaj verovali?“

Spomina na svoje prihodnje zmagoslavje, katerega vnebohod bode sijajen dokaz; zakaj ta bode kazal, da če ima človek za nekaj časa oblast nad Jezusovim človečanstvom, ne more ničesar nad njegovim Duhom, ki je neukrotljiva in najvišja moč.

„Duh je, kateri oživlja, meso nič ne pomaga. Besede, katere sem vam jaz govoril, so duh in življenje.“ Te uresničujejo in delajo to, kar izražajo.

Vsa oživljajoča moč Jezusova je odvisna od Duha, katerega njegova pozemeljska človečnost prekipeva; in če njegovo meso in njegova kri lahko hranita človeka, ki si ta utelesi po veri, je božji Duh, ki je v njima.

A da se udeležimo tega Duha, je treba verovati, — „so pa med vami“, pristavi Jezus, „ki ne verujejo.“

Brez dvojbe je Gospod spoznal s polno jasnostjo najsrčnejše čute tistih, ki so prihajali k njemu. Ako je dovolil naravam slabega namena, da se pridružijo njegovi osebi, je bilo očevidno zato, da jim je dal tem uspešnejše sredstvo, spremeniti se. Ko je tako kazal nanje, ne da bi jih imenoval, jih je s tem le vzbujal k kesanju in veri. Nato se povrne vselej k misli na svojega Očeta, katerega volja napolnjuje njegovo in vodi vse reči, ter ponovi svojo priljubljeno besedo: „Zavoljo tega sem vam rekel, da nihče ne more k meni priti, ako mu ni dano od mojega Očeta.“

Od tega časa se je umaknilo mnogo učencev, ki so se udali toku, kateri je Jezusa oddaljil od

ljudske mase in mu niso več sledili. Ta zapustitev ga je morala užalostiti. Saj je bilo to kakor nekaka izdaja. V tem pa ga je tolažila ena misel: videl je v tej ločitvi čistilo, potrebno njegovemu delu; pustil bi bil tako storiti tudi svojim dvanajsterim, zakaj tudi tu je videl hudobnega zaveznika.

Obrne se do njih in jim reče:

„Hočete tudi vi proč iti?“

Peter odgovori v svoji gorečnosti in navdušenosti v imenu vseh: „Gospod, h komu pojdemo? Besede večnega življenja imaš; in mi smo verovali in spoznali, da si ti Kristus, Sin božji.“

Ko je Peter tako govoril, je njegova duša pokazala le vse to, kar je že skusil, on in njegovi tovariši v dotiki z Jezusom.

Gospoda je ta vsklik pač ganil, ni ga pa sprejel brez zdržnosti. Vedel je, da ima med dvanajsterimi izdajalca. Očitno je to povedal v besedi, ki pokaže ob enem vso njegovo ljubezen za tiste, ki jih je izbral, in nehvaležnost enega izmed njih:

„Ali vas nisem jaz dvanajst izvolil? In eden med vami je hudič!“

Judež se ne spozna v strogem namigljevu Jezusovem. Hinavec sprejme plemenito veroizpoved Petrovo kot svojo in ostane med dvanajsterimi.

Volja Očetova je, da je ljulika vselej, tudi tu, pomešana z dobrim semenom.

Deseto poglavje.

Jezusovo potovanje v Tirsko in Sidonsko ozemlje in skozi Dekapolis.

Po krizi, katere razvoj sem popisal, se pojasni položaj Jezusov v Galileji. Ljudstvo, masa, oslepljena po svojih verskih in političnih predsodkih, se ustavlja slediti mu in vstopiti v to kraljestvo, katerega duhovnost jo odvraca. Več izmed njegovih učencev ga zapušča in se pohujšuje. Farizeji in pismarji ga nadalje zalezujejo, zasledujejo in ponižujejo pri javnem mnenju; četrtnik ga straži in mu grozi; povse se je bati tistega, ki je obglavil Janeza in ki si je v zmoti svoje vesti domišljjal, da ga vidi v Jezusu živeti. Okrog Gospoda ostane le dvanajstorica in gotovo število učencev.

Po človeški, stvar je izgubljena.

Zgovornost, modrost, čudeži, dobrotljivost, neprestane razodetje sv. Duha, katerega Jezus prekipeva, nič ne more obvladati trdovratnosti tega zakrknjenega ljudstva. Ono občuduje in ploska nauku, je zvedavo in nenasitljivo čudežev; toda ono ostane nespokorno in neverno. Kadar je treba se izjaviti in izbrati med evangeljem in med njegovimi zastarelimi predsodki, med novim Mesijevim zakonom in med njegovimi narodnimi izročili, se ljudstvo ustavlja, se obrne in ostane suženj svojih predsodkov in svojih izročil. Namesto da bi sledilo Jezusu, hoče, da mu Jezus sledi.

Tri galilejska mesta so bila predmet žareče gorečnosti Prorokove: Korazim, Betsajida in Kafernavm. Mislil bi, da bi vsaj ta mesta dala vzgled in bila drugim v občudovanje po blesku svoje spreobrnitve; a niso se spremenila, ona živé nadalje na cesti svojih šeg in svojih pregreh. Taka trdovratnost je izvila Jezusu vsklik bolesti in užaljenosti; obsodil jih je, da so hujša kakor paganska mesta, hujša kakor prokleta mesta, kakor Sodoma.

„Gorjé tebi, Korozejm! Gorje tebi, Betsajda! Zakaj ako bi se bili v Tiru in Sidonu godili čudeži, kateri so se pri vas godili, bi se bili davno v ostrem oblačilu in v pepelu pokorili. Pa vam tudi povem: Tiru in Sidonu bo laže sodni dan kakor vam.“

„In ti, Kafernavm!“ ki si bil domovina ti-stega, ki so ga proroki klicali in narodi želeli, ali se boš do neba povzdignil? V pekel boš pahnen; zakaj ako bi se bili v Sodomi godili čudeži, kateri so se v tebi godili, bi bila še do današnjega dne ostala. Pa vam tudi povem, da bo sodomski zemlji laže sodni dan, kakor tebi.“¹⁾

Božja sodba ne čaka vselej večnosti.

Tri mesta, ki nosijo težo teh prokletstev, so bila uničena skozi dolga stoletja. Jezusova slava se dviga nad njihovimi razvalinami, in njegov Duh življenja, ki je ustvaril nova ljudstva in svet, jih je pustil v njihovi smrti in njihovem pokopu.

Dvanajsteri so bili zaupniki žalosti in nevolje Gospodove. V teh trenutkih stiske, v katerih je skušal nevhvaležnost in nezvestobo, pijoč v dolgih požirkih to, kar on imenuje kelih, v teh trenutkih mu ni ušla nikoli besedica nesrčnosti

¹⁾ Mat. XI., 20 id.

ali grenkosti. On ni imel nikoli nesreče velikih duhov; kakor ni nikoli podlegel množici, tako ni tudi nikoli bil razdražen. Dvom ga ne zmoti, čuti se močnejšega kakor hudo, v volji svojega Očeta, po katerem vse prihaja, išče pribežišče zoper ljudi in trpljenje za njegov načrt se mu zdi sladko.

V tem trenutku samem, odgovarjajoč svetemu Duhu, ki mu je vedno govoril in ki je spajal njegovo človeško voljo z voljo njegovega Očeta v neizrekljivi zjedinbi, poskakuje veselja:

„Zahvalim te, Oče, Gospod nebes in zemlje! da si to skril modrim in razumnim, in si razodel malim. Prav, Oče! tako jo bilo tebi vseč.“¹⁾

Tak je osnovni, občni zakon vzveličanja, v Galileji in Judeji, kakor na vsej zemlji, za časa ko je Jezus govoril svojemu ljudstvu, kakor za časa, ko njegovi apostoli od veka do veka ponavljajo vsemu svetu njegove nauke.

Človeška veda in modrost ni zmožna, da bi prodrla v voljo božjo: tisti, ki se ošabno na njo sklicujejo, ne najdejo v njenih naklepih drugega kakor pohujšanje in neumnost. Samo božja luč nas razsvetli; zato je dana le malim in ponižnim, tistim, ki nič ne dajo na svojo modrost in znanost in ki sprejmejo z vero, ne da bi je razumeli, iz ust Jezusovih neprodorne božje skrivnosti.

V sredi odpada in upornosti ljudij je Jezus ohranil nepremakljivi čut svoje vsemogočnosti, se je pokazal svojim učencem enakega svojemu Očetu, edinega Učenika in edinega Razoditelja.

„Vse mi je izročeno od mojega Očeta. Neskončni vir bitja, moči, resnice, lepote, ljubezni

¹⁾ Mat., XI, 25 id. — Cf. Luk., XI, 25 id.

in življenja mi je dal; vse. Vse to, kar je v njem, je v meni. In nihče ne pozna Sina, kakor le Oče; in tudi Očeta nihče ne pozna, kakor le Sin, in komur hoče Sin razodeti.“¹⁾

Redkokdaj je bila zavest Jezusovega božanstva nadahnjena tako točnih in močnih besedij; nikoli ni njegova žareča gorečnost, njegova ljubezen do ljudij dosegla ganljivejšega izraza. Ko vidi v njih duši nemir, revščino, vznemirjenost in stisko, mu ta pogled gane srce; on misli na vse stiskane in se sklicuje na to, kar čuje vse človeštvo:

„Pridite k meni vsi, kateri se trudite in ste obteženi, in jaz vas bom poživil. Vzemite moj jarem ná-se, in učite se od mene, ker jaz sem krotak in iz srca ponižen, in bote pokoj našli svojim dušam. Moj jarem namreč je sladek in moje breme je lahko.“²⁾

Jezusov jarem je sam Duh božji; on ne potare teh, ki ga sprejmejo, on jih nosi. S tem, da se mu kdo podvrže, mora se odpovedati samemu sebi, svojim nagonom, svojim strastem, svojim koristim, svojemu lastnemu življenju: to je namreč breme. A s tem, da žrtvuje vse to, kar je, se človek odpové le svoji ničnosti; kmalu izkusi, da je v žrtvi sladkost, moč in mir božji; zapusti čas in njegove viharje, da vstopi v mir tistega, ki je večn.

Temu ljudstvu, ki je še nezmožno darov sv. Duha, deli Jezus gmotnih darov. V tem času samem, ko se množica pokaže tako uporno njegovemu uplivu, on ne neha ozdravljati bolnikov in

¹⁾ Mat., XI, 27.

²⁾ Mat., XI, 28.

slabotnih, tožiti nad temi trdovratneži, jokati nad njimi in povračevati njihovo nezvestobo in trdost njihovega srca s pomnoženim sočutjem.

Genezareška ravnina, okrog Betsajide, je bila prepluta od njegovih dobrot. Trgi, vasi in mesta, ki jih je Prorok prehodil, so bila polna nesrečnikov. Donašali so jih skrite v posteljah, napolnjevali so javne prostore, prosili so Ga, da smejo le dotakniti se robu njegove obleke, in kdorkoli se ga je dotaknil z vero, je bil ozdravljen.¹⁾ Hodil je okrog vseh revežev; tako razume on svoje kraljestvo.

To izobilje dobrotljivosti je kronanje galilejskega apostolata.

Od konca krize, — „nekaj dnij po Veliki noči leta 29.“ — do meseca septembra, ko se odloči za odhod proti Jeruzalemu, se mudi Jezus le mimogredé v Galileji in Kafernavmu.

Listine ga nam ne kažejo, kakor v prvih mesecih, kako poteza množico na-se, kako razlaga v prilikah skrivnosti božjega kraljestva. Podá se na tihem na mejo galilejske dežele, v obližje Tirskega in Sidonskega ozemlja; obišče Dekapolis, se ustavi v Magdali in se povrne skozi Betsajido — Julijo v četrtinjo Heroda Filipa. Še-le po teh raznih potih prehodi Galilejo in se ustavi za hip v Kafernavmu, predno ga zapusti za vselej.²⁾

¹⁾ Mat., XIV, 24 id.; Mark., VI, 54 id.

²⁾ Ti izleti, odstranjeni od ognjišča galilejske razburjenosti, opuščeni pri sv. Lukežu, so točno označeni v pripovedi sv. Matevža in osobito sv. Marka, ki sta nam edina ohranila nekatere črte, nekatere dogodke iz življenja Gospodovega; a najdemo ga, Jezusa, tukaj celega, neizprosnega proti farizejem, polnega krotkosti do ljudstva.

To umikanje je zahteval položaj. Jezus je moral biti oprezen pred Herodom in njegovimi dvorniki; Farizeji bolj razjarjeni kakor kdaj, ga zasledujejo s svojimi zalezbami in svojimi grozitvami: ne sme se prezgodaj izpostaviti njihovemu sovraštvu. Ljudstvo, vedno nasajeno s svojimi bojevitimi sanjami, lahko obnovi svojo zaroto, da dvigne Jezusa in ga naredi vkljub njemu za kralja: bil je moder, da se umakne tej znoreli množici. Sicer pa ni Galileja, ampak Judeja in Jeruzalem, koder se mora namera Mesijsjeva razvozlati. Zbravši svoje učence hiti Jezus dokončat njihovo vzgojitev, jih privede polagoma do tega, da razumejo njegovo delo, in se sam pripravi na krvavo odločitev.

Takrat, ko zapuša Kafernavm, da bi se podal v bližino Tira in Sidona, sreča Jezus farizeje in pismarje, ki se vračajo iz Jeruzalema, koder so praznovali Veliko noč.¹⁾ Ti so zapazili, da se nekateri njegovih učencev pri mizi pred lomljenjem kruha niso očistili rok po navadi umivanja; to je bil vzrok razporu. Že poznamo strogost teh pobožnih formalistov za malenkostne šege, ki so po njihovih izročilih delale zakonik popolne pravičnosti in pobožnosti. Umivanje je bilo največji obred čistosti; da so je čislali, so je izvajali od Salomona; v resnici je od Hilela in Šamaja; razširilo se je hitro, za Jezusovega časa je uživalo posebno naklonjenost. Kateri so je prezirali, so zapadli takoj izločitvi od velikega zbora.²⁾ Nanašali so jo na osebe in celo na reči, kakor na kelihe, čaše, posode, posteljnake

¹⁾ Mat., XV; Mark., VII.

²⁾ Babyl., Beracoth, fol. 46.

in na vse to, kar je služilo potrebam domačega življenja.

Gorečniki so razločevali med umivanjem s poškopitvijo in med umivanjem s potapljanjem, med prvo in drugo vodo; zahtevali so štiri tisoč korakov hodá, da so si priskrbeli potrebno vodo; in eden izmed najsvetejših rabinov je učil, da je treba rajši žeje umreti, kakor prestopiti v tej točki izročila starih.¹⁾

Te podrobnosti, ki slikajo živo farizejstvo in kažejo, do kakih otročarij lahko dospejo duhovi, ki so sicer razsvitljeni — te podrobnosti tudi pokažejo sveti pogum Jezusov: on ne pometne nikoli za temi šegami človeške iznajdbe, ki ne služijo veri, ampak jo zmanjšujejo in pačijo.

Učenci so seveda sledili vzgledu Učenikovemu in so zanemarili umivanje pred jedjo. To vedenje je pohujšalo farizeje.

„Zakaj“, rekó Jezusu z užaljenim glasom, „zakaj prestopajo tvoji učenci izročilo starih? Ne umivajo si namreč rok, kadar kruh jedó.“

„Hinavci!“ odgovarja Jezus, „prav je prorokoval o vas Izajija²⁾, rekoč: To ljudstvo me časti z ustnicami, njih srce pa je daleč od mene. Pa zastonj me časté, ker učé uke in zapovedi človeške.“

„Lepo zapoved božjo v nič storite, da svoje izročilo ohranite. Zakaj Mojzes je rekel: Spoštuj svojega očeta in svojo mater; in: kdor kolne očeta ali mater, naj umrje.“

„Vi pa pravite: Ako človek reče očetu ali materi: Korban!³⁾ (to je: dar), katerikoli je od

¹⁾ Erubbin, fol. 21.

²⁾ Izaj., XXIX, 13.

³⁾ Korban: pri Judih navaden, okrajšan izraz, s katerim so označili svoje obljube. Pobožnost je razlikovala

mene, bo tebi v prid; in ga dalje ne pustite nič več svojemu očetu ali materi storiti, in ovržete besedo božjo s svojim izročilom, katero ste postavili; in veliko temu enakega delate.“

Najnavadnejši nedostatek prazne vere in hinavske pobožnosti je zloraba zunanjega obreda, in dela farizejstvo, zoper katero se je Jezus neprestano boril. Človek si naredi krinko, da skrije svoje pregrehe, in tolika je zmota napuha pri krivih pobožnikih, da žrtvujejo sveti zakon božji siromaškim vajam svoje pobožne domišljije. Farizej posveti z obljubo vse svoje izobilje templju, za nakup klavnih darov, soli in drva, pusti pa umreti lakote svojega očeta in svojo mater.

Strogi ukor Jezusov je bil brez odgovora. On skliče takoj množico, da pouči in razkrinka hinavščino njenih nevrednih učenikov.¹⁾

„Poslušajte me vsi in umejte. Nič ni zunaj človeka, kar vanj gre, da bi ga moglo ognusiti, ampak kar iz človeka gre, tisto je, kar ognusi človeka. Ako ima kdo ušesa za poslušanje, naj posluša.“

V tem hipu se učenci približajo Jezusu.

„Veš, da so se farizeji pohujšali, ko so to govorjenje slišali?“

obljube, po katerih so posvetili kako reč Bogu, od obljub, katere so odrekale ali zahtevale, storiti tako ali tako dejanje. Beseda Korban, obrnjena na predmet, ga je posvetila. Obljubljen predmet je postal nedotakljiv. Pobožni farizej je posvetil Bogu in njegovi službi oltarja in templja svoje dobrine ali izobilje svojih dobrin; njegovi gospodje so mu prepovedali porabljanje jih v pomoč potrebam njegovega očeta ali matere.

Cf. Lightfoot, *Horae hebraicae et talmud.*, ad. h. l.

¹⁾ Mat., XV, 10 id.; Mark., VII, 14 id.

Jezus se ni več izogibal svojih nasprotnikov; njegova beseda postane silna, neupogljiva.

„Vsak sadež“, odgovori, „katerega ni zasadil moj nebeški Oče, bo s korenino izruvan. Pustite jih; slepci so, in slepce vodijo; če pa slepec slepca vodi, oba v jamo padeta.“

Vsaka vera, osnovana na zmoti, je odločena, da propade; nima korenine v Bogu, mora izginiti kakor človek, ki jo je sadil in osnoval.

To je usoda vseh napačnih bogočastij; vsa so si prisvajala, da vodijo človeštvo, in posrečilo se jim ni drugega kakor da so je pogreznila v jamo, koder spé s svojimi žrtvami, za vselej pokopana.

Jezus, pustivši množico, stopi v hišo s svojimi učenci. Prilika o pravi čistosti, ki je razrušila ves farizejski nauk in v nič dejala zakonito pravičnost z njenimi mnogobrojnimi in nekoristnimi obredi, jih je bila menda zmedla. Peter se postavi za njihovega tolmača:

„Razloži nam to priliko.“

„Ali ste še tudi vi brez uma?“ odgovori Jezus. „Ali ne razumete, da, karkoli gre od zunaj v človeka, ga ne more ognjusiti? Ker ne gre v njegovo srce, ampak v trebuh, in po natornem potu izide, ki iztrebi vse jedi.“ Pa je rekel: „kar iz človeka gre, tisto ognjusi človeka. Od znotraj iz človekovega srca namreč izhajajo hude misli, prešestva, kurbarije, uboji, tatvine, lakomnosti, hudobije, goljufija, nečistost, hudobno oko, kletev, napuh, nespamet. Vse te hude reči izhajajo od znotraj in ognjusijo človeka.“

Ta nauk, tako svet in tako priprost, so dostikrat proroki navajali v krepkih izrazih; čez več stoletij so ga Judje vedno bolj prezirali in za

Jezusovega časa je bila zmota rabinov in šol splošna. Materijelni, zunanji obred je postal za te formaliste vsa pravičnost, notranja čednost ni veljala ničesar. Niti en glas iz srede duhovnikov, učenikov in pismarjev se ni vzdignil zoper te zlorabe; zaslepljeni učeniki so motili množico, ki jim je sledila strastno, nesvestno.

Jezus govori naposled tem napačnim srcem, in jih privije z večjo, neustavljivo močjo kakor njegov Predhodnik, proglašivši pred obličjem farizejev praznost njihovih navad, hinavščino njihovega formalizma; on razločuje telo od duše: telo ni nič, duša je vse, umazanost telesa ne velja pred Bogom, zakaj čistost je vsa v duši in v srcu. Jezus zlomi tako za vselej ta jarem strahovitih vaj, s katerimi paganska vera in judovsko farizejstvo ponižujeta človeka, in postavi v oprosčeno vest bogačastje v duhu in resnici.

Po tem srečanju, ki pokaže še enkrat zaslepljenost in trdovratnost njegovih nasprotnikov, in njihovo nagnjenost do brezvzročnega pohujšanja, se Jezus vzdigne in gre s svojimi učenci proti feničanski meji.¹⁾

Ne vemo, po katerih potih je šel, v katerih mestih ali trgih se je ustavil. Edina podrobnost, poudarjena od sv. Marka²⁾, dokazuje, da je bil Gospod namenjen, v poslednjih mesecih svojega galilejskega apostolata izogibati se hrupu množice in pomirjati razburjenost. Vstopivši v hišo, ki ga je pogostila, ukaže, da naj molčé o njegovem prihodu; toda ne more ostati skrit; bližnji pagani so izvedeli kmalu, da je tukaj.

¹⁾ Mat., XV, 21 id.; Mark., VII, 24 id.

²⁾ Mark., VII, 24.

Neka Kanananka iz siro - feničanske dežele, čuvši o njem, se približa njegovemu stanovanju, gnana k njemu vsled bolečin in skušenj poprosi Gospoda z velikim glasom:

„Usmili se me, Gospod, Sin Davidov! moja hči veliko trpi od hudiča.“

Jezus ji ne odgovori.

Njegovi učenci ga prosijo in mu rekó: „Odpravi jo, ker za nami vpije.“

„Nisem poslan“, odvrne Jezus, „kakor le k izgubljenim ovcam Izraelove hiše.“

Žena vstopi in se mu vrže pred noge: „Gospod“, reče, „pomagaj mi!“

Jezus zadržuje svoje sočutje; rekel bi, da je hotel z navidezno trdostjo vero te nesrečne matere na poskušnjo djati in izzvati izraz njenega zaupanja.

„Pusti“, reče ji, „da se poprej otroci nasitijo; ni namreč prav, jemati kruha otrokom in ga psom metati.“

Žena sprejme brez mrmranja ta ostri nanos na njen paganski stan. — „Kajpada, Gospod! saj tudi psički pod mizo jedó od drobtin otrok.“

Jezusa obvlada tolika ponižnost in krotkost: „O žena!“ ji reče, „velika je tvoja vera. Zavaljo tega govorjenja pojdi, hudič je šel iz tvoje hčere.“

Kanananka se povrne v svojo hišo: njena hči je ležala na postelji; hudič jo je pustil taisto uro, ko je Jezus to rekel.

To priprosto dejstvo daje čutiti občnost mesijanskega dela. V načrtih božjih in v obnašanju Jezusovem prejme Izrael, izvoljeno ljudstvo, prvo veselo vest, luč in dobroto božjega kraljestva; a tudi pagani, katerih podoba je Kanananka, pridejo na vrsto. Jezusovo ime se ponese do njih; slišali

bodo praviti, da On pride jih ozdravit in rešit, da ne bodo več živalice, ki pobirajo drobtine pale z mize, pri kateri se otroci Očetovi nasitujejo. Vera jim bo dala božje sinovstvo; enakost v veri bode v celem človeštvu, med Judi in pagani, in če je kdo tudi od prokletega rodú, zadoščala bode vera, da bode uvrščen med pravo božje ljudstvo.

Kako dolgo je trajalo to potovanje Jezusovo ob meji feničanski? Evangelji nas ne pooblaščajó, da to določimo. Le tako ganljiva dogodba Kananke razsvetli to temno dobo njegovega življenja. Izročilo, ki večkrat popolni evangeljske pripovedi, molči in ne hrani nobenega spomina na Jezusovo muditev v teh krajih, v katerih dandanes prebivajo muzelmani. Ničesar ni ostalo od njegovih postojank, njegovih pogovorov in njegovih dobrot. Le pri Djebel-es-Šejk-u se kaže studenec, koder se naj je Jezus pokrepčal; to je skrajna meja njegovega izleta v severni Galileji.

Zapustivši ozemlje Tirsko in Sidonsko se povrne na obrežje Genezareškega jezera skozi Dekapolis.¹⁾ Ta pot je do cela nerazumljiva, ako ne moremo opredeliti tega kraja.

Dekapolis je bil gotovo, kakor nam naznanja njegovo grško ime, zveza deseterih glavnih mest; a ne vemo za imena večjih in njihove točne lege. Evangelji, ki večkrat omenjajo Dekapolis, ga imajo za poznanega in nam ne podajo nobene natančne podrobnosti.

Plinij v svoji zgodovini²⁾ in Jožef Flavij³⁾ v svoji biografiji sta najstarejša pisatelja, pri katerih

¹⁾ Mat., XV, 29; Mark., VII, 31.

²⁾ L. V, ch. XVIII.

³⁾ Vita, 71, 73.

se najde v tem oziru nekaj razjasnil. Po Pliniju se ne more zanikati, da so bila zvezna mesta zvečine v obližju Sirije; po obeh zgodovinarjih pa je gotovo, da jih je bilo največ med njimi, kakor Gadara, Hipos in Pela, na izhodu jezera; mesto Scitopolis, uklenjeno med spodnjo Galilejo in Samarijo, na meji obeh deželâ, je stalo tostran Jordana. Iz teh priprostih podatkov sklepamo, da se je Jezus, oddaljivši se iz dežele Tirske in Sidonske, povrnil na obrežje Tiberijsko skozi Dekapolis in da se je moral obrniti proti izhodu; prehodil je Leont, stopal skozi Jordansko dolino, prestopil reko — morda po mostu Jakobovih hčera — in šel ob izhodnem obrežju jezera skozi Gadaro, Hipos in do ozemlja Scitopolis.

Prebivalstvo teh mest je bilo v večini sirogrško ali feničansko; judovski element je bil tu redek. Vender je Dekapolis, dasi obljuden s temi pagani, pripadal po nauku rabinov Izraelski zemlji; Jud, ki se je prišel tu naselit v sredi nevernikov, se je čutil še doma in se je udeleževal verskih pravic, ki so bile pritaknjene sveti zemlji. Kdor tu prebiva, so rekli učeni, ima Boga v sebi; kdor je tu zakopan, je rešen svojih grehov in je kakor bi počival pod oltarjem.¹⁾

Katero cesto je ubral Jezus? katero mesto Dekapola je obiskal? Ne vemo.

Vkljub skrbi, da bi se izognil množici, jo vidi prihiteti in zbirati se na potu; čudodelec je vlekel ná-se. Zvedavost, hrepenenje po telesnih ozdravitvah, žeja po čudežih, je ljudstvo vselej vzbudila. Pripeljali so mu slepih, mutastih, hromih, bolnih vsake vrste; deli so mu jih pred noge, on

¹⁾ Babyl., Chetub, fol. 110 in 111.

jih je ozdravil in ti pagani so strmeli ter pove-
ličevali Izraelovega Boga.¹⁾

Sv. Marka pripoveduje na drobno tak čudež,
ozdravljenje gluhomutca, ki je prosil Jezusa, da
položi nanj roke.²⁾ On ga potegne na stran in se
umakne daleč od množice; položi svoje prste v
njegova ušesa in s slino se dotakne njegovega
jezika; nato povzdigne svoje oči proti nebu,
vzdihne in reče:

„Efeta!“ Odpri se!

Taisti hip se odpró ušesa gluhomutcu; njegov
jezik se razveže in je govoril razločno.

Jezus je prepovedal o tem praviti; a kako bi
ustavil navdušenje množice, ki jo vselej nosi
čuvstvo? Čim bolj je Jezus zahteval molk, tem
bolj so mu pritrjevali. Bil je velik krik začu-
denja v ljudstvu: Vse je prav storil; gluhim je
dal slišati in mutastim govoriti.

Tako je ljudski glas božji glas. Prepuščeno
samo sebi, v svoji prirojeni odkritosti, v nenad-
nosti svojih vtisov, se veseli v dotiki z resnico,
pravico in dobrostjo. In zato je Jezus ljubi. Go-
rečnost množice okrog njega ga je tolažila na-
sproti sovražnemu in ošabnemu obnašanju farizejev.

Nekaj dni potem, ko je nadaljeval svojo pot,
ga je množica še obsula; potegal jo je ná-se z
neustavljivo močjo, šla je za njim po poti in mu
je sledila liki čreda svojemu pastirju, podjarm-
ljena in začarana, ne da bi skrbela za jutršnji
dan. Že tri dni je bila pri njem, navezana na nje-
gove stopinje³⁾; živeža je nedostajalo; Jezus stopi
na neki grič, sede in pokliče svoje učence.

¹⁾ Mat., XV, 35.

²⁾ Mark., VII, 32—37.

³⁾ Mat., XV, 32 id.; Mark., VIII, 1—9.

„Množica se mi smili“, pravi, „ker že tri dni pri meni bivajo in nimajo kaj jesti; in ako jih lačne spustim na njih dom, bodo omagali na poti; nekaj namreč jih je od daleč prišlo.“

Učenci iznenadeni odgovarjajo, spominjajoč, da je nemogoče, v puščavi nasititi toliko ljudstva.

„Koliko imate kruhov?“ vpraša Jezus.

„Sedem, in malo ribic.“

In ukaže množici sesti po tleh; nato vzame sedmere kruhe in ribe, zahvali Boga, jih razlomi in dá svojim učencem, da jih razdelé med ljudstvo.

Vsi so jedli in se nasitili. Kar je ostalo koscev, so jih nabrali sedem polnih jerbasov. Teh pa, ki so jedli, je bilo okrog štiri tisoč, brez žen in otrok.¹⁾

Jezus hiti spustit množico in se jaderno oddalji. Jezero je bilo blizo; stopi s svojimi učenci v neki čoln in se ukrca v deželi Dalmanuta na meji Magdale.²⁾

Neznano je ostalo, kako dolgo je bival v Dekapolu, živel v sredi teh na pol paganskih prebivalcev. Ozdravljenje gluhomutca in pomnoženje kruhov sta edini dejanji, ki so nam ji ohranili evangelji. Jezus le prehodi to deželo, ne da bi se kod ustanovil; a povsodi, koder je hodil, vkljub njegovemu trudu, da bi ne vzbudil zvedavosti in gorečnosti ljudstva, so ga videli obdanega od množice, in njegovo potovanje je bilo ljudski triumf. Njegovo pričujočnost v okraju Magdale, ne daleč od Betsajide in Kafarnavma, so kmalu zapazili.

¹⁾ Glej dodatek H. Dvojno pomnoženje kruhov.

²⁾ Glej dodatek I. kraj Dalmanuta.

Odsotnost Jezusa, ki je v shodnici Kafernavski s toliko jasnostjo in trdnostjo zatrjeval svoje duhovno mesijanstvo, nikakor ni pomirila razburjenosti in sovraštva njegovih sovražnikov. Ako ga je ljudstvo zapustilo, čuvajo ga neprenehoma poglavarji različnih šol in raznih strank, farizeji in saduceji, iščoč, da mu oporekajo, da ga presenečijo, da izvabijo iz njega kako besedo, ki bi jim dopustila, ga ovaditi in pogubiti; morali so vedeti za poslednje čudeže Jezusove v mestih dekapolskih in niso nehali jih zmanjšavati, pripisujoč jih hudobnemu duhu; to je bila njihova običajna taktika.

Več izmed njih se zjedini ¹⁾ in pride k Jezusu, skrivajoč pod navidezno odkritosrčnostjo svoje zlobne namene; prosili so ga, naj jim pokaže znamenje z neba, zagotavljajoč ga, da bodo brez dvojbe verovali vá-nj, ako usliši njihovo prošnjo.

Tvoji čudeži, so hoteli reči, so čudeži sveta, ki ga satan vlada, nam pa je treba čudežev z neba, kjer Bog prebiva; prvi so lahko delo satanovo: pokaži nam te, ki morejo priti le od Boga; stori kakor Elija, kakor Samuel, kakor Jozve, kakor Mojzes: daj nam znamenje z neba in mi verujemo vá-te.

Ta zofizem je bil priljubljen dokaz farizejev; nadejali so se, po tem posebnem nauku oslabiliti moč čudežnih spričevanj Jezusovih in oglušiti svojo vest, vsaki hip potreseno po besedi in čudežih tistega, ki se imenuje božjega Poslanca.

Spominjamo se, s kako ostrostjo, s kako točnostjo in kako zgovornostjo je že Jezus zavrnil te zmote in razkrinkal to hinavščino. Ko je videl

¹⁾ Mat., XVI.; Mark., XIII, 2 id.

te taiste farizeje, vedno bolj trdovratne, obnavljajoče svoje napade in pridevajoč napačnost sovraštvu, ne more zadržati vsklika bolesti; in vzdihnil je v duhu, pravi evangelist.¹⁾

Vedno gospod nad seboj, odgovori svojim nasprotnikom:

„Ko se večer stori, pravite: Vedro bo, zakaj nebo se žari. In zjutraj: Danes bo hudo vreme, zakaj nebo se žalostno žari. Podobo neba torej veste razložiti; znamenj časov pa ne morete spoznati?“

Čas, — to veliko nebo zgodovine, ki ji je vidno nebo samo podoba — čas je bil napolnjen z znamenji, ki so morala zadeti vsako oko. Ali niso bili Danijelovi tedni dopolnjeni? Ali ni žezlo šlo od Juda? Ali ni bila domovina na kraju propada, pričakujoč vzveličanja? Ali se napovedbe prorokov niso izpolnile? Ali ni prišel Elija, v osebi Janezovi, kot predhodnik božjega kraljestva? Ali ne odgovarjajo Jezusovi čudeži, njegov Duh in njegov nauk, vsemu temu, kar so proroki napovedovali o Mesiju? In pred temi znamenji so se Izraelski učeniki drznili popraševati po drugih! Katera jasnost je mogla odpreti te oči, ki se upirajo jo gledati?

„Kaj“, zavpije Jezus z naglasom, polnim sile, „ta rod hoče znamenje? Hudobni in prešestni rod išče znamenje? Namesto da bi bil pokoren Bogu, posluša le navdihovanje hudega; namesto da bi bil zvesta nevesta, je le v prešestni zvezi s satanom. Ta rod zahteva znamenj, a drugo znamenje se mu ne bo dalo razun znamenja Jona preroka.“

¹⁾ Mark., VIII, 12.

Jezus spominja na svojo smrt in svoje vstajenje od mrtvih. To bo res veliki poskus njegovega poslanstva, zadnji poskus, ki ga bodo dovršili tisti, ki niso hoteli v svoji zaslepljenosti razumeti drugih in ki jim bo najbolj v izpodtiko.

Po tej skrivnostni besedi Jezus spusti svoje pregovarjalce; ni hotel imeti nič več s temi zofisti, pustil jih je in odšel. Čoln ga popelje z njegovimi učenci onstran jezera, v Betsajido.¹⁾

Vsled nenadnega odpotovanja so učenci pozabili vzeti kruh s sabo. Jezus je bil še užaljen in nevoljen vsled obnašanja farizejev in temè, v katero so se radovoljno zakrivali, in neupogljive trdovratnosti, s katero so odbijali klic božji; zato naenkrat reče tem, ki jih je izbral:

„Varujte se kvasa farizejev in kvasa Herodovcev.“

Učenci niso razumeli skrite misli pod to podobo kvasa; mislili so le na pozabljeni živež, očitajoč si drug drugemu svojo malomarnost, in so se popraševali, kako bi živeli, ko bi jih Gospod po svoji navadi odpeljal v kak kraj v puščavi.

Jezus je uganil njihove misli, ki ji jih niso upali na glas povedati. „Zakaj mislite“, pravi, „da kruhov nimate? Ali še ne spoznate in ne razumete? Imate li še oslepljeno srce? Imate oči in ne vidite? in imate ušesa in ne slišite? in se ne spomnite, kadar sem petere kruhe razlomil med pet tisoč, koliko košev, polnih koscev, ste nabrali?“ Murekó: „Dvanajst.“ — „Kadar sem pa sedmere kruhe med štiri tisoč razlomil, koliko jerbasov kruhov ste nabrali?“

¹⁾ Mat., VIII, 22 id.

„In mu rekó: Sedem.“

Nato pridene: „kako da še ne razumete? Ali vas ne umem preživiti? Ali ni to kruh, o katerem sem govoril, ko sem vam rekel: Varujte se kvasa farizejev in saducejev!“

Naposled so razumeli napomin.

Pri vsaki okoliščini je Jezus povzdignil misel učencev, trudeč se razkriti resnico pod zavojem simbolov, ki so mu jih ponujali različni dogodki v življenju, in jih svaril pred nevarnostmi te farizejske sredine, v kateri so bili vsi edini, da zatopé dobro seme njegove besede.

Ko so prepluli jezero, so se izkricali in prišli v Betsajido. ¹⁾ Pripeljali so slepca in prosili Jezusa, da se ga dotakne. Zaupanje teh ljudij je bilo toliko, da so bili prepričani, da zadošča poklada rok za ozdravljenje.

Jezus prime slepca za roko, in da se izogne vrišču množice, ga povede zunaj mesta. Tukaj pomaže njegove oči s slino, položi roke nanj in ga vpraša, ako kaj vidi.

„Vidim“, pravi slepec, „ljudi kakor drevesa hoditi.“

Tedaj Jezus zopet položi roko na njegove oči in slepec začne gledati. Polagoma razloči jasno vse reči: bil je ozdravljen.

„Pojdi na svoj dom“, mu reče Jezus in ga odpošlje, „in ko v trg prideš, nikomur ne pravi.“

Ta živi dogodek, poln podrobnostij, razodeva očevidca. Sv. Marka, ki ga navaja, je očeviden odmev Petrov, enega izmed treh apostolov, ki jih

¹⁾ Mat., IX, 32 id.; Mark., VII, 32 id.; Lukež, XII, 14 id.

je Jezus rad jemal s sabo, tudi kadar je odstranil množico in druge svoje učence.

Ne razumeli bi razsežnosti čudežnih dejanj Vzveličarjevega življenja, ako bi po vzgledu množice občudovali le vnanji in materialni element. Ni pa dovolj, da spoznamo božje dokaze njegovega poslanstva, treba je tudi videti „znamenja“ po izrečni besedi sv. Janeza. Vsako Jezusovo dejanje je beseda globokega pomena. To ozdravljenje Betsajidskega slepca je živ simbol napredujočega delovanja Jezusovega, ki je privel k luči tiste, kateri ne vidijo božje resnice. Kakor se s tem, da nasiti ljudstvo z nadnaravno pomnoženim kruhom, razodene kot živež človeštva, tako se pokaže kot luč duš s tem, da podeli slepim pogled.

Človek je izgubil razumetev božjega sveta, blodi v temi, nezmožen razumeti Boga; Jezus pride k njemu, ga prime za roko, ga povede na stran in izvrši nad njim eno izmed najpotrebnejših nalog Mesijevih, odpirajoč polagoma njegove oči večni resnici.

To delo božjega zdravljenja se ne pokaže nikoder z večjo lepoto, kakor v teh Galilejcih, ki si jih je izbral za svoje apostole; poslednji meseci v Galileji so jim prihranjeni. Osameč se pred množico in mesti, se Jezus naveže tem pri-srčneje na svojce in jih pripravlja na sprejem vzvišenejših obvestil, težje razumljivih in nepričakovanejših. Tajno delo Gospodovo, v svojem notranjem bistvu, beži pred zgodovino, zakaj to delo je nevidno delo nevidnega duhá, v nepri-stopni globočini srca, toda nasledki so nam znani. Mi vidimo začetek in sklep in lahko sledimo v evangeljskih pripovedih nastopne dobe množične se stopinje te preobrazitve. Vzeti iz judovske mase.

polagoma osvobojeni od teme, v kateri se masa prevrača in bega, se učenci podvržejo v dotiki z Jezusom najvišjemu vplivu njegovega Duha. Posvetivši se polagoma resnici in kreposti, se nečutno zavedó tega, kar Jezus je, njegove božje moči, njegovega nauka, njegovih zapovedij in njegovih načrtov. V ne še treh letih odlože ti jezerski ribiči, ti mitarji, ti ljudski otroci, svojo prvotno naravo in oblečejo naravo svojega Učenika. On postane njihova modrost, njihova moč, njihova duša in njihov duh; oni mislijo po njem in delajo po njem. — „Ne živim jaz“, pravi eden izmed njih, „ampak Kristus živi v meni.“¹⁾ Niti enega vzgleda take spremembe ne najdemo v človeški zgodovini.

Ker so bili vsak čas priče njegovih čudežev, so se zato uklonili njegovemu veličju in njegovemu božanstvu. Toda ne slutijo še skrivnosti njegovih slabostij, njegovih bolečin, njegovega ponižanja in njegove smrti; in vendar se ima ta krvava skrivnost kmalu izvršiti. Gospod jim skrivnost skoro odkrije.

¹⁾ Rim. V.

Enajsto poglavje.

Bodoča smrt Mesijeve. — Spremenjenje.

Jezus se v Betsajidi ustavi za malo časa. Ko je do cela izpregel z galilejskim ljudstvom, je njegovo življenje neprestano potovanje, daleč od Kafernavma in jezera, v mestih in vaseh, koder je skušal ostati nepoznan. Prehodil je mejo Tirske in Sidonske dežele in ves Dekapolis, in gre zdaj s svojimi učenci v okolico Cezarejsko, iščoč najgloboče samote.

Ozemlje, ki se konča med Julijo in Cezarejo, na izhodu Jordanovem, je pusto, gorato in divje; celo razvaline so tu redke; za časa Herodovega je moralo biti malo obljudeno. Velika rimska cesta iz Damaska v Jeruzalem je je križala v njegovi širokosti. Ko se je Jezus napotil proti kraju v bližini mest, olepšanih po četrtniku Filipu ¹⁾, je moral prehoditi to cesto blizu mostu Jakobovih hčerâ. Nimamo nikakih podrobnostij o njegovem apostolskem in ljudskem delovanju v teh krajih, ki jih je prvikrat obiskal. Tu kakor drugod so klicali k njemu trpeči in revni in on jih je potolažil in ozdravil. V tem pa njegova prava namera ni, da oznanuje evangelj po četrt-

¹⁾ Mat., XVI, 1 id.; Mark., VIII, 27 id.

niji Filipovi, ampak da pripravlja svoje učence na tragični konec, ki ga čaka.

Zaupljivi prizori, ki se dogajajo med njimi in njim, so zatemnili vsa druga dejstva v spominu svedokov in zadelajo meddobo med galilejsko službo in med zadnjim razvitkom, katerega poprišče morata biti Judeja in Jeruzalem.

Dva nasprotna čuta prekipevata v tem trenutku v Jezusovi duši: zapustitev ljudstva, katero je zaman skušal privedi do vere, in pogled na svoje učence, zveste in verujoče, ki so mu delali veliko veselje. Kar se teh tiče, najbrže niso skušali zmešati se ali v skrbah biti vsled odpada, ki je užalostil Gospoda; nevidna moč jih je čuvala pred ljudsko privlačnostjo. Nepremakljivi v svojem zaupanju so se prepustili mirno sijajnim sanjam bodočega kraljestva in omamam, ki jih bode Jezusova modrost kmalu prepodila.

Nekega dne, ko je mala karavana hodila od vasi do vasi okrog Cezareje, je Jezus hotel pri svojih izzvati nov in odločiven izraz njihove vere.¹⁾ Bilo je na večer. Molil je, po svoji navadi, na strani. Molitev zanj ni bila samo popolna zbranost njegovega duhá, njegove volje, vseh njegovih človeških zmožnostij v Bogu, njegovem Očetu, bila je tudi njegovo vsemogočno, dasi nevidno sredstvo delovanja nad dušami tistih, ki jih je hotel rešiti, dvigniti in utrditi.

Ko je bil sam s svojimi učenci, jih vprašato-le:

„Kdo, pravijo, da je Sin človekov?“

¹⁾ Mat., XVI, 13 id.; Mark., XIII, 27 id.; Luk., IX, 13 id.

Jezus je poznal ljudske glasove, ki so krožili o njegovi osebi; ako je vprašal svoje zveste, ni bilo to zato, da bi se poučil, ampak da proglasé, v nasprotju z zmotami množice, resnico o njegovi osebi. To nasprotje bode označilo propad, ki jih odslej loči od množice.

Učenci odgovoré:

„Nekateri, da je Janez Krstnik, nekateri pa, da Elija, nekateri pa, da Jeremija ali prorokov kdo.“

V tem spričevanju se jasno zrcali stanje javnega menenja. Ljudstvo že ne vidi v Jezusu zaželenega Mesija; pred njegovimi očmi je on le eden izmed predidočih prorokov.

„Vi pa, kdo pravite, da sem?“ prasha Jezus. Peter, ki je že v hipu Kafernnavmske ¹⁾ krize izpovedal zvestobo dvanajstorice Gospodu, spozna v imenu vseh svojo vero v njegovo božanstvo:

„Ti si Kristus“, zakliče, „Sin živega Boga.“

Petrove besede niso bile navdahnjene po kakem površnem zaupanju do nadčloveškega veličja Jezusovega, ampak po sijajni, točni in jasni veri. V svoji kratkosti obsegajo vse; zakaj izražajo Jezusovo mesijanstvo in njegovo božje sinovstvo.

Bistvo vere je to, da se prepustimo povsetistemu, ki je njen predmet. Verujoči ni več sam svoj, on se odpové svojim lastnim mislim, svojim koristim, svoji osebni prednosti, se odpove vsemu in pripada brez pretveze tistemu, v katerega veruje. On umre sam sebi, da živi moralično v drugem, on spremeni svoje življenje z življenjem drugega. Nihče, ako ni Bog, nima pravice zahte-

¹⁾ Jan., VI, 69. id.

vati absolutno vero; zakaj vsak človek ima svoje zmote, svoje napake, svoje nepopolnosti in če se uda (na korist) drugemu človeku, postane suženj slabostij tega človeka. Jezus je zahteval popolno vero in to je znamenje, da si je prisvajal božje pravice.

Ko je tedaj več kakor sedem mesecev označeval evangelj v Galileji, si je pridobil samo nekaj ljudij, najnevednejših in najubožnejših. To, česar niso znali ali hoteli videti modri, pismarji, izobraženci in učeniki, — to so ti videli in proglašali; to, kar je zavrglo njihovo ljudstvo, to so ti sprejeli. Ta peščica verujočih je zadoščala Jezusu, da je ustanovil svoje kraljestvo, da je pretresel in pridobil svet.

Petrovo spoznanje ga je ganilo.

„Blagor ti“, zakliče, „Simon, Jonov sin; ker meso in kri¹⁾ ti tega nista razodela, ampak moj Oče, ki je v nebesih.“

Spoznati z vero Jezusovo poslanstvo in njegovo božje sinovstvo, res ni v moči človekovi: talent, veda, človeška izročila, nas ne morejo povzdigniti do tega. Treba je, da nam Bog sam razodene Kristusa in da človek sprejme to razodenje. Oče je pomnožil in množi še spričevanja okrog svojega Poslanca in svojega Sina; no človek, ki veruje le svojemu duhu, svoji znanosti in svojim izročilom, oslepi, zameta spričevanja, oporeka čudežem, nasprotuje besedi prorokov s svojo ničemerno pametjo, in ostane v svoji temi. Jezus se mu zdi le kakor kak modrijan ali prorok, in ne

¹⁾ V verski književnosti in v Talmudu stalna govorica, ki je vzlasti izražala pozemeljskega, mesenega, živalskega človeka v nasprotju do Boga.

sam božji Poslanec, Sin živega Boga. To ni niti modrijan niti prorok, ki rešuje svet, to je sam Bog; in kdor ne spozna Jezusovega božanstva, ga prezira. Da kdo zmaga zlo, mora imeti Boga v sebi, in da ima Boga v sebi, mora verovati v Boga.

Jezusovo kraljestvo se je prav za prav začelo ta dan, ko je bil, obdan od svojih učencev, spoznan in proglašen med njimi za Mesija in Sina božjega. On razglasi to slovesno, ko se obrne na Petra in mu razloži uganko novega imena, s katerim ga je krstil, zagledavši ga na Jordanskem bregu prvikrat.

„Ti spoznaš mene za Sina živega Boga; pa tudi jaz povem tebi: Ti si Peter in na to skalo bom zidal svojo cerkev in peklenska vrata je ne bodo premagala. In tebi bom dal ključne nebeskega kraljestva; in karkoli boš zvezal na zemlji, bo zvezano tudi v nebesih; in karkoli boš razvezal na zemlji, bo razvezano tudi v nebesih.“

Vera v Jezusa-Boga se pokaže tu v vsem svojem veličastvu; pomagala je Petru, prvemu izmed verujočih, v to, da postane človeški, nerazrušljivi temelj sv. cerkvi. Nánj se bodo naslonili vsi izvoljenci prihodnosti, vsi ti, ki bodo po njegovem vzgledu verovali, da je Jezus Sin božji. Vera Petrova in njegovih naslednikov bode nezmotljiva. Drugi se lahko premotijo, Peter in njegovi nasledniki nikoli. Veliki obris božjega kraljestva se začne kazati; Jezusov načrt se razvije pred očmi učencev pod imenom „cerkev“, ki ga še ni rabil. Sklicati hoče in zbrati krog sebe raztresene izvoljence po zemlji, v sredi narodov: ta skupščina taiste vere tvori Cerkev. Jezus jo je ustvaril nerazrušljivo, nepremagljivo. Ne premaga je nobena moč na tem

svetu, — tudi peklerska moč ne, ki obsega vse in predstavlja duha hudega. Ustavljal se bode vsemu, ošabni vedi, krivi veri, materijelni kulturi, zviti in siloviti politiki, pokvarjenosti, ki razruši vse, človeški nestalnosti in časom; Duh je njena moč, in nič pozemeljskega, nič človeškega, nič peklerskega ne premaga Duhá.

Jezus hoče oblast v tej množici, veljavo v svoji cerkvi, in to je Peter, ki jo mu podeli, izročivši mu to, kar imenujemo v podobi ključ božjega kraljestva. Peter vlada vernike; kot organ božjega Duha bo dal tega tistim, ki so ga vredni in odrekel tistim, ki ga niso vredni. Ti, ki ga sprejmejo, bodo vpeljani v kraljestvo, oni, ki ga ne sprejmejo, bodo zavrženi. Jezus ostane nevidni poglavar; Peter kot vidni poglavar se ne bode zmotil v svojem poslanstvu: Jezus mu to obljubi.

Človeški razum zastane. Ribič iz Betsajide spozna v Jezusu, rokodelcu iz Galileje, Sina božjega; in Jezus izjavi, da bode sestavil delo, proti kateremu smrtne sile ničesar ne zmorejo, in to na zemlji, na kateri se vse pogreza, koder sami časi skušajo vse zagrebsti, koder ne traja nobeno stvarstvo duha, — vera, država, osvoja, civilizacija, pleme, šole, zakonodavstvo in zistem. Obljubiti svojemu delu, to je Cerkvi, nesmrtnost, in ji dati za neporušljiv temelj slabega in umrjočega človeka, kateri naj ima božjo veljavo, to je eno izmed najnenavadnejših dejstev zgodovine: Vedizem, Budizem, Parzisiejem, Mohamedanizem, vsa filozofija otemni pred tem delom, ki nima nič podobnega v človeških delih.

Jezus deluje kot edino središče in neomejena moč. Le vanj se mora verovati, le njemu se je

treba po veri pridružiti. Ne sklicuje se na nobeno posebno pleme, na nobeno ljudstvo; on objema vse to, kar živi in vse to, kar misli, vse to, kar vzdihuje in vse to, kar upa. Nikakega zistema, nikakega pisanega zakonika, sam Duh božji, njegov Duh in oblast, ki naj razširja tega Duha v njegovem imenu v človeštvu. Prevrnjena pamet prejé vse, sebična volja razodene vse, popačenost pokvari vse: praznim teorijam pameti bode ta oblast nasproti postavila večn nauk; egoizmu, sili in sli bode nasproti postavila pravico, ljubezen in svetost; praznoverju krivih ver svete, posvečujoče obrede, in spremenljivim pa trinoškim močem te zemlje nespremenljivo in neoboroženo veljavo.

Ako čez osemnajst stoletij vidimo zmagovito uresničenje tega načrta, ki ga je Jezus narisal v samoti Cezarejskega pogorja, tako nam smelost dela, velikost zadržkov in slabost pa ničevost sredstev ne dovoli misliti na velikega moža: prisiljeni smo spoznati v rokodelcu krepost in modrost božjo.

Jezus deluje z neomejeno neodvisnostjo in oblastjo, ne potrebuje nič stvarjenega, njegova moč zapoveduje vsemu. Navidezni neuspehi, ki zmedejo najtrdnejše duhove, njega ne zadržujejo, ampak pospešé izvršitev njegovih načrtov.

Po odpadu galilejskega ljudstva vtisne on svojemu delu nov nagib. Začel je potegati ná-se svoje učence; nato jih je iz števila razločil in izbral dvanajst, katere naredi za svoje apostole. Zdaj podeli enemu izmed njih prvaštvo, obetajoč mu pod podobo ključev polno oblast za vladanje svojega kraljestva.

Vera je izrazljiva in raztegljiva, ima potrebo, da se priobči. Vsled tega prizora so morali učenci,

navdušeni po Jezusovih besedah, misliti na to, da oznanijo povsod in vsem, kaj je bil njihov Gospod. On jih zadržuje. Zánje še ni prišla ura. Ako se celo Jezusu ni posrečilo potegniti ljudstvo v božanstvo, kako bi oni to dosegli? Naj le hranijo na dnu srca svojo vero in svoje upanje; ti čednosti se bodeta tako le pokrepili in osredotočili. Gospod jim je ukazal z močjo in grožnjo, da ne povedó nikomur, da je on Kristus. To ime bi napravilo razdvojitev v duhu množice. Razglasiti, da je Jezus Mesija, bi se reklo, izpostaviti se obnovitvi galilejske krize, katero je njegova modrost, odločnost in trdnost ravnokar zarotila. Sicer pa so učenci sami imeli več kakor eno omamo o pozemeljskem veličju tistega, ki so ga proglasili za Sina božjega. Živel so blizo njega v sijajnosti njegove svetosti in njegove mogočnosti: čudeži brez števila, katerih svedoki so bili, so razvili v njih brezmejno zaupanje do tistega, ki mu je vse pokorno: narava, ljudje in duhovi.

Ko Jezus čuti, da so utrjeni v svoji veri, jim odkrije naposled skrivnost svoje namere, — skrivnost bolečin, na katero se je spominjal doslej le s prikritimi besedami.¹⁾

„Sin človekov mora iti v Jeruzalem, in veliko trpeti od starejšin in pismarjev in višjih duhovnov in umorjen biti in tretji dan spet vstati.“²⁾

V tem, ko človek slepo stopa za svojo usodo, vidi Jezus svojo do najmanjših podrobnostij, v volji svojega Očeta, kateremu ni nič skrito, v prorokbah, ki so napovedovale njegovo trpljenje,

¹⁾ Mat., III, 15 id.; Jan. II, 20, III, 14; VI, 52,

²⁾ Mat., XVI, 21 id.; Mark., VIII, 31 id.; Luk., IX, 22 id.

v moči dogodkov, ki se razvijajo, in v sovraštvu svojih sovražnikov, ki jih bo nasitila le njegova smrt. Ko odpre svojim učencem prihodnost, dá pokazati svojo žalost, katere je bila duša njegova napolnjena časih do umiranja.

Kak je bil učinek te slovesne razglasitve? Učenci so jo malone zavrgli. Misel, da bo njihov Učenik imel tako grozen konec, ni mogla prodreti v njihovega duha. Njihova vera v njegovo božjo mogočnost, njihovo navdušenje za njegovo osebo, njihove iluzije o Mesiju, vse to jim je bilo nerazumljivo.

Peter se tudi v tej okoliščini pokaže tolmača čutil vseh. Odvede Jezusa na stran in ne slušajoč drugzega kakor svojo gorečo vernost in svoje spoštovanje, mu očita, da misli na tako otožno usodo:

„Nikar, Gospod! to se ti ne bo zgodilo.“

Jezus se obrne proti njemu in z ostrim glasom ga zavrne, rekoč:

„Poberi se od mene, satan! pohujšanje si mi; ker ne umeš, kar je božjega, ampak kar je človeškega.“

Božji Kristus ni tak, kakor si ga želi človeška modrost, ampak je tak, kakor ga je spočela večna Modrost. Kdor posluša človeško modrost, da ga spozna, se vara in ne bode razumel nikoli dvojne skrivnosti njegovega božanstva in njegovega človečanstva; tajil bode obojno, božanstvo, ker se mu zdi previsoko, človečanstvo, ker se mu pokaže nevredno; nikoli ne bode prodril v nasprotje božje Sina božjega, zaobljubljenega smrti. To je trpeči Bog, ki reši človeštvo; ko bi bil samo Bog, ostal bi odtujen naši revščini; ko bi bil samo človek, bi nas ne mogel

potolažiti. Treba je, da Bog hiti v smrt in postane mučenec; ko ga pamet vidi mimo iti, se pohujšuje kakor Peter; Jezus jo zavrne in zapove verujočemu, da mu sledi na njegovi krvavi poti.

S tem, da je Petra resno zavrnil, je hotel označiti svojim učencem vse to, kar je zahteval od svojih vernikov. Noben učenik ni več zahteval kakor on. On zahteva popolno zatajenje, veliko-dušno sprejetev vseh bolečin in do žrtve življenja. Ni dovolj, da ga kdo spozna za Sina božjega, treba se je udeležiti trpeče naloge Sina človekovega. Videl je križ na katerem je imel umreti, ko je označil ta skrajšani zakonik junaštva, kateri ostane najvišji zakon pravega naslednika Jezusovega.

„Ako hoče kdo za menoj iti“, zakliče, ko je dal ljudstvu znamenje, da se približa, „naj zataji sam sebe, in naj vzame svoj križ in naj hodi za menoj.“

Jezus se ne straši napasti ta nerazrušni nagon samoobrambe, kateri se ustavlja trpljenju in smrti; on hoče, da se gre za njim, tudi če je treba trpeti, tudi če je treba umreti. Pravo življenje, kupljeno s trpljenjem in smrtjo, ni predrago plačano.

„Zakaj kdor hoče rajši svoje življenje (svojo dušo) ohraniti, kakor pa mene slediti“, pravi nadalje, „je bo izgubil; kdor pa izgubi svoje življenje za voljo mene in evangelja, je bo ohranil in bo živel po meni življenje, ki ne mine.“

To je duša, ki jo je treba rešiti, zakaj ona je ves človek. „Kaj bo namreč človeku pomagalo, če ves svet pridobi, svojo dušo pa pogubi? Ali kakšno menjo bo človek dal za svojo dušo?“

Seveda je moral nekaj posmeha in nekaj zaničevanja izzvati ta nauk, ki tako prezira vse to, kar pozemeljski ljudje poželé in za kar se prepirajo, to duhovno mesijanstvo, katerega božji zastopnik se Jezus kaže, namreč pri dvomljivih Saducejih, pri od ošabnosti svojega rodu napihnjениh farizejih in celo pri od njih zlorabljenem ljudstvu. Bodoči križanec je vedel, kakemu zasramovanju bodo izpostavljeni ti, ki hočejo njemu slediti. Videl je naprej boječe in strahopetne, ki bodo zardeli radi njega, in vedoč, da je človeku strašnejše kljubovati sramoti kakor smrti, pravi:

„Zakaj kdor se sramuje mene in mojih besedij med tem prešestnim in grešnim rodom, njega se bo tudi Sin človekov sramoval, kadar pride s svetimi angelji v veličastvu svojega Očeta.“¹⁾

Jezusova misel obsega vse s svojo razsežnostjo. Čutimo, da on živi ob enem na zemlji in v nebesih, med ljudmi in pri svojem Očetu; on gleda slavní konec, ko še hodi v bolečinah; in kakor hoče, da se daruje vse večnemu življenju, tako hoče, da se tresemo pred strahoto dneva, ko se pokaže v svojem zmagovitem veličastvu in v vsemogočnosti svoje pravice.

Tužne prorokbe Gospodove so težile dušo učencev; potrla in s skrivnostnim strahom napolnila jih je misel o tem, kar je Jezus imel trpeti v Jeruzalemu, in stroge dolžnosti, katere je nalagal tem, ki mu hočejo slediti. Ako je bil tisti, ki ga spoznajo za Sina božjega, odločen za smrt, kaj bo z njegovim slavnim kraljestvom? Ta smrt je motila njihove upe, poskušali so obrniti od tega

¹⁾ Mark., VIII., 38; IX., 1.

svojega duhá, ne upajoč se niti misliti na to niti vprašati o tem svojega Učenika.

Slabotni človek méni uiti trpljenju, ki ga čaka, s tem, da zapré oči. Jezus je upošteval to slabost pri svojcih, in da bi oživil njihovo srčnost, molči o svojem trpljenju in jim govori o prihodnji slavi. Nekega dne, ko jih je videl potrte, jih celó zagotovi s slovesnim glasom, da jo bodo eni izmed njih kmalu gledali.

„Resnično vam povem, da jih je nekaj izmed tukaj stoječih, kateri ne bodo okusili smrti, dokler ne vidijo božjega kraljestva priti z močjo.“¹⁾ Te skrivnostne besede se nanašajo na posebno dejstvo, ki se je imelo kmalu pokazati in jih opravičiti.

Šest dnij potem vzame Jezus res Petra, Jakoba in Janeza in jih popelje same na stran, da bi molili, na visoko goro. Nobeden evangeljev je ne imenuje; edini izmed svedokov, ki jo omeni v svojih spisih, Peter, jo naziva „Sveto“.²⁾ Izročilo zaznamuje Tabor in nikoli ni nihče skozi stoletja temu oporekal.³⁾ Pomniti je, da nasprotno domačini osemnajst stoletij sem goro Tabor imenujejo „sveto goro“ (Age-Mons), ime, ki mora imeti za izvor le Petrovo „Agion Oros.“

Dviga se osamljena, liki piramida, liki orjaško stojalo, nad šest sto metrov, na severozahodnem koncu Jezreelske planine. Malo vzdignena soteska jo loči od nazareškega pogorja; njene strani so pokrite z lepimi hrasti, med katerimi se vije pot; vrh je zravnán oval, katerega južna po-

¹⁾ Luk., IX, 27, 28; Mat., XVI, 28; XVIII, 1.

²⁾ Peter, I., 18.

³⁾ Glej dodatek L: Pristnost Tabora.

lovica je nakopičena z razvalinami, — ostanki starih trdnjav iz dobe kraljev Izraelskih in arabske osvojitve in častitljivi ostanki treh cerkvâ, ki so bile postavljene za časa Helene Jezusu, Mojzesu in Eliju.

Z višine zidov, na katerih ni več starih podrtih stolpov, se razgrne pred očmi vsa Galileja, s svojimi gorskimi grebeni, svojimi dolinami, svojimi planinami in z modrim koncem svojega jezera. Tla so skoro gola dandanes; po nekaterih črnih in sivih pikah uganemo, da so redka drevesa, ki jim je prizanesla človeška sekira. Povsodi zelena griva, s presledkom obdelanih njiv, ki se vlečejo v začrnelih trakovih liki dlačni šatori Beduvinov. Tu in tam so vasi, katerih četveroogelnaste hiše, stlačene druga k drugi, so podobne velikim panjevom.

Pogled se izgubi na tej valoviti zemlji žalostne nagote, v bôjah, ki ga pomiré. Na dnu obzorja, na severu, za Safedskimi gorami, je beli greben Libanonov in vrh Hermonov, podoben sneženi glavi starčevi. Na izhodu so Djonlanske gore, velike nepremakljive črte, katerih le nekateri vrhovi motijo površino. Bolj daleč, še na izhodu, so modro-sive gore skalnate Arabije in velike puščave. Jordanska dolina se globoko zavrti, kažoč od izhodne strani divje prepade, čez katere strmoglavijo Hijeromaks, Jerka in Arnon, od zahodne strani pa velika vadija Birej in Adjlun, ki se spuščata od visoke Jordanske planine. Na jugu je velika masa taiste bôje kakor arabske gore; to so Moabske planine, ki gospodujejo nad mrtvim morjem. Proti zahodu so pusti Judovski grebeni in enolične višine Samarijske in dolge neške karmelske, ki mejé Megidsko ravnino.

Oko išče Sredozemsko morje; najde je skozi karmelski odsek in skozi sotesko Nazareških gorâ liki modro piko na svetlem ozadju nebá. Ta opažena morska veličina dopolnuje neizmerno obzorje.

Od tu, v sami sredi te Galileje, je žarela v svoji krotkosti lepota Sina človekovega; tu sem, na osamljeni vrh, toneč od svetlobe, je peljal Jezus neke zvezdnate avgustove noči svoje izbrane, ljubljene tri učence in jim dal gledati svojo večno slavo v svetlobi, ki zatemni izhodno nebo.

V tem, ko je molil, se je spremenil pred njimi. Pogled njegovega obličja postane ves drugačen; žarel je liki solnce; in njegovo oblačilo postane belo liki sneg, belo tako, da je noben belivec ne obeli tako.

In glej, dva moža se prikažeta in govorita z njim: bila sta Mojzes in Elija, obdana s slavo; govorili so o njegovem izhodu iz sveta.

V tem je Petra in ona dva, ki sta bila z njim, premagal spanec. Ko se vzbudé, Ga vidijo v njegovi slavi in oba moža z njim. In ko ga ta dva zapustita, reče Peter Jezusu: „Gospod, tukaj nam je dobro biti; če hočeš, naredimo si tri šotore, tebi enega, Mojzesu enega in Eliju enega.“

V tem hipu se naredi svital oblak in jih zakrije s svojo senco; in iz oblaka se začuje glas: „Ta je moj ljubeznivi Sin, nad katerim imam dopadenje, njega poslušajte.“

Ko slišijo ta glas, padejo učenci prestrašeni na svoje obličje.

Jezus se jim približa in se jih dotakne:

„Vstanite“, jim veli, „in se ne bojte.“

Oni povzdignejo svoje oči, se ozirajo povsod okrog in ne vidijo nikogar. Jezus sam je bil pri njih.¹⁾

Neprodorna stena, ki loči pozemeljski svet od božjega sveta, se je za hip odmaknila. Človečnost se pokaže v svojih različnih položajih.

Nad tremi učenci, ki nosijo še težo življenja in ki jih muči zaspanec, podoba smrti, vidimo Elija in Mojzesa, — duši, ki ste odšli v večnost; občujeta z Jezusom, ki gospoduje nad njima in ki v edinosti svoje osebe združuje vse poveljane svetove. Njegova oblačila, bela kakor sneg, so podoba tega, kar postane tvarina ob času njene božje obnovitve, njegovo častitljivo telo daje videti to, kar bomo mi sami neki dan; njegova duša, v kateri Neskončni prebiva, razodeva usodo vseh duhov, ki so poklicani k življenju samega Boga. Svitli oblak, ki zakriva vse, predstavlja neizrekljivo Bitje, v naročju katerega bodo zbrani vsi izvoljenci, veseleč se radosti in slave Sina božjega.

Evo vam Kristusa v veličastvu svojega kraljestva, svojega Očeta in svetih angelov.

Ta čudež presega vse druge. Kadar Jezus kot Gospod govori duhovom, odpušča grehe, spreobrača z eno besedo duše, ozdravlja bolnike, zapoveduje naravi, vetru in viharju, se godi to na zunanjih bitjih, na katere vpliva vidno; če pa se spremeni, postane sam predmet čudeža. Božanstvo, s katerim je zjedinjen in katero se skriva pod zavojem mesa, podobnega našemu, prodre za hip to nizko meso, in je odtrga smrtnosti, da je obdà z jasnostjo in slavo. Kadar bode Bog s

¹⁾ Mat. XVII.; Luk, IX.; Mark., IX.

svojim bleskom preplul duhove in duše, kadar bodo duše, polne Boga, zakrile s svojo lepoto telesa, katera oživljajo, kadar se bode tvarina, oduhovljena v vsem svojem kraljestvu, podvrgla sijajni spremembi, katera jo stori vredno, da postane prebivališče po podobi božji poveličanim sinovom božjim, tedaj se bode nebeško kraljestvo približalo.

Pokaže se v spremenjenem Jezusu tako, kakor bode za vse ob koncu sveta.

S to razodetvijo trem svojim učencem je Jezus hotel pokazati vsemu človeštvu slavni konec, ki ga doseže, ako hoče trpeti in umreti. Trpljenje in smrt sta le ena pot; konec, zanj kakor za nas, je spremenjenje vsega našega bitja v sijaju božjem.

Pa ne samo njegova podoba in njegovo telo žari v bliščobi, tudi njegova oblačila so bela kakor sneg: vse to, kar se dotika Jezusa, je spremenjeno v luč.

Dve skrivnostni osebi ste pri njem: Mojzes-veliki zakonodavec, Elija, veliki prorok; pogoe varjajo se o njegovem izhodu iz sveta, ki naj se zgodi v Jeruzalemu. S tem, da pride semkaj umret, dovrši Jezus zakon, predstavljen po Mojzesu, in uresniči besedo prorokov, poosebljenih v Eliju, Končal bode sijajneje kakor ona-dva; on ne bode umrl, kakor Mojzes, s poljubom Večnega; njega ne bode, kakor Elija, potegnil ognjen voz, on se bode prepustil po ljubezni, v sramotni smrti, jezi božji.

Zaspali so učenci, pričujoči pri tem prizoru, ki ga je priklicala Jezusova molitev z nebeških višav. Ko se vzbudé, poprime jih notranje veselje: hoteli so ostati z Gospodom na Taboru. Notranjo

božjo pričujočnost v čisti vesti spremlja vedno to izrekljivo veselje, kateremu se primeša nekaj strah: v bližini neskončnega Bitja izgine človek v svoji ničevosti.

Bog se razodene s tem, da je tu pričujoč pod podobo svitlega oblaka, ki zakriva Jezusa, Elija in Mojzesa in tri apostole. Taisti oblak, ki se je pokazal v puščavi¹⁾ božjemu ljudstvu in pri posvečenju Salomonovega templja,²⁾ pokaže se tudi v zmagoslavju Jezusovega vnebohoda. In glas izide, sam glas božji, ki pravi: „Ta je moj ljubeznivi Sin, moj izvoljenec: njega poslušajte.“

Treba je bilo novega in slovesnega posredovanja Očetovega, da prepriča in zapove učencem, naj sledé in slušajo njegovega Sina v izpolnitvi njegove bolestne določbe.

Peter, ki je rekel Jezusu: „Nikar, Gospod! to se ti ne bo zgodilo“, Peter sliši zdaj sam božji glas, ki pravi: „Poslušaj mojega izvoljenca, kar ti poreče; sledi mu povsodi, koder te povéde, kakeršna bodi že pot.“ In da se pokaže tem jasneje edina, najvišja oblast Jezusa, kot edinega učitelja ljudij, izgineta v tem hipu veliki zakonodavec in veliki prorok; Jezus ostane sam.

Zakon, to je on; luč, to je on; vse, kar je šlo pred njim, izgine v njegovi pričujočnosti; on sam pokaže človeštvu cilj, po katerem hrepeni, in on sam odpre pot, po kateri ima hoditi; ako je ta pot junaška, presega cilj tudi naše upe. On lahko vse zahteva, ker lahko vse obljubi; in če je smrt pot, se pojde z njim v smrt, da se vstopi v življenje.

¹⁾ Exod., XIII., 21 id.; XVI., 10; XIX., 9; XXXIII.; XXXIV., XL. deloma.

²⁾ Chron., V., 13, 14.

Racijonalistična kritika, ki zistematično vse izključuje, kar je čudeznega v Jezusovem življenju, je tajila dejstvo spremenjenja, pri katerem je vse čudovito; razkrojila je je v najmanje podrobnosti, da bi dokazala nemogočnost in neverjetnost. Ni mogla sprejeti, da se je Jezusovo telo spremenilo v častitljivo telo in da so njegova oblačila celo postala bolj bleščeča kakor sneg; izkušnja dokazuje pa, da duh in krepost lahko dasta človeškemu obličju nekako nesmrtno bliščobo. Izpodtikala se je nad pričujočnostjo dveh mrtvecev, Elija in Mojzesa, kakor bi mrtvi izginili v nič, kakor bi bili vsi odnošaji med nebom in zemljo, med kraljestvom odmrlih in kraljestvom živih le nekake sanje. Popraševala se je, kako so apostoli mogli spoznati oba pogovarjalca z Jezusom, ki v pripovedi nista imenovana, kakor bi ju ne mogla označiti njun jezik ali tradicijonelna in ljudska podoba, kakor so si jo ustvarjali Judje. Ni hotela razumeti moraličnega zmotra tega božjega prizora, dasi je bil le eno jamstvo več za njegovo zgodovinsko resničnost. Skušala ga je razjasniti; a njeni poskusi so slabejši kakor njena oporekanja.

Mitična šola¹⁾ je videla v tem iznajdbo Jezusovih učencev, ki so hoteli svojega Gospoda povelicati in ga povzdigniti nad Mojzesa in proroke; a nikoder ne vidimo, kako bi se porodila ta domišljija. Hipoteza, da je legenda, nikakor ne pojasni tako točnih zgodovinskih posamičnostij, kakor trije evangelisti, ki v svojih spisih navajajo ta dogodek; nima nikakega razloga za strogo Jezusovo prepoved apostolom, da ne bi razglasili dejstva,

¹⁾ Cf. Strauss, Das Leben Jesu, 2. Band. — Weiss, Evang. Geschichte, I. Band.

ki po tej hipotezi ni nikoli bivalo. Vrh tega je zoper spričevanje Petra, svedoka, ki je pisal nekaj let pozneje: „Nismo se namreč držali izmišljenih povestij, ko smo vam oznanovali moč in priučujočnost Gospoda našega Jezusa Kristusa; temuč smo bili priče njegovega veličastva. Zakaj prejel je od Boga Očeta čast in slavo, ko je prišel takšen glas nadenj iz prečastitega veličastva: Ta je moj ljubi Sin, nad katerim imam dopadajenje, njega poslušajte. In ta glas, ki je z neba prišel, smo mi slišali, ko smo bili z njim na sveti gori.“¹⁾

Mitična razlaga ne bode nikdar zmogla zoper tako formelno spričevanje, katero ob enem izključuje teorijo, ki je skušala zameniti resničen prizor za navadno subjektivno vizijo. Sicer pa je nerazumljivo, kako bi Jezus polagal toliko važnost na sanje svojih učencev, in kako bi jim prepovedoval, da naj ne pravijo tega pred njegovim vstajenjem od mrtvih.²⁾

Nepristransk in vsakega krivega zistema prost duh se ne bo nikoli obotavljal, kadar ima izbirati med črko evangeljskih poročil in med tako zvanimi kritičnimi razlagami. Poročila nas ovladajo v resnici po svojem božjem veličju; imajo zoper sé le to veličje samo, ki se razlaga po božji mogočnosti; racijonalistične hipoteze se razumu res prilegajo, toda izpodbijejo jih trditve svedokov, in se ne morejo opirati na nič pozi-

¹⁾ II. Peter, 1, 16. Res je, da je kritika poskušala pobijati pristnost poslanice; ni pa pokazala zoper njo nobenega odločivnega dokaza. Ves obseg poslanice spričuje na korist tradicijskega menenja in že v prvem stoletju navaja to delo sv. Klemen (Ep. ad Corinth., II.) in sveti Polikarp (ad Thil., n., 1, 2, 5 itd.) in Papias (Euseb., Hist. eccles., III., 39).

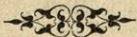
²⁾ Mat., XVII., 9; Mark., IX., 8, 9; Luk., IX., 36.

tivnega, da bi se opravičile pred očitanjem samovoljnosti. Fantastičnim iznajdbam človeka postavlja evangeljska zgodovina nasproti pozitivne božje razodetje.

Spremenenje ni nikakor slučajen dogodek v Jezusovem življenju, ampak odgovarja zakonom, ki urejajo njegov razvoj. Eden najstanovitnejših zakonov je torej ta, da človeška ponižnost vselej daje bliščati v Jezusu skritega Boga; čim bolj se Jezus poniža v radovoljnem sprejetju žrtve, trpljenja in smrti, tem bolj zažari in se poviša v Njem božanstvo.

Kadar on zahteva, liki grešnik, Janezov krst, se odpre nebo nad njegovo glavo; v trenutku, ko se odloči, da izpolni vso pravico, čuje se imenovati ljubeznivega Sina Očetovega; v sredi galilejskega zmagoslavja se odpové vsej pozemeljski časti, zavrne posredovanje ljudstva, ki je pripravljeno, proglasiti ga za kralja, in v taisti noči stopa po vodi, pomiri vihar, in se pokaže najvišjega gospoda prirodi. On napové svojim učencem, da mora iti v Jeruzalem trpet in umret; šest dnij potem, glejte ga v slavi njegovega kraljestva, vzvišenega nad Mojzesom in Elijom, splošnega in edinega gospoda, ki zablešči v sijaju in nesmrtnosti, ki se spremeni v svetlobi svojega Očeta. Nekaj mesecev pozneje, potrta od misli na svoje trpljenje, bode klical svojemu Očetu: „Reši me . . . Toda prišel sem trpet, o Oče, poveljati tvoje ime!“ Mogočen glas liki grom, mu odgovarja: „Poveljati ga bom.“

Ura prihaja, on se prepušča napadu, smrti, stopi v grob; živi Duh ga potegne iz smrti in groba, da ga vzbudi v slavi.

Dvanajsto poglavje.

Zadnji pogovori v Kafernavmu.

Največji pripomoček, utrditi srčnost in omahljivo voljo, pomiriti obotavljanje duha pred zadržki in nevarnostmi, je tá, da se pokaže, čeprav le za trenotek, lepota, svetost in čast, ki se izvaja iz premaganih zadržkov. Pri takem pogledu se razodene upanje, se utrdi prepričanje; in duša, vneta, postane zmožna za vse. Tako stori Jezus pri pogledu na svoje tri apostole. Vlije vanje kvas močatosti, in si preskrbi tako oporo, s kakeršno vse dvigne. Potrtost, obupanost in skrb se bodo prelomile nad srčnostjo in vero treh ljubljencev.

Drugi dan stopa Jezus z njimi s Tabora doli. Na potu jim reče:

„Nikomur ne pravite te prikazni, dokler Sin človekov od mrtvih ne vstane.“¹⁾

Božji darovi povzdignejo dušo in raztegnejo, a dobro ni vselej, jih razglašati. Ravno vsled svojega veličja najdejo dostikrat le neverneže; onečasté se, če se razkrijejo. Ako so pokopane v srcu, katero jih spričuje, je utrjajo in razsvetlujejo; ako se razglasé prezgodaj, njihova moč izkipi.

Trije apostoli so ohranili na ukaz Gospodov to skrivnost zá-se, skušajoč jo razumeti; a niso

¹⁾ Mat., XVII., 9 id.; Mark., IX., 8 id.

si mogli razložiti tega, kar jim je on hotel reči s temi besedami: „dokler Sin človekov od mrtvih ne vstane.“

Za kako vstajenje se gre? Ali je Jezus govoril v podobi? Ali je res imel vstati od mrtvih, ali je cikal na obnovitev Izraelskega kraljestva po njegovi smrti? Ta zadnja podmena jih je zanimala.

„Kaj tedaj pravijo farizeji in pismarji, da mora Elija poprej priti?“

„Elija“, odgovarja Jezus, „bo sicer prišel in bo vse poravnal; in kakor je pisano o Sinu človekovem, da bo veliko trpel in da bo zaničevan. Pa vam povem, da je Elija že prišel, in ga niso spoznali, temuč so mu storili, karkoli so hoteli. Tako bo tudi Sin človekov trpel od njih.“

Apostoli so razumeli, da govori o Janezu Krstniku. Trpljenje se nalaga liki potreba vsem božjim poslancem; Janez Krstnik je tudi trpel in Jezus mu gre naproti.

Povrnivši se k učencem pod vznožje gore,¹⁾ vidi Jezus okrog njih neštevilno množico in učence, ki se z njimi pregovarjajo. Njegov nepričakovani prihod provzroči velik hrup; imel je še okrog čela odsev nebeškega sijaja. Prihiteli so k njemu in ga pozdravljali.

„Kaj se med seboj prepirate?“ jih vpraša.

„Učenik!“ mu odgovori eden izmed ljudstva, padši na svoja kolena, „pripeljal sem k tebi svojega sina, kateri ima mutastega duha. In kjerkoli ga popade, ga meče, da se peni, in škriplje z zobmi, in sahne; in sem rekel tvojim učencem, da naj ga izženo, in niso mogli.“

¹⁾ Mat., XVII., 14 id.; Mark., IX, 17 id., Luk., IX., 37 id.

Ta nezmožnost učencev je morala izzvati posmeh in napad farizejev, ki so se pomešali med množico. Jezus je bil osobito zadet od občne nevernosti. Vsem je manjkalo vere: očetu mesečnika, pismarjem, ljudstvu, celo učencem.

Nevoljen zakliče:

„O neverni in spačeni rod! doklej bom pri vas? Doklej vas bom trpel?“

Toda pri samem pogledu na bolečino, ki jo je imel ozdraviti ali olajšati, ga je prijelo sočutje nad vse druge čute.

„Pripeljite mi ga le-sem“, reče.

Kakor hitro mladenič ugleda Jezusa, ga duh strese in ga vrže s silo na tla; in se je valjal in se penil.

„Koliko časa je, kar se mu to prigaja?“ popraša Jezus očeta.

„Iz mladega. In velikrat ga je v ogenj in v vodo vrgel, da bi ga končal; ali če kaj moreš, usmili se nas in pomagaj nam!“

Ta beseda očetova, „če kaj moreš“, je kazala slabo vero.

„Če moreš verovati“, reče nato Jezus, „vse je mogoče verujočemu.“

Hipoma zavpije oče solzen: „Verujem, Gospod! pomagaj moji neveri!“

Množica se množi okrog Jezusa. Nato on zapreti nečistemu duhu:

„Gluihi, mutasti duh! jaz ti zapovem: izidi iz njega, in ne hodi več vá-nj.“

Duh glasno zakriči, ga silno strese, in izide iz njega.

„Umrli je“, so rekli.

Toda Jezus ga prime za roko in vzdigne; on se zravna po koncu. Bil je ozdravljen.

Živi in tako natančni popis, ki ga nam dá drugi evangelj o bolnem mladeniču, daje misliti na božjast. Krivica bi bila sklepati, da ta fizična bolezen izključuje obsedenost, in da sta v tem, kakor v vseh drugih slučajih, nevednost in samo praznoverje mogli videti vpliv hudobnega duha. Jezus se niti ne méni za telesno bolezen. Silni napadi, ki jih predočuje ubogi božjastnik, so zá-nj le pojav satanske moči, katera ga je dobila pod-se.

Temu tajnemu činitelju on zapove; in ko ga izžene, je mladenič ozdravljen.

Vsa skrivnost njegovega vpliva na človeštvo, ki je usužnjeno tej moči hudega, se pokaže v tem dejanju; po njej se človeštvo osvobodi, posluša glas božji, ga začne hvaliti in najde s svobodo mir, ki ga nobena sprememba ne zmoti.

Kmalu potem Jezus popusti ljudstvo, da občuduje mogočnost božjo, in pismarje v njihovi zmedenosti, ter se umakne s svojimi učenci v neko hišo.

Tem se je pa zdelo to ozdravljenje tem čudovitejše, čim bolj so se prepričali o svoji nezmožnosti. Približajo se svojemu učeniku in na tihem ga vprašajo:

„Zakaj ga mi nismo mogli izgnati?“

„Zavoljo vaše nevere, jim reče. „Zakaj resnično vam povem, ako imate vero, kakor gorčično zrno, tako ponižno, a tako močno, porečete ti gori: Prestavi se od tod tja! in se bo prestavila, in nič vam ne bo nemogoče.“

V Jezusovem nauku nas res vera stori deležne samega božjega življenja in njegove mogočnosti. To ni več človek, ki deluje v verujočem, to je Bog sam.

Nato pristavi: „Ta rod“, mesen in zastaran, „se ne more z ničemer izgnati kakor z molitvijo in postom.“

Ti dve besedi izražata to, kar mora vera biti: s postom nas odtrga od vsega tega, kar je tvarina in stvarjena moč; z molitvijo nas združi z Bitjem, z lučjo, z dobrotljivostjo, z božjo mogočnostjo. Človeško bitje je prevrženo: nima več svoje korenine v pozemeljskem svetu, kateremu odmrje, ima svoj vir življenja v božjem svetu, katerega neustavljivo orodje postane.

Ako sledimo Jezusovemu vplivu na srca skozi stoletja, vidimo, da so rešena le po dvojni moči, katero je on razodel svojim učencem. Ako se božji človek s plemenito zdržnostjo ne žrtvuje vsemu temu, kar je človeškega, pozemeljskega in stvarjenega, ako se ne odpre po molitvi božji ljubezni, viru vseh nebeških močij, je nezmožen, dvigniti duše nad zemljo, jih potegniti v življenje Duha, in treba je, da nevidni Kristus posreduje in pride na pomoč slabosti svojih poslancev.

Ta pogovor se je primeril v obližju Tabora. Jezus odide odtod s svojimi učenci v smeri proti Kafernavmu, prešedši v Galilejo; ni hotel vzbujati pazljivosti ljudstva na tem potovanju, ki se je vršilo na tihem; potujoč je učil svoje učence.

Misel na njegovo bližnjo smrt ga ni zapustila in jih je na njo spomnil.

V tem, ko gredó, jim naenkrat reče:

„Vtisnite si v svoja srca te besede! Sin človekov namreč bo izdan ljudem v roke, in ga bodo umorili, in umorjen bo tretji dan vstal.“

Pa niso razumeli te skrivnosti, ki je bila še zmerom skrita za-nje; pa ne samo razumeli je

niso, bali so se celó vprašati Gospoda za to govorjenje. ¹⁾

Človek beži pred resnico, ki žali njegov razum in ki ga dostikrat poniža. Nič ni bilo izpodtakljivejšega za Jude kakor ideja o trpečem in darovanem Mesiju. Apostoli so pač njihovega rodú; celó potem, ko so spoznali v odkritosrčni veri božje sinovstvo svojega Gospoda, jih vidimo, da se upirajo veri v njegovo smrt in njegov trenutni poraz; in v tem, ko Jezus navaja njihove misli na to idejo, da jih polagoma privadi na to, kar ima ta ideja žalostnega in strašnega, mislijo oni na slavo njegovega Kraljestva, in se prepirajo drug z drugim, kdo izmed njih bode prvi v mesijanskem kraljestvu, ne da bi to učeniku povedali.

Mala karavana dojde v Kafernavm.

Na povratku se je nekaj primerilo. ²⁾ To je bilo ravno v tem času, ko so pobirači pobirali davke; približajo se Petru in ga vprašajo: „Ali vaš Učenik ne plačuje davka dveh drahem?“ ³⁾

„Kajpada“, odgovori Peter.

Ko tedaj stopi v hišo, da prehiti Jezusa, ga prehiti Jezus.

¹⁾ Luk., IX, 45.

²⁾ Mat., XVII, 23. id.

³⁾ Nekateri pisatelji so imeli ta od Jezusa zahtevani davek za tempeljski davek. Razlaga se lahko dopusti, a ne spremeni ničesar v pomenu dejstva. Lightfoot, Horae hebr. et talmud. ad h. l. Tempeljski davek, kakor rimski davek, ste bili dve drahmi na glavo (1 kr. 75 h. našega denarja). Prvi se je pobiral meseca Adar-ja (februarija), malo pred začetkom verskega leta; drugi ob prazniku šotorov, mesec Tišri (september-oktober), pred obnovitvijo državnega leta.

„Kaj se ti zdi, Simon!“ mu reče; „od katerih kralji zemlje davek ali pa glavni dac jemljejo? Od svojih otrok ali od tujih?“

„Od tujih“, pravi Peter.

„Tedaj so otroci prosti“, odvrne Jezus. „Da jih pa ne pohujšamo, pojdi k morju, in vrzi trnek, in prvo ribo, ki se vjame, vzemi in odpri ji usta, in boš našel stater; tega vzemi, in jim ga daj zame in zase.“

To dejstvo, ki ga samo prvi evangelj omenja v svojem poročilu, obsega spomin na božje sinovstvo Jezusovo. Ako on zameta vsako pozemeljsko vlado, dá spoznati, da je on Sin večnega kralja; pod tem naslovom se proglasi prostega, on in vsi ti, ki so deležni njegovega kraljestva. A Sin božji, ki je vzel ná-se suženjsko podobo, da odreši ljudi, ve tudi odpovedati se svojim pravicam, da jih pridobi zá-se. Ljubezen je višja kakor pravica: zahtevati svoje pravice, je dejanje pravice; jih žrtvovati, je dejanje ljubezni. Jezus se pokori ljubezni in dá nov vzgled zatajevanja človeku, ki je tako trd in izzivajoč, kadar se kdo dotakne njegovih pravic in njegovih koristij. On plača davek, a dá zasijati svojo božjo mogočnost s tem, da pošlje Petra poiskat štiri drahme iz ust ribe.

V tem trenutku stopijo učenci v hišo Kefovo. Ko se vsi zberó, jih Jezus vpraša:

„Kaj ste se na potu med seboj menili?“

Umolknejo za hip, ne upajoč se odgovoriti. Naposled priznajo, da so govorili med seboj, kdo bode prvi v nebeškem kraljestvu.

Pri tej značilni podrobnosti uganemo male strasti, ki se pokažejo v intimnem krogu Gospodovem. Petra so označili za poglavarja; Jakob in

Janez sta se menda veselila nekake večje ljubezni. Zato te označene prednosti niso bile, da ne bi vzbudile pri drugih nekako ljubosumnost in zavist. Bog je gospod svojih darov; namesto pa da bi se sebični, ničemerni, koristolovni, povzdigujoči se človek veselil dobrot vseh, se celo v Jezusovi bližini vznemirja, išče sebe, se baha s svojimi zaslugami, prezira zasluge drugih in hrepeni po prvaštvu. Odtod pikri prepiri, poganjanja, razžaljenja, ranitve lastne ljubezni.

Jezus je poznal te slabosti, ki begajo mir in edinost med njegovimi učenci; in da jih ozdravi, jim posveti zadnji dan, morda zadnje ure v Kafernavmu.

Hotel je z njimi imeti zaupen pogovor¹⁾ in se umakne, brez dvoma v zgornico. Sede in skliče dvanajstere.

„Ako kdo hoče prvi biti, bodi vseh najposlednji in vseh služabnik“, jim reče.

Nato pokliče otroka in ga postavi v sredo med nje:

„Resnično vam povem, ako se ne spreobrnete, in niste, kakor otroci, ne pojdete v nebeško kraljestvo. Kdorkoli se tedaj poniža kakor ta otrok, ta je večji v nebeškem kraljestvu.“

Biti poslednji, služabnik vseh, se ponižati, spoznati praznoto svojega razuma in svoje vednosti, svoje moči in svoje volje, svoje kreposti in svojega duha, svojega delovanja in svojih prisvojitev, svojih koristij, svojega veselja in svoje slave, z eno besedo, spoznati svojo lastno ničevost: glejte, to je pogoj, da vstopi in da postane velik v nebeškem kraljestvu. Bog se prideli le

¹⁾ Mat., XVIII, 1 id.; Mark., IX, 34 id.; Luk., IX, 46.

ponižnim in ubožnim, lačnim, ki kličejo k njemu v pravem čutu svojega uboštva. To je nauk, pridržan Jezusu; opozarja nanj dvanajstere, pokazavši jim otroka kot simbol slabosti, nedolžnosti in ponižnosti.

Pogled na to nedolžno in milo bitje ga gane; vse to, kar je slabo in čisto, potega ná-se; on ga objame.

„Kdorkoli enega takih otrok sprejme v mojem imenu“, pravi, „mene sprejme, in kdorkoli mene sprejme, ne sprejme mene, ampak njega, kateri me je poslal.“

Jezus se v svoji dobrotljivosti istovêti z vsem tem, kar je ubogo, nezmožno, nesrečno. Podpirati slabost, jo sprejemati radi njega, se pravi po njegovem izrazu, podpirati njega in sprejemati ga; to se pravi, sprejemati samega Boga.

Zdelo se je, da je ta opomin zbegal srce enega izmed dvanajsterih

„Učenik!“ reče Janez, „videli smo nekoga v tvojem imenu izganjati hudiče, kateri ne hodi za nami, in smo mu branili.“

„Ne branite mu“, odgovarja Jezus; „kdor namreč ni zoper vas, je za vas.“

Kdor dobro dela v Jezusovem imenu, je v duhovni zvezi z njim in celo takrat, kadar ni vidno združen z družbo učencev, ostane, osamljen, koristen pomočnik.

„Zakaj kdorkoli vam dá piti kozarec vode v mojem imenu“, pristavi, „ker ste Kristusovi, resnično vam povem, ne bo izgubil svojega plačila.“

Nobeno dobro delo ni pozabljeno v božjem kraljestvu; toda gorje tem, ki hudo delajo malim in slabim!

„In kdorkoli pohujša katerega teh malih, ki v me verujejo“, pristavi s pretečim glasom, „bi mu bilo bolje, da bi se mu mlinski kamen obesil na vrat in bi se potopil v globočino morja.“

„Gorjé svetu zavoljo pohujšanja! Pohujšanje sicer mora priti, ali vender gorje tistemu človeku, po katerem pohujšanje pride!“

Jezus hoče, da smo neizprosni v begu in odvrnitvi od vsega tega, kar prinaša zlo.

„In ako te pohujša tvoja roka“, govori dalje z ostro besedo, „odsekaj jo; bolje ti je hromemu iti v življenje, kakor dve roki imeti, pa iti v pekel. In ako te tvoja noga pohujša, odsekaj jo; bolje ti je kruljevemu iti v večno življenje, kakor dve nogi imeti, in vrženemu biti v pekel neugasljivega ognja, kjer njih črv ne umrje in ogenj neugasne.“

„In ako te tvoje oko pohujša, izderi ga; bolje ti je z enim očesom iti v božje kraljestvo, kakor dve očesi imeti, pa vrženemu biti v peklenški ogenj, kjer njih črv ne umrje in ogenj neugasne.“

„Zakaj, kakor bode vsak klavni dar z neugodljivo soljo osoljen, tako bodo tudi oni z ognjem osoljeni in ohranjeni.“

V Jezusovih besedah čutimo jezo iz dobrotljivosti. Pravičnost je manj strašna kakor sveta osveta iz ljubezni. Potisniti v zlo slabe, male brez obrambe, je delo satansko. Svet, ki ga satan vlada, živi od teh pohujšanj, od tega stiskanja, od tega trinoštva. Otroci, ki služijo živijo podobi Jezusovi, predstavlja celo človeštvo, z njegovimi nevednostmi in njegovimi predsodki, ki so slabost razuma, z njegovimi nagoni, ki so slabost volje, z njegovo nagoto, ki je slabost življenja. Izkoriščati tako revščino, jo zaničevati, jo ob

enem odvrčati od Boga, ki ji je pravo, edino zdravilo: evo vam največjega pohujšanja. Jezus je imel pred očmi ta zločin, ki žali; ali ni bilo mar galilejsko ljudstvo žrtev velikašev, učenikov in pismarjev, katerih veljava, napačna vednost, grožnje in zvijačnost se je obračala na to, da je odvrne od Njega? Ta prizor je prekipeval v njegovi božji jezi.

„Glejte“, pristavi, „da ne zaničujete katerega teh malih!“ Imajo nebeško moč, ki jih varuje pred njihovimi stiskači.

„Njih angeli v nebesih vedno gledajo obličje mojega Očeta, ki je v nebesih.“

Nikdar ni bila bolj živo in bolj nežno povišana svetost značaja, pravo slabega bitja. Jezus pa ne usahne ob tem predmetu; vse to, kar je bilo v njem sočutnosti in nežnosti, usmiljenja in ljubezni, je vrelo, kakor iz živega, neizcrpnega studenca.

„Sin človekov“, pravi dalje, „ima le en namen: zveličat, kar je bilo izgubljenega.“ Vse človeštvo se mu je zdelo liki slabo in zašlo bitje, ki ga je treba dvigniti in pripeljati k Bogu.

„Kaj se vam zdi?“ pravi svojim učencem, „ako bi imel človek sto ovac, in bi se ena izmed njih izgubila: ali ne popusti devetdeseterih na gorah in gre iskat tiste, ki se je izgubila? In ako se primeri, da jo najde, resnično vam povem, da se je bolj veseli, kakor devetindevetdeseterih, katere se niso izgubile.“

Neizmerna dobrotljivost božja se tako pokaže v Jezusovi misli. Oče je dober pastir, ki neče, da se pogubi ena sama njegovih stvarij, in da jo najde, zato je poslal svojega Sina na zemljo.

Pravi znak dobrotljivosti je odpuščanje, in k temu povabi Jezus svoje apostole.

„Ako pa greši zoper tebe tvoj brat, pojdi in ga posvari med seboj in med njim samim. Ako te posluša, si pridobil svojega brata. Ako te pa ne posluša, vzemi s seboj še enega ali dva, da v ustih dveh ali treh prič stoji vsa reč. Ako jih pa ne posluša, povej cerkvi. Če pa cerkve ne posluša, naj ti bo kakor nevernik in očitni grešnik. Resnično vam povem, karkoli bodete zavezali na zemlji, bo zavezano tudi v nebesih; in karkoli bodete razvezali na zemlji, bo razvezano tudi v nebesih.“

Dolžnost je ljubezni, da iščemo izgubljenega brata, ne da bi se utrudili, dokler se ljubezen ne zlomi nad razglašeno, nepremagljivo trdovratnostjo. Kdor otrpne v sovraštvu in krivici, ne spada več k cerkvi, ker nima več v sebi božjega Duha.

„Še vam povem“, nadaljuje Jezus, „ako se dva izmed vas zjedinita na zemlji, se jima bo, za katero reč prosita, zgodila od mojega Očeta, kateri je v nebesih. Zakaj kjer sta dva, ali kjer so trije zbrani v mojem imenu, tam sem jaz v sredi med njimi.“

Te priproste besede obsegajo v svojem bistvu samo delo Jezusovo. To je vez tistih, ki so zbrani v njegovem imenu, in on je v sredi med njimi; njegov živi Duh vzdahuje v njih, kliče Očeta in doseže vse od njegove usmiljenosti. Jezus deluje pri tem združenju ljudij, pri tej vesoljni skupščini; učenci, ki ga obdajajo in katerim kaže svojo modrost, svojo mogočnost, svojo ljubezen, uresničujejo že edinost njegove cerkve, katera se pokaže ob ravno tem dnevu z oblastjo, odpuščati brez računa. Duh, od katerega ona živi, je usmiljenje

in prizanašanje; s tem, da mu je pokorna, nadaljuje delo svojega Gospoda v tem človeštvu, ki zmerom greši in zato zmerom potrebuje odpustčanja.

Petrovo vprašanje je izzvalo to pojasnitev Jezusovo o dolžnosti in oblasti njegove cerkve.

„Gospod! kolikokrat bo grešil zoper mene moj brat, in naj mu odpustim? do sedemkrat?“

Vedno pičli usmiljenosti človekovi Učenik postavi nasproti svojo neskončno usmiljenost.

„Ne rečem ti do sedemkrat, ampak do sedemdesetkrat sedemkrat.“

Ves duh božjega kraljestva je v tem. Jezus ga izrazi v ganljivi priliki:

Zato je nebeško kraljestvo podobno kralju, kateri je hotel račun delati s svojimi hlapci. Ko je začel računati, je bil predenj postavljen eden, ki mu je bil dolžan deset tisoč talentov. Ker pa ni imel s čim plačati, je ukazal njegov gospod prodati njega, in njegovo ženo in njegove otroke in vse, kar je imel, in poplačati.

Hlapec pa je padel na kolena, in ga je prosil, rekoč: „Potrpi z menoj, in vse ti bom povrnil.“

In Gospod se je usmilil tistega hlapca in mu je ves dolg odpustil. Izpred njega gredé pa je tisti hlapec našel enega svojih sohlapcev, kateri mu je bil dolžan sto denarjev; in ga je zgrabil in davil, rekoč: „Plačaj, kar si dolžan.“

Tedaj je njegov sohlapec predenj padel, in ga je prosil, rekoč: „Potrpi z menoj, in vse ti bom povrnil.“

On pa ni hotel; temuč je šel in ga je vrgel v ječo, dokler ne bo izplačal dolga. Ko so pa videli njegovi sohlapci, kar se je zgodilo, so bili

silno žalostni, in so šli in povedali svojemu gospodu vse, kar se je bilo zgodilo.

Tedaj ga je poklical njegov gospod in mu reče: „Hudobni hlapec! ves dolg sem ti odpustil, ker si me prosil; ali nisi bil torej tudi ti dolžan usmiliti se svojega sohlapca, kakor sem se tudi jaz tebe usmilil?“

In njegov gospod se je razsrdil in ga je izdal trinogom, dokler ne bo poplačal vsega dolga.

Tako bo tudi nebeški Oče vam storil, ako ne odpustite vsakteri svojemu bratu iz svojih src.

Jezusovo kraljestvo je kraljestvo ljubezni v svoji najpotrebnejši obliki: v odpuščanju. Kdorkoli je utelešen temu kraljestvu, ima odpuščanje od Boga, in zato je naša dolžnost, odpuščati svojim bratom. Božja usmiljenost je brezmejna, naša mora biti, kakor njegova, neizmerna. Gorje človeku, ki se upira prizanesljivosti. Neizprosno se izpodtakne nad neizprosno božjo pravico.

Nobena čednost bolj ne zahteva junaštva. Človek se zdi rojen za nespravljljivost; ako se ne more maščevati, hrani na dnu svojega srca grenak čut, in ker ne odpusti, redi se od željâ po osveti. Jezus tirja junaštvo, in naloživši je na človeka, ga spominja, da mora delati kakor Bog.

Vidi se, s kako zaupno domačnostjo so ga učenci popraševali, s kako krotkostjo jih je učil, svaril in dvigal. Nikoli ni človeška vest poslušala takih poučil, in nikoli ni bila povabljenâ k takim čednostim. Tako je Jezus zarisal prve poteze novega kraljestva v duši svojih apostolov, v sredi tega sveta, ki je bil prepuščen vsej ošabnosti, vsej razdeljenosti, vsej sovražnosti, vsem stiskam in silam. To kraljestvo je bilo ustanov-

ljeno na ponižnosti in krotkosti, na usmiljenju in odpuščanju, na upoštevanju in rešitvi vseh slabostij in vseh revščin.

Tak načrt predpostavlja drugega duhá, kakor je pokvarjeni duh človeški, in razjasni to skrivnostno besedo, ki završi pogovore.

„Sol je dobra, zadržuje, odstranja gnilobo.“

„Ako bode pa sol neslana, s čim jo bote osolili?“

„Imejte v sebi Duha, ki je sol duše: imejte sol v sebi, prinese vam mir. In imejte mir med seboj.“ ¹⁾

To je bil zadnji pogovor Jezusov v Kafernavmu. Na večer odrine proti Jeruzalemu in ostavi Galilejo.

¹⁾ Mark., IX, 49.

Četrta knjiga.

Velike borbe

v

JERUZALEMU.

Prvo poglavje.

Odhod iz Galileje.

Odhod iz Galileje označuje vrhunec Jezusovega življenja in je deli v dve dobi. Galileja in Judeja, to je njegovo dvojno poprišče delovanja.

V Galileji je oznanoval evangelij ljudstvu, napovedaval veselo vest božjega kraljestva, razglašal svoj zakon, zbiral okrog sebe zveste pristaše in učence, postavil svoje apostole in položil temelj svoji cerkvi. Določil ji je poglavarja in ji poveril svoje oblasti; se je razodel v božanstvu svoje mesijanske službe, kakor tak, katerega meso in kri postane kruh življenja in pijača človeštva. Končano je njegovo delo vkljub odpadu ljudstva, ki ga ni znalo ne hotelo razumeti: Jezus lahko izgine. Ko bi bil zapustil zemljo na Taboru, v veličanstvu svojega spremenjenja, nič bistvenega ne bi pogrešali njegovi načrti. Toda volja nebeškega Očeta je bila, da njegov Sin pretrpi smrt. Darovano mora biti Jagnje božje, ki odjemlje grehe tega sveta, koder divjá sila in sovraštvo, sebičnost in ošabnost; Galileja je imela čast, da ga vidi delati in živeti, Judeja in njena stolica, da ga vidi umirati.

S tem, da je Jezus zapustil Galilejo in se povrnil v Judejo, se je reklo, da gre naproti velikim

borbam; končal jih je z junaško trdnostjo. „Kadar so se dnevi njegovega vnebohoda dopolnovali“, pravi sv. Lukež, „je on trdno sklenil naravnost v Jeruzalem iti“. ¹⁾

Šest mesecev ga loči od njegove smrti; ta je odslej njegova edina misel, za njeno pripravo posveti ostalo svoje življenje in sam nosi skrivnost te ponižajoče prihodnosti. Večkrat jo je napovedal svojim učencem, ki je niso mogli verovati. Ako so mislili na kako ljuto borbo, da jo vzdrže, tedaj jih je vnemala vera v svojega Gospoda in osrčevala njihova bojevita galilejska narava. Odpad ljudstva ni pretresel njihovega zaupanja, in so živeli v misli na slavo, ki jo jim je obetalo njihovo s predpraviciami podprto stališče okrog Mesija.

Jezusovo potovanje v Jeruzalem je označeno z različnimi dogodki, ki kažejo njegovo mirnost, modrost in nepremenljivo milobo.

Približal se je praznik šotorov, eden izmed največjih judovskih slovesnostij, ²⁾ na dan 12. oktobra 29. leta.

Že se zbirajo karavane po galilejskih mestih in trgih za v Jeruzalem; sorodniki, prijatelji in sosedje se družijo in pripravljajo na odhod. Bratranci Jezusovi — ki jih evangelj naziva brate, sinove Marije, sestre njegove matere, in sinove brata Jožefa tesarja — ga priglašajo za to potovanje. Od praznika Purim še ni videl Jeruzalema, ³⁾ koder je zapustil nekaj skrivnih učencev. — „Pojdi no v Judejo“, mu rekó njegovi sorodniki, „da bodo tvoji pristaši priče tvojih čudežev. Nihče ne dela tajno, ako želi, da se razglasi. Pokaži se svetu.“

¹⁾ Luk., IX., 51.

²⁾ Jan., VII., 2—10.

³⁾ Glej II. knjigo, pogl. VII.

Ko je Jezus razburil galilejsko ljudstvo, so ga sorodniki imeli za obsedenca in so ga hoteli odtrgati od njegovega delokroga; danes ga vidijo zapuščenega in mu dajo svete vsakdanje modrosti. Ako je Mesija, kakor trdi, se mu je treba pokazati ne v nevedni Galileji, ki ga ne razume, ampak v stolici, pred poglavarji in učniki. Očividno so hoteli od njega kako razodetje, ki bi bilo primerno njihovim narodnim predsodkom — kaka znamenja z neba, kakeršna so zahtevali trdovratno in jezo njegovi najhujši sovražniki. Niso pa verovali vanj. Na njegovi varnosti jim je bilo malo. Morali so vendar vedeti, da se je v Jeruzalemu že govorilo o tem, da ga izroče smrti.

„Moj čas še ni prišel“, jim reče; „vaš čas pa je vselej pripravljen.“ In jih opomni na grozeča sovraštva, ki rasejo okrog njega.

„Vas svet ne more sovražiti; mene pa sovraži, ker jaz pričujem od njega, da so njegova dela huda.“

Skoro vsi njegovi sorodniki, sodeč njegovo poslanje s pozemeljskega stališča, so imeli to poslanje za ponesrečeno dejanje v Galileji; zakaj ljudstvo ga je zapustilo, farizeji so ga zaničevali in zavračali. On jim namigne, da je sovraštvo, s katerim ga preganjajo in ki jih pohušuje, zvezano z izpolnitvijo njegove naloge. On se ne more prikupiti svetu, zakaj on je obsodba njegovih pregreh; njegova beseda in celo njegovo življenje bode vzbudilo zoper njega besnost. Zmerom živ, zmerom ljubljen, zmerom sovražen: to je njegova usoda. On gre naprej, obdan od ljubezni malih in od odkrite sovražnosti mogočnih; toda on pozna čas in način, da se uprè tej sovražnosti ali beži pred

njo, in prejema svèt le od volje svojega Očeta, da določi čas in način svojega delovanja.

„Vi pojdete k temu prazniku“, reče svojcem, „jaz pa še ne grem¹⁾ k temu prazniku, ker moj čas še ni dopolnjen.“

Odgovor je očevidno izogibljiv; Jezus ostane zdržljiv z ozirom na svojo družino, ki ga ne more razumeti in ki more le zadržati njegove načrte.

Karavane odidejo, Jezus ostane. Njegov namen je bil oditi v Jeruzalem malo pozneje, ne da bi množica vedela. Le njegovi učenci so bili poučeni o njegovih načrtih. Z njimi zapusti Galilejo in gre naravnost skozi Samarijo²⁾ v Judejo. Pred sabo je poslal ljudi, da ga napovedó. Vstopili so v neko samaritansko vas, da mu preskrbé stanovanje; toda niso ga sprejeli, ker je kazal, da gre v Jeruzalem. Ob začetku svojega očitnega življenja je našel v tej isti Samariji³⁾ navdušen sprejem, toda srečni dnevi postajajo redkejši: on stopa v bolešno in grenko dobo.

Odpoved gostoljubnosti je učence vznemirila. Dva izmej njih, Jakob in Janez, ljubljenca Gospodova, občutita zaničevanje silnejše. — „Gospod! hočeš, da rečeva, da naj ogenj pride z neba in jih pokonča?“

Te besede nevkrotljive gorečnosti kažejo, kako vero so apostoli imeli v Jezusovo vsemogočnost. Vkoreninil in povišal se je v njih pogled na

¹⁾ Pristavili smo k besedilu Vulgate še $\epsilon\omicron\pi\omega$, kakor ima Codex Vaticanus; s tem se razprši navidezno nasprotje med odgovorom Jezusovim in poznejšim njegovim obnašanjem.

²⁾ Luk., IX., 52 id.

³⁾ Glej III. knjigo, VI. pogl.

njegovo slavo na Taboru; vzgled Elija in njegove neukrotljive gorečnosti jim je prišel na misel.

Jezus se obrne do njiju in ju ostro posvari: „Ne vesta, katerega duha sta! Sin človekov ni prišel duš pogubljat, ampak rešit.“

Res o taisti uri ni šel borit se in morit, šel je umret in dat svoje življenje. Človek se razjezi in se maščuje; sebičen in silovit celó v svoji veri, se ne boji poklicati Boga, da ustreže svoji jezi in svoji osveti. Jezus pa pozna le ljubezen, ki prenese krivico; on odpušča in namesto da bi moril svoje sovražnike, umrje zato, da jih reši.

Mala karavana se podá v drugo vas, a je verojetno, da gre, hoteč se izogniti negostoljubni Samariji, skozi Jordansko dolino, in da sledi navadni cesti, ki drži skozi Jeriho in čez Jeruzalemsko goro ter prečrta Judovo puščavo.

Ko pa gredó,¹⁾ stopi k Jezusu neki pismar in mu reče: „Za teboj bom hodil, kamorkoli pojdeš.“

„Lesice imajo svoje jame“, odvrne Jezus, „in ptice nebá gnezda; Sin človekov pa nima, kamor bi glavo naslonil.“

Jezus nima ničesar, celó stanovanja ne. V Kafernavmu je sprejel Petrovo gostoljubnost; a danes nima nobenega zagotovljenega bivališča in kdor hoče biti njegov učenec, mora deliti njegovo usodo. Ali je pismar razumel potrebo te popolne osamelosti? Ali se je odtegnil potrť in nezadovoljen? Ne ve se.

Jezus tedaj reče nekomu drugemu: „Hodi za menoj“. — „Gospod, pusti mi poprej iti in svojega očeta pokopati“.

¹⁾ Luk., IX, 57 id.

„Pusti, naj mrtvi svoje mrtve pokopljejo; ti pa pojdi in oznanuj božje kraljestvo.“

To, kar je zakon nalagal Nazarejcu,¹⁾ Jezus zahteva od svojih apostolov, toda v drugačnem duhu.

Apostol je pravi Nazarejec, ves posvečen v delo božjega kraljestva. Kadar so si dolžnosti nasprotne, so važnejše tiste, ki so vzvišenejše. Jezusu je treba pred vsem slediti. Nič človeškega — nobena socialna pogodba, tudi ne najzakoni-tejša — ne sme ovirati niti za hip tistega, ki je poklican; tega vlada mnogo viši zakon, ki ne trpi nikakega obotavljanja. Vsak ima svojo nalogo: ti, ki ostanejo med mrtvimi, zadoščajo, da pokopljejo mrtve; živi imajo življenje razširiti, razsvetliti, potolažiti in rešiti žive.

„Gospod!“ mu reče drugi, „za tabo bom hodil, toda pusti mi poprej slovo vzeti od svojih domačih.“

„Nihče“, pravi Jezus, „kateri s svojo roko za drevo prime in se nazaj ozira, ni pripraven za božje kraljestvo.“

Pozemeljske stvari, posvetne koristi, z eno besedo, vse to, kar mine, ne sme bolj brigati delavca, ki ga Jezus vabi na svoje delo; on spada docela v božje kraljestvo. Očetov delavec je in se ima ozirati le naravnost na njivo Očetovo, da tam ureže svojo brazdo.

Ta tri tako značilna dejstva nam ne kažejo samo trdnosti in junaške osamelosti, ki jo zahteva Gospod, ampak oživljajo in navdušijo celo to potovanje, katero je hotel obdati s skrivnostjo.²⁾

¹⁾ Cf. Levit., XXI, 2; Num., VI, 6, 7; Exod., XIX, 14; Os., IX, 4.

²⁾ Jan., VII, 10.

Jezusa so spremljevali le njegovi učenci; on pa je premišljeval, da jih pošlje oznanovat božjo besedo, po dva in dva, kakor je že odposlal apostole. Izbral jih je 72, jim ukazal, da gredó v mesta in trge izhodne Judeje in Pereje, on pa bode nadaljeval svojo pot v Jeruzalem. Določil jim je onstran Jordana kraj, koder se snidejo, ki ga pa listine ne omenjajo. Ker je vedel, da vzbudi njegovo bivanje v stolici nasprotje, pred katerim bode moral še bežati, je sklenil se povrniti k svojim učencem, da nadaljuje z njimi delo oznanjevanja božje besede, po deželah, ki še niso slišale iz njegovih ust vesele novice.

Predno jih je zapustil, jim je govoril o žetvi, posluživši se svoje priljubljene prilike.

„Žetev je sicer velika“, jim reče, „ali delavcev je malo. Prosite tedaj Gospoda žetve, da pošlje delavcev v svojo žetev.“ Potem, ko je ponovil nauke, ki jih je dal že prvikrat¹⁾ dvanajsterim, jih je odslovil.

„Pojdite, jaz vas pošljem, kakor jagnjeta mej volkove.“

Naloga je taista. Taktika tudi. Izročene oblasti taiste. Tako tudi pretéče nevarnosti. Taisto uboštvo, taista gorečnost. Taisti duh milobe in mirú. Nikako maščevanje zoper nezveste, ki bodo zapirali vrata odposlancem. Otresejo naj prah od nog pred nehvaležno hišo ali mestom in naj jo prepusté božji sodbi.

Galilejska mesta se ponové v Jezusovem spominu. Zaklical je pretresljivo prokletstvo zoper nje, zoper Betzajido, Korazim in Kafernava, ki ga niso spoznali. Nato se obrne do svojih učencev

¹⁾ Glej III. knjigo, VIII. pogl.

in jim vlije s svojo besedo svojo dušo in svojega Duha.

„Kdor vas posluša, mene posluša; in kdor vas zaničuje, mene zaničuje. Kdor pa mene zaničuje, zaničuje njega, ki me je poslal.“¹⁾

Jezus nadaljuje svojo pot proti Jerihi in Jeruzalemu.

Danes zapuščena in nema pot, je bila takrat napolnjena s skupinami romarjev in bogatih karavan iz Gaulona, Aurana, iz dežele Damaska in Galileje. Okolica je slikovita in veličastna, polna različnosti, ojstrosti in svetlobe. Ako se obrnemo proti jugu, se vleče na desno golo nerodovitno gorovje, ki se zdaj spusti v stožec, kakor Korn-Zartaba, zdaj spet je bradavičasto in zaokroženo. Izprana skala, razrita po hudournikih, kaže svoj osiveli apnenec, katerega plasti, razjedene po vulkanih, rišejo ob odtrganih plateg orjaške zobčaste črte. Spredej se vidi nebo, odprto na Jordanski planjavi, in

¹⁾ Komaj se razloži, kaj mislijo neki kritiki, ki hočejo dvomiti nad pristnostjo tega poslanja 72 erih učencev. Dovolili so si najti v tem iznajdbo evangelista, ki edini pripoveduje to in ki je hotel v tem, kakor pravijo, povzdigniti službo sv. Pavla in njegovih pomočnikov, katerih predhodniki so bili 72 eri. Zgodovina pa se ne piše s podobnimi podmenami: ona hoče pozitivnega pričevanja. Sv. Lukež torej zatrjuje točno poslanje dvanajstih in 72 ih učencev. A priori ne more nihče zrahljati te trditve. Ako on edini pripoveduje dejstvo, se pravi, da on edini popisuje na drobno to dobo Jezusovega življenja. Sicer pa smo tem manj opravičeni, zmatrati to pripoved za Pavlovo iznajdbo, ker polaga delo, ki je brez dvoma judovsko-krščanskega izvora, v usta sv. Petra te odločne besede o tem vprašanju: „Nas je izvolil najprvo, nas dvanajstere, ki jih imenuje apostole; nato je še izvolil 72 drugih učencev mej najvernejšimi.“ (Clemens, *Recognit.*, I, 24.)

Mrtvo morje, zarobljeno po dveh vijolčastomodrih verigah Moabskega in Judovskega pogorja.

Neskončen molk podpira veličastnost in neizmernost te samote.

Jezus jo je prehodil več kakor enkrat v spremstvu svojih apostolov. V tej puščavi je učil svet v osebi učencev, sejoč svojo besedo, ki pokriva dandanes človeštvo liki zrela žetev.

Ako se bližamo Jerihi, postaja narava bolj divja, puščoba rase, redka griva izgine: to je puščava s svojim peskom, svojimi kamni in svojo goloto. Ko si prešel Vadi Nevmajmeh in se izognil vrhu Djebel Herbet-Samar, pokaže se hipoma planina Jerihonska, zelena liki oaza. Ob Jezusovem času je bilo Jeriho mesto rož in palm; dandanes je zelenje neplodno. Palme in rože so odstopile prostor trnjevim grmom; ostanki razvalin cirkusu, toplicam in palačam Herodovega mesta; in lepe vode Aïn el-Sultanove se poizgubljajo po zapuščenih poljih.

Potem, ko se zapusti mesto, se vije pot proti zahodu in se požene na gorovje, gredoč okrog Vadi-el-Kelta. Nikakega drevesa ni ob cesti. Vedno gorovje, suho in sivo kakor pepel; vedno globoke doline, podobne kameniti, izsušeni strugi hudournika.

Divjost te prirode se osladi še le v bližini Kan el-Ahmar-ja. Gorska črta se zaokroži, griva zeleni, doline se pokrijejo s klasjem, črede se pokažejo na gričih, vasi se zagledajo v daljavi, življenje se oživi.

Kan-el-Ahmar je bil od davnih časov postajališče za Karavane. Jezus je moral tu počivati. Staro izročilo je postavilo ravnотam potno dogodbo, ki jo podrobno opiše sv. Lukež. Evan-

geljska pripoved se zdi, da potrjuje to izročilo; vprašanje je res za pot iz Jeruzalema v Jeriho, in vé se, da nosi nauk Gospodov skoro vselej vtis časa in kraja in najmanjše okoliščine, ki ga spremljajo.

Jezus sede, obkoljen po svojih učencih in drugih osebah, med katerimi je bil neki pismar.¹⁾ Pismar vstane, da dene na poskušnjo Jezusovo modrost. — „Kaj naj storim“, mu pravi, „da zadobim večno življenje?“

„Kaj je pisano v postavi?“ odgovori Jezus, kažoč na njegove filaktere in na mesta, ki so tam začrtana. „Kako bereš?“

„Ljubi Gospoda, svojega Boga, iz vsega svojega srca, iz vse svoje duše, iz vse svoje moči in vsega svojega duha; in svojega bližnjega kakor samega sebe.“

Odgovor je bil pravilen. Jezus ga odobri: „Tako stori in boš živel.“

Taka je večna oblika življenja. Razglašajo jo Zakon in evangelj, Mojzes kakor Jezus. Vsako srce jo razodene, ako posluša to, kar Bog začrta vsaki razumni stvari. Za vse je sebičnost smrt in orodje smrti; ljubezen je življenje in vir življenja. Evangelj presega Zakon in samo sebi prepuščeno vest v tem, da uči, kako se ljubi in da dá moč ljubiti. Evangelj edini nas pouči o izrazu „bližnji“; on edini nam kaže Boga, ki vzbudi srce, potegne dušo, zapoveduje našim močem in razsvetljuje našega duha; on edini ustvari v nas tisto najvišjo ljubezen božjo, brez katere je ljubezen do bližnjega le gola beseda.

Namesto da bi pismar spoznal svojo nezmožnost pred tako popolnim idealom, namesto, da bi

¹⁾ Luk., X, 25 id.

vprašal, kako naj bi tako ljubil, ne misli drugega kakor kako bi zastavil novo vprašanje, ki se je obravnavalo večkrat v judovskih in rabinskih šolah, in katerega rešitev naj bi pozakonila njihovo narodno in versko sovraštvo. Vedel je brez dvojbe, da je bil Jezus prijatelj paganov, mitarjev in grešnikov, in da bi se delal pravičnega in da bi zmedel Gospoda, ga je zvito vprašal: „Kdo je moj bližnji?“

Jezus mu odgovori v priliki:

„Neki človek je šel od Jeruzalema v Jeriho in je padel med razbojnike, kateri so ga tudi oropali in z ranami obdali, ter so šli ter ga pustili na pol mrtvega.“

„Primerilo se je pa, da je neki duhoven šel po tistem potu; in ga je videl in je mimo šel. Ravno tako je tudi levit, ko je prišel na to mesto, in ga videl, mimo šel.“

„Neki popoten Samaritan pa je prišel do njega, in ko ga je videl, se mu je v srce smilil. In je pristopil in mu obezal rane, in je vlil vanje olja in vina, in ga je posadil na svoje živinče, ter ga peljal v gostilnico, in ga oskrbel. In drugi dan je vzel dva denarja in ju je dal gostilniku in je rekel: Skrbi zanj in kolikor boš več izdal, ti bom jaz nazaj gredé povrnil.“

„Kateri teh treh se ti zdi“, vpraša Jezus pismarja, „da je bil bližnji tistemu, ki je padel med razbojnike?“

Pismar si ni upal reči: Samarijan; predsodki so ga oklepali; a ušla mu je globoka beseda, katero mu Jezusova prilika pritakne: „Tisti, kateri mu je usmiljenje storil.“

In Jezus mu reče: „Pojdi in tudi ti tako stori. Stori usmiljenje. In boš živel.“

Da je pripravil tega pismarja, ki je pripoznal pravega bližnjika celo pri Samaritanu, — od vseh preziranem in zaničevanem, — to je bilo zmago-slavje prepričevalne milobe, izbrane umetnosti, čustva polnega nežnosti, s katero je Jezus raz-svetlil in ganil po napačni izobrazbi in ničemerni vednosti pokvarjene duše.

Nič razdelbe, nič pregradbe več med ljudmi. Vsi se upogibajo pod taistim zakonom bolesi, naj si bodo katerekoli vere, rodú ali stanú. Vsi trpé in morejo trpeti; eni kakor drugi se morajo ljubiti in si pomagati; bližnjik je ob enem ne-srečnež, ki ima potrebo usmiljenja, in veliko-dušnež, ki jo skazuje. Nobeno modroslovje, no-bena vera ni tako učila kakor Jezus. Narava to resnico sluti, a treba je, da jo Kristus z žarkom luči in z navdihom svojega Duha osvobodi od njenega egoizma in njenih predsodkov, da more resnico povedati in da ima pogum, jo izvrševati.

Gredoč po poti od Jerihe proti Jeruzalemu, pride Jezus v Betanijo ¹⁾, vas, ki je sv. Lukež ne omeni, in koder je imela ženska, Marta po imenu, svoje stanovanje. Živela je tu s svojim bratom Lazarjem; tudi njena sestra Marija Magdalena se je o tem času sem umaknila. Spreobrnjena greš-nica je postala Gospodova najgorečnejša privr-ženka in se je posvetila v službo njegovega apo-stolata na utrudljivih potih. Ko je slišala, da se je Jezus odločil priti v Jeruzalem in Judejo, se je ustanovila v Betaniji pri Marti, da bi še sledila stopinjām Vzveličarjevim.

Nekdaj je bila Betanija s svojimi oljkami, smokvami, mandlji, s svojimi vrtovi na terasah

¹⁾ Luk., X, 38 id.

mična vas, ki je prijetno dela očesu na zapuščeni okolici proti Jerihi. Dandanes je le ubožno selišče iz 20 ali 30 koč, sezidanih iz kamenov, iztrganih iz starih poslopij. Nakopičene druga na drugi se naslanjajo ob grič. Mala kupola mošeje zaznamuje nekako mesto Lazarjevega groba. Četverovogelnat stolp iz lepih kosov, a razvaljen, gospoduje nad vasjo in se zdi, da čuva te razvaline. Kje je bila hiša Lazarja in Marte, koder se je Jezus ustavil? Od postavljene cerkve, ki hrani spomin, so ostali le raztreseni kameni, odlomki stebrov, debel in razbitih kapitelov. Najslajši spomini evangelijski zakrivajo ta kotiček zemlje: ne vidi se več hiša Simonova, a duha se še v duhu vonjava dišave, ki jo je Magdalena zlila na glavo Jezusovo.

Jezus pride danes v Martino stanovanje. Izročilo ni nikakor pozabilo gostoljubnosti, katero je vžival.

Po svoji navadi si je vzel prostor pri obedu na častnem sedežu. Martina sestra Marija se je prišla v sest k nogam Gospodovim, da bi poslušala njegovo besedo. Nasprotno se je Marta trudila, raztrešena in zaverovana v različne skrbi. Vstopi se pred Jezusa in mu reče: „Gospod, ti ne veš, da me sestra pusti samo streči? Povej ji tedaj, naj mi pomaga.“

„Marta, Marta“, odgovori Jezus, „skrbna si in veliko si prizadevaš: a le eno je potrebno.“ Nato pristavi, namignivši na pridržano pravico gosta, ki se sprejema:

„Marija si je najboljši del izvolila, ki ji ne bo odvzet.“

Ta tako iz življenja vzeti in tako živo opisani obed ostane zagrnjen očem tistih, ki ne spo-

znajo v Jezusu božjega gosta, kakor sta ga gledali Marta in Magdalena.

Malenkostno je, mu streči, ga hraniti in častiti; a poslušati ga, gledati ga in ljubiti ga, piti v dolgih požirkih življenje njegove besede, to je bistveno, potrebno. Globoko srce Magdalenino ga je razumelo; nobeno češčenje ne presega tega, Jezus predpostavlja dušo, željno poslušanja, pregoreči duši, ki pokaže vse dolžnosti gostoljubnosti.

Ti dve ženski sta dva gospodujoča tipa pre-rojenega človeštva. Gostija se nadaljuje v sveti cerkvi; Jezus govori tu. Ob skrbnih in raztresenih, vznemirjenih in razburjenih naravah, kakor je bila Marta, vidimo ob njegovih nogah nespremenljive in mikavne, take, ki so si izbrale, kakor Magdalena, boljši del, katerega jim ne more nihče vzeti, celo smrt ne.

Zapustivši gostoljubne svoje ljudi v Betaniji, se Jezus napoti proti Jeruzalemu ter stopa na Oljsko goro. Romar, ki pride iz Jerihe, se rad ustavi na tem vrhu, predno vstopi na dragi Sion. Ko ga hipoma zagleda pred sabo, onstran Joza-fatove doline, se ga poprime verski čut in patriotično veselje.

Jezus postoji, da bi molil.¹⁾

Neko častitljivo izročilo postavi na ta kraj prizor, ki ga opiše sv. Lukež in ki tvori zadnjo epizodo tega potovanja, na katerem sledimo Gospodu korakoma od Kafernavma sem.

Njegova molitev je bila vedno nekaj slovesnega za tiste, ki so bili okrog njega. On ostane sam; njegovi učenci pričakujejo molcé, da pride

¹⁾ Luk., XI, 1 id.

ponje. Ravno ta dan mu reče eden izmed njegovih, ko je Jezus odmolil:

„Gospod, uči nas moliti, kakor je Janez učil svoje učence.“

To je bila navada verskih učenikov pri Judih, da so podajali svojim učencem obrazce, katere naj bi neprestano ponavljali, ne da bi kako besedo spreminjali. Veliki prorok, Janez Krstnik, poln potrebe o pokori, o prerojenju, o veri v Mesijo, o svetosti Duha, o duhovnosti božjega kraljestva, je povzel te resnice v neko molitev, ki je ostala nepoznana. Jezus je že na gori v svojih govorih učil svoje učence, kako morajo moliti; čudimo se, da je eden izmed njih stavil danes to vprašanje. Najbrže se ni šlo več, kakor takrat, za splošen obrazec za vse, ampak za obrazec, ki naj bi bil pridržan tem, kateri so se Gospodu najbolj približali. Tako vprašanje izdaja v tistem, ki je stavi, skrivno hrepenenje, da bi se videl pri Jezusu kot predmet prednosti. Nič ni bolj verjetno; to hrepenenje se opaža vsaki hip, v njegovi najožji okolici. Morda je tudi ta, ki vprašuje, eden izmed starih Janezovih učencev, in spomnivši se molitve, katero je prejel iz ust Krstnikovih, zahteva podobno od svojega novega Gospoda.

„Kadar molite“, odgovori Jezus, recite:

„Oče! posvečeno bodi tvoje ime; pridi k nam tvoje kraljestvo.“

„Daj nam danes naš vsakdanji kruh.“

„In odpusti nam naše grehe, kakor tudi mi odpuščamo vsakemu, kateri nam je dolžan. In ne vpelji nas v skušnjava.“ ¹⁾

¹⁾ Glej dodatek M. Oba teksta o „Očenašu“.

To, kar je Gospod učil na gori, to uči tudi tukaj. Nista dve molitvi, ena za množico, druga za posamičnike, ena za priproste, druga za gosposke; taisti Duh je v vseh udih božjega kraljestva, govoreč vsem in v vseh taisti jezik. Vsi kličejo Boga svojega Očeta: ali nimajo taistih teženj, taistih upov, taistih potreb, taiste revščine, taistih nevarnostij? Vsi hočejo, da se Oče spozna v svoji resnici, v svoji mogočnosti, v svoji svetosti. On je nad vsemi stvarmi; a njegova volja vlada vse, njegova ljubezen je odprta vsemu stvarstvu; in vse stvarstvo zahteva, da pridi njegovo kraljestvo, s tem, da sprejme to voljo in to ljubezen.

Ni ga več bogotajstva, ne malikovalstva, ne prazne vere, v kateri človek vzame prostor Bogu.

Vsi neobhodno potrebujejo življenja in prosijo Očeta vsakdanjega kruha. Vsi so grešniki in prosijo odpuščanja od Očeta; in da je dosežejo, pravijo: Odpusti, kakor mi odpuščamo. Vsi so izpostavljeni hudobnemu duhu, ki jih navaja v hudo, in kličejo k Očetu, da jih ne zapusti.

Lahko najdemo v nabožnih knjigah taiste besede, raztresene tu in tam; a nikoder ne najdemo taistega povdarka. Dolžnost in potrebo govoriti k Bogu kot k svojemu Očetu, to je ustvaril Jezus.

On zatre vse prazne prošnje, ki jih sebičnost in posvetna pohlepnost pomnoži v krivih nabožnih prošnjah. Človek ne misli več najprvo ná-se, on misli na svojega Očeta, na njegovo slavo, na njegovo kraljestvo. Za svojo osebo je le poln zavesti o svoji revščini, o svojih napakah in o trinoštvu, s katerim ga hudoba stiska ter le potrebuje kruha, odpuščanja in svete prostosti.

Da, človek ne neha prositi za te božje darove! Oče je živ, je pričujoč, ima moč in dobrotljivost; in usliši človeka, ki ga prosi.

V takih občutkih, kakeršnih je bila polna njegova duša, reče Jezus še svojim učencem:

„Ko bi kdo izmejs vas prijatelja imel, in bi k njemu šel o polnoči, in mu rekel: Prijatelj! posodi mi tri hlebe, ker je moj prijatelj prišel k meni s pota, in nimam kaj predenj položiti“; in oni bi znotraj odgovoril in rekel: „Ne delaj mi nadlege, duri so že zaprte, in moji otroci so z menoj v hramu; ne morem vstati in ti dati.“ In ako oni le še trka, vam povem: ko bi ravno ne vstal in mu ne dal zato, ker je njegov prijatelj, bo vender zavoljo njegove nadležnosti vstal in mu dal, kolikor potrebuje.

In jaz vam povem: Prosite, in se vam bo dalo; iščite, in bote našli; trkajte in se vam bo odprlo. Zakaj sleherni, kateri prosi, prejme; in kdor išče, najde; in kdor trka, se mu bo odprlo.

Kdo pa izmed vas očeta kruha prosi, pa mu bo kamen dal? ali ribe, mu bo li namesto ribe kačo dal? Ali če ga jajca prosi, mu bo li škorpiona podal?

Ako tedaj vi, ki ste hudobni, veste dobre darove dajati svojim otrokom: koliko bolj bo Vaš Oče z nebes jim dal dobrega duha, kateri ga prosijo.“

Jezus je ljubil te poljudne podobe, povzete iz najnavadnejših dogodkov življenja. Brašno na pot, kruh, jajca, ribe, nepričakovan prihod prijateljev, uže zaprte duri gostove, vse te podrobnosti postanejo zanj prilika, poučiti in dvigati duše svojcev.

Na to, kar mine, nanaša resnice, ki ostanejo; tega, kar je malovredno in nas zanima, se posluži, da nas povrne k resničnosti božji, katero pozabljamo.

Ko je Jezus po svoji molitvi in po tem pogovoru s svojimi učenci šel z gore ter se napotil proti Jeruzalemu, je lahko opazal mesto v vsem sijaju in hrupu praznika šotorov.¹⁾

Slovesnost je trajala teden dnij, od 15. do 23. dne meseca Tišri (oktober). Spominjala je Jude po svojih svetih šegah na velike dogodke: na hojo njihovih očetov po puščavi in na dobre, katere jim je Bog delil. V teh dneh so zapustili svoja bivališča v spomin na potovanje po tej pusti zemlji, in so prebivali v šotorih iz listja, postavljenih na vseh krajih, okrog Jeruzalema, ob cestah in na trgih in celo na hišnih strehah. Bilo je kakor kaka naselbina nomadov.

Pitna daritev, ki se je vršila vsako jutro v templju, je dala misliti na živo vodo, izvirajočo iz skale, na katero je Mojzes udaril. Dva svečnika, prižgana zvečer v predvorju, sta bila podoba ognjenega oblaka, ki je popotnikom kazal po noči pot. Kri volov, ovnov in jagnjet se je pretakala neprestano. Darov in pitnih prilogov je bilo v izobilju. V znak veselja so verniki nosili v roki mladike citron in vrb, spletene s palmovim listjem, in so šli v sprevodu okrog oltarja.²⁾ Noben praznik pri Judih ni bil bolj vesel kakor ta. Ker se je stikal s koncem žetve, so se ljudje udali zabavam, katere niso imele nič verskega in so spominjale na paganske slovesnosti. To ni bila

¹⁾ Cf. Exod., XXIII, 16; Levit., XXIII; Deut. XVI.

²⁾ Cf. Antiq., III, 10, 4; Succah, c. v.; hal., 2.

več prvotna priprostost iz Ezdrovih časov. V sredi tega hrupa in teh izgredov je bilo komaj kaj prostora za pobožnost, za vero vesti, za bogočastje v duhu in resnici.

In tu noter je stopil Jezus, da izbije zadnji boj, v to vznemirjeno množico, v ta tempelj, koder se gre le za kup in prodajo darovanih živalij, za daritve in zunanje obrede, v sredo učnikov, ki mislijo le na svoja očiščevanja in na svoje formalne razgovore, pred oči velikega zbora in velikih duhovnikov, napojenih od svoje mogočnosti in neizprososti do teh, ki jim ne zaupajo.

Pot, ki jo je dokončal, naznanja konec njegovih mirnih dnij. On stopa v odločilni boj. Kakor bode zatrjeval tem krepkejšo, tem odločnejšo to, kar je in kar hoče, svoje božje sinovstvo in svoje pravice, svojo mesijansko ulogo in svoje delovanje, tako bode nasprotstvo rastlo, razgovor vnetejši, strasti se bodo razvile, zalezovali ga bodo, grozili mu bodo, dokler najstrašnejše in najneizprosnejše sovraštvo, versko sovraštvo, ne prisili oblasti, da mu prizadene smrtni udarec.

Jezus ohrani božji mir.

Vse te epizode imajo znak milobe in miru, ki odseva iz resnobe Gospodove.

Ko je On dospel, bili so v sredi slovesnosti.¹⁾ Judje ga iščejo mej romarji. Spominali so se ga v Jeruzalemu živo, ne samo v velikem zboru, ki je z nemirnim očesom sledil njegovemu nauku, obnašanju in ravnanju, ampak tudi v ljudstvu, kateremu je tako mogočno pretresel vest in je navdušil za mesijanske upe. Javno menenje je bilo

¹⁾ Jan., VII, 14 id.

polno njegovega imena. Povsodi se je v gručah razpravljalo o njem. Eni so rekli: „Dober je“; drugi so ga napadali: „Ne“, so kričali, „on je zapeljivec in kriv prorok.“

Toda ta množica, ki je bila navajena pokoriti se trinoštvu oblasti, tako sovražni Jezusu, se je bala izražati se očitno in prosto. Kateri so se laskali oblasti, so pretiravali iz dvorljivosti svoja čustva zoper njega; in boječi pa strahopetni so se bali ga zagovarjati.

Jezus gre naravnost proti templju in začne učiti v lopah.

Drugo poglavje.

Jezus ob prazniku šotorov leta 29.

Dejanjski možje, ki se poganjajo za javno ulogo, si skušajo poiskati oblast s silo, spretnostjo ali zvitostjo. Ko so enkrat gospodje, se trudijo uresničiti svoj načrt in uspehi jih sodijo. Ako so premagani, jih ljudje zasmehujejo; ako zmagajo, se jim ploska.

Jezus pa ne dela tako kakor ljudje; on more in hoče vladati le po veri; on se ne sili, on le predlaga; njegovo edino orožje je beseda, in njegovo veliko delo je razodetje tega, kar je.

To delo se razvija napredno v sredi silnih protislovij. V Jeruzalemu, pred očmi in obličjem uradnih zastopnikov narodovih, pokaže tem slovesnejši značaj in razklene boj, kateremu naj podleže.

Jezusovo delovanje v stolici, ob prazniku šotorov in ob dnevih, ki nastopajo, nam ni znano drugače kakor po pripovedovanju četrtega evangelista.¹⁾ Epizode so na kratko pripovedovane, pogovori skrčeni v eno besedo, v en stavek; vkljub tej kratkosti te strani oživljajo nemirno in spomina vredno dobo, ko je Jezus osvetil tako krepko naslov in službo Mesijevo.

Pred seboj zreš mogočni učinek njegove besede, gledaš gibanja in toke javnega menenja,

¹⁾ Jan., VII., X., 21.

ki je razdeljeno gledé njegove osebe, večkrat izpodtakljivo in časih premagano po resnici; slišiš mrmranje množice in njene ironične opazke, njene odobritve in vsklike njene vere; prisostvuješ prvim poskusom hierarhije zoper Jezusa; ta je čuječa, pošilja poslanca, da ga zasledujejo, in je ljubosumna; vznemiri se, razjezi se nad njegovimi uspehi in že išče, kako bi se ga zvijačno postalila.

Vsi prizori se razgrnejo v templju v Salomonovih lopah ali na galeriji preddvorja Izraelovega, blizu pušice, ki je bila odločena za darove. Tukaj so tekli dnevi Proroku. On dospè prvo uro, uči množico, se razgovarja s farizeji in pismarji; in ko se naredi večer, se on vrne s svojimi učenci na oljsko goro, da tam prebije noč.

Množica, ki se gnete okrog njega, da ga posluša, ni podobna tisti množici, ki mu je sledila v Galileji, na jezerskem obrežju, na gori, v puščavi. Poleg nižjega ljudstva, poleg priprostih ljudij brez omike, prišlih iz pokrajin, ki jih sveti Janez naziva z besedo ῥῆλος, vidimo Jeruzalemce, prebivalce stolice, Jude, kakor jih evangelist naziva. Razločujejo se od množice po popolnejšem znanju sv. pisma, po natančnejši pobožnosti in vzlasti po poslušnejši pokorščini do oblasti; vedno obračajo oči na njo, so pripravljeni vselej sprejeti od nje ukaz in se naučé od nje, kaj naj mislijo in kaj naj delajo.

Poglarvarji se pomešajo mej množico, da jo opazujejo in da presojajo Proroka. Kadar se podajo na dvor duhovnikov ali v veliko dvorano posvetovalnico, morejo starejšine, udje velikega zbora, dvomljivci saduceji in netolerantni farizeji, znoreli po svoji vedi, sami slišati Jezusove besede;

gotovo so bili nekateri razsvitljeni in podjarmljeni od njegovega nauka, kateri je toliko drugih pohujšal.

Ker kritika ni dovolj razločevala teh elementov, je prezrla pravi način Jezusovega učenja v Jeruzalemu. On je tu v sredi šol in na ognjišču pravoverne in izročene vede, pred samimi vratmi velikega zbora, koder se razpravljajo in rešujejo vsi slučaji verske kazuistike, koder se presojuje vse novosti, koder se pokažejo krivi proroki. V Galileji je govoril največkrat navadnim ljudem; v Jeruzalemu, v templju govori vsem, ljudstvu iz pokrajine in prebivalcem stolice, vplivnim osebam hierarhije in učenikom, ki so najslavnejši ter se najbolj poslušajo.

Njegov nauk je povsod taisti, le oblika se mu menja, ter se posname v dve bistveni točki: njegovo božje sinovstvo in božanstvo njegove mesijanske službe. On se ne izraža v prilikah, ampak se sklicuje na sv. pismo pred temi duhovi, ki so navajeni prisegati le na sveto pismo. Galilejci občudujejo moč in izvirnost njegovega nauka; Judje pa se čudijo njegovemu znanju svetega pisma.

„Kako ume on pisma, ker se ni učil?“ so rekli.

Jezus je bil neuk za te učenjake; vedeli so, da tesar iz Nazareta ni hodil v nobeno šolo, in je vendar pokazal, da pozna zakon in preroke bolj kakor vsi učeniki. Potegnil je iz sv. pisem nove in stare resnice; spravil je v zadrego svoje nasprotnike in jih pripravil k molku. Noben učenik ni govoril tako kakor on o božjem kraljestvu, in ne dokazal ničevosti izročenih šeg; nihče ni umel tako kakor on Mesijeve osebe in

njegove naloge, in je potrdil s tako veljavo, s tako nerazrušljivo zavestjo ter dokazal z naj-sijajnejšimi znamenji, da je on sam ta oseba.

Začujena množica strmi; toda poglavarji, čuvaji uradnega nauka, učniki se jezé, polni zaničevanja do nauka, ki so ga imeli za osebne, in kateremu niso priznali nobene veljave, ker se ni opiral na veljavo kakega učenika.

Znano je, da je bilo to dobo izročilo očetov shodnice vsemogočno; nič se ni rešilo brez njega. Da se je sprejela kaka učena rešitev, pravoslovna ali obredoslovna, treba jo je bilo postaviti pod varstvo enega izmej obeh shodnih učnikov.

Jezus, — ki je obsodil zmote zadnjih stoletij, ki je presegal celo proroke in se ni bal izdati se za božjega poslanca, odločenega, da izpopolni zakon, — Jezus se ni mogel sklicavati na drugo veljavo, kakor na veljavo božjo.

„On je, ki me je poslal“, pravi; „moj uk ni moj, ampak tistega, ki me je poslal.“

Pokazavši tako na božji izvor svojega nauka in pritaknivši ga svojemu poslanstvu, je odgovoril ob enem čudeči se množici in se pohujšujočim ali zaničujočim poglavarjem. Kogar je Bog poslal, tisti sprejema luč naravnost od Njega; tak ne potrebuje, da ga ljudje potrdijo. Ljudje nimajo presojudati božje besede, katera jih ovlada; oni jo morajo sprejeti, ker jih ona vzveličuje.

A kako spoznaš, da Bog govori iz Jezusa? Da njegov nauk ni človeški, ampak božji? Tu se on ne sklicuje na svoje delo in ne na svoje zunanje razloge verjetnosti. Čudeži, ki dokazujejo, da je Bog z njim in v njem, zadenejo le duha, in duh se v ljudeh s predsodki izgubi pred očevidnostjo s tem, da popači dejstva ali pa se

moti v njihovih vzrokih. Vest je, na katero se Jezus obrne. Uporaba pameti ni vsem dana; so priprosti in nevedni, ki se je ne znajo poslužiti; ali vest je občna luč.

„Vi me vprašate“, pravi Jezus, „ali je moj uk od Boga ali govorim sam iz sebe. Dobro, če hočete storiti božjo voljo, ga bodeite spoznali.“

Hoteti božjo voljo storiti, se pravi, biti odkritega srca in dobre volje. Ne pritegniti svojim predsodkom, naukom, ki nas slepé; ne pritegniti osebni koristi, ne nespametnim strastem. Hrepenenje, ljubezen do resnice in dobrega, to je, kar Jezus zahteva. Tako razpoložen človek se ne bode obotavljal verovati vanj, kakor hitro ga vidi in sliši. Vera mu bode dala okušati gotovost in upanje, ljubezen in mir, — same stvari, ki jih ne more dati nič človeškega, nič stvarjenega, in ki nosijo same v sebi znak božjega izvora. Jezus je edini Učenik, ki je učil, da ima božja znanost svoje gorišče v čistem srcu. — „Blagor jim, ki so čistega srca“, je rekel, „ker oni bodo Boga gledali.“ Skusili bodo, da je Bog tisto dobro, katerega je duša željna, in tista moč, brez katere ona pogine; razumeli bodo, kako je Jezusov nauk, kateri edini Boga razodeva, duh in življenje.

Ta skrivna metoda, priprosta in vzvišena ob enem, je odprta vsem, je zanesljiva pot, katera vodi k resnici, zaznamovani od Kristusa; s tem, da jim je odprl to pot, je poskusil edino sredstvo, ki jih more rešiti. Pot ostane taka, kakor jo je on zarisal; nobeno svobodno bitje ne pride do tega, da bi verovalo, ako se umakne v svojo pamet kakor v kako trdnjavo in se upira trdovratno temu, da bi hotelo storiti božjo voljo in da bi uresničilo v svoji vesti Jezusovo besedo.

Judovske avtoritete so ohranile proti Jezusu to trdovratno vedenje. Videle so v Proroku, ki ga je Bog poslal, da reši njihov narod in vse človeštvo, le že naprej obsojenega nasprotnika.

Jezusov nauk je obsegal njegovo lastno poveličanje. Izpodtikali so se nad tem, kar je On govoril sam o sebi, in užaljeni so bili, da si On prisvaja mesijanstvo; očitali so mu to s trpkim zaničevanjem.

„Ako govorim sam iz sebe“, je odgovarjal, „bi bile vaše zatožbe zakonite. Kdor sam iz sebe govori, išče svoje časti; kdor pa išče časti tistega, kateri ga je poslal, on je resničen, in v njem ni krivice.“¹⁾ On je govoril le to, kar mu je Bog navdihnil; on stori le to, kar mu Bog zapové.

„Vem, vi me tožite, da Zakon prestopam. Vam li ni Mojzes dal postave? In nihče izmej vas ne spolni postave. Zakaj me iščete umoriti?“ Jezus je namignil na ozdravitev mrtvoudnega v kopeli Bethesdi za svojega poslednjega bivanja v Jeruzalemu, in na grozitve s smrtjo, ki jih je slišal o tej priliki iz ust odposlancev velikega zbora.²⁾ Množica, ki se je gnetla okrog njega, brez dvojbe ni vedela za te dogodke in za te grozitve; zato je pri besedi „smrt“ klicala, da ji Jezus očita, češ da mu strežejo po življenju. — „Ti bledeš, hudiča imaš, kdo te išče umoriti?“

Jezus se opravičuje.

„Eno delo sem storil, in vsi se čudite“; ozdravil sem mrtvoudnega in pravite, da sem skrunil soboto. Ali je ne skrunite vi sami? „Mojzes vam je dal obrezo (ne da bi bila od

¹⁾ Jan., VII., 18 id.

²⁾ Glej knjigo II., gl. VII.

Mojzesa, ampak od očakov), in v soboto obrezujete človeka.“

„Ako človek prejme obrezo v soboto, da se Mojzesova postava ne prelomi; zakaj se nad menoj hudujete, da sem celega človeka ozdravil v soboto?“

Jezus primerja svoje delo, ki ozdravi človeško bitje celo, dušo in telo, obrezi, — velikemu obredu judovskemu, ki je imel za verski učinek utelešenje obrezanca mej izvoljeno ljudstvo.

„Ako se torej umakne sobotni zakon“, zaključuje Jezus. „enemu, s tem večjo pravico se mora umakniti drugemu. In če obrezujete brez strahu, da skrunite, s tem večjim razlogom imam jaz pravico izpolniti svoje delo in ozdraviti. On jih povede od zakonitosti k nramnosti, od zunanje šege k čednosti, od črke k duhu, od zakona k vesti.

„Ne sodite na oči“, je rekel, „ampak sodite pravično sodbo.“¹⁾

Ne more biti zakona zoper dobro. Svetost in dobrotljivost sta za vse dneve in za vse ure; ni je sobote za nju, ker presegata vse.

Kaže nam ta javna opravičba pred zbrano množico v templjevih lopah in vpričo učenikov, ki so Jezusa tako hudo obdolžili, s kako spretnostjo se je Jezus umel poslužiti sv. pisma, Mojzesove veljave in šeg, da osramoti svoje nasprotnike; s kako živahno modrostjo se je skliceval na vest in pravico, katerih že sama imena vzbudé vselej odmev v duši ljudstva.

Ko so ga slišali govoriti s tako svobodo in s tako močjo, so se nekateri jeruzalemski prebi-

¹⁾ Jan. VII., 24.

valci zavzeli. Spoznali so Jezusa in so vedeli, da ga je duhovska oblast imela za bogokletnika, ter je želela, obsoditi ga v smrt, po prazniku Purim.

„To je pač On“, so rekli. „Le glejte, kako govori svobodno, in nihče mu nič ne reče.“

Zdi se pa, da se ne poganjajo za Jezusov nauk. Do cela navajeni na sužnost, se poprašujejo: Kaj mislijo poglavarji? Ali utegnejo spoznati, da je On Kristus?

Ako učeniki govoré, jih utegnejo poslušati voljno. Vidi se, po teh zakonih, da njihova vest ni niti živa niti prepričana.

Kadar resnica sveti, tedaj ni več vprašanja, ali se sprejme ali ne; svobodno bitje, razsvitljeno, se ji pokori vkljub in proti vsem. Toda ti Jeruzalemci ne spoznajo te samostojnosti in neodvisnosti; kakor ubogajo svoje učenike, tako so tudi pod jarmom njihovih predsodkov; z njihovimi predsodki merijo Jezusa in njegov nauk.

„Ne“, so rekli, „on ne more biti Kristus, ker mi vemo, od kod je; v tem ko za Mesijo, kadar pride, nihče ne bo vedel, odkod je.“

Vse te male podrobnosti, ki jih omenja sveti Janez, pričajo o resničnosti njegovega pripovedovanja. Po splošnem menenju o tej dobi bode Mesijev izvor moral biti do cela nepoznan. — Tri reči, pravi neki pregovor rabijev, pridejo nepričakovano: Mesija, poslanec predhodnik in skorpion.¹⁾

Učili so, da bode Mesija rojen v Betlehemu, da bode nepoznan izginil in se nenadoma pokazal, ne da bi vedeli, odkod in kako je.

¹⁾ Sanhedr., fol. 97.

Drugi Odrešenik bode kakor prvi, Mojzes; od začetka se pokaže, pozneje se hipoma razodene.¹⁾

Farizeji niso opustili Jezusu nasproti postaviti ta navadni sofizem, spominjajoč se prezirljivo njegovega nazareškega rodu, imenujoč njegove stariše ubožne in njegovo mesto zaničevano, pohušujoč množico z zmotami svojega nauka. Vsa Jezusova modrost, njegovi čudeži in njegova moč niso mogli razbiti teh sanjarij.

Nevoljen je bil Jezus in da pobije zmote ljudstva, katere so njegovi sovražniki tako spretno izkoriščali, je začel pojasnovati božji izvor svojega poslanstva in svoje osebe. Kakor je zatrjeval, da prihaja njegov nauk naravnost od Boga, tako je zatrjeval s tem večo močjo, da njegovo poslanstvo in celo njegovo bitje izhaja od Boga.

Povzdignil je glas; zavpil je, pravi evangelist,²⁾ da bi bolj pokazal polnost Duha, ki ga je oživiljal.

„Tudi me poznate, in veste, odkod sem! Tako pravite. V resnici pa ne poznate niti mojega poslanstva, niti mojega rodu. In sam od sebe nisem prišel; ampak resničen je, kateri me je poslal, katerega vi ne poznate. Jaz ga poznam, ker sem od njega, in on me je poslal.“

Da je bil Jezus poslan od Boga in da je tako njegovo poslanstvo božje, da izhaja od Boga in da je tako njegovo bitje samo in njegova oseba enaka Bogu, to je bilo temeljno vprašanje, vprašanje o življenju in smrti. Ako se to vprašanje potrdi, potem je bil Jezus edini poglavar, da se mu sledi, edini Učenik, da se ga posluša, pravi

¹⁾ Midr., Sohar, fol. 16.

²⁾ Jan., VII., 28.

odrešenik in edini osvoboditelj; hierarhija sama bi se morala ukloniti pred njim in se mu podvreči v veri. Ako pa se to vprašanje zanika, tedaj se Jezus pokaže pred očmi verskih oblastnikov kot kriv prorok, bi bil obsodbe vreden po ostrosti velikega zbora in po zakonu bi mu bilo zagroženo, da se izloči iz ljudstva.

Da bi rešil te uporne duhove in te trdovratne duše, si lahko mislimo, zakaj je s tako ostrostjo in s takim poudarkom, s tako mogočnim zatrjevanjem, s tako prepričevalno zgovornostjo in s tako silnim hrepenenjem spričevanje dajal resnici. Ni ugovarjal temu, da so mu očitali njegov navidezno ubožni rod; zdi se, da je celo rad sprejel pred množico svoj zaničevani stan. Da, on je bil res Nazarejec, Galilejec, sin tesarjev, kakor so ga imenovali. — „In vender“, je hotel reči, „ako sem jaz zapustil Nazaret in Galilejo, in borno življenje rokodelca, storil nisem tega sam od sebe, kakor toliko drugih“. — „Bog sam, pravi Bog, ki ne goljufa, me je poslal.“ V tem zmislu je moj izvor skrivnosten; je nepristopen vsaki stvari in je vam nepoznan. Vi ne veste, odkod sem, ker ne poznate tistega, ki me je poslal.“

Te zadnje besede so morale v živo zadeti vse te farizeje, ki so se zmatrali kot izbranci božji, čuvaji božje besede in verni izpolnovalci božjih zapovedij; toda nič ne ustavi izraza resnice na Jezusovih ustnicah. On mora razkrinkati krivo nabožnost, katera ovira vero v njegovo osebo, celo smrt ga ne zadrži v tem.

Taisti čas, ko je Judom oponašal njihovo nevednost o Bogu, je odprl celo svojo dušo in je dal govoriti svoji božji vesti.

„Tistega, ki ga vi ne poznate, ga jaz poznam; zakaj jaz sem od njega in on me je poslal.“

Tako je Jezus razodel in zatrdil svoje mesijanstvo v jeziku, ki mu ga ni enakega pri nobenem proroku.

Za ponižanim in zaničevanim Sinom človekovim je pokazal Sina božjega, edinorodnega in taistobitnega s svojim Očetom, ki ga je v času poslal. Ker pozna svojega Očeta, je on eden z njim; ker je njegov Poslanec, je posvečen z njim v vse njegove namere, v vse njegove načrte. Mesija se pokaže v svoji pravi naravi, vzvišen nad vsem, kar so Judje o njem sanjali, tak, kakor so ga proroki gledali, tak, kakor ga je Jezus uresničil.

Naposled se množica začne majati. Veliko število se nagiba k veri; čuje se jih govoriti:

„Ali bo Kristus, kadar pride, več čudežev delal, kakor jih ta dela?“

Taki izrazi so značili gibanje na korist Jezusovo. Farizeji, pomešani mej množico, so se vznemirili; in v svoji sovražni gorečnosti so se dogovorili, da obvesté takoj o tem velike duhovnike, ki so kot člani duhovniških družin tvorili vodilno stranko v velikem zboru.

Bili so edini v tem, da pošljejo nekaj ogleduhov, kateri naj čuvajo Jezusa od blizo in izkoristijo ugoden trenotek, da ga primejo in povedejo pred veliki zbor. Kako so se izpodtikali in pohujševali nad njegovim naukom; vendar ni bil to nauk, ki jih je plašil in strašil, ampak njegov vpliv na ljudstvo.

Jezus je videl v sovražni smeri, katere predmet je bil, začetek preganjanja, in svojo bližnjo smrt;

ta zavest ga je ganila in mu izvabila ganljive in slovesne, mirne in žalostne besede.

„Še malo časa sem pri vas“, je rekel, „in grem k njemu, kateri me je poslal.“ S tem jih je vse povabil, da izkoristijo dni, ki se kmalu končajo. Božji klic ima gotovo uro; Jezus je bil najskrajni klic božji.

„Iskali me bote“, je rekel, „pa me ne bote našli; in kjer sem jaz, vi ne morete priti.“

Pod to skrito govorico je napovedal povišanje svojega človečanstva v slavi Očetovi, in blaženi konec, kamor privede tiste, ki bodo verovali vanj.

V Očetu se bode Izrael umiril po svojem osvoboditelju, a pod pogojem, da mu sledi.

Ti ganljivi in grozeči opomini niso bili, da bi ganili upornost Judov, pač pa so izzvali s svojim ugibajočim značajem posmeh saducejev.

„Kam misli ta iti“, so dejali, „da ga ne bomo našli? Ali pojde mej one, ki so razkropljeni med neverniki in bo nevernike učil, ker smo ga mi kot pravi sinovi Abrahamovi zavrgli?“

In so odšli, ponavljajoč Jezusove besede, ker njihov zaslepljeni duh ni mogel najti v njih nobenega pomena.

Pol stoletja pozneje, o taistem času, ko je sv. Janez pisal ta prizor, je on videl, kako je tisti, ki so ga Jeruzalem in poglavarji ljudstva zavrgli, potegnil s svojim duhom ná-se helenski svet, „te zaničevane Grke, te pagane, o katerih so fanatični Judje govorili le prezirljivo“, in Jezusov nauk je odmeval po vseh shodnicah razkropljenega Izraela.

Dogodki, ki jih Bog vodi, imajo svojo maščujočo ironijo.

Zadnji dan praznika so Judje po svojih šegah zapustili listnate šotore, se podali v sprevedu v tempelj, odtod pa so se vračali v svoja stanovanja.¹⁾ To jih je spominjalo na vhod njihovih očetov v obljubljeno deželo. Ta dan je bil bolj verskega in mirnega značaja. Posvetili so ga s sobotnim počitkom. Vsi veliki spomini národne zgodovine so oživeli v duši ljudstva, ko so čitali knjigo Zakona ob pogledu na simbolične, zato odločene obrede.

Voda, ki je tekla curkoma iz skale na povelje Mojzesovo, in ki je oživila Izrael v puščavi, je bila eden izmej teh dragih spominov množice. Vsako jutro svetega tedna, po daritvi jagnjeta, je vse ljudstvo ob spremstvu duhovnika šlo v tempelj, v podnožje Ofela, k studentu Siloë. Duhovnik je napolnil zlat vrč in ga nesel v predvorje ob veselem klicu množice in ob zvenenju trompet in cimbal. Stopil je pred žgavni oltar. „Dvigni roko“, je zaklicalo ljudstvo; in on vlije vodo iz zlatega vrča proti zahodu. Mej vlijanjem je ljudstvo pelo: „Zajemajte vodo z veseljem iz studenta vzveličanja.“²⁾ Proroške besede, ki so napovedavale Mesijevo kraljestvo.

Jezus je uporabil priliko tako slovesno spominanega velikega čudeža Mojzesovega, da je pojasnil to, kar je pomenil. Držal se je po koncu v sredi množice in govoril z močnim glasom. Ljudstvo, katero je v puščavi žeja mučila, je bilo zanj predpoda človeštva, stremečega z nenasitljivim hrepenenjem po resnici, pravici in vzveličanju. „Ako je kdo žejen, je vpil, naj pride k meni, in naj pije.“

¹⁾ Maimon., Succah., fol. 48, 55.

²⁾ Iz., XII.

„Kdor v me veruje, potekó, kakor pismo pravi, potoki žive vode iz njegovega osrčja.“

Jezus je prava skala: iz njega teče v potokih živa voda, katera pokrepča dušo, Duh resnice, pravice in ljubezni.

Kako je razvijal to misel, s kako močjo je dal čutiti tistim, ki so ga obdajali, lakoto in žejo po pravici, s kako prepričevalno silo se je razodel kot skrivnostna skala na Horebu, katerega strani so se odprle, da pokrepčajo celo ljudstvo? To vse morejo slutiti tisti, ki slišijo v sebi njegov tresóči glas in ki vsled njegove obljube vidijo izhajati iz svojega naročja potoke žive vode.

Gospodove besede so vznemirile množico.

Eni so bili ganjeni, zadeti, razsvetljeni in so rekli: „To je prorok.“ Drugi: „To je Mesija.“ Nekateri pa so se vstajali, zaverovani v svoje misli in predsodke pravoverja. „Ne“, so odgovarjali. „Ali pride Kristus iz Galileje? Sv. pismo je jasno: Kristus je iz Davidovega rodu, in iz mesta Betlehema, koder je David rojen.“

Najnasprotnejša menenja so delila duhove. Nekateri so ga celo, gnani po svojem fanatizmu, hoteli prijeti kot bogokletnika; toda nihče ne položi roke nanj.

V tistem času je bila v dvorani velikega svéta burna seja.

Vplivni udje so prereševali Jezusa, njegov nauk in vpliv pri ljudstvu, ko se povrnejo ogleduhi, kateri so bili zoper njega odposlani, da dadó račun od svojega poslanja.

„Zakaj ga niste semkaj pripeljali?“ jim reko poglavarji. Oni odgovoré: „Noben človek ni nikoli tako govoril, kakor on.“

Očividno so čuvaji, kakor množica, skušali vpliv Jezusov; čutili so se razorožene pred njim; njegova zgovornost, njegova miloba in njegova mičnost so bile močnejše v njihovi vesti kakor veljava njihovih učenikov.

Farizeji so užaljeni očitali tem služabnikom njihovo neposlušnost in nezvestobo. „Ali ste tudi vi zapeljani?“ so vpili. Ali je kdo izmej višjih veroval vanj, ali izmej farizejev?

Ti despoti niso dovolili, da bi kdo mogel drugače misliti ali delati kakor oni. Vsaka želja po neodvisnosti se jim je zdela brezbožna. Navdušenost množice za Jezusa jih je razjarila. „Ta druhal“, so rekli zaničljivo, „ki postave ne zna, prokleta je!“

Nič ni sličnega nebrzdani ošabnosti, sleposti in trinoštvu avtokratov, ki zlorabljajo versko oblast, da bi drugim vsilili svoje lastne zmote in svoje sovraštvo.

V tem, ko se vznemirjajo, obsojajoč Jezusa, ga zametajoč in proklinjajoč v imenu svoje namišljene svete in nezmotljive vede, pokaže se branitelj v sredi teh fanatikov: to je bil Nikodem, ud sinedrija, učenik, ki je po noči prišel k Jezusu, da ga popraša.¹⁾ Ta pogovor je prinesel svoje sadove v to odkrito dušo. Vera v božjega Odposlanca je zmagala njegovo boječnost in zdržljivost, navdihnili mu je v polnoštevilnem zboru pošteno in trdno besedo pravice. On spomni svoje tovariše na častitljivost Zakona: Ali obsodi naša Postava človeka, ako ga poprej ne zasliši, in ne spozna, kaj dela?

¹⁾ Glej knjigo II, pogl. V.

Ta klic poštenosti je le podkuril razjarjenost zbora. Zasramovali so Nikodema, nazivali so ga Galilejca; očitali so mu neznanje sv. pisma.

„Kaj si tudi ti Galilejec? Preišči pisma in poglej, da iz Galileje noben prorok ne vstane.“

Farizeji so se varali, morda vedoma. V svoji razburjenosti so pozabili, da je bil Jona galilejskega rodú; toda ne gledé na Jona je ostala Galileja pred njihovimi očmi zaničevana dežela. Vender pa je bila po spričevanju Izajija ¹⁾ dežela, odločena, da sprejme pridiganje Mesijevo.

Strast je vedno taista; namesto da bi odgovarjala mirno, se razvname do zasramovanja in v svoji zaslepljenosti že ne vidi najrazvidnejšega.

Zbor se je razšel brez zaključka. Podjetje sovraštva potrebuje časa, da dospe do zrelosti. Jezus je izkoristil to zamudo, ki jo je Bog hotel, ter je nadaljeval z naraščajočo močjo pred obličjem svojih sovražnikov, svoj od dne do dne nevarnejši apostolat.

Zadnji večer praznikov, ko so se vsi umaknili v svoja stanovanja, je on nastopil pot na oljsko goro. Ljubil je ta mirni kraj, koder je odpočil v molitvi od dnevnega truda. Mesto se je razprostiralo pred njim, pod njegovimi nogami, in večkrat je moral nad njim jokati.

Ob zori se je vrnil v tempelj. Dasi so se slovesnosti praznika šotorov končale, je ljudstvo venderle vrelo k njemu pod lope; in on sede, da bi učil.

Bil je v galeriji zakladov, ki je obdajala ženski dvor ²⁾, kar mu pismarji in farizeji privedo neko žensko, zasačeno ob prešestvu. ³⁾

¹⁾ Izaj., VIII, 23; IX, 1.

²⁾ Glej templjev načrt.

³⁾ Jan., VIII, 1 id.

Postavijo jo na sredo kolobarja, ki se je napravil pred Jezusom ¹⁾, in farizeji vprašajo Učenika zalostno: „Učenik! ta žena je bila najdena zdaj v prešestvu. V postavi pa nam je Mojzes zapovedal take kamenjati. Kaj tedaj ti praviš?“

Zanjka je bila spretno nastavljena. Ako Jezus odgovori: „Kamenajte jo“, ga lahko zatožijo pred Pilatom, češ da si prisvaja rimsko oblast, ki si je v podjarmljenih pokrajinah pridržala pravico na življenje in smrt; in ljudstvo bi nahujskali zoper njegov neizprosni nauk. Ako pa odgovori: „Ne kamenajte je“, nasprotuje Mojzesu, in bi ga razkričali zoper javno menenje ter bi ga zatožili velikemu zboru kot krivega Mesija. Da je zakon prišel iz navade, bi ga ne rešilo; zakaj Mesija mora obdržati in obnoviti kraljestvo.

Jezus se kaže ravnodušnega; sklone se in s prstom začne pisati črke v tla.

Ki so vprašali, ponové svoje vprašanje.

„Kateri vas je brez greha“, pravi, „naj prvi vrže kamen v njo.“

In se spet pripogne ter piše na tla.

Jezus osramoti zvitost svojih nasprotnikov; iz oblasti pisanega zakona, v katero so ga postavili, se dvigne v višjo oblast npravnega zakona. On se ne povzdigne kot sodnik zakona, ampak si prisvaja višjo oblast; kot pravi Gospod in

¹⁾ Za časa Jezusovega je prišel ob veljavo zakon, ki je krivce kaznoval na smrt; ni bilo treba več piti grenkih vodâ tistim, ki so bili obdolženi te pregrehe. Propalost npravnosti pojasnuje to strpnost. Treba je čitati sliko Jožefa Flavija, ki ni bil preveč oster do svojih sovernikov, kaka je bila npravnost v Jeruzalemu pod Herodom, da razumemo stopinjo propalosti in pokvarjenosti, do katere je došel narod, in to celo pri tistih, ki so se imenovali „zelote“, gorečnike. (Bell. Iud., IV, 10, 40.)

pravi vodnik vesti spomni te podleže na to, da more sodnik vsled svoje oblasti, vkljub svojim osebnim napakam, soditi in obsojati, a grešnik nima pravice, da bi si prisvajal izpolnitev božje pravice.

Besede: „kateri vas je brez greha, naj prvi vrže kamen v njo“, so ostale pravilo, ki obsoja vse krive gorečnike pravice, neizprosne proti grešnikom in vselej pripravljene kamnati druge, v tem, ko bi morali same sebe obsoditi. Jezus prižene svoje nasprotnike do alternative: ali naj se spoznajo krive in dosledno nevredne, da se maščujejo; ali pa, ako se ne maščujejo, „ker se bahajo s pravičnostjo“, se pokažejo malo goreče za Zakon.

Pismarji in farizeji se vidijo razkrinkane in vjete v zanjko. Previdno, polagoma, drug za drugim, od prvega do zadnjega, od začetnika do najstarejšega se umaknejo.

Jezus ostane sam in žena stoji pred njim.

Ubožnost in dobrotljivost sta si zrla v obličje.

Jezus se sklone, odvrne pogled na krivico kakor bi prizanašal njeni sramoti, ter jo nagovori:

„Žena! Kje so tisti, ki so te tožili? Ali te ni nobeden obsodil?“

„Nobeden, Gospod!“

„Tudi jaz te ne bom obsodil, pojdi in nikar več ne greši.“

Edini, ki bi imel pravico kaznovati in pobrati kamen, prizanese in odpusti, pusteč grešnici čas, da se skesa in veruje. Milosrčnost bode zakon novega kraljestva. Pravico torej premaga milosrčnost. Noben učenik ni bil neizprosnejši zoper hudo, kakor Jezus, in milejši do grešnika. Hvala

mu, človek pozabi svojo trdobo v sodbi in obsodbi svojih bratov; predno zrohni zoper nje, misli na svoje lastne napake, in namesto da bi jih ponižal, se trka na prsi.

Ta zgodba, katere pristnost ¹⁾ so kritiki več ali manj predsodkov polni zoper četrti evangelj po krivici pobijali, pomaga razumeti to tako po službi Jezusovi v Jeruzalemu razburkano dobo. Ona kaže, s kako trdovratnostjo so ga njegovi nasprotniki preganjali in kake zlobne poskuse si je stranka izmislila, da ga pogubi.

Naklonjenost ljudstva, ki je obdajala Jezusa, jih je jezila in slepila. Skušali so jo mu vzeti z vsemi sredstvi. Njihovo vprašanje gledé žene prešestnice je merilo na ta namen; toda zvitost je nezmožna pred nerazrušno trdnostjo in nezmotljivo modrostjo Gospodovo.

Takoj za tem je Jezus nadalje učil, dajoč svojim besedam vedno več jasnosti in moči; njegova beseda je dosegla najvišo moč v Jeruzalemu, vpričo verskih učenicov, ki so se zdeli posvečeni v vse skrivnosti Zakona in prorokov, v vse skrivnosti sv. Knjige.

Ni več jemal svojih podob iz vsakdanjega življenja in narave, opiral se je na samo sv. Pismo, na pravoslovno vedo in na narodno zgodovino, da pojasni to, kar je bil in kar ima izvršiti.

Rabini so učili, da je Mesija luč, da prebiva sijaj v njem. ²⁾ Jezus namigne na ta nauk v svojih novih govorih; zatrjuje, da je on pravi ognjeni steber in luč sveta. Izrael je predpoda vsega človeštva, svetli oblak je znak Mesijev.

¹⁾ Glej dodatek O. Prešestnica.

²⁾ Echarabb., fol. 68, 4; Beresch. rabb. fol. 3, 4.

„Jaz sem luč sveta ¹⁾, je rekel. „Kdor gre za menoj, ne hodi v temi, ampak bo imel luč življenja.“

Ognjeni steber je vodil Izrael po noči skozi puščavo in ga pripeljal v obljubljeni deželo; Jezus povede človeštvo skozi temo, v kateri tava, in mu pokaže, da ga Oče pričakuje v svojem kraljestvu, in mu zariše pot. Človeštvo ima mu le slediti, ako hoče ubežati zmotam, ki zakrivajo pamet, in viharjem, ki kopičijo strasti. Ta luč življenja, katero obeta tistim, ki mu sledé, ni kaka mrtva, suhoparna, nerodovitna veda, ampak je živa, rodovitna jasnost, ki umiva dušo, katero je vera privedla v zvezo z Bogom. Ni pridržana samo kakemu privilegiranemu rodu, ampak je dedščina vseh teh, ki verujejo in ljubijo; ne razsvetluje samo tega, kar mine, ampak nas posveti v to, kar je večno, v skrivnost božjo, v njegovo neizrekljivo življenje, zakrito vsakemu človeškemu pogledu; uči nas ime Očetovo in nam kaže, da smo vkljub naši ničevosti in naši pokvarjenosti poklicani, da postanemo njegovi otroci; dá nam spoznati neskončno moč Duha, ki je izlit nad nami, da nas prestvari po podobi Očetovi in nas povzdigne do Njega. Vsaka druga luč v primeri s to, je temá; kdor jo ima, je v svetlobi in življenju; kdor je nima, je v ničnosti in v smrtni senci.

Ta, ki je v Galileji pridigal na gori, ki je oznanoval skrivnosti božjega kraljestva, ki je s svojim naukom obsenčil vse učeníke in proroke, ta more reči v Jeruzalemu, pred obličjem ljudstva in hierarhije: „Jaz sem luč sveta.“

¹⁾ Jan., VIII, 12.

Nihče ni imel moči zatrjevanja, podobne Jezusovi. Njegov nauk presega naše revne izraze, in uboga logika človeška ga ne more meriti po naših prvotnih načelih razvidnosti. Toda to, česar človek ne more videti, more verovati; in moralna veljavnost Jezusova je vredna vsega zaupanja. Treba je le, da se mu pokorimo, in ne bomo se obotavljali poskusiti resnico njegove besede. Duša živi od tega in noben pameški dokaz ne bo dal nikoli gotovosti, katero prinese notranje čutilo. Človeška znanost se obrača na duha, verska znanost Jezusova se sklicuje na vest; prva se opravičuje z logičnimi dokazi, druga, bistveno delujoča, spričuje svojo resnico po čednostih in miru, ki ga rodi.

Zato Jezus ne dokazuje, ne razpravlja; ako pa, zgodi se to iz skromnosti; ne toliko zato, da bi razkril svoj nauk, kolikor zato, da odstrani svoje nasprotnike, da razkrije njihovo hinavščino, da razprši njihove zmote in časih osramoti njihovo trdovratnost.¹⁾

V polni zavesti svoje božje osebnosti, svoje bistvene enotnosti z Očetom, se pokaže liki svedok resnice. On jo pove, jo zatrjuje, predstavljajoč jo v tisočeri primernih oblikah. Odtod mir, lepota, premišljenost njegovega spričevanja. Nič ni enakega mirnemu, resnicoljubnemu izrazu človeka, ki vidi in ve, ki je odkrit in dober, ki neče ni sebe ni drugih varati. A kaj je tak človek v primeri s tistim, ki vidi Očeta in ki ga pozna, ki ga posluša in uboga, ki nima ne domišljavosti ne slabosti, in ki je zato prišel, da prinese vsem živo luč in mir Duha?

¹⁾ Jan., VIII, 13.

V tem pa farizeji niso mogli prenesti, da bi si on prisvajal naslov in slavo Mesijevo. Ko ga slišijo tako govoriti o sebi, se ne morejo zdržati; in misleč, da razderó iz dna nauk Jezusov, mu rekó:

„Ti sam od sebe pričuješ; tvoje pričevanje ni resnično.“¹⁾

Že pri prvem in odločilnem srečanju s tistimi učniki, ki jih je veliki zbor poslal, je pokazal Jezus utemeljeno verojetnost in zakonito svoje poslanstvo po veljavi Janeza, ki so ga splošno spoznali za proroka, po svojih božjih delih, po glasu svojega Očeta in po sv. pismu; zato ne ponovi svoje obrambe. Slepí trdovratnosti svojih sovražnikov postavi naproti naraščajočo trdnost svojih zatrjevanj; on se upre s tem, da izraža resnico z mogočnostjo, katera mu daje zavest od tega, kar on je.

„Če tudi jaz sam od sebe pričujem“, je rekel, „je moje pričevanje vendar resnično; ker vem, odkod sem prišel, in kam grem.“²⁾

Nato se sklicuje na njihovo pravno navado³⁾, na podlagi katere niso sprejemali spričevanja nepoznanih oseb, in jim pokaže skriti vzrok, ki jim ni dovolil, verovati v njegove trditve.

„Vi pa ne veste, odkod pridem in kam grem; vi namreč sodite po mesu.“

Judje so le poslušali svoja šolska izročila, svojo krivo vedo, svoje politične in verske predsodke; videli so v Jezusu le sovražnika teh izročil,

¹⁾ To je bilo pravno pravilo rabijev: Nihče ni pričal svoje lastne zadeve.

²⁾ Jan., VIII, 14.

³⁾ Sanhed., C., 5. hal. 3, 4.

rušitelja te krive vede, teh predsodkov; kako bi ga torej mogli spoznati? Namesto da bi se odpo-vedali temu, kar dela njihovo modrost in slavo, črnijo Proroka, zanikajo njegovo poslanstvo, in se pogrezajo v temo in sovraštvo s tem, da pri- pisujejo hudobnim duhovom njegovo moč in nje- gove čudeže.

To je večna zgodovina kritike in modro- slovja nasproti Jezusu: drzne se ga meriti po tem, kar ona imenuje svoja načela, ter zgine brez moči pred njim, obsojena, da ga ne spozna, da ga poniža, zmerom pripravljena, da ga kritikuje in zmerom nezmožna, da ga razume.

Na to surovo ošabnost mesenega človeka, ki presoja to, kar ga nadvladuje in ponižuje to, kar ga presega, odgovarja Jezus z besedo ne- skončne milobe.

„Jaz nikogar ne sodim“, je rekel.

To je on dokazal taisto jutro s svojim ve- denjem proti ženi prešestnici. O prvem prihodu ni služba Mesijeve, da sodi in obsoja, ampak on ponuja vsem vzveličanje in odpuščanje: kateri je zametajo, se obsodijo in zavržejo sami, pokazavši se nevredne božjih darov.

„Ako jaz sodim, je pristavil, je moja sodba resnična, ako jaz spričujem, je moje spričevanje resnično.“

Jezus postavi svojo sodbo nasproti sodbi člo- veški, podvrženi zmoti, nezmožni za toliko stvari, površni in ničemerni, obloženi z nevednostjo in strastjo, vselej osebni in verolomni. On proglasi svojo sodbo za resnično, v polnem pomenu besede; povzdigne se nad slabotno in uborno človeštvo, in pojasni, zakaj:

„Ker nisem sam, ampak jaz in Oče, kateri me je poslal.“

Čudovita zatrditev, ki odgrne notranje življenje Jezusovo. Vsaka razumna stvar je sama na sebi daleč od Očeta; ona ve, da On biva, se more gibati proti Njemu, Ga zaželi spoznati in ljubiti; toda stvar ga ne vidi, ni v Njem. Jezus je v Očetu, z Očetom, v edinosti taistega bitja; Oče in On sta si dve enaki osebi.

Kdor vidi v Jezusu le zunanjega človeka, sodi navidezno; treba je še spoznati to, kar tu navideznost zakriva. Nobeden navaden človek ne more tega brati; spričevanje Jezusa edinega nas pouči, in to je velikost vere, da se mi prepustimo temu izrednemu spričevanju, po katerem se nam Sin božji sam razodene. Naj to kdo sprejme ali zavrže, ostane vendar le nerazrušljivo njegovo spričevanje. Vselej zjedinjen z Očetom, od katerega sprejema večno vse to, kar je: z besedo, ki osvobaja, in z dejanji, ki ostanejo uzor kreposti, razodeva On človeštvu resnico, moč, lepoto, popolnost in življenje.

Da jih tem preje prepriča, se opira Jezus na pravni nauk svojih nasprotnikov, ki je sicer tudi potrjen v Zakonu ¹⁾; ter pravi:

„In v vaši postavi je pisano, da dveh človekov pričevanje je resnično. Jaz sem, kateri sam sebi pričujem; in Oče, kateri me je poslal, pričuje o meni“: evo dveh prič. ²⁾

Ako se tu sklicuje na pričevanje Očetovo, tedaj ne spomina samo na glas, ki ga je očitno ob krstu proglasil za preljubega Sina, tudi ne na

¹⁾ Deut., XVII, 6; XIX, 15.

²⁾ Jan., VIII, 11—18.

čudeže, ki dokazujejo stanovitno vplivanje Očetove mogočnosti na njegovo življenje; On pričuje notranje dejstvo svojega življenja, on zatrjuje iznova, da pozna samega sebe, da pozna svoje poslanje v luči Očeta, ki je v njem živel in govoril.

Vse te slovesne izjave so brez primere v zgodovini človeštva. Mej tistimi, ki so bili pod naslovom prorokov poslani in navdihneni, ki so očarali svoje sovrstnike, potegnili ná-se množico, pretresli srca, ustanovili kraljestva ali vere, ne najdemo nikogar, ki bi bil tako govoril. Iluminizem celo si ni usojal nikoli takega jezika, ki ostane eden izmed nerazložljivih skrivnostij Jezusovih. Edino vera ga more prodreti ter ima pomen samo za vero. Ako je Jezus Sin božji, tedaj je vse jasno v tem, kar pove; ako pa ni, tedaj je vse neumnost. Pa kdo bi si ga upal imeti za neumnega? Judje so mu očitati to krivico; toda zgodovina je gledala Jezusa z višine samega Boga, kamor se je bil postavil. Ko je ta razodetev pretresla tempelj in dvore, je izzvala pri tistih, ki so jo slišali, mrmranje, pohujšanje in zasmeh; toda bila je močnejša kakor to mrmranje, to pohujšanje in ta zasmeh; ustvarila je novo človeštvo.

„Kje je tvoj Oče?“ so ga farizeji neotesano vprašali. „Priča se mora videti in slišati.“

„Ne poznate ne mene, ne mojega Očeta; ako bi mene poznali, bi pač tudi mojega Očeta poznali.“¹⁾

Jezus je edini razodevalec božji; to, kar je učil, je beseda Očetova; to, kar je storil, je delo njegove dobrotljivosti; njegove čednosti, to so

¹⁾ Jan., VIII.

svetost Očetova; njegovo poslanstvo, tako, kakor je on razume, je volja Očetova. Toda slepi farizeji nečejo videti pri njem ničesar tega, kar On razodeva, in so odreveneli v trdovratnosti.

Lahko se spozna silno nasprotje, katero so morali taki govori vzbuditi v tistem delu ljudstva, ki je suženjsko ubogalo avtoriteto, v poglavarjih stranke in šole in osobito v hierarhiji. Duhovska oblast je čutila, da ji grozi nevarnost, učenci so bili potisnjeni v kot, njihovi pristaši prevarjeni v svojih praznih sanjah o narodnem veličju: vsi so se izpodtikali. Ta tako čisti mesijanizem so mogla razvideti le odkrita srca in poštene duše. Ljubosumno sovraštvo se je leglo in raslo, pokazujoče se le v žalih in silnih besedah. V tem pa ni še dihalo nikakih nasilnih sredstev. Nihče, pravi evangelist ¹⁾, ni položil roke nanj, ker njegova ura še ni prišla. Upali so, da se gibanje samo ob sebi prikrajša; a nasprotno je nasprotje moralo rasti in rešiti to vprašanje: ali priznati Jezusa kot božjega poslanca, ali pa ga izročiti smrti.

¹⁾ Jan., VIII, 20.

Tretje poglavje.

Nova spričevanja Jezusovega mesijanskega zvanja.

Življenje narodov ima krize, ki ga rešijo ali pogubé. Praznik šotorov leta 29. označuje za judovsko ljudstvo tako krizo.

Mesija, ki ga pričakuje že mnogo stoletij, je tukaj, v njegovi stolici, in v njegovem templju: On govori ljudstvu, ga poziva, zatrjuje. Ali bode sprejet ali nepriznan, ali bode zavržen ali mu bodo ploskali? Bodočnost Izraelova je odvisna od te odločitve. Ako sprejme svojega Mesija, ne ohrani svoje narodnosti, katera nima več pravice bivati, pač pa izpolni Izrael najslavnejši svoj načrt; prej je bil Izrael prorok božji in svoje edinstvi, zdaj bode apostol evangelja; ako ne, ostane trdovraten v partikularizmu svojega plemena in svojega Zakona, zavržen bode, po svoji vrsti, od tistega, ki ga je zavrgel, živel bode na tem svetu brez slave, izgubljen v sredi narodov, zbranih v edinstvi božjega kraljestva, sumljiv vsem, nemiren, vedno prevarjen, odslej v svojih upih na vzveličanje brez predmeta, in nesposoben, da bi se rešil, ker ni spoznal edinega Odrešenika.

Jezus se popolnoma zaveda te pretresujoče krize. Vidi še drugo krizo, bolj splošno in bolj globoko, krizo človeške duše. Razodevajoč se

ljudstvu, govori človeštvu. Izrael in tempelj sta v ospredju, duša in človeštvo v ozadju; njegovi govorji so brezmejno važni.

Njegova gorečnost, da spreobrne ljudstvo, se množi in večja, kakor nasprotstvo, ki se mu postavlja po robu. Nič ga ne odvrača, nič mu ne vzame srčnosti; toda naleti na slepoto ljudstva in na sovražno nevernost farizejev in hierarhije.

Ko je Jezus videl, da to nasprotstvo rase, je z grozečo žalostjo kazal tem trdovratnežem na posledice njihove nevernosti. Njegov klic na nje se skoro konča. Umakne se, izgine. Njegov prihod je le mimogredoč. Kakor je izšel od Očeta, tako se vrne k Očetu. Gorjé tisim, ki ga nečejo razumeti!

„Jaz grem“, je govoril, in me bote iskali, zaman bode klicali Vzveličarja, on vam ne bode odgovoril; in bote umrli v svojih grehjih.¹⁾

Največja pregreha je, upirati se Bogu; ki se tako pregrešé, umrjó vsled tega. Ako Kristus gre, odnese sabo življenje; njegova odsotnost stori noč in smrt. O ko bi bilo vsaj mogoče, vrniti ga in najti ga!

„Toda ne“, pristavi, „kamor jaz grem, vi ne morete priti.“²⁾ On gre k svojemu Očetu in nihče se ne more povzdigniti k Očetu, ako ga on ne potegne. Živi duh božji je edina moč, ki poviša našo naravo do Neskončnega; toda ta Duh ni dan drugemu, kakor tistim, ki verujejo v Sina človekovega.

Zgodovina judovskega ljudstva je najstrašnejša opravičba Jezusovih besedij. Mesijanska ura

¹⁾ Jan., VIII., 21.

²⁾ Jan., VIII., 21.

premine, Izrael išče zaman tega, kar bi moglo odgovoriti na njegovo neizmerno potrebo vzveličanja. Zmagovito zlo ga potare, zaslužni in umori; on tava v smrti, ne da bi kdaj našel pot življenja.

Ta skrivnostni odhod Jezusov, nemogočnost, priti tja, kamor je on šel, je izzvala posmeh Judov, posebno saducejev. Delali so se, kakor bi ga ne razumeli.

Ali bo morda sam sebe umoril, ker pravi: „Kamor jaz grem, vi ne morete priti?“¹⁾ Tako so popraševali.

Jezus zaničuje te sramotitve, prodira v dno teh zaprtih src in razgrne skriti vzrok njihovega neprerekljivega nasprotovanja.

„Vi ste od zdolaj“, jim reče, „jaz sem od zgoraj; vi ste od tega sveta, jaz nisem od tega sveta. Torej sem vam rekel, da boste umrli v svojih grehah; zakaj, ako ne verujete, da sem jaz, bote umrli v svojih grehah.“²⁾

Zdolaj, tu je nič in stvar; zgoraj je Bitje, Oče, Bog. Postavljen mej ti dve skrajni točki, se človek lahko nagne k tej ali oni, se lahko dvigne k Bogu ali pa se vrti okrog svojega lastnega nič. Ako se obrne od Boga, postane bitje zdolaj, potegneno v vrtinec, ki se imenuje svet. Njegova vednost je le tema, ker ga ne uči niti odkod pride, niti kam gre; njegova modrost in njegova previdnost je le nespamet, ker ga zavede daleč od njegovega namena. Je plen vseh omam, vseh ničemernostij, vseh slepot, vseh bolečin, vseh trinoštev

¹⁾ Jan., VIII., 22.

²⁾ Jan., VIII., 23, 24.

sebičnosti in razkošnosti. Uporen proti volji božji, se trudi, da Boga pozabi, da beži pred njim; želi, da bi ne bilo Boga, in ker ga ne more uničiti, ga zanika, ga zatira v svojem življenju in v svojih mislih.

Jezus, ki je izšel od Očeta, je bitje od zgoraj. Prišedši na ta svet, ne izgubi nič od svojega božjega bistva, napolni z Bogom človeštvo, v katerem se učloveči. Vse to, kar njegov človeški razum vidi in shvati, je od Boga; vse to, kar njegova volja zahteva in nalaga, je od Boga; vse to, kar njegove ustnice izražajo, je od Boga; pričujoč na svetu, ni od sveta, in ako naleti na nerazumnost, zametanje in sovraštvo, je to od tistih, ki se zapró, namesto da bi se udali božjemu vlaku, v svoje omejene ideje, v svojo lastno voljo in v svojo sebičnost.

V tem tičí vzrok tega vročega boja, ki ga On vzdržuje proti svojemu narodu. Sklicuje se na vest vseh: odgovarja mu kriva vera, prazna zakonitost, izročilo starih in narodna ali zasebna sebičnost. Mej človekom od zdolaj, mej mesenim, mej sužnjem sveta in mej njim, — mej človekom od zgoraj — je vsako sporazumljenje nemogoče; odboj je brezpogojen, usodepoln.

Grožnja s kaznijo, naj si bo še tako strašna, bode ravno tako brezuspešna; Jezus se je še poslužil, in se pokaže kot edini,¹⁾ ki kaj zmore proti zlu in proti smrti. Kdor ga zavrže, ne ubeži ni temu ni oni; odrevenel v upornosti proti božji volji, — in to je bistvo greha, — se ne more udeležiti živega božjega Duha, in to je prava smrt, smrt duše, večna smrt.

¹⁾ Jan., VIII., 24.

„Zakaj!“ je zaklical s povdarkom, kaŕoŕim ves ogenj njegove goreŕnosti, „zakaj, ako ne verujete, da sem jaz, bote umrli v svojem grehu.“

Farizeji so ga prekinili pri teh besedah: ako ne verujete, da sem jaz . . . Izraz Jezusov jih je spomnil na izraz, ki ga je rabil Jehova v starem zakonu, strneŕ v besedo; „jaz sem“¹⁾, celo svoje bitje.

„Kdo si ti?“²⁾ so ga vprašali.

Zdi se, da so hoteli izsiliti iz Jezusa besedo „Kristus“, katere se je doslej vedno izogibal, in katero bi bili utegnili zlorabljeti proti njemu. Tudi jo boŕe on izrekel o pripravnem trenutku, toda ni se hotel dati ugnati svojim sovraŕnikom; niso mu izsilili besede s svojimi psovkami, kakor niso izigravali njegove mogoŕnosti s pikrimi in zlobnimi izzivanji.

„Jaz sem“, odgovori Jezus, „kar sem tudi v zaŕetku rekel.“³⁾

Œlovek se vara sam nad sabo; bojeŕ in ne-svest ne pove vsega, kar je; na videz ŕastilakomen, pove veŕ, kakor je; prevarjen ali zloben, pove to, kar ni. Beseda Jezusova soglaša z njegovim bistvom. On je edino in resniŕno vse to, kar za-trjuje sam o sebi. Srca, v katerih ta beseda najde vero, hitro ŕutijo in okušaajo, da je Jezus pravi tempelj, ŕivi studenec, ki oŕivlja, luŕ, nebeški kruh in ŕivljenje. Ta osebna skušnja njegovega bo-ŕanstva zatemni vso gotovost duha. Uglobiŕ se ŕe le v besedo Odreŕenikovo potem, ko si jo uresniŕil v notranjih dejstvih, katera ne varajo.

¹⁾ Deut., XXXIII., 39; Izaj., XLIII, 10.

²⁾ Jan., VIII., 25.

³⁾ Glej dodatek P. eksegesa od „τὴν ἀρχήν“.

Jezus nato nadaljuje svoja očitanja trdovratnim Judom.

„Veliko imam o vas govoriti in soditi; ali kateri me je poslal, je resničen; in kar sem jaz od njega slišal, to govorim na svetu.¹⁾“

Opažamo poudarek, s katerim se Jezus opira v svojih slovesnih naukih na svoje intimno, stalno, celovito in brezpogojno skupnost z Očetom; on pride od njega, se vrača k njemu; Oče mu je vse dal; on ga je poslal in navdihnil, on mu nareka njegovo besedo in ukazuje njegovemu življenju. To neizrekljivo razmerje tvori skrivnost Jezusovo samo, zakaj ono obsega njegovo božje sinovstvo, ono je vir resnice, dobrotljivosti, mogočnosti in svetosti, katere prekipeva njegova človeška narava.

Tega razmerja pa Judje niso umeli. Novost in vzvišenost take govorice je povzročila celó pogostne nespornosti v teh duhovih, ki so Jezusa poslušali s pametjo, polno zofizmov in zakrknjenega srca, zaprtega zaupnosti. Mnogi izmed množice so se popraševali, katera je ta oseba, katera naj je poslala novega Proroka, kakor je rekel, in ki jo je površno označil, ne da bi jo imenoval. Mogoče, da so, po javnem časovnem menenju, sanjarili o nekem skrivnostnem bitju, ki bi imel priti pred Mesijem in s katerim bo imel Jezus skrivne odnošaje; niso razumeli, da jim je govoril o Očetu.²⁾

Nerazumnost in trdovratnost ga nista ne odbili ne utrudili. Pogled na bodočo smrt ga ni potrl; celo namignil je na zakrite besede; on ve,

¹⁾ Jan., VIII., 26.

²⁾ Jan., VIII., 27.

da bode smrt skrajna točka njegove zmage, ne pa da bi ovirala njegovo poslanje, in se ne boji napovedati tem, ki ga danes napadajo in zame-tujejo, da ga bodo jutri priznali.

Neprodorna bodočnost plaši ljudi; vidijo pred sabo grob svoje slave in ničevost svojih del; Jezus gleda v bodočnost z zaupanjem, zakaj ta mora osvetiti sedanje pregreške.

„Kadar bode te Sinú človekovega povišali, takrat bode te spoznali, da sem jaz, in da sam od sebe nič ne delam, ampak kakor me je Oče učil, to govorim. In kateri me je poslal, je z menoj, in me ni samega pustil; zakaj jaz vselej to delam, kar je njemu dopadljivo.“¹⁾

Zgodovina je popolnoma opravičila te pro-roške besede. „Smrt Sinú človekovega je bila nje-govo povišanje“, kakor se je rad izrazil, primer-jajoč svoj križ prestolu. Kadar ljudje izlijejo svoj srd proti Jezusu, svoje zaničevanje in svoje so-vraštvo, in menijo, da so zmagali, tedaj bodo spo-znali, da so le pripravljali njegovo slavo. Oproščen odslej od slabostij tega ponižanega in bolestnega življenja, kateremu se je radovoljno podvrgel, se bode svetil v svoji neomejeni oblasti. Tedaj še le zasije luč; vseh oči bodo gledale križanega, po-višanega na zemlji, in celo Judje bodo spoznali nekega dne, ob koncu časov, to, kar so danes zavrgli, božanstvo Sina človekovega, resnico nje-govih nauk in njegovo neomejeno svetost.

Vkljub sovražnosti te okolice beseda Jezusova ni vselej odletela od trdovratne nevernosti; dasi je sejala vihar, vendar je pomirila marsikako dušo v tej razburjeni množici. Več poslušajočih je verovalo

¹⁾ Jan., VIII., 28, 29.

vanj, pravi evangelij; in zadeti od njegovega nauka, so ga priznali za Mesija.¹⁾ Celo nekateri poglavarji so bili presunjeni.²⁾ Moč zatrjevanja, iskreni poudarek, sijaj Jezusove duše je ukrotil njihove predsodke; čutili so, da izjave velikega Proroka niso bile prazno bahanje.

Hotel je poskusiti vero teh novospreobrnencev, ker se mu je zdela površna in krhka.

„Ako vi ostanete v moji besedi“, je rekel, „bote v resnici moji učenci; in bote spoznali resnico, in resnica vas bo sprostila.“³⁾

Ta zadnja beseda jih je razburila; dokazuje, s kako modrostjo se je Jezus varoval Judov, tako zakrknjenih v svojih praznih menenjih in v svojem krivem mesijanstvu.

„Resnica naj nas sprostí?“ oporekajo; „Abrahamov rod smo, in nismo nikoli nikomur služili; kako ti praviš? bote prosti?“⁴⁾

Stari judovski kvas je v teh srcih, ki so se mislila odpreti veri. Edini predpogoj sužnosti jih žali; da zavrnejo to žalitev, poiščejo vso ošabnost svoje krvi.

Nesporazumnost se razprši, ne gre se za politično podjarmljenje, ne za civilno ali osebno služnost, ampak za usužnenost duše. Jezusov poudarek postane slovesnejši: „Resnično, resnično vam povem“, odgovarja; „sleherni, kateri greh dela, je suženj greha.“⁵⁾ Judje zdaj vedó, v čem obstoji ta osvoboditev, iz katere je javno menenje napravilo eno izmed Mesijevih slav.

¹⁾ Jan., VIII., 30.

²⁾ Jan., VIII., 42.

³⁾ Jan., VIII., 31—32.

⁴⁾ Jan., VIII., 33.

⁵⁾ Jan., VIII., 34.

Pojasnilo je moralo tem silnejše zadeti te duhove, ki so bili zatelebani v svojo lastno pravičnost. Naj so še tako bahali, da so Abrahamovi otroci, toda zato ni nič manj greh njihov trinog, in pred nebeškim Očetom so le sužni. Drug pa je položaj sužna, drug položaj otroka. Prvi ne ostane vedno v hiši: ostane, dokler je gospodarju po volji, lahko se zapodi in proda; drugi pa ostane zmerom v hiši.

V novi črti vidimo, kako se je Jezus zavedal samega sebe. Človek je povsodi suženj zlega; bodisi še tako čista njegova kri in zakon vere, kateri se pokori, suženj je. Eno edino bitje je Sin, to je Jezus. On napolnjuje hišo. Čast in dostojanstvo v sužnosti rojenega človeka je samo to, da se more oprostiti; a treba je za to, da sprejme z besedo Sinovo Duha, katerega glasilo je ta beseda.

To so iskrene in tolažljive resnice, katerih Jezus uči to ljudstvo. — „Ako vas tedaj Sin oprosti, bote res prosti“,¹⁾ je zaključil; „ako ne, pa ne.“ A ne da bi se Judje prilagodili temu delu in se udali besedi, katera jih oprašča, so se le spet pogreznili v svoje predsodke. Sprejeli bi Mesijo, ki bi se jim laskal, upirajo se tistemu, ki jih zavrača; njegova beseda se jih ne prime; povrnejo se v svoje pretveze in v svoje zastarelo sovražstvo.

„Iščete me umoriti, ker se vas moje govorenje ne prime“,²⁾ jim reče.

Nato porine železo v rano, prodre v korenino neukrotljive ošabnosti, češ da so Abra-

¹⁾ Jan, VIII., 36.

²⁾ Jan., VIII., 37.

hamovi otroci; in jim pokaže njihovega pravega očeta.

„Vem, da ste Abrahamovi otoci — jaz govorim, kar sem pri svojem Očetu videl; in vi delate, kar ste pri svojem očetu videli.“ Zdi se, da jih je hotel vprašati: Ali je Abraham res vaš oče?

„Naš oče je Abraham“, so odgovorili.

„Ako ste Abrahamovi otroci, delajte tudi Abrahamova dela.¹⁾ Bodite, kakor on, poslušni božji resnici;²⁾ upoštevajte, kakor on, božje poslanice.³⁾

Sovražnost pregovarjalcev narašča; ugnani po Jezusovi besedi, se skušajo opravičiti, njihova užaljena ošabnost se razjari, nič nečejo slišati, in ponavljajo z močjo: „Abraham je naš oče.“

„Ako ste Abrahamovi otroci“, jim reče Jezus mirno, uganjajoč jih zmerom, „delajte tudi Abrahamova dela. Zdaj pa iščete me umoriti, človeka, kateri sem vam resnico govoril, ki sem jo od Boga slišal. Tega Abraham ni storil. Vi izhajate od drugega in delate dela tistega, ki je vaš pravi oče.“

Judje so razumeli, da Jezus govori o moralnem sinovstvu, ter so kričali: „Mi nismo iz loternije rojeni; enega Očeta imamo, Boga.“

„Ako bi bil Bog Vaš Oče“, je odgovoril, „bi mene gotovo ljubili. Zakaj, jaz sem iz Boga izšel in prišel; nisem namreč sam od sebe prišel, temveč Oče me je poslal. Zakaj ne poznate mojega govorjenja? Zato, ker ne marate slišati moje besede.“⁴⁾

¹⁾ Jan., VIII., 39.

²⁾ Gen., XII., XXII.

³⁾ Gen., XVI., XVII.

⁴⁾ Jan., VIII., 40—43.

Udje ene družine imajo taisti poudarek, taisti način govorjenja, po katerem se spoznajo, zakaj taisti čut, taista misel jih navdaja. Tujec se čudi njihovi govorici, a je ne razume, ker je drugega duha. Jezus končno razodene tem, ki ne morejo sprejeti njegovega uka, od kakšnega duhá so, razodene globoki vzrok njihove nerazumnosti, njihove nevernosti in njihove nepremagljive nasprotnosti. To so izmed najostrejših besedij, ki jih je obračal na svoje ljudstvo.

„Ne recite, da ste zarod Abrahamov; niste, ne imenujte Boga za svojega Očeta. Vi ste iz očeta hudiča, in hočete želje svojega očeta izpolnjevati. On je bil od začetka ubijavec, in ni v resnici ostal, ker ni resnice v njem; kadar laž govori, iz lastnega govori, ker je lažnik in oče laži.“¹⁾

To je ves značaj hudega, posnet v sovraštvu do človeka in resnice.

Dve potezi satanovi: sovraštvo in laž, — sovraštvo, ki človeka umori, in laž, ki umori resnico v človeku, — se najdeta v zakrknem srcu teh Judov. Oslepljeni po navdihovanju satana, ubijavca in lažnika, že mislijo na smrt Jezusovo, ter se upirajo božjemu nauku, ki ga jim prinaša.

Ostro jim očita: „Če pa jaz resnico govorim“, zakliče, „mi ne verujete. Kdo izmed Vas me more greha prepričati?“²⁾

Svetost je ena izmed najvišjih poroštev resnice. Človek nima ne resnice ne svetosti brezpozgojno; je predmet zmote in njegova pamet se vara; nagiba se k hudemu in njegova volja je

¹⁾ Jan., VIII., 44.

²⁾ Jan., VIII., 45—46.

slaba. Jezus nima nič od teh dveh slabostij, ki se tiščé naše narave. V tem, ko se najsvetejši zmerom bolj prepričajo o slabosti duha in onemoglosti volje, čim popolnejši postajajo, zatrjuje On, Sin človekov, da je v brezpogojni resnici in svetosti. Slovesno razglaša, da vsaka beseda, ki pride iz njegovih ust, prihaja naravnost od Boga; dosledno je čist izraz popolne resnice; in ne boji se on povedati v obraz svojim nasprotnikom, izzvajši jih: „Kdo izmed vas me je greha prepričal?“

Izzvanje se ni pokazalo.

„Ako vam resnico govorim“, pristavi, „zakaj mi ne verujete?“

Ta „zakaj“ jim hoče pojasniti v par besedah, ki razodenejo splošno nevernost.

„Kdor je iz Boga, posluša božjo besedo: zategadelj vi ne poslušate, ker niste iz Boga.“¹⁾

Biti iz Boga, se pravi poslušati glas Očeta ki nas vleče k polnosti Bitja, resnice in dobrega. Kdorkoli sprejme ta klic, prihaja od Boga in je božji. On najde v Jezusu mir svojih neskončnih želja; poslušal bode njegovo besedo in razumel, da je ona od Boga. Kdorkoli se odtegne temu klicu, da se povrne sam v sebe, posnema satana; ne sloni več na Bogu, ljubi le samega sebe in gre od resnice; pokori se le svojim lastnim sebičnim željam in se naslaja v svojih zmotah; in ker je Bog ljubezen in resnica, se postavi proti Bogu ter stopi v sovraštvo in laž. Vse to, kar mu govori o Bogu, ga zmede in moti, vsaka resnica ga užalosti. On stiska in vara, v tem, ko Jezus oprasča in razsvetljuje.

¹⁾ Jan., VIII., 47.

Dejstva življenja se pojasnijo s tem prvotnim pojasnilom duše. Po tem, kakor duša hrepeni po Bogu ali pa se zaklene v svoj nič, ona veruje ali ne veruje, ljubi ali sovraži; gre proti resnici ali proti laži, požrtvovalnosti ali uživanju; se zaobljubja ali morí; gre za Poslancem, za božjim Sinom, ali pa ga križa.

Vsklike užaljenja in zaničevanja so izvabili Judom ti hudi očitki, kateri so izpodbôdli njihovo ošabnost v tem, v čemur so bili najobčutljivejši. Tako so oporekali Jezusu: „Ali ne govorimo mi prav, da si Samarijan, in hudiča imaš?“

„Jaz nimam hudiča“, jim odgovarja; „ampak častim svojega Očeta, in vi ste mi čast odvzeli. Pa jaz ne iščem svoje časti; je, kateri je išče in sodi.“¹⁾

„Kadar ga je kdo razžalil“, pravi eden izmed očevidcev „on ne vrača, ampak se izroči tistemu, ki sodi v pravici.“²⁾ On ostane v resnici in ljubezni in s krotkostjo mučenikov se sklicuje na pravico svojega Očeta. V svojem miru in svoji moči spomina, namesto da bi se jezil, svoje napadalce, na božje dobrote, pridržane njegovim učencem:

„Resnično, resnično vam povem, ako kdo mojo besedo dopolni, ne bo smrti videl ve-komaj.“³⁾

V edinosti z božjim Duhom samim bode zajemal iz neusahljivega studenca božje življenje, resnico in neskončno ljubezen; to božje življenje se bode celo razlilo po smrtnem telesu in je vzbudilo od mrtvih za veke.

¹⁾ Jan., VIII., 50.

²⁾ I. Pet. I., 23.

³⁾ Jan., VIII., 52.

Toda Jezus ne more ukrotiti teh obsedencev; njihov hudi duh jih slepi, njegova krotkost jih draži, in njegove obljube se jim zdé nespa-metne. Radi bi vse pokvarili, kar on reče, pod-tikajoč njegovim besedam materijelen in surov pomen.

Zdaj smo spoznali, da imaš hudiča, so kri-čali; Abraham je umrl in proroki, in ti praviš: „Ako kdo mojo besedo dopolni, ne bo smrti okusil vekomaj. Si li ti večji kakor naš oče Abraham, ki je umrl? in proroki so umrli. Koga sam sebe delaš?“¹⁾

„Jaz sem le to, kar Bog hoče. Če jaz sam sebe častim, moja čast nič ni; moj Oče je, kateri me časti.“²⁾

Pred temi silnimi izzivanji Jezus ni v za-dregi. Kaj je jeza človekova pred obličjem tistega, ki poseda luč in moč božjo? On odgovori z iz-javo, ki je izmed najvzvišenejših, kar jih je prišlo iz njegovih ust; skrije se pod slavo, katero raz-grne njegov Oče.

Slava Sinu človekovega je v njegovi popolni, bistveni in osebni edinosti z Bogom. Skrivnostna sama na sebi, neizrekljiva, se pokaže v njegovi besedi, svetosti in njegovih čudežih; ona dela iz Jezusa versko središče človeštva, občno gorišče luči, življenja in zveličanja. Ona je delo Očeta, na katerega Jezus vse nanaša, in ki je tako večni princip njegovega povelčanja.

„Vi pravite, da je Oče Vaš Bog. In ga ne po-znate; jaz pa ga poznam. In ako rečem, da ga ne

¹⁾ Jan., VIII., 53, 54.

²⁾ Jan., VIII., 54.

poznam, bom lažnik, kakor vi; ali poznam ga in dopolnujem njegovo besedo.“¹⁾

Nasproti ošabni slepoti svojih sovražnikov postavi Jezus z odločno in mirno gotovostjo spoznanje, katero ima od svojega Očeta; in na njihovo vprašanje:

„Ali si ti večji, kakor naš Oče Abraham?“ odgovarja s tem, da preseka besedo:

„Abraham, vaš oče, se je silno veselil videti moj dan; videl ga je, in je bil vesel.“²⁾

Jezus je naravnost kazal na svoje mesijansko dostojanstvo. Pokaže se kot takega, po katerem bodo narodi zemlje oblagodarjeni, vsled obljube, dane očetu verujočih; ta obljuba je danes uresničena, in v slavi božji, v kateri prebiva, jo je Abraham videl in je bil vesel.

Vedno bahati in nizkotni Judje so iznenadeni ter prekinejo Jezusa z zaničujočo užaljenostjo:

„Še petdeset let nimaš in si Abrahama videl?“

„Resnično, resnično vam povem, predno je bil Abraham, sem jaz.“³⁾

Abraham je bil; Jezus je. Nasproti zgodovinskemu izvoru očeta verujočih postavi Jezus svojo osebno, večno bitnost, brez začetka in brez konca. On je nespremenljiva sedanjost. Ta beseda spominja na vsklik psalmistov: „Predno so bile gore in zemlja, od vekomaj do vekomaj, si ti, o Bog!“⁴⁾ Ta beseda je navdihnila začetek evangelja, kateremu mi povzamemo ta poročila in te odlomke pogovorov; ta beseda je izmed tistih, ki se ne dá izmisliti in ki si je ne moremo drugače

¹⁾ Jan., VIII., 55.

²⁾ Jan., VIII., 56.

³⁾ Jan., VIII., 57, 58.

⁴⁾ Ps., XC, 9.

razlagati, kakor da je tisti, ki jo je izgovoril, ali blazen človek ali pa Bog; ta beseda se šteje k tistemu govorjenju Jezusovemu, ki prekaša vsako človeško govorico, in katero razumejo samo verujoči. Nobena natančna razlaga je ne more po-
manjšati ali jo prilagoditi kritiki, katera zanika božje Sinovstvo Jezusovo. Prerečniki se niso motili; imeli so jo za bogokletstvo; ali so morali pasti na kolena ali pa kamenjati Proroka. V besnosti svoje napačne gorečnosti so pobirali kamenje, da bi je nanj metali.

Jezus se jim umakne in ob spremstvu svojih učencev gre iz templja.¹⁾

¹⁾ Jan., VIII., 59.

Četrto poglavje.

Čudež nad sleporojencem.

Pota in vrata mestna na izhodu so polna slepcev, hromcev, bolnikov vsake vrste, priporočajočih se usmiljenju mimogredočih in prosečih miloščine z milim glasom. Navada se stoletja sem ni spremenila.

Ko Jezus zapusti tempelj,¹⁾ zapazi ob vratih takega nesrečnika, slepca od rojstva:

„Učenik“, ga vprašajo učenci, „kdo je grešil, on ali njegovi stariši, da je slep rojen?“

Po verskem nauku ima fizična slabost, kakor smrt, svoje tajne izvore v grehu. Zmota pa bi bila, verovati, da ima trpljenje posamičnika vselej svoj neposredni vzrok v osebni pregrehi njegovi ali njegovih starišev. Jezus popravi ta predsodek in povzdigne dušo svojih učencev do mnogo zdrajše misli, on jim napové, kaj pomeni bolečina v božjih sklepih.

„Ni grešil“, pravi Jezus, „ne on, ne njegovi stariši; temuč, da se razodenejo božja dela nad njim.“

Vsa človeška boleost se res spremeni ob pričujočnosti in pod vplivom Jezusovim; vzbudi usmiljenje, ozdravi včasi, vselej potolaži, in človek ne zamudi spoznati v tej dobroti Boga, ki ga reši. Življenje Gospodovo je le vrsta del njegove dobrot-

¹⁾ Jan., IX.

ljivosti. Neprenehoma jih je izvajal, ne da bi zamudil kako priliko, zakaj vedel je, da bode njegovo bivanje na zemlji kratko; primerjal je je dnevu, in njegova smrt se mu je zdela noč.

„Jaz moram delati“, je rekel, „dela tistega, kateri me je poslal, dokler je dan; pride noč, ko nihče ne more delati. Dokler sem na svetu, sem luč sveta.“

Dal je zato občuten dokaz temu slepcu.

Pljune na tla, napravi blato iz pljunka in pomaže z blatom oči bolnikove, rekoč:

„Pojdi in umij se v kopeli Siloë.“

On gre, se umije in se povrne videč. To je bilo sobotni dan.

Kopel Siloë¹⁾ je stala na vznožju jugozahoda Ofelovega vrha, koder se dolini Cedron in Gihon križata; svojo vodo je dobivala iz studenca, imenovanega dandanes Sitti-Mariam, po podzemeljskem kanalu, ki je zasekan v hribovo skalo. Za Heroda se je Jeruzalemsko zidovje raztegalo do kopeli, zakrivajoč tudi velik del Ofela, ki je zdaj puščava. Kopel je razvaljena, pod milim nebom. Redki odlomki stebrov so edini ostanki v stari cerkvi, postavljeni tukaj v prvih stoletjih na čast „Odrešeniku-Razsvetljevalcu.“

Nenadna ozdravitev sleporojenčeva je bila kmalu znana. Njegovi sosedje in tisti, ki so ga videli poprej prosjačiti, sedečega ob cestah in na pragih vrat, so dejali: „Ali ni ta tisti, ki je sedel in ubogajme prosil?“ Eni so rekli: „On je.“ Eni pa: „Nikakor ne, ampak podoben mu je.“ On pa je rekel: „Jaz sem.“

¹⁾ Cf. De bello Jud., VI.

Zvedavo so ga popraševali: „Kako so se ti odprle oči?“

„Tisti človek, ki se imenuje Jezus, je blato naredil, in je pomazal moje oči, in mi je rekel: Pojdi h kopeli Siloë in umij se. In sem šel, in se umil, in vidim.“

„Kje je tisti?“ ga vprašajo.

„Ne vem.“

Peljejo tedaj slepca k farizejem, ki so ga po svoje izpraševali, kako je prišel do vida. Reče jim: „Blato mi je dejal na oči, in sem se umil in vidim.“

V pričo tega čudeža so se farizeji sami ločili gledé Jezusa. Eni so rekli: „Ta človek ni od Boga, ker sobote ne posvečuje.“ Drugi pa so odgovarjali: „Kako more človek-grešnik take čudeže delati?“

V svoji zadregi se obrnejo do slepca: „Kaj ti praviš o njem, kateri ti je oči odprl?“

„Prorok je.“

Ta beseda jih zmeša.

Slutili so učinek, ki ga bo tak čudež imel v množici, in zato so začeli dvomiti o čudežu. Da se potrdijo v svojem zanikanju, pokličejo stariše sleporojenčeve ter jih vprašajo: „Je li ta vaš sin, o katerem vi pravite, da je bil slep rojen? Kako tedaj zdaj vidi?“

„Vemo, da je ta naš sin in da je bil slep rojen; kako pa zdaj vidi, ne vemo; ali kdo je odprl njegove oči, mi ne vemo. Njega vprašajte, zadosti je star, sam naj govori o sebi.“

Zdržnost starišev v odgovoru je bila napolnjena s strahom, zakaj Judje so že odločili v

skrivnem posvetu, da izobčijo iz shodnice vsakogar, ki bi proglasil, da je Jezus Mesija.¹⁾

Ker niso nič dosegli pri stariših, so menili farizeji, da zastrašijo tega, ki je bil slep. Pokličejo ga.

„Daj čast Bogu! mi vemo, da je ta človek grešnik.“

Očividno so nameravali zapeljati to priprosto dušo, da bi govoril tako, kakor oni, in da bi zasmehoval v imenu pravoverne pobožnosti in slepe pokorščine do trinoške oblasti, tistega, ki ga je ozdravil. Toda nevidna moč varuje slabotna in odkrita srca.

„Če je grešnik, ne vem. Samo to vem, da sem bil slep in da zdaj vidim.“

Ta točnost, ta iskrenost v zatrjevanju jih spravi iz tira.

„Kaj ti je storil? Kako ti je odprl oči?“

Slepec, navdušen po duhu Jezusovem, se zaveda svoje moči.

„Sem vam povedal, in ste slišali; kaj hočete spet slišati?“

In pristavi z nekako ironijo:

„Ali hočete tudi vi njegovi učenci biti?“

„Ti bodi njegov učenec“, so kričali farizeji, „mi pa smo Mojzesovi učenci: Mi vemo, da je z Mojzesom Bog govoril; o tem pa ne vemo, odkod da je.“

„To je čudno“, je odgovoril tisti človek, „da vi ne veste, odkod da je; in je odprl moje oči!“

Vemo pa, da grešnikov Bog ne usliši, ampak če kdo Bogu služi, in njegovo voljo stori, njega usliši. Kar svet stoji, se ni slišalo, da bi bil kdo

¹⁾ Jan., IX., 22.

sleporojenemu odprl oči. Ko bi ta ne bil od Boga, bi ne bil mogel nič storiti.

Odgovor je bil neizpodbiten; toda domišljava ošabnost in slaba vera imata vselej za poslednji vir silo in krivico. Judje so se pokazali krivične in nasilne.

„V grehah si rojen ves, in ti nas učiš?“ Izobčili so ga in pahnili venkaj.

Jezus zve za to in ko ga sreča, izvrši nad tem človekom delo svojega Očeta in tistega, ki so ga ljudje zavrgli krivično, sprejme on v svoji pravičnosti in dobrotljivosti.

„Veruješ ti v Sina božjega?“

„Gospod, kdo je, da verujem vanj?“

„Videl si ga“, odgovori Jezus, „in kateri s teboj govori, on je.“

Oni pa odgovori: „Gospod! verujem.“ In je padel in ga molil.

Evangelist je očitvidno z veseljem sporočil najpodrobnejše okoliščnosti tega poučnega dogodka. Lahko čitamo med vrsticami njegovega pripovedovanja zgodovino duš, ki pridejo do vere in duš, ki ostanejo trdovratni v svoji neveri. Sleporojenec je uzor za prve, farizeji so podoba drugih.

Jezusovi čudeži so sijajni liki solnce. Njegova čudodelna moč je zabliščala človeštvu z brezštevilnimi dobrotami: dvignila je bolnike, dala slepim, da so videli, gluhim, da so slišali, hromim, da so hodili, mrtvim, da so vstali. Kateri so skusili to moč, jo oznanjajo; sorodniki in sosedje, vse ljudstvo jo potrjuje. Odkriti duhovi jo sprejemajo; v svoji odkritosrčnosti sklepajo, da spoznajo v čudodelniku božjega poslanca, in ko jim božji poslanec pravi: „jaz sem Mesija, Odrešenik“, verujejo, padejo na kolena in ga molijo.

Farizeji, sodniki, razsvitljenci so najprvo iznenadeni po čudežu, ki ga jim označuje javno spričevanje, iznenadeni pri pogledu na tiste, nad katerimi se je čudež zgodil, ter začno nasproti postavljati čudežu in pričam svojo predsodno modrost, svojo namišljeno vednost in svojo nezmotljivo kritiko: „To je nemogoče“, so kričali, „ta človek dela zoper naše zakone, zoper zakone naše vere ali zoper zakone, priznane po naši vednosti in naši modrosti. Zoper take zakone ni nobenega dejstva.

Toda priče vstrajajo: dejstva so očevidci, in očevidnost dejstev presega vse. Ljudska zavest, nenadna in iskrena, se obrača k dejstvu in zameta nauk, ki jih zanika. Tu se začenja zadrega krive vede, krivega razuma, krive vere. Za vsako ceno se mora spričevanje zavreči. Poskusili so zapeljati priče, skušali z zlobno razlago popačiti listine. Ako svedoki ostanejo zvesti in se neme listine ne dadé pokvariti, tedaj ni drugega pripomočka kakor zaničevanje in prokletstvo. V imenu krive vere zmatrajo svedoka za brezbožnika; v imenu ošabne vede ga zaničujejo kot nevedneža; v imenu nasilne in neizprosne politike ga izobčijo in pahnejo venkaj. Ali te žrtve preganjanja, zavržene od sveta, Kristus sprejme. On ljubi njihovo priprostost, odkritost in srčnost, on jih vodi do vere; on jim pove, kdo da je, in verujejo vanj: to so izvoljenci njegovega kraljestva.

Na eni strani je slepec, berač, razdedovanec sveta, izobčen zavoljo Jezusa, ker spozna božanstvo tistega, ki je odprl njegove oči luči in njegovo dušo veri; na drugi strani so farizeji, učniki vede, posvečeni v zakon in nauk prorokov, sodniki, ki sodijo brez pravičnosti, ki proklinjajo to,

kar bi morali spoštovati, ki se ustavljajo očevidnosti in ostajajo trdovratni v svoji neveri: evo nam večnega nasprotja, ki označuje delo Jezusovo. Gospod se ne čudi temu in se ne bega s tem. Večkrat je govoril o tem svojim učencem, zroč v tem le modro voljo svojega Očeta, edini zakon svojega mesijanskega poklica.¹⁾

Danes pojasnuje On to vpričo farizejev.

„V sodbo sem jaz na ta svet prišel“, je govoril“, da, kateri ne vidijo, spregledajo, in kateri vidijo, oslepé.“²⁾

Nevedni, priprosti, ubogi v duhu, ki ne vedo in ki si ne domišljajo, da kaj vedó; ti so, ki jih Jezus razsvetljuje. Tako zvani modri, znoreli po svoji vednosti, po svoji omiki, po svojem sestavu, prepričani, da se jim ni treba več učiti, celó od Boga ne, katerega menijo, da zastopajo, in ne od poslancev, katere zaničujejo in izganjajo v imenu svojih načel: to so tisti, ki jih Sin božji oslepi.

Ko Jezusa nekateri farizeji okrog njega slišijo tako govoriti, zakličejo z ironičnim glasom: „Ali smo tudi mi slepi?“

Rezak je bil Jezusov odgovor pri vsej svoji krotkosti:

„Ako bi bili slepi, bi ne imeli greha; zdaj pa pravite: Vidimo, torej vaš greh ostane.“³⁾

Jezusovo delo se je vršilo in nadaljevalo v stolici vkljub vsem zaprekam, vkljub strastem, vkljub visoki vedi učnikov, vkljub grožnjam in nasilnim postopkom hierarhije. Tu, kakor drugod, so bili ubogi ljudje njegovi izbranci; videl je rasti svojo čredo in se je smatral za pastirja; obču-

¹⁾ Mat., XI., 25; Luk., X., 21; Jan., VI., 37 id.

²⁾ Jan., IX., 39.

³⁾ Jan., IX., 40, 41.

doval je te priproste duše, ki se niso bale, potegniti se zanj in mu slediti vkljub zaničevanju in prokletstvu njihovih poglavarjev. Pogled na te svoje vernike ga je ganil ter mu navdihnil njegove najganljivejše prilike.

„Resnično, resnično vam povem, kdor ne gre skozi vrata v ovčji hlev, ampak lazi drugod vanj, tisti je tat in razbojnik. Kdor pa vanj gre skozi vrata, je pastir ovac.“

„Njemu odprè vratar, in ovce poslušajo njegov glas, in kliče svoje ovce po imenu, in jih ven vodi. In kadar svoje ovce izpusti, gre pred njimi, in ovce gredó za njim, ker poznajo njegov glas. Za tujim pa ne gredó, temuč bežé od njega, ker ne poznajo tujega glasu.“¹⁾

Farizeji niso umeli, na kaj je Jezus cikal; niso spoznali v Jezusu pastirja, in niso umeli, da so oni sami tisti tujci, ki se ukradejo skrivaj liki tatovi med čredo.

Jezus pojasni priliko.

„Resnično, resnično vam povem: Jaz sem vrata k ovcam. Vsi, kolikor jih je prišlo, so tatje in razbojniki, in ovce jih niso poslušale.“

„Jaz sem vrata. Ako kdo skozi mene noter gre, bo vzveličan, in bo noter in ven hodil, in bo pašo našel. Tat ne pride, kakor da krade, in kolje in pokonča. Jaz sem prišel, da imajo življenje, in obilnejše imajo.“

„Jaz sem dobri pastir. Dober pastir dá svoje življenje za svoje ovce. Najemnik pa, in kdor ni pastir, ki niso ovce njegove, vidi volka priti, in popusti ovce in beži; in volk popade in razpodi

¹⁾ Jan., X., 1—5.

ovce. Najemnik pa beži, ker je najemnik, in mu ni skrb za ovce.“

„Jaz sem dober pastir, in poznam svoje, in moje poznajo mene; kakor pozna mene Oče, in jaz poznam Očeta, in dam svoje življenje za svoje ovce. In imam še druge ovce, ki niso iz tega hleva; tudi tiste moram pripeljati, in bodo moj glas poslušale, in bo en hlev in en pastir.“

„Zategadelj me Oče ljubi, ker jaz svoje življenje dam, da ga spet vzamem. Nihče mi ga ne vzame, ampak jaz ga sam od sebe dam, in ga imam oblast dati, in ga imam oblast spet vzeti; to zapoved sem prejel od svojega Očeta.“¹⁾

Ta prilika, vzeta v svojih najmanjših podrobnostih iz pastirskega življenja na izhodu, je ena izmed tistih, ki kažejo z največjo milobo neizrekljivo delo in osebo Jezusovo. Malo imen ga označi bolje v njegovi milobi kakor ime pastirja. Hlev je božje ljudstvo, ograjeno in zbrano, liki izvoljena čreda, v ograji, v meji zakona. Vrata te ograje je Mesija. Vstop ni mogoč res drugače, kakor da se vanj veruje in upa. Vera v prihodnjega Odrešenika je bila duša starega zakona; živelo se je le po tej veri in ni bil izmed ljudstva brez nje. Vsi tisti izmed poglavarjev, ki je niso priznali, brezbožni kralji, lažnjivi proroki, krivi mesije, učeniki, zlorablajoči prazna izročila in materijalistično bogoslužje, vsi tisti so le tatovi in razbojniki, ki so se po lestvici prikradli v sveti zakon; redé sebe, ne redé ovac; ne živijo jih, ampak davijo; jih ne vodijo, ampak pogubljajo. Tisti, ki jih je pričakovan Mesija že navdihnil, in ki so skozi njega vstopili v hlev, tisti so pravi po-

¹⁾ Jan., X., 7—17.

slanci in pravi verniki. Ti so našli pašo in se rešili.

Jezus pa ni samo vrata, on je tudi pastir.

Peljal je daleč od ograje starega hleva, ki je bil že pretesen, ovce, ki so bile njegove; on jih pokliče, one pa ga slišijo in spoznajo njegov glas; on jih vodi, gredoč pred njimi, na novo pašo, koder najdejo polnost življenja; on umré zanje, da jih reši. Njegov hlev je cerkev, obširna kakor svet, večna kakor Bog; in da jo napolni, gre skozi izgubljeno človeštvo, koder ga čaka toliko nevednih ovac, da jih pokliče in vodi. To so tiste, katere označi z besedo: Imam še druge ovce, ki niso iz črede božjega ljudstva; treba je, da jih grem poiskat. Njegov Duh jih zbere po službi njegovih apostolov.

On bode pašnik, njegova čreda bode živela od njega; na ta način bode Jezus res pastir. Misel na njegovo smrt, vedno živa v njem, se izraža danes v posebni potezi: on hoče, da se vé, da umré radovoljno, da če ga umoré njegovi sovražniki, — volkovi njegove črede, — je to zato, ker se jim sam izroči, in če se jim izroči, da s tem izpolni voljo svojega Očeta.

Ljubezen prekipeva v teh zadnjih govorih, povse polnih skrivnostij, ki završujejo vrsto Jezusovih nauk v Jeruzalemu ob prazniku šotorov l. 29 in naslednje dneve.

Uspeh tega apostolata je krepko označil četrtri evangelist. Javno menenje je pretreseno, razburjeno in se razdeli; nekateri vidijo v besedah Prorokovih le blaznost, neumnost, navdajanje satanovo, in skušajo o tem prepričati ljudstvo. „Zakaj ga poslušate?“ pravijo; „hudiča ima in ob umu gre.“

Drugi ga branijo; modrost njegovih govorov jih gane, in njegovi čudeži se jim zdé dokaz njegovega poslanstva.

„Ne“, odgovarjajo, „to niso besede od hudiča obsedenega. Ali more hudič odpreti oči slepcem?“¹⁾

V preteklosti kakor v sedanjosti, včeraj kakor danes je Jezus, ki se mu zoper govori; in ko gre dalje v svojem delu, kaže se zmerom boljše veliko znamenje razdeljenja.

¹⁾ Jan., X., 19—21.

Peto poglavje.

Jezus se prvič umakne v Perejo.

Najpotrebnejše in najnevarnejše dejanje svojega poslanstva je Jezus izpolnil s tem, da se je proglasil za živega Sina božjega vpričo gosposke in vsega naroda, v sredi templja, jasno in krepko, brez dvoumnosti in brez prikritosti. Moral se je razglasiti kot takega, da so verovali vanj in v njegovo mesijanstvo; a ko se je razglasil, šel je smrti nasproti.

Hierarhija ga je zavrgla in ga ni priznala, bil ji je le kriv prorok in bogokletnik; zakon pa je krive proroke kaznoval s smrtjo.¹⁾

On pa ni želel pospešiti zaključek. Oddaljil se je od Jeruzalema, pustivši mesto, vse polno njegovega imena. Javno menenje si je bilo v laseh z njegovimi nauki, ki so razburjali, ene so razsvetljevali, druge so oslepili in pohujševali.

Spominjamo se, da je Jezus, prišedši k prazniku šotorov,²⁾ poslal s potoma 72ere učence oznanovat božje kraljestvo v mesta in vasi, katere je namerjal sam obiskati.³⁾ Ta kraj je moral biti južna Pereja; edino tukaj od vseh judovskih pokrajin še niso slišali vesele vesti.

Pereja je zajemala izhodni breg Jordana. Na izhodu jo je mejila reka, na severu mesto Pela,

¹⁾ Deut., XIII., 15.

²⁾ Glej knjigo II., poglavje II.

³⁾ Luk., X., 1 id.

na jugu Maheronska trdnjava in na zahodu Arabija.¹⁾ Rod Rubnov in Gadov in del Manasetovega rodú so se nekdam tu naselili, gnani po rodovitnosti pašnikov. Za Heroda je bila komaj obljudena; mesta in vasi so se videle le na planinah ali ob Jordanovem obrežju; divje kotline in strma podolja so bila zapuščena. Po Herodovi smrti je bila Pereja z Galilejo vred četrtnija Antipova. Pod rimskim gospostvom je zelo napredovala. Štela je več važnih mest: Pela, Gadara, Amon-Galaad, Fildelfija, Gerasa, Hesbon. Vsa so imela svoja gledišča, kopališča, cirkuse in ladijebojnice, brane in trdnjave; strategične ceste so jih vezale med seboj; toda po stoletjih se je vse razrušilo in razljudilo. Nekaj beduinskih plemen, Beni-Aduan, Anaidi in Aziza, prebiva edino v tej samoti, koder stari hrasti ginejo, pustivši gol in žalosten svet. Samo spomladi se pokrije tu in tam z lepo žetvijo, katera bogatí prebivalce, ošabno in neodvisno pleme, na pol poljedelsko, na pol pastirsko, ki prestavlja svoje šotore in svoje črede sem in tja v tem mirnem koticu.

To je Pereja, kamor se je Jezus umaknil in koder ga dobé 72eri učenci; to srečanje je bilo veselo za Gospoda in delavce.²⁾ Uspehi odposlancev so bili popolni, sijajni; pokazali so se strmeče in ponosne na uspeh svojega poslanja.

Gospod! so rekli Jezusu, tudi hudiči so nam pokorni v tvojem imenu.

Jezus, ki se je zavedal kot najviši gospod vseh hudobnih duhov in osvoboditelj od hudega, odgovori: „Videl sem satana kakor blisk z neba

¹⁾ Bell. Jud., III., 2.

²⁾ Luk., X., 17 id.

pasti.“ Zmaga njegovih učencev je le predigra njegove velike prihodne zmage. Kraljestvo satanovo bode razdejano; in že zdaj se začne v Jezusu božje kraljestvo nad razvalinami satanovega kraljestva.

„Glejte!“ pristavi, „dam vam oblast, stopati na kače in škorpijone, in zoper vso moč sovražnikovo; in nič vam ne bo škodovalo. Vender ne veselite se tega, da so vam duhovi pokorni: Veselite se pa, da so vaša imena zapisana v nebesih.“

Kakor slavna je služba teh, ki delajo delo božjega kraljestva, a kaj pomaga to delavcu, ako ni sam ud božjega kraljestva, in ako bode njegovo ime izbrisano iz božje knjige?

Jezusa je razveselila misel na njegove prihodne zmage in pogled na njegove zveste učence, precej po dnevih, ki jih je prebil v Jeruzalemu, v boju s sovražnostjo, z zaničevanjem, s posmehovanjem, s slepoto, s sovraštvom; zveselil se je v svetem Duhu, pravi evangelj.

„Zahvalim te, Oče, Gospod nebes in zemlje! da si to skril modrim in razumnim, in si razodel malim. Takó, Oče! zakaj takó je bilo dopadljivo pred teboj.“

Volja njegovega Očeta je njemu vse. V tej volji on trpi in se uda, počiva in se opira, se veseli in raduje, v njej živi in umrje. Ta volja ovlada vse delo vzveličanja in on je njen zvesti izvrševalec; volja Očetova je torej, da se skrivnosti božjega kraljestva odtegnejo modrim, učenikom tega sveta, ter se razodenejo malim. Od te prve ure, ko se je Jezus pokazal, se ta volja zmerom točneje javlja. V Galileji jo je že razglasil; v Judeji, v Jeruzalemu jo poskusi iz nova. Ta dvojna

izkušnja mu je vselej izvila taisti vsklik.¹⁾ In tako bode v teku časa; vsa človeška velikost, ki se ponaša zoper Boga in zoper Kristusa, bode zavržena, vsa ponižnost, ki se poniža pred njim, bode povišana. Nadarjenost, mogočnost, omika, posvetna slava, niso nič; Oče pozna le ponižne, uboge v duhu, in v tej ničnosti so vsi izvoljenci enaki; a da se izvoljenci pokrepé, bodo povišani iz uboštva, v katerem zdihujejo, Duh Jezusov jih bode dvignil in oni najdejo v njem resnico brez sence, krepost brez slabosti; ljubezen brez primesi, življenje brez prikrajšanja.

Delo božjega kraljestva je delo malih, rase le po malih, v svojem začetku kakor v svojem razvoju, in nosi na sebi to izredno nasprotje: ničevost človekovo in moč božjo. To pa ni človeška darovitost, ki mu daje napredek, še prej je ovira in pobija, pospešuje je svetost in krepost; ta pa obsega vselej zatajenje samega sebe in udanost v božjo voljo, najvišjo moč božjega kraljestva.

Jezus je vedel, da hrani v sebi to moč, in je zato rekel svojcem:

„Vse mi je izročeno od mojega Očeta, in nihče ne vé, kdo je Sin, kakor le Oče; in (nihče ne vé), kdo je Oče, kakor le Sin, in komur hoče Sin razodeti.“²⁾

Kadar je videl svoje učence zbrane okrog sebe, posvečene v njegovo besedo in njegovo delo, jim je rad zaupno pokazal slavo in veselje njihove določbe.

„Srečne oči, katere vidijo, kar vi vidite Ker povem vam, da veliko prorokov in kraljev je

¹⁾ Cf. Mat., XI., 25 id.

²⁾ Luk., X., 22; Mat., XI., 25.

hotelu videti, kar vi vidite, in niso videli; in slišati, kar vi slišate, in niso slišali.“¹⁾ To malo besedij oživi sladke ure, ko je Jezus razkrival svojim vernim sijaj svoje duše, jih napolnil s svojo lastno radostjo in jih učil, ceniti svoj poklic. Dasi jih farizeji zaničujejo in ponižujejo, se vender lahko veselé, ker so izbranci božji in so več kakor proroki in kralji.

Listine molcé o krajih, ki jih je Jezus prehodil s svojimi učenci po Pereji. O ti novi dobi Jezusovega potovanja nam pripoveduje le tretji evangelist, ki se zadovolji z navadnim sporočilom o dejstvih. A ne glede na podrobnost je vse narisal točno in jasno; množica je vnetá in navdušena, farizeji so sovražni ali potuhneni, zalestni, drzni in trdovratni; nasprotje in nasilstvo, katerega žrtev je Jezus bil v Jeruzalemu, sta pomnožili njihovo trdovoljnost. Njegova beseda je proti njim ojestrejša; ne preti jim več, ampak jih neizprosno biča. Oni so velik zadržek njegovemu delovanju, pohujšanje malim; njegova ljubezen mu navdaja hude ukore. Vse ga dobro pozna; on ni več nepoznan prorok, Mesija je, ki govori.

Boj se kmalu vname.

O priliki, ko je izgnal hudiča in je ljudstvo ostrmelo, prihité farizeji in ponové svoje napade v Judeji in Galileji. Eni so rekli: „V imenu Belcebubovem, višjim hudičem, hudiče izganja“; drugi: Naj nam pokaže znamenje z neba.“²⁾

Zdi se, da je stranka farizejev izdala geslo, češ da je Jezus obseden; v obraz so mu pravili to zasramovanje in to bogokletstvo na vseh cestah

¹⁾ Luk., X., 23, 24; Mat., XIII., 16, 17.

²⁾ Luk., XI., 14 id.

v Galileji, v Judeji, v sredi templja in v Pereji. Krivoverci so vselej in povsodi taisti; imajo se za edine in izključne zastopnike resnice in dobrega; kdor jih pobija, je kajpada pomagač satana, zmote in hudega. Vse to, kar Jezus reče, so imeli za laž, vse to, kar on stori, so imeli za hudo. Nikoli niso nikogar preganjali z nespravljivejšim sovraštvom. Z eno besedo je izgnal hudiče in oprostil stiskane duše njihovega trinoštva: a videli so v tem svetem dejanju le satanovo delo. Ni jenjal z nevoljo razodevati to zasramovanje, katero je imenoval greh zoper sv. Duha in pregreho, ki vekomaj ne bode odpuščena; zavrzel jo je še danes s taisto silno doslednostjo in je zmešal svoje sovražnike s svojim lastnim naukom.

„Vsako kraljestvo, katero je samo zoper sebe razdeljeno, bo razdejano, in hiša bo na hišo padla. Ako je pa tudi satan sam zoper sebe razdeljen, kako bo obstalo njegovo kraljestvo, ker pravite, da z Belcebubom hudiče izganjam? In to ravno hočem izvršiti, kraljestvo satanovo razdejati.“

Cikajoč na judovske eksorciste,¹⁾ katerih opravilo je bilo, izganjati hudiče za denar in ki so jih vkljub temu sprejemali s popolno častjo, je ironično pristavil:

„Če pa jaz z Belcebubom hudiče izganjam, s kom jih pa vaši otroci izganjajo? Zato bodo oni vaši sodniki.“

Ko je Jezus tako z dokazom „ad hominem“ prevrgel bogoskrunsko podmeno svojih nasprotnikov, jim v poljudni priliki razjasni bistvo storjenih ozdravljenj in praznost njihovih eksorcizmov.

¹⁾ Cf. Antiq., VIII., 2.

„Ako pa s prstom božjim hudiče izganjam, je res božje kraljestvo k vam prišlo. Satan je premagan; Bog kraljuje na njegovem mestu.“

„Kadar močni v orožju svoj dvor varuje, je v miru njegovo premoženje. Če pa močnejši kakor on nadenj pride, in ga premaga, bo vse njegovo orožje pobral, na katero se je zanašal, in bo delil njegov rop.“

Jezus se ima kot edinega zmagovalca nad tistim, ki ga imenuje skrivnostno močnega v orožju, trinoga človeštva.

„Kdor ni z menoj v tem boju, je zoper mene; in kdor ne zbira z menoj“ suženstvu iztrganih žrtve, „raztresa“.

„Kadar nečisti duh iz človeka pride, hodi po suhih krajih, in išče pokoja, in ker ga ne najde, pravi: vrnil se bom v svojo hišo, odkoder sem izšel. In ko pride, jo najde pometeno in osnaženo, Tedaj gre, in si privzame sedem drugih duhov hujših hot on, in gredo vanjo, in prebivajo tam. In poslednje tistega človeka je hujše kakor prvo.“¹⁾

Jezus pokaže skriti igrokaz, ki se razvije med človeško dušo in med satanovimi močmi; kaže nerodovitnost in nezmožnost vsega tega, kar nas hoče izven njega oprostiti. Tu nič ne pomagajo ne trudi osebne volje, prepuščene same sebi, ne več ali manj praznoverne vaje modroslovja, praznih ver in farizejske pobožnosti. Ni dovolj, da se satan umakne, treba je, da njegovo moč poveže edini Duh, ki mu zapoveduje, Duh božji, in da božji Duh zasede prostor, iz katerega je hudobnega duha pregnal; ako ne, ostanejo moči hudega gospodujoče; za hip naj zaspé, in se

¹⁾ Luk., XI., 18—26.

vzbudé tem delavnejše; za hip naj se odstranijo, in pokažejo se spet tem bolj zapovedujoče; služiti bode težje in pokvarjenost bode rasla z robstvom. Tako pa se je le eno bitje razodelo na svetu s polnostjo božjega Duha, in to je Jezus; on je edini, ki s pravim eksorcizmom uresničuje božje kraljestvo v vesti in v človeštvu.

Ko je Jezus govoril, se zasliši vsklik izmed množice. Neka žena izmed množice, najbrže ena izmed teh, ki jih je Prorok ozdravil, zakliče z velikim glasom: „Blagor telesu, katero je tebe nosilo, in prsim, katere so te dojile.¹⁾“

Kolikokrat je bil Jezus tako pozdravljen! Ta pohvala neznane žene mu je bila tem slajša, čim sovražnejše mu je bilo prokletstvo farizejev; on povzdigne glas, povišujoč to, ki je pohvalo izgovorila:

„Veliko bolj blagor tistim, ki božjo besedo poslušajo in jo ohranijo.“

Biti mati Jezusova, naznanja le odnošaj z njegovim človečanstvom; toda poslušati in ohraniti božjo besedo, naznanja zvezo z njegovim božjim Duhom. Ena sama stvar je bila poklicana na slavo materinstva; toda vsaka duša je poklicana, da sprejme božjega Duha, in večja je sreča sprejeti živega Boga, kakor dati Kristusu življenje.

Množica se je nabrala okrog Proroka; in potem, ko je osramotil farizeje, ki so ga imeli za satanovega zaveznika, začne javno trgati zlobne trdovratneže, ki so zahtevali od njega znamenje z nebes kot dokaz njegovega poslanstva.

Jezus je večkrat ponovil vsa mesijanska znamenja, ki so jih proroki napovedali; bleščala so

¹⁾ Luk., XI., 27—28.

kakor za stavo za vsakim korakom, vsako uro, sijala pred vsemi očmi, taka, kakor jih je Izajija šest stoletij prej popisal. Ali farizejska zofistika, slepa in prezirljiva, jih je zametala ali pačila, pripisujoč jih vplivu satanovemu. Prepričani, da so nebesa od Boga, in uverjeni, da je Jezus bogokletnik, so ga preganjali s tem izzivanjem: „Daj nam znamenje z neba, katerega je Bog sam gospodar in ki nam dokaže, da je res Bog s teboj!

To izzivanje, navdahnjeno z žejo po čudovitostih, po predsodkih, neveri in nevolji, je Jezus odklonil; zavrgel je je z neupogljivo trdnostjo:

„Ta rod je hudoben rod“, pravi množici; znamenja išče, pa znamenje se mu ne bo dalo, razun znamenje Jona proroka. Kakor namreč je bil Jona znamenje Ninivljanom, tako tudi bode Sin človekov temu rodu“.¹)

Očividno se gre za smrt in vstajenje Mesijevo. To je zemeljski in nebeški čudež ob enem, katerega predpodoba je bil v trebuh ribe zakopani in čez tri dni na obrežje vrženi Jona. Noben čudež se ne more s tem čudežem primerjati. Toda pokaže se tisti čas, ki ga Bog odloči; ima za vzrok neizrekljivo ljubezen Jezusovo do človeštva, zakaj ta ljubezen ga bode gnala v smrt, in neizrekljiva ljubezen Očetova do svojega Sina ga bode vzbudila od mrtvih. Izzivanje farizejev se bode tedaj razodelo, Jezus naznanja z zaupnostjo tistega, za katerega prihodnost ni skrivnost, zakaj on je Gospod prihodnosti. On gre še dalje in daje umeti, da tega znamenja, trdovratno zahtevanega, ne potere slepost in sovraštvo.

¹) Luk., XI., 29—33.

„Kraljica od juga bo vstala ob sodbi z možmi tega rodu, in jih bo obsodila; ker je prišla od pokrajin zemlje poslušat modrost Salomonovo; in glej! več kakor Salomon je tukaj. Možje Ninivljani bodo vstali ob sodbi s tem rodом, in ga bodo obsodili; ker so pokoro delali na oznanje Jonovo; in glej! več kakor Jona je tukaj.“¹⁾

Sicer pa, ali ni bil Jezus že sam na sebi s svojo besedo, modrostjo, krepostjo, z žarom vsega svojega bitja najsijajnejše znamenje? Niti Jona s svojo gorečnostjo, niti Salomon s svojo modrostjo mu nista enaka. Zakaj ga torej ti farizeji ne priznajo? Zato, ker nedostaje luči njihovim očem, toda te oči ne morejo sprejeti žarkov.

„Nihče luči, ko jo užge, ne postavlja na skrit kraj, ne pod mernik; ampak na svečnik, da kateri noter gredo, svetlobo vidijo.“

Luč je on; Oče jo je užgal, da vse človeštvo vidi svetlobo.

Toda treba je, da se oči odpró in sprejmejo njegove žarke.

„Svetilo tvojega telesa je tvoje oko; ako je tvoje oko čisto, bo svetlo vse tvoje telo. Glej tedaj, da luč, katera je v tebi, ne bo temna.“

„Ako je tedaj vse tvoje telo svetlo, in nima nikjer nič temnega, bo vse svetlo, in te bo kakor svetla luč razsvetljevalo.“²⁾

Jezus je ljubil to podobo in jo je večkrat uporabil; ona kaže v jasni in prijetni obliki najpotrebnejše dolžnosti: odkrito srce, priprosti namen, čisto vest

¹⁾ Luk., XI., 29—33.

²⁾ Luk., XI., 33—36.

Vsa spričevanja, ki razodevajo Boga in se blešče okrog Jezusa, so prazna za človeka, katerega srce je napačno, namen hinavsk in vest kriva. Znamenja ostanejo temna in najčudovitejši čudeži ne dokazujejo ničesar. Najglobokejši duh je prizadet od slepote, zakaj božja luč prodre v človeka le po srcu in vesti; srce in vest storita, da predsodki umolknejo, zavržeta prazne zisteme in ves ta egoizem duha, ki je tako pripraven in tako trdovraten, da zameta dejstva, po katerih se Bog spričuje.

Naj si že karkoli mislimo o vplivu vladajočih zmot in judovskih verskih prizadevanj, veliki zadržek, na katerega je Jezus naletel, je bil v resnici ne toliko njihovi predsodki kakor njihove pregrehe, ničemernost, domišljavost, lakomnost, hinavstvo, malomarnost in zaničevanje drugih.

Jezus, katerega usmiljenost je bila brezdanja do malih, ponižnih in do grešnikov, je bil vendar le neizprosno oster proti tem hinavcem in krivcem, ki so znali tako zakrivati svoje pregrehe. Krotkost ni opravila nič pri teh zakrknencih; sveta jeza Jezusova, ki jih je bičala, je vsaj osvetila resnico, ki so jo zasramovali, in pravico, kateri niso mogli ubežati.

Eden izmed farizejev je prosil Jezusa, da bi pri njem kosil.¹⁾ Vabilo je zakrivalo neprijazno čustvo, kakor pokaže nadaljno poročilo. Jezus vstopi, ne da bi se umil, ter zasede stol, odločen za goste.

Farizej se izpodtika nad tem in se vpraša sam pri sebi, zakaj se ni očistil pred obedom? Gospod ugame misel svojega gostitelja in sovablencev, ter jim

¹⁾ Luk., XI., 37 id.

začne govoriti z ojstrim glasom, z veljavo sodnika, ki bere v srcu:

„To vi farizeji čistite, kar je zunaj kozarca in sklede; kar je pa znotraj vas, je polno ropa in hudobe. Neumneži! ali ni, kateri je storil, kar je zunaj, tudi tega storil, kar je znotraj?“

Kar je zunaj, je tvarina, telo; kar je znotraj, je duša. Bog je ustvaril oboje: očiščenje telesa ne more nadomestiti očiščenja duše; prej je duša, ki posvečuje telo, in ki se mora očistiti; duša pa je čista le po ljubezni in milosti.

„Dajte pa raje vbogajme od tega, kar imate v kozarcu, skledi; in glejte, vse vam je čisto“, je dodal Jezus.

Ko je tako razgrnil in označil prizadevanja farizejev, jim zagrozi tako-le:

„Ali gorjé vam farizejem! ki desetinite meto in rutico in vsako zeljišče; in v nemar puščate pravico in ljubezen božjo; to pa je storiti, in onega ne opustiti.“

„Gorje vam farizejem! ki imate radi prve sedeže v shodnicah, in pozdravljanje na trgu.“

„Gorje vam! ker ste kakor grobi, ki se ne vidijo, in ljudje čeznje hodijo, in ne vedó.“

Silnost teh očitkov je bila taka, da ga prekinе eden izmed učnikov zakona, pismar, eden izmed teh modrih, po poklicu, ki so čuvali sveto pismo in farizejska izročila. Reče mu: „Učenik, ker to govoriš, tudi nam očitaš.“

Jezus za odgovor nadaljuje in okrepi svoje grožnje:

„Gorje tudi vam, učenim v postavi! Ker nakladate ljudem bremena, katerih ne morejo nositi, in sami se bremen ne z enim svojih prstov ne dotaknete. Gorje vam! Ker zidate grobe prorokom;

vaši očetje pa so jih umorili.“ In s krvavo ironijo razkrinka ničemernost teh častij, ki so jih izkazovali tem svetim žrtvam, ko pristavi: „Res pričujete, da privolite v dela svojih očetov; zakaj oni so jih sicer umorili, vi pa jim grobe zidate.“

Smrt prorokov spominja Jezusa na njegovo smrt in na preganjanje njegovih učencev; tudi on bode žrtev taistega ubojskega fanatizma in to prorokuje svojim razburjenim in razdraženim poslušalcem.

„Zato je tudi modrost božja rekla: Proroke in apostole jim hočem poslati, in ene izmed njih bodo umorili, in ene preganjali; da se bo tirjala od tega rodu kri vseh prorokov, katera je bila prelita od začetka sveta; od krvi Abeljeve do krvi Caharijeve, kateri je bil umorjen med oltarjem in templjem. Gotovo, povem vam, terjala se bo od tega rodú.¹⁾

Največja krivda učenikov, ki je Jezusu izvila poslednje grožnje, je bila zloraba njihovih dolžnostij, kako je treba učiti; zakaj zavirali so mesijansko delo in odvrčali ljudstvo od njega.

„Gorje vam, učenim v postavi! Ker ste se ključa do učenosti polastili; sami niste noter šli, in te, kateri so hoteli noter iti, ste zadrževali!“

Sv. pisma se je bilo treba učiti, da se je umelo božje kraljestvo; in ker so si pismarji pridržali monopol, ker so imeli ključ, bi bili morali sami najprvo vstopiti in pripeljati tiste, ki jih vodijo. Pa so zgrešili svoje poslanje; ako Odrašenika niso spoznali in ga zavrgli; ako je narod odstopil od svoje določbe, je krivda na njih.

¹⁾ Luk., XI., 49—51; Cf. Gen., IV., 8; II. Paral. XXIV., 22.

Pogubili bi bili ne samo svoje ljudstvo, ampak celo človeštvo, ako bi slepota in trdovratnost človeška mogla kdaj zadržati Boga in prekrižati njegove načrte.

Vsako odkrito srce se veseli tega božjega glasú, ki je obsodil brez preklica in za vselej hinavsko čednost, trinoštvo in pohujšanje teh napačnih in hudobnih bitij, za katera je vera le krinka, in najsvetejša oblast, — oblast verska, — le sredstvo, da ljudi vara, zaslužni in oslepi.

Farizeji so se vzdignili pod bičem pravice, ki jih je bičal; začeli so Jezusa trdo gnati, tiščati vanj z vsakovrstnimi vprašanji, so ga zalezovali, ko bi mogli kaj zasačiti in ujeti iz njegovih ust kako besedo, da bi ga zatožili.

Nastop je postajal silen. Množica je prihitela. Gnetli so se okrog njega. Jezus je moral oditi s svojimi učenci. Ozré se nanje, jih potrdi in pouči, kako morajo kljubovati nevihti.¹⁾ Priporoča jim previdnost.

„Varujte se kvasa farizejev, ki je hinavščina.“ Nato postane njegov glas milejši in imenuje jih svoje prijatelje.

„Ne bojte se jih, kateri telo umoré, in potem nimajo kaj storiti. Hočem vam pa pokazati, koga se bojte: Bojte se tistega, kateri, ko je umoril, ima oblast vreči v pekel. Res vam povem, tega se bojte.“ Opomni jih, da Oče čuje nad njimi; in Oče ne pozabi nobene stvari, niti vrabcev, ki se prodajo za dva vinarja. Pove jim tudi, da so njihovi lasje prešteti; da če spoznajo Sinu človekovega pred ljudmi, da jih bode tudi Sin človekov spoznal

¹⁾ Luk., XII., 1 id.

pred božjimi angelji. Ali ni bil njegov Duh z njimi? Peljali jih bodo v shodnico, pred gosposko in oblastnike; naj ne skrbé, kaj bi odgovorili ali rekli: „Sv. Duh jih bo učil tisto uro, kaj naj govoré.“

Čuti se, da je njega položaj vedno težak in napet. Čim bolj se bliža odločitev, tim bolj Jezus potega bliže sebe svoje učence, in jih skuša prodreti s svojo močjo in svojo nežnostjo.

Množica ga ne zapusti; vkljub sovraštvu, s katerim njeni učeniki preganjajo Proroka, pokori se njegovi besedi in njegovemu vplivu. Potujoč uči množico, potega jo iz uboštva, ji kaže pot in bližanje novega kraljestva. Nič ga ne odvrne od njegovega velikega dela in njegovega poslanstva. Čas pritiska, treba se je podvizati.

Neki človek iz ljudstva se mu približa in mu reče, naj zapove njegovemu bratu, da deli z njim dedščino.¹⁾

„Človek! kdo me je postavil za sodnika ali delivca čez vaju?“ odgovarja Jezus.

Ali je božji poslanec prišel zato na svet, da se ukvarja s posvetnimi zadevami? Njegova doščba je božja; on nam ne prinese življenja enega dné in njegovih ubogih dobrot, ampak večno življenje in kraljestvo Očetovo. Toda on vé, da je človek navezan na poželjivost, in namesto da bi uravnal te razlike, ki jih ta poželjivost izziva, uči on odpoved vsemu in skrivnost večnosti.

„Glejte in varujte se vse lakomnosti, zakaj nihče ne živi od obilnosti svojega premoženja.“

¹⁾ Luk., XII., 13—16.

V tem zmislu jim pove to-le priliko.¹⁾

„Nekega bogatega človeka polje je obilno sadu rodilo. In je mislil sam pri sebi, rekoč: „Kaj bom storil, ker nimam, kamor bi svoje pridelke spravil?“ In je rekel: „To bom storil: podrl bom svoje žitnice in večje naredil; in vanje bom spravil vse, kar mi je zraslo, in svoje blago. In porečem svoji duši: Duša! veliko blaga imaš spravljenega za prav veliko let; počivaj, jej, pij in bodi dobre volje.“

Bog mu je pa rekel: „Neumnež! to noč bodo tvojo dušo terjali od tebe; kar si pa spravil, čegavo bo?“

„Tako je s tem, kateri bogastvo nabira, in ni bogat v Bogu.“

Zaupno govori svojim učencem kot ljubljenim otrokom nebeškega Očeta, jih navdaja z otročjo in neomejeno zaupnostjo v njegovo dobrotljivost, v njegovo previdnost, vedno čuječo v svoji neskončni radodarnosti; neče, da bi bili podobni poganom, posvetnim, nemirnim, v delo zaverovanim, ki nimajo Očeta, da bi čul nad njimi. Ne prepoveduje mirne delavnosti, toda brani se zmedenosti, nepokoja in britkosti ter jih zagotavlja, da jim popisuje božje delovanje, ki je tako vidno in tako očetovsko v naravi.

„Premislite vranove, da ne sejejo in ne žanjejo, kateri nimajo ne shrambe, ne žitnice, in Bog jih živi. Kolikanj bolji ste vi kakor oni!“

„Premislite limbarje, kako rasejo; ne delajo in ne predejo; povem vam pa, da še Salomon v vsi svoji časti ni bil tako oblečen, kakor eden izmed njih. Če pa travo, katera je danes na polji,

¹⁾ Luk., XII., 16 id.

in se jutri v peč vrže, Bog tako oblači, kolikanj bo vas, vi maloverni!“

„Tudi ne vprašujte, kaj bote jedli, ali kaj bote pili, in ne ženite svojih skrbij previsoko. Vsega tega namreč neverniki na svetu iščejo. Vaš Oče pa vé, da tega potrebujete.“

Pokaže jim še na večni namen, proti kateremu morajo težiti njihove duše, oproščene trinoštva potrebe.

„Zategavoljo iščite najpoprej božjega kraljestva in njegove pravice, in vse to vam bo privrženo.“¹⁾

Kaj more zastrašiti tistega, ki je poklican, da kraljuje v Bogu, vkljub pozemeljski ničevosti? „Ne bojte se, majhna čreda! Ker vašemu Očetu je dopalo vam dati kraljestvo.“ Še bolj povečajte svojo ničevost. „Prodajte svoje premoženje in dajte ubogajme. Storite si mošnje, katere se ne starajo; zaklad, kateri ne mine v nebesih, kamor se tat ne približa, in katerega molj ne razjeda.“

„Kjer je namreč vaš zaklad, tam bo tudi vaše srce.“²⁾

Človek more svoj zaklad iskati le v stvarjenem ali nestvarjenem, v tem kar mine, ali v tem, kar ostane, na zemlji, koder vse umrje, ali v nebesih, ki jih Bog napolnjuje. Prepuščen sam sebi in svoji težki revščini, se pogreza z vso svojo težo v tvarino, in najde tu le praznoto in smrt; Jezus edini ga more povzdigniti k Bogu; odkar se je prikazal v človeštvu, se je narodil v njem nov rod, ki zaničuje povse to mimo gredoče živ-

¹⁾ Luk., XII., 16—32.

²⁾ Luk., XII., 34.

ljenje ter časti svoje delo, katero spreminja v svoje čednosti, junaški rod, katerega srce se živi od Boga, in kateri se že tu doli uči večnosti.

Mala čreda je zrasla, odkar jo je Jezus vzgojil in posvetil v to božjo slavo; brez boja ni bila in ne bo nikoli; zato je rekel svojcem:

„Vaše ledje naj bo opasano, in svetila goreča v vaših rokah; in vi bodite enaki ljudem, kateri čakajo svojega gospoda, kdaj se bo vrnil od ženitnine, da mu, kadar pride in potrka, zdajci odpro.“

„Blagor tistim hlapcem, katere gospod, kadar pride, čuječe najde! Resnično vam povem, da se bo opasal, in jih bo k mizi posadil, in bo pristopil ter jim stregel. In ako pride ob drugi straži, in ako ob tretji straži pride, in jih tako najde, blagor tistim hlapcem.“

Mesijev prihod je negotov; treba je zmeraj pripravljen biti.

„To pa vedite, ko bi hišni gospodar vedel, katero uro tat pride, bi gotovo čul, in bi ne pustil svoje hiše podkopati. Tudi vi bodite pripravljeni; ker ob uri, ko se vam ne zdi, bo Sin človekov prišel.“¹⁾

Veličastnost, katero je Jezus obetal v svoji priliki o kraljevski večerji, pri kateri bode Bog sam stregel povablencem nebeškega kraljestva, je Petra osupnila: „Gospod, ali nam to priliko praviš, ali tudi vsem?“

Jezus daje spoznati, da bode plačilo dano vsem, po stopinji zvestobe; toda apostoli bodo imeli poseben delež.

¹⁾ Luk., XII., 35 id.

„Kdo neki je zvesti in razumni hišnik, katerega gospod postavi črez svojo družino, da jim daje ob času mero žita?“

„Ali niste vi, učenci?“ je hotel Jezus reči.

„Blagor tistemu hlapcu, katerega gospod, kadar pride, najde tako delati! Res vam povem, da ga bo čez vse svoje premoženje postavil.“

„Ako pa reče tisti hlapec v svojem srcu: Moj gospod odlaša priti, in začne bítí hlapce in deklet, in pojedati, in piti, in pijančevati; bo prišel gospod tistega hlapca ob dnevu, ko se ga ne nadeja, in ob uri, ki je ne ve, in ga bo odločil in mu delež z nezvestimi dal. Tisti hlapec pa, kateri vé voljo svojega gospoda, in se ni pripravil, in ni storil po njegovi volji, bo zelo tepen. Kateri pa ne vé, in stori kaj tepenja vrednega, bo malo tepen. Komur koli pa je veliko dano, se bo veliko hotelo od njega; in komur so veliko izročili, bodo več od njega tirjali.“¹⁾

Tu naletimo v pogovorih Jezusovih s svojimi učenci prvi migljej na njegovo povrnitev na zemljo, katero bode kmalu zapustil in koder bode pustil svoje apostole kot svoje zveste in modre hišnike. Ti so, ki naj z jedjo resnice hranijo hlapce in deklet božje: vzvišena služba, ki bode njihova slava, ako jo dopolnijo, in njihova obsodba, ako jo izdajo.

Težko je ponoviti brez pozitivnih listin zaupne prizore, v katerih je Gospod, združen s svojci, odprl svoje tem ganljivejše zaupanje, čim hujši in groznejši je postajal njegov položaj. Vendar jih slutimo v nekaterih globokih besedah, ki kažejo krepko njegove čute, skrbi in žalosti.

¹⁾ Luk., XII., 42—48.

Grenkost boja, katerega predmet je bil Jezus, je morala časih preplašiti malo čredo; nato se Jezus, poln odločnosti, primerja žažgani baklji in reče:

„Ogenj sem prišel na zemljo prines, in kaj hočem, kakor da se vname?“¹⁾

Njegova silna beseda zoper farizeje in zoper vse njegove razjarjene sovražnike je užigala plamen; on je bil odločen, ga še bolj užgati. Njegov duh je bil res požirajoč ogenj, in kaj je hotel, kakor da ga še bolj razvname, odkar je bil proglašen za poslanca Očetovega?

On je govoril tudi v podobi o svoji bližnji smrti; videl jo je pred seboj krvavo in jo imenoval krst. „S krstom pa imam krščen biti“, je rekel, in vkljub grozi, s katero ga je taka misel obšla, je pristavil: „in kako mi je bitko, dokler se ne dopolni!“²⁾

Ako je dvigal srčnost in upanje svojih učencev, obetajoč jim veselje božje večerje v večnosti, tako je razpršil omame o svojem velikem delu na tem svetu, imenujoč svoje delo delo razdora in ločitve. Ali niso njihove oči tega videle že v sprejemanju Mesije, v polemikah, ki jih je njegova beseda užgala, v sovraštvu in ljubezni, katere predmet je on bil? Ta znak se pokaže zmerom ostrejše ter ostane vselej znamenje njegovega dela.

Zaupajoči ali zlobni ljudje ne zgreše nikoli obetati zmagoslavni mir in zazibajo svoje pristaše v te prazne in tolikrat varajoče sanje; Jezus ima jasnost in srčnost ter hoče, da se vé, kaj da se

¹⁾ Luk., XII., 49.

²⁾ Luk., XII., 50.

izvrši; skozi grozovito resničnost se mora iti do njega.

„Menite“, reče svojim učencem, „da sem prišel mir dat na zemljo? Povem vam, da ne, ampak razpor. Zakaj odsihdob se jih bo v eni hiši pet razprlo, trije zoper dva, in dva zoper tri. Razprli se bodo oče zoper sina, in sin zoper svojega očeta; mati zoper hčer, in hči zoper mater; tašča zoper svojo nevesto, in nevesta zoper svojo taščo.“¹⁾

Tako tisti, ki ga prorok naziva kneza miru, napove splošno in nepretrgano vojsko temu svetu, ki ga sovraži. Njegovi izvoljenci bodo, kakor on, vzbudili okrog sebe tisoč nasprotij, tisoč hudih razporov. Kraljestvo, ki ga on ustanovi, ne uide zakonu; raslo bode pod udarci preganjanj vseh pozemeljskih kraljestev. V tem boju za obstanek, ki se naloži vsem stvarjem, se bodo Jezusovi učenci spoznali po enem znamenju: po vzgledu svojega Mojstra se bodo predali svojim rabljem; dali se bodo moriti, a ne bodo morili; njihova krotkost bode njihova moč; sovraštvu bodo nasproti postavili ljubezen; maščevanju odpuščanje in milost; človekoubojskemu meču križ. Gospod je odrešil svet, dadeč svoje življenje; učenci bodo nadaljevali odrešenje, dadeč svoje življenje; in da ostanejo zvesti tej požrtvovalni vlogi, jim Bog odtegne skoro vselej materijelno moč, jih varuje, ker so slabi in brez orožja, samo z močjo svojega Duha, besede in ljubezni.

Ljudstvu, ki se je drevilo okrog njega, ponovi svoje klice s tem pretresljivejšim poudarkom. On vidi, da je željno po čudežih, da ga rado po-

¹⁾ Luk., XII., 51—53.

sluša, a je neodločno in tako kesno za pokoro in vero; on je ima trdo in pritiska vanje.

„Kadar vidite oblak od zahoda se vzdigovati, zdajci pravite: dež bo in se zgodi tako. In kadar jug vleče, pravite, vročina bo; in se zgodi. Hinnavci! podobo neba in zemlje veste preudarjati; kako pa, da tega časa ne preudarite?“¹⁾

Politično stanje naroda, prihod velikega predhodnika Janeza Krstnika, čudezni dogodki Jezusovi, njegova svetost, ki je čudovita kakor njegovi čudeži, njegova modrost in njegov nauk, ki je tako čudovit kakor njegova svetost: kakšna poljudna znamenja, ki naj vnamejo srca vseh in opozarjajo na prihod božjega kraljestva! Nič ne razsvetli te malomarneže in slepce.

Luč sveti, pa nečejo videti. Dajo se potezati po verskih zofizmihi svojih učenikov.

„Zakaj pa tudi sami iz sebe ne sodite, kar je prav?“²⁾ vpraša Jezus.

Grozil jim je z neizprosno pravico božjo. „Kadar pa greš s svojim zopernikom pred oblastnika, prizadeni si po poti, da se od njega rešiš; da te morebiti pred sodnika ne vleče, in te sodnik ne izda briču, in te brič ne vrže v ječo. Povem ti, ne pojdeš od ondod, dokler tudi najzadnjega vinarja ne plačaš.“

O taistem času so mu prišli povedat, da so bili Galilejci, brez dvojbe pristaši Juda Galilejca, na povelje Pilatovo poklani ta hip, ko so darovali. Tega dogodka ne omenja noben sočasni pisec; celo Jožef Flavij se ga ne spominja; toda verodostojno je vse to, ako poznamo strogo vlado

¹⁾ Luk., XII., 54—56.

²⁾ Luk., XII., 57 id.

Pilatovo in uporni pa domišljavi značaj Galilejcev. Ljudstvo je moralo ob novici mesarskega klanja občutiti tem več jezo in sovraštvo zoper paganškega trinoga. Farizejska pobožnost pa ni zgrešila, videti v tem udarec božje pravice nad krivci; Jezus ne pozna niti navidezne pobožnosti, niti neplodne jeze, njegova misel gre mnogo dalje, in njegovo srce gleda na kvišku. To klanje je zanj predigra h katastrofi, ki okrvavi ves narod.

„Menite“, je rekel, „da so ti Galilejci veči grešniki bili od vseh Galilejcev, ker so toliko potrpeali? Povem, da ne; ako se ne spokorite, bote vsi ravno tako poginili.“

„Ali onih osemnajst, na katere je siloamski stolp padel, in jih je pobil, menite li, da so oni krivičnejši bili, kakor vsi ljudje, kateri v Jeruzalemu prebivajo? Povem vam, da ne; ampak če se ne spokorite, bote vsi ravno tako poginili.“¹⁾

Verojetno je, da so tedanji modreci, saduceji, dvoritelji tujim oblastim in farizeji, ki so verovali v zmagoslavje Izraelovo, zasmehovali grozitev Prorokovo v svoji slepi ošabnosti in v svoji pobožnosti brez kreposti; ljudstva samega pa, ki je vselej bolj gane sedanost kakor daljna bodočnost, ni pretresla grozitev, kakor je bilo videti.

V tem pa se je prorokovanje brzo uresničilo: štirideset let pozneje so Titovi vojaki pobili v templju poslednje ljute pristaše narodne neodvisnosti; in Jeruzalemske hiše, zapaljene, so se podrle liki siloamski stolp nad prebivalce nespokornega mesta.

Ta strašna prihodnost, v katero narod strmoglavi, ne zapusti več Prorokove misli; zgane se

¹⁾ Luk., XIII., 1—5.

in žaluje nad njo bolj kakor nad svojo smrtjo; rad bi jo prehitel, pretresujoč srca in odpirajoč jih božjemu klicu. Ko bi bili razumeli dolžnost trenutka, bi se bili odpovedali pozemeljskim sanjarijam, ki so jih zlorabljali, bi bili sprejeli veselo vest o božjem kraljestvu, in spremenjeni Izrael bi bil prepustil Rimljanom, da nadaljujejo njihovo delo, postal bi bil pravo duhovno božje ljudstvo. Nikoli ni bila kakemu narodu ponudena bolj vzvišena namera; nikoli ni bil dan vzgled bolj neozdravljive slepote. Jezus je poskušal zaman, jih spremeniti.

„Nekdo“, je govoril Jezus v priliki, „je imel figovo drevo zasajeno v svojem vinogradu, in je prišel sadú na njem iskati, in ga ni našel.“ Rekel je pa gorniku: „Glej! tri leta je, kar hodim iskati sadú na tem figovem drevesu, in ga ne najdem; posekaj ga tedaj! Čemu še prostor jemlje?“ On pa je odgovoril in mu rekel: „Gospod! še to leto ga pusti, da ga okopljem in mu pognojim, če kje sad obrodi; če pa ne, ga boš potlej posekal.“¹⁾

Ta prozorna prilika daje spoznati, kako je Jezus umel verski položaj svojega ljudstva in poslednje dneve svojega apostolata. Sad, ki ga je Bog pričakoval in zahteval od svojega izvoljenega ljudstva, je bila pokora in vera; pokora, ki objokuje nezvestobo in pregrehe, vera, ki sprejme besedo življenja in daje vstop v mesijansko kraljestvo.

Od prve ure svojega javnega življenja ni Jezus nehal spominjati na te velike dolžnosti. Toda izvzemši nekaj izvoljencev se jim nihče ne odzove; namesto da bi se trkali na prsi, verski

¹⁾ Luk., XIII., 6—9.

poglavarji ne govoré družega kakor o svoji pravici; namesto da bi verovali v božjega poslanca, ga pobijajo, preganjajo, črnijo, mu preté in ga proklinjajo. Božje maščevanje se bliža, pripravljeno, da zažari, ako bi božji poslanec ne zadržaval vnetosti; ta slepi rod nič ne sluti, se ziblje v usodnih domišljijah, ki jih Jezusova beseda ne more razpršiti, dremlje v božjih obljubah, ne da bi pomislil, da njegova trdovratnost dela nerodovitne te obljube in izziva nebeško jezo. Čudeži nimajo zanje več pomena kakor njegove besede. Iztrgajo množici kake vsklike občudovanja, toda pohujšujejo vladajoči stan, ki ne neha Proroku nasproti postavljati prazne šege svojega bogočastja. Vse to se godi zavoljo poglavarjev; morajo se podvreči samovoljnemu jarmu in strahovitim predpisom, da ne naleté na grenke očitke njihovega fanatizma; povzdigujejo svojo kazuistiko do višine Zakona božjega. Osvoboditi se njihovega človeškega trinoštva, to je brezbožno.

Ta krivoverski duh ni položil orožja niti za trenotek pred Jezusa.

Tretji evangelj zaznamuje v tem oziru značilen prizor.¹⁾

V dnevih, ko je hodil po Pereji, je učil Jezus neko soboto v shodnici. Tedaj pride v zbornico neka žena, ki je bila bolna osemnajst let. Bila je sključena in se nikakor ni mogla skloniti.

Ko jo Jezus vidi, jo pokliče: „Žena, rešena si svoje bolezni.“ In položi roke nanjo, in precej se je sklonila in Boga častila.

¹⁾ Luk, XIII., 11—17.

Shodnični poglavar pa je nevoljen, ker Jezus v soboto zdravi, ter reče množici: „Šest dnij je, katere se mora delati; ob teh tedaj pridite in se zdravite, in ne ob sobotnem dnevu.“

Farizeji so morali odobravati modrost in odločnost shodničnega poglavarja; ker ta praznoverska gorečnost je postavljala sobotni počitek nad vse, celo nad svetim delom usmiljenja.

„Hinavci!“ je odgovoril Jezus užaljen, „ali ne odveže vsakteri izmed vas v soboto svojega vola ali osla od jasel, in ga pelje napajat? Te Abrahamove hčere pa, katero je satan, glej! osemnajst let zvezano imel, se ni spodobilo rešiti od te vezi sobotni dan?“

Zoper dobro in čednost ni zastaranja. Vsaka vera, ki bi si upala kaj takega ukazati zato, da bi se Bog častil, bi bila brezbožna. Farizejstvo je mrgolelo takih našemljenih brezbožnostij; s tem, da jih je Jezus prijel v imenu vesti v tako opravičenih napadih, je izpolnil svojo veliko ulogo osvoboditelja.

Njegovi sovražniki so osramočeni, toda udajo se ne; edino ljudstvo Jezusu pritrjuje, strmi v svoji dobri veri nad čudeži, in se podá v svoji priprosti pameti resnici.

Vkljub žalosti, v kateri je Jezus objokoval bolesten prizor splošne nepokornosti in nevernosti, nadaljuje brez obotavljanja in brez omahovanja to, kar je rad imenoval delo božjega kraljestva. On pozna načrte Očeta, gleda jasno zakone, ki vse vodijo. On vé, da mora biti začetek njegovega dela skromen. „Podoben je gorčičnemu zrnu, katero je človek vzel in vsejal na svoj vrt; in je raslo, in veliko drevje postalo, in tice neba so

prebivale na njegovih vejah.“ On vé tudi, da je njegova moč neustavljiva, in zato pravi: „podobna je kvasu, katerega je žena vzela, in vmesila med tri polovnjake moke, da se je vse skvasilo.“

Nobeno človeško bitje ni bilo za svojega življenja bolj nepriznано, bolj zavrženo, bolj nerazumljeno, bolj zaničevano, kakor Jezus; nihče ni pričal mirnejše gotovosti, trdnejše zaupnosti v končne uspehe onkraj groba.

Cas ga je opravičil v njegovi neomejeni zaupnosti, bodočnost ga je sijajno in sveto maščevala.

Šesto poglavje.

Poslednji poskus nad Jeruzalemom.

Potem ko je Jezus zapustil Galilejo, je Jeruzalem njegova stalna misel; in Pereja, kamor se je večkrat umaknil, je zanj le kraj pribežišča zoper nasilje in sovraštvo, ki se vzdiguje v stolici. Črez več tednov je hotel spet videti Jeruzalem in poskusiti nad njim poslednji pritisek. Podá se torej na pot in v majhnih presledkih se pomudi v mestih in vaseh, ki so bile ob cesti.¹⁾ Evangelist sv. Lukež omenja to potovanje, a ne zapiše sicer ne postojank ne podrobnostij. Edino dva dogodka sta ostala v spomin učencem ter jih je ohranil taisti pisec; iz obeh odseva vse to, kar je bilo za ta hip važno in tužno za Jezusa. Čuti se zavrženega in nepriznanega; njegovih zvestih je le eno pergišče; vse to, kar ima oblast, znanost in bogastvo, se zapira njegovemu vplivu. Naklonjenost, ki jo uživa v ljudstvu, ne gré tako daleč, da bi spremenila to množico v legijo učencev. Čuli so ga večkrat vzdihovati nad malim številom tistih, ki se oklepajo njegove besede. Njegove tožbe se izpodtikajo nad národno samoljubnostjo; večina je videla v sreči mesijanske dobe delež izvoljenega rodú, in si je rada domišljala, da bode ves

¹⁾ Luk., XIII., 22 id.

Izrael, brez izjeme vstopil v slavo novega kraljestva.¹⁾

Nekdo se oglasi izmed teh, ki so imeli te prazne upe, katere je življenje in nauk Jezusov izrečno zanikaval. — „Gospod! ali je malo teh, kateri bodo vzveličani?“²⁾ On ne odgovori naravnost na vprašanje tega brezimenika. Ni na tem, ali se jih bode malo ali veliko vzveličalo, ampak na tem, da se trudijo vzveličani biti.

„Prizadevajte si“, zakliče, „skozi ozka vrata noter iti; zakaj povem vam, veliko jih bo iskalo noter iti, in ne bodo mogli. Kadar bo pa hišni gospodar noter šel, in vrata zaprl, bote začeli zunaj stoječ trkati na vrata, rekoč: Gospod, odpri nam; in vam bo odgovoril in rekel: Vas ne poznam, od kod ste. Takrat boste začeli reči: V pričo tebe smo jedli in pili, in po naših trgih si učil. In vam poreče: Ne poznam vas, od kod ste; poberite se spred mene, vi hudodelci.“

„Tam bo jok in škripanje z zobmi, kadar bote videli Abrahama in Izaka in Jakopa in vse preroke v božjem kraljestvu, sebe pa izgnane. In bodo prišli od solnčnega izhoda in zahoda, od severa in juga, in bodo pri mizi sedeli v božjem kraljestvu. In glej! so poslednji, kateri bodo prvi, in prvi, kateri bodo poslednji.“

Edino vprašanje za človeka je to, da se prišteva božjemu kraljestvu. Ako vstopi, najde življenje v veselju večne gostije, ob mizi Očetovi, z Abrahamom, Izakom in Jakopom in z vsemi proroki in z vsemi izvoljenci štirih delov sveta. Ako ostane zunaj, venkaj zagnan, bode njegov delež brez-

¹⁾ Sanhedr., fol. 90, 1.

²⁾ Luk., XIII., 23 id.

končna bolečina in obupnost. No, da se človek čuva: vstop v Očetovo hišo in v palačo božjega kraljestva je težak, zakaj vrata so ozka. Ta vrata so vera v Jezusa, — ubogega in nepoznatega, ponižanega in trpečega Mesijo. Da človek prodre skozi ta vrata, je treba, da se odpove vsemu, da se uniči v besedi Jezusovi in se mu ves daruje. Ako zavrže popolno zatajenje, ne vstopi. Sovrstniki Gospodovi so to skusili; veliko število je odstopilo od te verske žrtve, stavljajoč pred Odrešenikov nauk svoje obrede, znanost in pregrehe; niso bili pripuščeni k slavi božjega kraljestva.

Ta izključitev je odločilna, brezpogojna, večna; ni več ne pokore ne usmiljenja; spreobrnjenje je mogoče le tu na zemlji, zakaj božja dobrotljivost upogne le tu na zemlji njegovo pravičnost. Tam gori ne bo pomagalo nič, da je bil kdo od izvoljenega in s predpravicami obdarovanega rodu; ta prazni naslov ne bo odprl vrat, ki so se zaprla za vselej. Gospod, ki so ga zavrgli na zemlji, bode po svoje zavrgel te, ki ga niso priznali; ne bo jih več niti poznal; oni niso zanj več kakor delavci krivice, nevredni veselja mesijanske gostije.

Vidi se, kako se je Jezus zavedal svoje veljave in svojega dela. On vlada časnost in večnost; ako je pa gledé na ene izraz krotkosti in neskočne dobrotljivosti, tako je gledé na druge, na slepe nasprotnike, neizprosen sodnik.

Neuspehi njegovega poslanja v sredi Izraela so ga torej pač ožalostili, ne pa potrli. Vkljub težavam za vstop v božje kraljestvo, vkljub temu, da so se prvi povabljeni branili, se bode mesijansko delo izvršilo, in slavnostna dvorana ne ostane prazna. On že vidi hiteti svoje izvoljence od četverih strani sveta in sedati ob strani očakov

in prorokov. Poganski zapuščeni svet se zbira, izvoljeni rod je zavržen, in tako, kakor je imel navado reči, ne da bi se bal žaliti narodni čut, „bodo poslednji prvi in prvi poslednji.“

Taistega dne¹⁾ se farizeji približajo Jezusu in mu rekó: „Pojdi stran, in umakni se odtod; zakaj Herod te hoče umoriti.“ To postopanje je bilo le zvijača od strani Heroda in farizejev. Ni verojetno, da bi bil četrtnik gojil misel, umoriti Jezusa; njegov značaj ni bil grozovit. Smrt Janeza Krstnika, povzročena po njegovi slabosti, ga je vedno vznemirjala. Toda pričujočnost Prorokova v njegovi deželi mu je navdajala strah; bal se je Jezusa. Domišljeval si je, da je to od mrtvih vstali Janez. Dvorljivi farizeji so izkoristili to praznoverno strašilo; in da bi Jezusa zvalili v Judejo, ki je bila neposredno pod oblastjo sinedrija, so prišli mu pretit s knezovo jezo.

Jezus je zapazil to zlobnost.

„Pojdite“, je rekel zvitim odposlancem, „in povejte temu lisjaku: Glej! jaz hudiče izganjam in zdravje dajem danes in jutri, in tretji dan bo z mano končano.“

Njegovi dnevi so sešteti, nihče nima oblasti jih skrajšati, pospešiti ali zadržati te dneve; on se ne boji ničesar, strah pred smrtjo ga ne zadene; on gre naproti svoji usodi, miren, neustavljiv, vsemogočen kakor Bog, ki ga pošilja.

On gre dalje svojo pot proti Jeruzalemu, kamor dospé kmalu nato. Bil je sredi zime, praznovali so praznik posvečevanja, ki je bil 1. 29. dne 20. decembra.

¹⁾ Luk., XIII., 31 id.

Ta slovesnost, ki so jo Makabejci vpeljali, je spominjala ljudstvo na očiščevanje templja, ki ga je Antioh Epifan oskrnil.¹⁾ Nazivali so jo „luči“, τὰ φῶτα; najbrže, pravi Jožef Flavij, ker je svoboda bogočastja iznova zabliščala nad nami zoper vse pričakovanje. Rabi so razlagali to bolj priprosto, prav po judovskem ukusu. Ko je Juda Makabejec premagal Grke, in se je tempelj spet odprl, so iskali olja, ki se je izgubilo vsled oskrumbe paganov. Našli so le stekleničico, ki je bila shranjena pod pečatom velikega duhovnika; zadoščala je le za en dan, a se je olje čudovito pomnožilo, in imeli so ga za ves teden.

Za spomin na ta čudež, pravi Majmonid, so ustanovili osemdnevni praznik, in užgali osem nočij luči pred vratmi vseh hiš.²⁾

Jezus je bival v Jeruzalemu malo časa. Zapustil je mesto v razburjenosti, ki se ni podela za njegove odsotnosti; mesijanska ideja, vzbujena po njegovih govorih, je vnela duhove. Nihče ni mogel tajiti, da je prišel čas osvoboditelja; a namesto da bi sledili nauku Prorokovemu, gubilo se je zlorabljen javno menenje bolj in bolj v sanjarijah narodne osvoboditve, politične obnovitve in splošne verske vlade. Takih sanjarij sevé niso našli pri Jezusu, niti v njegovih izjavah, niti v njegovem nauku, niti ne v njegovih čudežih, ki naj bi jih pridobivali in osrčili. To je ujezilo rodoljube; dosti jih je obžalovalo, da ta človek, tako vpliven pri ljudstvu, ne vzame v roko Izraelske zadeve in se ne pokaže kot pričakovani Osvoboditelj.

¹⁾ I. Makab., IV.; Antiq., XII., 7, 6.

²⁾ Schabbat, fol. 21; Chemic., III.

Čemu razburjati množico, ako ni hotel biti ta oseba? In če pritrdi, da je, zakaj se ne razglasi kot takega naravnost?

To stanje javnega menenja popiše jasno četrtri evangelj¹⁾, in osvetli točno prizor, ki se je vršil med Jezusom in Judi stolice.

Po svoji navadi gre Jezus gori v tempelj in se sprehaja v izhodni galeriji pod lopami Salomonovimi. Ko ga Judje spoznajo, ga obkolijo, stopivši v sredo v kolobar okrog njega. — Doklej, so ga trdo vprašali, nas v nevednosti pustiš? Ako si ti Kristus, povej nam naravnost!

To rezko izzivanje dokazuje, da Judje niso ne sprejeli in ne razumeli Jezusovega mesijanstva, visokega duhovnega značaja njegovega delovanja in božanstva njegove osebe; ne iščejo ga, da bi jim pojasnil, zahtevajo, da se Jezus izrazi točno in reče: ali je ali ni Mesija, tak, kakor so ga oni umeli; niso se pridružili Proroku, ampak hoteli so, da se jim on pridruži. Vedno je taisti boj, ki je prvikrat²⁾ izbruhnil v Galileji, med mesijanstvom, katerega uresničenje je Jezus, in med mesijanstvom, ki moti judovsko menenje. Galilejci so bili vsaj odkritosrčni, ko so hoteli Jezusa s silo vzeti in proglasiti za kralja; Judje so nekako zlobni. Ako zahtevajo od njega formalne izjave, se more slutiti, da imajo od zadaj misel, Jezusa ovaditi rimski oblasti. Kakšno misel so torej imeli o tej skrivnostni osebi? Že se je videlo, — in obdobje listine nas ne pusté v dvomu v tem oziru, — najognjevitejša stranka od strani farizejev je sanjala o Jezusu kot o bojevniku, zma-

¹⁾ Jan., X, 22 id.

²⁾ Glej spredaj knjigo III., gl. IX: mesijanska kriza v Galileji.

govalcu, oboroženem osvoboditelju, ki bo dal narodu svobodo, najvišje gospostvo in slavo. Najbolj pobožni, v svojem fanatičnem bogoslužju do zakona, ki je bil zanje najvišji izraz svetosti, so si ga slikali po svoje in pričakovali od njega, da bode pripeljal vse poganske narode k njihovem bogočastju in obredom. Saduceji pa, privajeni tujega jarma, nebrižniki in dvomljivci, se niso zanimali za te skrbi o prihodnosti, ne sprašujoč po drugem kakor po mirnem življenju, veselju in vladanju. To niso njihovi pristaši, ki silijo v Jezusa, da jim pove, ako je on Mesija, to so farizeji. Vidi se pa, kako dvoumno se je rabil izraz „Kristus“. Pomen, ki ga je Jezus pritaknil, je bil naravnost in brezpogojno nasproten pomenu njegovih nasprotnikov. Nič političnega, nič Mojzovega in zakonitega, nič posebnega, nič posemeljskega. Sploh, Mesija je Sin božji, on je sam včlovečeni Bog, toda čist vsake posvetne slave, izogibajoč se sijajnih razodetev, zametajoč ta znamenja z neba, ki so jih učeni v svojih zlobnih raziskavah neprenehoma zahtevali. On je Sin skritega Boga, ki se razodene samo ponižnim, ustanavljajoč z njimi pravo božje kraljestvo, katerega predpoda je Davidovo kraljestvo; zbira ne samo razkropljene otroke Izraelove, ampak vse otroke človeškega rodu, jih hrani z resnico in pripelje po svetlobi svoje besede v večno življenje.

Gospodov odgovor je bil tak, kakeršnega je bilo pričakovati od njegove trdne modrosti. Kaj naj bi bil še pristavil slovesnemu spričevanju, ki ga je dajal že s toliko močjo ob prazniku šotorov? ¹⁾ Ali ni zatrjeval z neustavljivo jasnostjo

¹⁾ Glej zgoraj: knjigo II, gl. VII. in knjigo IV. gl. II.

svojo naravo, svoj rod in svoje božje poslanstvo? Ali ni točno razjasnil svojega velikega dela vzveličanja? Ako se je skrbno izogibal pred množico besede „Mesija“, ni bilo zato, kakor da bi se odpovedal temu naslovu, ampak se je bal izraza, katerega pomen bi predsodki prevrgli. Ne, on ni Mesija, ki ga poziva verska in narodna domišljija, on je Mesija, ki ga je Oče poslal.

„Vam pravim“, odgovori Jezus svojim oporekovalcem, „a ne verujete.“

Še poskusi jih iztrgati iz njihovih omam, iz njihovega krivega nauka, in jih pripeljati k resnici; najde jih vselej uporne in zaprte. Celo čudeži niso mogli premagati njihove trdovratnosti. Jezus jo jim očita z žalostjo.

„Dela, katera jaz delam v imenu svojega Očeta, ta pričujejo o meni. Toda vi ne verujete?“

Hoče jim iznova povedati skrivnostni vzrok njihove nevere; ta je vselej in povsod taisti, zakaj ima svoje korenine v globoki sebičnosti volje in duha. Nič se ne prime človeka, ki ima svoje verske ideje za nezmotljive, svoje modroslovje za nesporno, in ki se brani, ovladan in zaslepljen po svojem samoljubju ali po svojem plemenskem fanatizmu, poslušati to, kar bi ga moglo dvigniti izven sebe in iz ozkega kroga, v katerega se je zaprl. Dejstva, dokazi, čudeži, vse se razbije proti njegovi zakrknjeni volji; on meri vse po meri svojih teorij ali svojih strastij; kar jih zadene, je krivo, kar jih presega, je obsojeno.

Tak je zadržek, ki ovira resnico božjo vselej na njenem potu po človeštvu, in na katerega je Jezus naletel v svojih prizadevanjih, da ovlada srca. Prinesel je živ zakon Duha temu ljudstvu, ki se je krivilo pod Mojzesovim zakonom. Ta

zakon je bil nepopoln, materijaliziran in izkažen po farizejskih izročilih, zatrjen po saducejski šoli. Temu podjarmljenemu, in vedno z upanjem po obljubljenem Odrešeniku zdihujočemu narodu je Jezus pokazal v božji, po proroku opisani lepoti tega Osvoboditelja, čistega vseh krivih potez, s katerimi ga je obložila ljudska domišljija in veda učениkov. Temu rodu, ponosnemu na svojo kri, je napovedal nov rod, porojen v svetem Duhu, in mu ponudil, da se mu priklopi s skrivnostnim prenovljenjem, katerega skrivnost ima on sam. Ako bi tedaj poslušali take resnice, ki niso nikakor mislile Mojzesa in sveto ljudstvo ugonobiti, ampak privedi do celotne popolnosti, bi bili morali žrtvovati takim resnicam svoje vladajoče nauke in verski formalizem, plemensko ošabnost in bahato častiljubje napačnega rodoljubja; verovati bolj prorokom in sv. pismu kakor zaslepljenim učениkom, ki ne spoznajo duhá; morali bi se bili kesati, se trkati na prsi, kakor sta to zahtevala z božjo zgovornostjo Predhodnik in Jezus sam; morali bi bili odpreti svojo dušo hrepenenju po dobrem, vlaku Očeta, ki vzbuja vsako razumno stvar za resnico in popolnost.

Vsi tisti, v katerih je ta vlak Očetov zmagal, so slišali glas Jezusov, so verovali v njegovo besedo, sledeč njegovemu klicu in tvoreč njegovo čredo.

On jih imenuje svoje ovce.

„Vi niste izmed mojih ovac“, je govoril svojim trdovratnim nasprotnikom, ker ne verujete. Moje ovce moj glas poslušajo; in jaz jih poznam, in hodijo za menoj.“ In povzame z eno besedo vse božje službe pravega mesijanstva, ter pristavi: „in jaz jim dam večno življenje.“

Prinesti ljudem božje življenje, jih dvigniti do Boga po svojem Duhu resnice in ljubezni, to je res delo, pridržano Mesiju. Jezus pokaže samega sebe kot junaka, ki izvrši to delo, izražujoč tako v novi obliki svoje lastno božanstvo; zakaj v moči kakeršnega koli človeka ni, obetati večno življenje, še manj ga dati. Vse te izjave nas prenesó črez in nad človeštvo, ter prisilijo zgodovinarja, da izbira: ali blodnje kakega razsvetljenca ali samo božjo besedo.

Jezusova mirnost je tako velika kakor njegova moč in on se brezpogojno zaveda te moči.

„Katerim bom dal večno življenje, pravi, ne bodo pogubljeni vekomaj, in nihče jih ne bo iztrgal iz moje roke. Kar mi je moj Oče dal, je večje kakor vse; in nihče ne more iztrgati iz roke mojega Očeta.“

On se ima za enako mogočnega kakor njegov Oče, ter tako osrči svoje učence, ki so morda boječi postali pri pogledu na vedno rastoče nevarnosti.

Naposled izgovori zadnjo najvišjo besedo o svojih čudovitih razodetvah ter reče brez enakovojja:

„Jaz in Oče sva eno.“

Od vseh mesijanskih označeb je ta najgloblja in najviša. Med Mesijo in Bogom ni samo skupnosti volje, razuma, moči, je tudi skupnost bitja, ni samo moralna enota, je tudi metafizična enota po udeležbi taiste narave. Oče in Sin sta dve različni osebi, toda taistega bitja.

Nikdar ni prišla iz človeških ust čudovitejša, nezaslišanejša in neprodornejša beseda: nikdar doslej se ni Jezus bolj odprto izrazil, kaj je.

Ko bi bili poslušajoči Judje čuvali globoko znanost sv. pisma in ostali zvesti naukom prorokov; ko bi se bili oprostili svojih praznih obredov, svojih verskih in političnih zmot, ko bi se bili dali razsvetliti od nauka Jezusovega in se podvrgli bliščeči moči njegovega spričevanja in njegovih čudežev, tedaj bi bili Judje spoznali božanstvo svojega Mesije in mesijanstvo Jezusovo; umeli bi bili, da Mesija-Bog ne more imeti druge naloge, kakor da podeli božjega Duha, da po njem ustanovljeno božje kraljestvo ne more biti delež enega rodu, ampak vsega človeštva; da mora ves pisani zakon zginiti pred živim zakonom Duha, ki je edini sposoben prodreti v srca. Slepí, ošabni, zakrknjeni, zaverovani v svojo krivo pravovernost, so zmatrali Jezusovo besedo za bogokletstvo, in Jezusa samega za zločinca, ki se ga mora s pota spraviti.

Njihov fanatizem je izbruhnil na dan; pobirali so kamene, da bi ga kamenjali.

Neobčutljiv do teh groženj se Jezus ne umakne. Njegova mirnost in trdnost je povzročila, da so kameni popadali iz rok tem obsedencem.

„Veliko dobrih del sem vam pokazal od svojega Očeta“, jim je rekel z ironijo, pomešano z nevoljo, „zavoljo katerega teh del me vi kamenjate?“

Taka je bila v resnici pokvarjenost teh src, da so jih sveta dela Jezusova razjezila, namesto da bi jih razsvetlila, da so vnela njihovo sovraštvo in izzvala besnost. — „Zavoljo dobrih del te ne kamenjamo“, so rekli, „ampak zavoljo bogokletstva, in ker se Boga delaš, ki si človek.“

Varajo se ti fanatiki; to ni človek, ki se dela Boga; to je sam Bog, ki se osebno razodeva v človeku Jezusu.

Bogokletstvo je pri Judih obstajalo v tem, po njihovem uku, da se je kdo dotaknil „temelja¹⁾“. Sveti temelj pa je Bog, tempelj in zakon. Zanikati edinost božjo, večnost templjevo in zakonovo, to je bila velika verska pregreha. Ko so slišali Jezusa, da se dela enakega Bogu, da se istoveti ž njim, da se proglaša kot taisto bitje ž njim, so ga razvpili za bogokletnika.

Očividno ti razvajeni učeniki niso poznali pravega označenja svojega Mesija. V času propada se zakrijejo najviše resnice, se odstranijo najpotrebnejša vprašanja, in majhni, oslavljeni duhovi se pogrezajo v praznih natančnostih in postranskih podrobnostih, pripisujoč važnost otročarijam, pozabljajoč to, kar daje življenje in je bistveno. Judovske šole in njihovi učeniki, duhovništvo in njegovi poglavarji predočujejo ta prizor. Božanstvo mesijanskega junaka, točno označeno po prorokih in slovesno razglašeno po Jezusu, se jim zdi le bogokletstvo; zapró svoje oči in se obrnejo od njega, ker ne odgovarja njihovim predsodkom in njihovi narodni ničemernosti.

Kdor pozna vso žilavost tega rodu, njegovo zastarano trdovratnost, neizprosne duha njegove vere, si bode lahko mislil, kakšna je bila stanoovitnost Jezusa, ki je prišel pričevati o svojem lastnem mesijanstvu, pred obličjem zastopnikov svojega ljudstva.

Ko zatrjuje svoje božanstvo, se jim zdi najkrivičnejši bogokletnik; in celó tedaj, če učeniki načeloma ne priznajo božanstva svojega Mesija, je bilo vendar le nasprotstvo proti Jezusu tako, da bi ga tudi proklinjali in kamenjali kot krivega

¹⁾ Lightfoot, Horae hebr. et talmud. str. 10, 66.

proroka, ako vidijo, da si lasti sveti naslov in božje dostojanstvo najvišega Poslanca.

Toda Jezus se ne upogne.

Jeza ljudska ga najde vedno v ravnotežju, ki je daje svetost in resnica; sklicuje se na svete pismo, na to sveto pisanje, katero so njegovi prerekovalci praznoversko častili; in v imenu tega sv. pisanja samega, ki pri njih vse odločuje, zmago-slavno zavrne njihove tožbe.

„Ali ni pisano v vaši postavi: Jaz sem rekel: bogovi ste? Ako je tiste imenoval bogove, katerim je bila beseda božja govorjena, in pismo ne more ovrženo biti: kako njemu, katerega je Oče posvetil, in na svet poslal, rečete: Preklinjaš, ker sem rekel: Sin božji sem!“

S tem, da se je pred temi učniki, ki so se pohujševali, smelo skliceval na svoje imenovanje, s katerim Bog sam v sv. pismu naziva svoje človeške zastopnike, je vzbudil eno izmed najukoreninjenejših idej v judovski zavesti. Za Izraelca je Bog osebno in živo bitje, katerega beseda in delovanje se neprenehoma razodeva v njegovem ljudstvu; ti, na katere se beseda obrača, sprejmejo od nje božji značaj: kralj, sodnik ali prorok, postanejo božje orodje ter se nekako povzdignejo do Boga. Ako se torej, na sami podlagi te delne skupnosti z Bogom, opravičeno imenujejo bogovi, kako tedaj morejo Jezusa tožiti bogokletstva, če pravi, da je Sin božji, ko ga je vender Oče posvetil in mu vlil polnost svojega Duha in ga poslal na svet?

Dokaz ni dobil odgovora.

Nekateri so hoteli videti v tem Jezusovem odgovoru pomanjšanje obrazca, po katerem je točno razglasil svoje božanstvo. To je zmota. Ta

odgovor ga le potrjuje. Pač pa gre misel Gospodova brez dvoma naravnost na to, da odvali od sebe zatožbo bogokletstva in da dokaže svojim prerekovalcem na podlagi njihovega zakona, da je nedotakljiv.

Naposled poskusi še zadnjo silo, da bi privedel te predsodne duhove do tega, da bi spoznali v njem to skupnost z Očetom, ki je bila vir njegovega mesijanstva; in ker jih njegova beseda ne more prepričati in ne priti v njihova srca, reče:

„Poglejte moja dela. Ako ne delam del svojega Očeta, mi nikar ne verjemite. Ako jih pa delam, in ako meni nočete verjeti, verjemite delom, da spoznate in verujete, da je Oče v meni, in jaz v Očetu.“

Pa niso hoteli ne videti ne poslušati. Ogorčeni se umaknejo, roteč se, da ga primejo in povedejo pred veliki zbor; toda Jezus se jim umakne. Obdan od svojih učencev, zapusti tempelj in mesto ter se podá na pot proti Jerihi, v deželo onstran Jordana.

Ko se oddalji od Jeruzalema, se ozre nazaj na mesto, z dušo, napolnjeno z neizrekljivo žalostjo. Ta zadnji poskus mu je pokazal nepremagljivo svojeglavnost Jeruzalema. Bolest mu privabi solze in zakliče trpko:

„Jeruzalem, Jeruzalem! Ki moriš proroke in jih kamenjaš, kateri so k tebi poslani; kolikrat sem hotel zbrati tvoje otroke, kakor ptica svoje gnezdo pod perute, in nisi hotel!“

„Glejte, vaša hiša vam bo pusta puščena. Povem vam pa, da me ne bote videli, dokler ne

pride čas, ko porečete: Češčen bodi, kateri pride v imenu Gospodovem!“¹⁾

Bilo je res zadnjikrat, da se je prikazal med tem zidovjem in v templju. Spet bo prišel, da tam umrje. Ljubljeno in nehvaležno mesto je poslušalo njegove najvišje nauke: pa jih je zaničevalo; njegovi klici so bili najgorečnejši: pa jih je zavrglo. Spoznalo bode strašno povračilo nepriznane ljubezni; pričakujoč dan jeze, pripravlja v slepoti in sovraštvu svojo britko usodo.

¹⁾ Luk., XIII., 34. 35.

Sedmo poglavje.

Jezus se spet umakne onkraj Jordana.

Zapustivši Jeruzalem se Jezus ustavi onkraj Jordana, na mejah Judeje. Kraj je četrty evangelj točno označil, to je Betabara, taisti, koder je Janez dve leti prej začel krstiti.¹⁾ Ime prorokovo je ostalo živo v ljudstvu; spominjalo se je tega, kar je on prorokoval o božjem kraljestvu, o prihodu Mesijeve in o Mesiju samem. Množica je prihitela k Jezusu. Ko ga vidi in sliši, je bila zadeta od resnice prorokovanja in spričevanja Predhodnikovega. Ni delal čudežev, je rekla, toda vse, kar je napovedal, je resnično. Jezus pridobi tukaj mnogo spreobrnencev; žel je to, kar je Janez sejal. Namenjen, končati svoj tek, se znajde spet na taistih bregovih Jordanskih, ki so bili priče njegovega javnega pričetka. Še tri mesece, njegova naloga bode končana, in dve polni leti zadoščata za nalogo.

Kak velik mož bi bil zašel v obupna proklinjanja, ako bi se videl zavrženega od svoje domovine in svojega naroda, ne pritegnivši za svoj nauk in svojo osebo drugega, kakor ljudi brez veljave, več ali manj prezrte in sumljive. Kogar uspehi prevarijo, se težko odtegne potrnosti in črnogledstvu.

¹⁾ Jan., X., 40.

Pri Jezusu pa ne zapazimo niti najmanjših znamenj teh slabostij. Ko vidi rasti zadržke, nevarnosti, neuspehe, vzdihuje nad temi, ki ga ne spoznajo, ter grozi z božjimi grožnjami svojim posmehujočim se nasprotnikom; toda odpre tem bolje svoje usmiljenje do slabotnih in ponižnih, ter nadaljuje svoje delo brez obotavljanja.

Farizeji pa ne nehajo staviti mu zaprek in ga loviti z zavitimi vprašanji; večkrat ga povabijo k svoji mizi, da bi ga opazovali in bolj od blizo osledili. Jezus se udá tem povabilom hinavske blagohotnosti. Sv. Lukež nam je ohranil natančen popis take gostije.¹⁾ Gospodova modrost je zasijala in bi jim morala izbrisati oči, ako bi jih bili hoteli samo odpreti.

Neki poglavar farizejske stranke je povabil Jezusa, da bi prišel v njegovo hišo kruh jest. Izbral si je navlašč, iz zlobnega namena, sobotni dan. To je bila past. V tem hipu pripeljejo pred Gospoda bolnika, vodeničnega, prepričani, da ga bode njegova usmiljenost takoj ozdravila. Jezus je vedel za namen teh zlobnežev. Začne se braniti s tem, da hitro vpraša pričujoče pismarje in farizeje: „Ali se sme v soboto ozdravljati?“ Učniki molčé. On pa prime bolnika za roko, ga ozdravi in izpusti.

Ta dogodek je pohujšal te formaliste. Jezus odgovori na njihovo misel z odločno besedo:

„Komu izmed vas bo osel ali vol v kapnico padel, in ga ne bo izvlekel precej sobotni dan?“

Učniki ne morejo odgovoriti. Nič ne opravi zvitost proti tem resnicam, ki zadenejo srce liki ognjeni plamen.

¹⁾ Luk., XIV., 1—24.

Povablencev je bilo veliko število in Jezus pripomni, da si izbirajo prve sedeže, jih opozori na to nerodno ničemernost, ter zavije ukor v priliko.

„Kadar si povabljen na ženitnino, ne sedaj na prvo mesto; da, ko bi bil morebiti častitljivejši kakor ti povabljen, ne pride, kateri je tebe in njega povabil, in ti ne reče: Ogni se temu; in se takrat ne začneš s sramoto na zadnje mesto presedati.“

„Temuč, kadar si povabljen, pojdi in sedi na poslednje mesto, da ti poreče, ko pride, kateri te je povabil: Prijatelj, pomekni se više! Takrat ti bo čast vpričo tistih, kateri so s teboj vred pri mizi.“

Ni se šlo tu za pravilo življenjske modrosti; Gospodova beseda pokaže vselej kako večno resnico, kak veliki zakon božje vlade, ter povzdigne misel nad ozki krog zemeljskega obzorja.

„Kdor se ponižuje, bo povišan in kdor se povišuje, bo ponižan.“ Te besede označujejo Jezusovo življenje, njegovo bitje samo, njegovo določbo in njegovo delo v sredi tega sveta, prepuščenega vsemu povišanju in iznoreli ošabnosti. Ponižnost je brezpogojno uslovje za vstop v božje kraljestvo. Kdor se baha s samim seboj, s svojo lastno modrostjo, s svojo krepostjo, s svojo močjo, ostane v svoji revščini in utone v svoji ničevosti: to je zgodovina človeštva, upornega proti Bogu. Kdor pa spozna svojo revščino in svojo ničevost, ga bode sam Bog povišal in bode deležen neizrekljive slave njegovega življenja: to je zgodovina ponižnih, utelešenih v Kristusu.

Ko je Jezus tako učil te ošabne farizeje ponižnosti kot skrivnosti pravega veličja, je bila

njegova beseda proroška. V tem hipu samem gre doli po stopnicah ponižanja svojega ponižanega in trpečega življenja, bliža se trenutku, ko se poniža, prepuščen brez obrambe svojim sovražnikom, liki suženj in uniči samega sebe, pokoren do smrti, do smrti na križu.

Teh nauk tako visoke nravnosti so se proroki večkrat spominjali; in ni bilo dovoljeno učnikom, da bi jih ne vedeli ali ne poznali. Zgodovina je skozi stoletja posvetila mogočno resnico. Po Jezusu odprta pot je napolnjena z množico, ki je vredna njega in se nagiba proti Bogu, po njegovem vzgledu, skozi ponižanja in trpljenja, in iz katere se nabirajo junaški izvoljenci njegovega božjega kraljestva.

Po tem ukoru je hotel Gospod, kakor se zdi, ves vnet za svoje delo, potegniti misel gostiteljevo na drugo točko. Obrne se proti njemu in mu dá svit, katerega navidezna odtujenost je morala vzbuditi njegovo zanimanje:

„Kadar kosilo ali večerjo naznaniš, nikar ne vabi svojih prijateljev, ne svojih bratov, ne sorodnikov, ne bogatih sosedov; da te morebiti tudi oni ne povabijo, in da se ti ne povrne. Temuč kadar gostovanje napraviš, povabi uboge, hrome, kruljeve in slepe.“

„In blagor ti bo, ker ti nimajo kaj povrniti; zakaj povrnjeno ti bo ob vstajenju pravičnih.“

Gospodov naglas je ganil te, ki so bili pri mizi. — „Blagor mu“, zakliče eden izmed gostov, „kateri bo kruh jedel v božjem kraljestvu!“

Ti pobožni farizeji niso slutili, da je bilo božje kraljestvo v sredi med njimi v sami osebi Jezusovi, da je mesijanska gostija že pripravljena, da so bila povabljeni vsa pazljiva srca, in da je

bilo le od njih odvisno, sesti k ti slavnostni mizi. Tedaj Jezus v novi priliki poskusi odpreti njihove oči velikim dolžnostim sedanjega časa, božji prikazni, ki se izpolnuje v Izraelu, in katere nečejo ne videti ne razumeti.

„Neki človek je napravil veliko večerjo, in jih je veliko povabil. In je poslal svojega hlapca ob uri večerje, reči povabljenim, da naj pridejo, ker je že vse pripravljeno. In so se začeli vsi skupaj izgovarjati. Prvi mu je rekel: Pristavo sem kupil, in moram iti, in jo ogledati; te prosim, imej me izgovorjenega. — In drugi je rekel: Pet jarmov volov sem kupil, in jih grem poskusiti; prosim te, imej me izgovorjenega. — In tretji je rekel: Oženil sem se, in torej ne morem priti.“

„In hlapec se je vrnil, in je povedal svojemu gospodu.“

„Tedaj se je hišni gospodar razsrdil, in je rekel svojemu hlapcu: Pojdi brž po cestah in ulicah mesta, in pripelji sem uboge, in hrome, in slepe, in kruljeve. — In hlapec je rekel: Gospod! zgodilo se je, kakor si ukazal; in še je prostor. — In gospod reče hlapcu: Pojdi na pota in prelaze, in primoraj jih noter iti, da se napolni moja hiša. Povem vam pa, da nobeden onih mož, kateri so bili povabljeni, ne bo okusil moje večerje.“

Bilo je težko, izraziti v razvidnejši alegoriji krizo, katera je prekrizala božje kraljestvo.

Vsa misel Jezusova je osredotočena v uresničevanju božjega kraljestva; ves vzrok njegovega bivanja je v njem. On sodi svet in čase s tega stališča, ki je res više kakor svet in stoletja. Prihod božjega kraljestva je več kakor zgodovinsko dejstvo njegovega ljudstva, je krona vsega stvarstva. To, kar pričujoči trenutek označuje, je božji klic v

njegovo kraljestvo, katero Jezus primerja veliki večerji. Pretekla stoletja so jo pripravljala; danes je dvorana odprta in miza pogrnjena. Hišni gospodar je poslal svojega hlapca, klicat povabljene, in ta hlapec je Jezus; ta presega ljudi, ter ima v sredi med njimi zmerom prednost.

Dobrotljivost nebeškega Očeta je brezmejna, on hoče, da se slavnostna dvorana napolni; toda povabljeni se branijo; opravila, dobrine, posemeljske vezi jih držé in zavračajo. Ti ljudje, ki kupujejo hiše in vole, ti ženini, ki gredò iskat nevest, to so povabljeni prve ure, — vsi ti učeni farizeji, posvečeni v božje obljube, podobni tem, ki jih ima Jezus pred seboj, — se branijo priti. A ne da bi njihova nevera ovirala darežljivost hišnega gospodarja, še tem sijajnejše se ta pokaže. Ubogi in betežni, slepi in kruljavi, izvržek človeštva, vsi ti, ki so zaničevani, se pokličejo; ta prezirana množica, ti mali ljudje, ki jih velikaši studijo, ker ne poznajo in ne izpolnjujejo zakona ter živé odtujeni njihovi prazni znanosti in praznim šegam, to so izvoljenci božjega kraljestva; ti se gnetejo okrog jedilne mize in sprejemajo hlapca, ki je prišel jih povabit v imenu hišnega gospodarja.

Kakor številni pa so, prostori niso zasedeni; in treba je hišo napolniti. Zgodilo se bode; zakaj zunaj mesta, ob potih in ulicah, so tujci, popotniki, ki gredò mimo. Tudi ti bodo vstopili. Neizcrpljiva usmiljenost božja jih nažene iz ljubezni, da prisedejo k večerji. Ti pomenijo pagane, ki so daleč od izvoljenega ljudstva, še bolj zapuščeni, še bolj zaničevani kakor mitarji in grešniki.

Veliki znak božjega kraljestva se tu pokaže, kakor vselej, da imajo ubogi in razdedovani pravico; tak bode ta znak do konca sveta, v

pohujšanje tem, ki ne poslušajo božjih rečij. Zavrženo bode vse to, kar je bogato, mogočno, modro, ošabno in močno, kakor hitro dá prednost svojemu bogastvu, mogočnosti, znanosti, moči in osebi pred skritimi dobrinami in skrivnostnim radostim, ki jih Bog pridrži svojim vernikom. Ako kdo hoče pokoren biti besedi hlapca, poslanega, da ga popelje k večerji, se mora odpovedati vsemu, imeti za nič to, kar čuti, vse to, kar ima, vse to, kar je, — svojo človeško znanost, mogočnost in celo čednost, — in se uvrstiti v sredo med priproste duše, berače, grešnike, otroke, o katerih Jezus pravi: „teh je nebeško kraljestvo.“ Gledé drugih se ne ustraši reči: „Nobeden teh ne bo okusil moje večerje.“

Ne vé se, kakšen vtis so napravili priprosti in globoki govori na farizeje, sedeče pri taisti mizi kakor Jezus, te odlične prilike, ki puščajo spremenljivim duhovom svobodo, da spoznajo in sodijo same sebe. Časih nekako veseli ali zmedeni, največkrat sovražni, prezirljivi in ironični, so se delali, kakor ne bi razumeli, in so sodili z viška novega Mesija, katerega uspehi so jih pohujševali. Kar se njega tiče, ne prizanaša množici z ostrimi nauki; ako jo vidi, da je željna mu slediti, skuša spremeniti njeno sočutje, navdušenost in strmenje v krepost in moč, ter ji kaže, za kako ceno si more priboriti to kraljestvo, v katero jo vabi in katero, kakor se zdi, nestrpno pričakuje.¹⁾

„Ako pride kdo k meni“, pravi Jezus, „in ne sovraži svojega očeta in matere, in žene in otrok, in bratov in sester, pa še tudi svojega življenja,

¹⁾ Luk., XIV., 25—35.

ne more biti moj učenec. In kdor ne nosi svojega križa in ne hodi za menoj, ne more biti moj učenec.“

Nato primerja božje kraljestvo zidanju stolpa.

„Kdo namreč izmed vas, kadar hoče stolp zidati, ne sede poprej, in ne razšteje potrebnih izdajkov, ali ima dosti, ga dodelati; da se mu, kadar vstavi dno, in ne more dokončati, ne začno vsi, kateri vidijo, posmehovati, rekoč: Ta človek je začel zidati, in ni mogel dokončati?“

Drugič spet govori o božjem kraljestvu kot o vojski zoper mogočnega kralja.

„Ali kateri kralj, kadar se gre vojskovat zoper drugega kralja, ne sede poprej in ne premisli, ali more z desetimi tisoči nasproti iti tistemu, kateri gre nadenj z dvajsetimi tisoči? Sicer pošlje, dokler je še daleč, sporočnikov do njega in prosi miru.“

On opominja brez prenehanja, da je velika moč bojevanja, veliki vir zidanja, popolno zatajenje, katero stori človeka nepremagljivega in bogatega, zakaj odtegne ga samemu sebi in vsemu stvarstvu ter ga usposobi, da prejme moč božjo in izobilje božjega duha.

On primerja to modrost zatajevanja soli, ki mora vse dobro začiniti.¹⁾ — „Ako se pa sol izpridi, ako pusti kdo moč sv. Duha izpuhteti, ni drugega kakor izprijena sol, ni dobra ne v zemljo, ne v gnoj, temuč se ven vrže.“

Te oistre resnice ne podé od njega mitarjev in grešnikov. Apostol, ki ga ljubezen razjeda, more vse reči, njegova prostodušnost očara odkrita srca. Ubožni ljudje, prezirani od farizejev,

¹⁾ Luk., XIV., 34, Cf. Mat., V., 13; Mark. IX., 49.

se zatekajo k Jezusu. V tem, ko jih učeniki zametajo, izogibajoč se njihove dotike kot nekaj nečistega, jih on kliče, se ne boji njihovega spremstva in je z njimi, na veliko pohujšanje teh pobožnežev brez sočutja. Ali ni tu našel ravno svojih najboljših vernikov? Ali niso bili to najzapuščenější?

Neprestano so mu to očitali; njegovi izpodtikajoči se sovražniki pravijo: „Ta grešnike sprejema in je ž njimi.“¹⁾

Da bi se opravičil, mu je dobrotljivost narekala najganljivejše prilike; rad se je zatekal k njim: To kaže prilika o izgubljeni ovci in o izgubljenem donarju.

„Kateri človek izmed vas, ako ima sto ovac, in eno izmed njih izgubi, ne popusti devetindevetdeseterih v puščavi, in ne gre za izgubljeno, dokler je najde? In kadar jo najde, jo zadene vesel na svoje rame; in ko pride domu, skliče svoje prijatelje in sosede, in jim reče: Veselite se z menoj, ker sem našel svojo izgubljeno ovco.“

„Povem vam, da tako bo v nebesih večje veselje nad enim grešnikom, kateri se spokori, kakor nad devetindevetdeseterimi pravičnimi, kateri ne potrebujejo pokore.“

„Ali katera žena, ki ima deset denarjev, ako en denar izgubi, ne prižge luči, in ne pomete hiše, ter ne išče skrbno, dokler ga ne najde? In kadar ga najde, pokliče svoji prijateljice in sosede, rekoč: Veselite se z menoj, ker sem našla denar, ki sem ga izgubila.“

„Tako, vam povem, bo med angeli božjimi veselje nad enim grešnikom, kateri se spokori.“

¹⁾ Luk., XV., 1. id.

Največje siromaštvo izmed vseh je siromaštvo človeka brez Boga; obsega namreč vsa druga siromaštva in jih obtežuje, ker ima nekaj večnega na sebi. Sočutje Jezusovo z grešniki je vodilna poteza njegovega značaja; prekipeva v njem in se pokaže vselej tem ganljivejše in globoče v njegovih govorih in delih. Reševati, zdraviti, razjasniti, voditi k Bogu vse to, kar je v Izraelu in na vsej zemlji izgubljenega, bolnega, nezmožnega, temačnega, to je njegovega goreča in stanovitna volja. Naj ga ti krivi pravičniki ne spoznajo in naj ga zasramujejo, ker se v suhoti svojega srca drznejšo oponašati in grajati to, kar je njegov duh, njegovo bistvo samo!

Večkrat je hotel ganiti te trde duše in jim razjasniti načrte božjega usmiljenja.

Tiste dni jim pové, žalostnejši nad njihovo slepoto, vpričo mitarjev in grešnikov to-le priliko.¹⁾

„Neki človek je imel dva sina; in mlajši reče očetu: Oče! daj mi del blaga, ki mene zadene. In jima je razdelil imetje. In malo dnij potlej je mlajši sin pobral vse ter se je podal v daljno deželo, in je tam zapravil svoje imetje z razuzdanim življenjem.“

„Potem pa, ko je bil vse zapravil, je vstala velika lakota v tisti deželi; in on je začel pomanjkanje trpeti. In je šel, in se pridružil nekemu meščanu tiste dežele. In ta ga je poslal na svojo pristavo svinje past.“

„In je želel svoj trebuh napolniti s luščinami, ki so jih svinje jedle; in nihče mu jih ni dal. Šel je sam v se in je rekel: Koliko najemnikov v hiši mojega očeta ima obilno kruha, jaz

¹⁾ Luk., XV., 11—32.

pa tukaj lakote poginjam. Vzdignil se bom in pojdem k svojemu očetu in mu porečem: Oče! grešil sem zoper nebesa in zoper tebe! Več nisem vreden tvoj sin imenovan biti; stôri me kakor enega svojih najemnikov.“

„In se je vzdignil, in prišel k svojemu očetu. Ko je pa še daleč bil, ga je zagledal njegov oče, in se mu je milo storilo; in je pritekel, in se ga oklenil okoli vratu in ga poljubil. — In sin mu je rekel: Oče! grešil sem zoper nebesa in zoper tebe! več nisem vreden, tvoj sin imenovan biti.“

„Oče pa je rekel svojim hlapcem: Hitro prinesite najboljše oblačilo, in oblecite ga, in dajte mu prstan na roko, in črevlje na noge; in pripeljite pitano tele in zakoljite; in hočemo jesti in se gostiti. Zakaj ta moj sin je bil mrtev in je spet oživel; je bil izgubljen in je najden.“ In so se začeli gostiti.

„Njegov starejši sin pa je bil na polju in ko pride in se približa hiši, je zaslišal petje in ples. In je enega izmed hlapcev poklical in prašal, kaj da je to? — On pa mu je rekel: Tvoj brat je prišel, in tvoj oče je zaklal pitano tele, ker ga je spet zdravega nazaj dobil.“

„Ujezil se je pa in ni hotel notri iti. Tedaj je njegov oče ven šel, in ga je začel prositi. — On pa je odgovoril in rekel svojemu očetu: Glej! koliko let ti slušim, in nikoli nisem tvojega povelja prestopil, in nikdar mi nisi dal kozliča, da bi se bil gostil s svojimi prijatelji. Ko pa je prišel ta tvoj sin, ki je svoje imetje s priležnicami zapravil, si mu zaklal pitano tele.“

„On pa mu je rekel: Sin! ti si zmerom pri meni, in vse moje je tvoje. Gostiti pa in ve-

seliti se je spodobilo, ker je ta tvoj brat bil mrtev, in je spet oživel; je bil izgubljen in je najden.“

Farizeji so se lahko spoznali v starejšem sinu: ta predočuje vse njihove hibe, ne ljubi svojega brata, ne razume ne odpuščanja ne kesanja; ves je zaverovan v samega sebe, misli le na to, kako bi se bahal s svojo nedolžnostjo in zvestobo, mrmra in se kuja. Njega bi morali slaviti in mu dati vse prednosti; to, kar oče dá drugemu, se mu zdi rop, ki se je njemu storil. Zakolje pitano tele za njegovega brata, on pa ni prejel niti kozlička.

Vse te rezke in v svoji pravičnosti tako fine črtice bi morale zadeti in vzbuditi srca. Vsaj označile so za vselej te sebične, ljubosumne, antipatične značaje, katerih vera brez del je le krinka, in navidezna čednost polna samoljubja.

Grešniki, mitarji vseh krajev in stoletij lahko čitajo svojo zgodovino v zgodbi o izgubljenem sinu. V nekaterih besedah vidijo globokost svojih zmot, neizrekljivo siromaštvo, v katero jih strmoglavijo razbrzdane strasti. Vsi, zakopani v lakoto te zemlje, kamor jih je greh pripravil, pridejo do boleznega vsklika, kateri kaže njihovo zapuščenost in skrb: Lakote poginjam! Spreobrnenci najdejo ta pot povrnitve: spomin na očeta in izobilje, ki vlada v njegovi razsvetljeni hiši. Namesto da bi mrli lakote in obupali, pravijo: Vzdignil se bom ter pojdem k svojemu očetu.

Neskončna božja usmiljenost visi na vsi ti zgodbi. Podobe, ki se izražajo, so večne; nič bolj izrazitega in ganljivega se ne najde nikoder, da bi naslikali božjo dobrotljivost, ki odpušča,

človeško ponižnost, ki se kesa, veselje v nebesih in na zemlji nad tem, ki se je spokoril in dobil božje odpuščenje.

Vsi pravi spreobrnenci so rekli Bogu: Grešil sem, stôri me kakor enega izmed najemnikov; nisem vreden tvoj sin imenovan biti. Vsi, povzdignjeni od očeta radi svoje ponižnosti, so spoznali božjo vez sv. Duha; oni vedó, kaj je oblačilo, ki ga oblečejo, kaj prstan storjene zveze na prstu in kaj črevlji, ki jih pripravijo za to, da bodo poslanci miru. Slišijo v sredi veselja in svatovske godbe glas Očeta, ki pravi: „Ta moj sin je bil mrtev in je spet oživel; je bil izgubljen in je spet najden.“

Nikoli se ne bo vedelo, koliko src je ganila ta zgodba o izgubljenem sinu, koliko izgubljenih duš ozdravila, koliko obupancev rešila in koliko skesancev osrečila; ta zgodba pošilja zadnje solnčne žarke v življenje najbolj krivih in nepoštenih ljudij.

Govori, ki nam jih je ohranil samo tretji evangelist, nas dvakrat zanimajo; pomorejo nam dalje prodreti v nauk in dušo Jezusovo ter nam natančno oživé novi položaj v Pereji.

Okrog Gospoda so učenci; za njegovimi stopinjami se gnetejo ljudje nižje vrste, kakor v Galileji, davčni pobirači in mitarji. Viša družba, načelniki shodnic in farizeji se vedejo proti njemu sovražno in nezaupno; godrnjajo, se jezé in oporekajo; so zviti, zasramujejo in zaničujejo; vender ne grozé; Jezus se jih nima bati. Lahko bi bil pomnožil svoja očitanja, ne da bi pospešil odločitve, ki se bliža in katere ura mu je znana; toda on osladi svoj povdarek, ker govori svojim starim in novim učencem, ki so bili izbrani skoro iz samih nižjih ljudij, kakeršne je želel imeti.

Tem spreobrnjenim mitarjem priporoča, da naj dobro uporabijo v bodočnosti svoje poselejske dobrine, ki so jih krivično nakopičili. Ne boji se razgrniti ta živi vzgled samih slabih ljudij, ki so se komaj dobro izkopali iz svojega krivic polnega življenja.¹⁾

„Bil je neki bogat človek, kateri je imel hišnika in ta je bil obdolžen pred njim, kakor da bi zapravljajal njegovo imetje. In ga je poklical in mu rekel: Kaj, to slišim o tebi? Daj odgovor od svojega hiševanja, zakaj posihdob ne boš mogel več gospodariti.“

„Hišnik pa je sam pri sebi rekel: Kaj bom storil, ko mi moj gospod odvzame hiševanje? Kopati ne morem, ubogajme prositi se sramujem. Vem, kaj bom storil, da me, kadar sem odstavljen od hiševanja, vzamejo v svoje hiše.“

„Tedaj je poklical vse dolžnike svojega gospoda, in je rekel prvemu: Koliko si dolžan mojemu gospodu? — On pa je rekel: Sto čebrov olja. — In mu je rekel: Vzemi svoje pismo, sedi hitro in zapiši petdeset. — Potlej je rekel drugemu: Ti pa, koliko si dolžan? — On pa je rekel: Sto starov pšenice. — In mu reče: Vzemi svoje pismo in zapiši petdeset.“

„In gospod je hvalil krivičnega hišnika, da je bil modro storil; zakaj otroci tega sveta so modrejši v svojem rodu, kakor otroci luči.“

„In jaz vam povem: Delajte si prijatelje s krivičnim mamonom, da vas, kadar obnemo, vzamejo v večna prebivališča.“

Ki so se seznanili z Jezusovim naukom, razumejo njegovo govorico; rekel je večkrat: „Kar-

¹⁾ Luk., XVI., 1. id.

koli ste storili kateremu teh mojih najmanjših bratov, ste meni storili.“ Zato bode imel bogati, ki si je s svojo radodarnostjo nasproti ubogim napravil prijateljev na zemlji, samega Jezusa in angele za svoje prijatelje v nebesih. Kadar mu Oče ob smrti odvzame hiševanje, bode sprejet v večna prebivališča Tistega, ki je po pravici tamkaj Gospod.

Treba je tudi poudarjati, kakšen pojem je Jezus utisnil svojim učencem o lastnini.

On je ne zanika, kakor so nekateri kritiki izkričali vsled napačne razlage, on vidi v nji le začasno oskrbovanje. Človek je le oskrbnik; edini, pravi lastnik je Bog. Ako človek to pozabi, ne prizna najviše pravice božje ter je krivičen; njegovo imetje, kakorkoli pravično pridobljeno, zasluži biti imenovano, po krepkem in globokem izrazu Jezusovem, „krivični mamon“, ker ni več kakor prisvojeno imetje ter bode povod vsem krivičnim načinom. Tako dela največ ljudij. Gospod dvigne misel svojih učencev in jih opomni, da je bogastvo malovredno — jako goljufivo in slabo, izposojeni zakladi, ki se nam zaupajo le za nekaj časa.

„Kdor je zvest v najmanjšem, je zvest tudi v večjem, in kdor je v malem krivičen, je tudi v večjem krivičen. Ako tedaj v krivem mamonu niste bili zvesti, kdo vam bo pravo zaupal? In ako v ptujem niste bili zvesti, kdo vam bo dal, kar je vaše?“

Pravo imetje, resnično imetje, imetje, ki je last človekova, označujejo gotovo dobrote božjega kraljestva, zakladi sv. Duha, neizmerni liki Bog, resnični liki On, ter postanejo po dobrotljivosti Očetovi lastnina Jezusovih učencev. Edini pomen,

ki zadeva bogastvo in srečo, je v tem, da, če se razdelé, nam pomagajo vstopiti v večna prebivališča. To zvesto oskrbovanje se mu zdi pripravniješe kakor spretna nezvestoba hišnika, ki si dela prijateljev na zemlji z imetjem, katero ni njegovo.

Sicer pa ne neha učencev navdajati z odpovedbo vsemu temu, kar mine. „Mamon“ nas ne sme zarobiti; mi ne smemo biti drugega kakor služabniki Boga, edinega Gospoda. Kdor je torej suženj „mamonov“, ne more Bogu služiti; treba je izbirati: ali ljubiti enega in sovražiti drugega, ali se enemu priklopiti in drugega zaničevati.

Farijezi, katerih lakomnost je bila v pregovoru ¹⁾, so našli skrivnost, kako je mogoče združiti suženjsko veselje posvetnih dobrot, sijaja in bleska, z njihovo zunanjo pobožnostjo in zakonito svetostjo. V njihovi krivi praktični modrosti se jim je zdelo imenitno, gojiti „mamona“ in zadoščati vsem obredom; zasmehovali so nauk Jezusov, njegovo uboštvo in njegovo zaničevanje vseh teh zakladov, ki jih človek tako hrepeneče poželi. Nauki o krepostih so se navadnim in koristlovnim duhovom zdeli vselej neumnost.

„Vi ste, kateri se pravične delate pred ljudstvom; Bog pa pozna vaša srca; zakaj kar je ljudem visoko, je gnusoba pred Bogom.“ Nato z veljavo, kateri je nasprotje njegove navidezne slabosti dajalo tem več moči, zavrne nesramnost teh ošabnežev, jim naznanjajoč, da je njihove vlade konec.

„Postava in proroki, na katero vi opirate svojo aristokracijo in svoj verski despotizem, so

¹⁾ Luk., XVI, 14.

do Janeza¹⁾); od takrat je kraljestvo božje odprto vsem in vsak more vanje iti.“ In pokaže svojim nasprotnikom na množico, predmet njihovega zaničevanja, ki ga obdaja ter se rine za njegovim klicem. Ni več predprave niti rojstva niti šole, niti bogastva niti vede; enakost za vse; zadnji spokorjeni brič je tolik, kolik je dedič velikega duhovništva.

Razumljivo je, da je bil ta nauk Jezusov o božjem kraljestvu, sledečem postavi in prorokom, izpodtakljiv za farizeje in da je grozil verski močnost, ki so si jo prisvajali. Tudi so tožili Jezusa, da prevrača postavo in proroke, in so neprenehoma polagali to očitane pred ljudstvo. Farizeje napasti se pravi po njih misli napasti postavo, katere goreči varuhi so se kazali.

Jezus se je zmagovito zagovarjal. On je nasprotno zatrjeval večnost in nespremenljivost postave. — „Laže pa je, da nebo in zemlja preide, kakor da ena pičica od postave odpade.“²⁾

Ne da bi jo razdrl, kakor je neprestano ponavljal, on jo je prišel dopolnit in izvršiti; on pri naša bistvo tega vsega, kar postava predočuje in predoznačuje v svojih obredih; on uresničuje vse to, kar so proroki napovedali. Vse to, kar postava predpisuje pravičnega in svetega, on vzdržuje in izpopolnjuje; vse to, kar je Mojzes trpel nepopolnega, zavoljo trdosti srca njegovega ljudstva, on zameta, zakaj Mojzes je pisal svojo postavo le na kamen, on pa jo piše v srce.

Navajal je za vzgled ločitev ter jo je zavrgel pred farizeji ali saduceji, ki so zlorabljali brez pomislekov po zakonodavcu dovoljeno strpnost. Jezus jo zatire v svojem kraljestvu. — „Vsak,

¹⁾ Luk., XVI, 16.

²⁾ Luk., XVI, 17.

kateri se loči od svoje žene, in drugo vzame, prešestuje; in kateri ločeno od moža vzame, prešestuje.“

Farizeji so mu že zalestno stavili vprašanje: „Je li pripuščeno možu ločiti se od svoje žene zavoljo česar koli bodi?“¹⁾

Jezus jim odgovori: „Ali niste brali, da, kateri je od začetka ustvaril človeka, je ustvaril moža in ženo, in je rekel: zavoljo tega bo človek očeta in mater zapustil, in se bo svoje žene držal, in bota dva v enem mesu. Torej nista več dva, ampak eno meso. Kar je tedaj Bog združil, naj človek ne loči.“

Enoženstvo je božjega izvora, mnogoženstvo je odločitev od prvotnega načrta. Kar je Bog ustanovil, to so ljudje predrugačili; Jezusova naloga je bila, vse popraviti.

Farizeji so mu zmagovito oponašali veljavo Mojzesovo: „Zakaj je pa Mojzes zapovedal ločilni list dati, in se ločiti?“

„Mojzes“, odgovori Jezus, „vam je zavoljo trdobe vašega srca pripustil ločiti se od svojih žen; od začetka pa ni bilo tako.“ In govoreč kot Gospod, ki razglša pravi zakon, neupogljivi zakon, pristavi: „Povem vam pa, da kdorkoli se loči od svoje žene razun zavoljo prešestovanja, in drugo vzame, prešestuje; in kdor ločeno vzame, prešestuje.“

Ločitev je dovoljena; nevredna žena se lahko izključi od ognjišča; toda zveza ostane med družetoma: nerazrušljivo ostaneta združena. Ločena žena nima pravice, omožiti se z drugim; mož, ki je zapodil svojo ženo, nima pravice, vzeti drugo.

Ta neupogljiv in sveti nauk o zakonu je čast nove družbe, ki jo je ustanovil najslajši in najčistejši zakonodavec. Ta nauk straši naše siro-

¹⁾ Mat., XIX, 3 id.,

maštvo in slabost. Ako je tako človekova reč z ženo, so zaklicali učenci, ni dobro ženiti se.

Dolžnost je herojična. Človek, ki ga vleče živalski nagon, je ne razume; da se ji pokorimo in jo sprejmemo, je potreba nebeškega darú.

„Teh besedij ne razumejo vsi“, reče Jezus, „ampak katerim je dano.“ In pristavi z nenavadno živim izrazom: „So namreč skopljenci, kateri so iz materinega telesa tako rojeni; in so skopljenci, kateri so od ljudij skopljeni; in so skopljenci, kateri so sami sebe skopili z avoljo nebeškega kraljestva.“

„Kdor more umeti, naj ume.“

Jezus ne obsodi ženitve, le dá prednost celibatu in devištvu, kadar je človek sprejme radoVOLjno in plemenito radi nebeškega kraljestva. Njegovi so tisti, ki jih Bog pokliče, da razširjajo evangelj z apostolatom in svetostjo svojega življenja. Odruga jih od zemlje, jih osvobodi vsake stvari, jih napolni s svojo krepostjo, jih pridobi záse ter jih priliči podobi Gospodovi. Kakor on, tudi ti ne morejo biti več ljudje kake družine, domovine ali rodu, so ljudje večnosti. Ubogi so, čisti, požrtvovalni, njihovo delovanje je božjega izvora: nevednim prinesó luč, omedlelim moč, potrtem veselje, obupanim vero, ki rešuje, ubožnim večno bogastvo. Živé od resnice, ki jo oznanujejo, od božjih dobrot, ki jih razsipajo. Njihova dobrotljivost je neizcrpljiva, ker so vse žrtvovali, bogastvo, družino in svobodo. Ljubezen prekipeva v njih; vsako uro morajo biti pripravljeni za smrt. Kri, ki se pretaka v njihovih žilah, je kri žrtev; je last božja. Prelivati se sme le v božje spričevanje, kakor se je kri Jezusova prelivala na Kalvariji.

Od vseh zakonodavcev je Jezus edini, ki ni imel deleža s hudim, zakaj on je edini, ki daje

moč k zmagi nad hudim. Njegov zakon je čist in brez madeža; njegov učenec je vselej zmagal hudo in svet očaral s svojo herojično čednostjo. Modri govoré o nemogočnosti dobrega. Jezus je dal človeku moč poudariti: Vse zamorem v tistem, ki me krepča.¹⁾

Toda nič ne more ukrotiti upornosti teh fanatičnih učenikov: oni delajo mero človeške trdovratnosti. Odvrgši resnico, živé dalje zadovoljno, zaničujoč to, kar je pod njimi, zametajoč proroke in množico priprostih, ki mu sledi in ga časti.

Ta trdovratnost, ta sebičnost, ta nadevana nesramnost, ki je nič ne gane, ne slabost malih, ne čednosti, ne resnice, je Jezusu narekovala eno izmed tistih razvidnih in grozečih prilik, v katerih se krivci lahko spoznajo in se božja pravica pokaže, da obnovi v večni harmoniji, red, ki je bil na tej zemlji prevržen po pregrehah in silovitostih človeških.²⁾

„Bil je neki bogat mož, kateri se je oblačil v škrlat in tančico, in se je vsak dan imenitno gostil.“

„In je bil neki ubožec, po imenu Lazar, kateri je ležal pred njegovimi vratmi poln ran, in se je želel nasititi z drobtinami, katere so padale z mize bogatega, in mu jih nihče ni dal; ampak tudi psi so hodili, in so lizali njegove rane.“

„Prigodilo se je pa, da je umrl ubogi, in je bil nešen od angelov v naročje Abrahamovo. Umrl pa je tudi bogatin, in je bil pokopan v pekel. Povzdignil je pa svoje oči, ko je bil v trpljenju, in je videl od daleč Abrahama, in Lazarja v njegovem naročju.“

¹⁾ Filip., IV, 13.

²⁾ Luk., XIV., 19 id.

„In on je vpil in rekel: Oče Abraham! usmili se me in pošlji Lazarja, da pomoči konec svojega prsta v vodo, in ohladi moj jezik, ker grozovito trpim v tem plamenu. Abraham pa je rekel: Sin! pomisli, da si prejel dobro v svojem življenju, inravno tako Lazar hudo; zdaj pa je ta oveseljen, in ti trpiš. In vrh vsega tega je med nami in med vami velik prepad postavljen, da, kateri hočejo od tod k vam priti, ne morejo, in tudi ne od ondod sem priti.“

„In je rekel: Prosim te tedaj, oče! da ga pošlješ v hišo mojega očeta; pet bratov imam namreč; da jim spriča, da tudi ne pridejo v ta kraj trpljenja.“

„Abraham mu reče: Imajo Mojzesa in proroke, one naj poslušajo. — On pa je rekel: Nikar, oče Abraham! ampak če kdo izmed mrtvih k njim pride, se bodo spokorili. Rekel mu je pa: Ako Mojzesa in prorokov ne poslušajo, tudi ne bodo verovali, če ravno kdo od mrtvih vstane.“

Ne smemo vzeti doslovno priličnih izrazov, ki jih Jezus vzame iz književnosti svoje dežele in svojih časov; njegova misel je višja, treba jo je poiskati.

Saducejec se je utegnil spoznati v ti priliki kot prijatelj bleščečega, mehkega in sijajnega oblačila, velikih poedin, brez sočutja do reveža, pokritega z ranami in umirajočega lakote pred njegovimi vratmi, manj usmiljen kakor pes, ki je lizal rane reveževe. Saducejec spozna, kam ga pripelje njegovo epikurejstvo brez čuvstva. Mučen bode, prepuščen neizprosni pravici božji, v tem življenju, onkraj groba, v katero ne mara verovati, a mu je Jezus grozeče odpira. Ubožec Lazar pa so nesrečniki, ki sledé Gospodu, in ki imajo za delež uboštvo, lakoto, bolezni, a zaupajo vanj. Smrt jih oprosti in jim odpré naročje Abraha-

movo, to skrito predpodobo dobrotljivosti nebeskega Očeta.

Vender Jezus neče reči, da bode bogati samo zato, ker je bogat, zavržen, in ubogi, ker je ubog, vzveličan. Bogati je zavržen, ker je pozabil usmiljenost v svoji razkošni sebičnosti, ubogi je rešen, ker je zaupal v Boga in s svojim življenjem opravičil ime Lazarja.¹⁾

Kar je strašno, je to, da bode po smrti obojna usoda nespremenljiva: na eni strani bolečina, ki se ne konča in ki se ne polajša; na drugi strani pokoj v naročju Očetovem. Med obema je nepremostljiv prepad. Človek je opozorjen: naj voli! Saducejska nevera bode brez izgovora. Oh! da bi vender kak mrtvi prišel in bi nam sporočil to, kar se godi na onem svetu! Ali niso proroki in postava dovolj govorili, in ali Saduceji ne verujejo prorokom in postavi? Spričevanj je dovolj; Bog jih je pomnožil brezštevilo, toda človek jih more izpodbijati: učeni judje to dokazujejo; nevera vseh časov to spričuje. Slepota pa ni v duhu; ima svoj izvor v hudobnem srcu. Pride dan, ko se Jezus pokaže kot od mrtvih vstali: tedaj bodo strmeli, se strašili; potem bodo kritikovali, bodo tajili. Od mrtvih vstali, ki premaga smrt, ne premaga teh, ki jih njegovo smrtno življenje ne more prepričati. Jezus je brez dvojbe mislil na končno nespokornost svojih sovražnikov, izrekši besede, ki jih govori Abraham: „Ako Mojzesa in prorokov ne poslušajo, tudi ne bodo verovali, čeravno kdo od mrtvih vstane.“

Učenci, svedoki teh naraščajočih bojov Gospoda zoper vse to, kar je narod imel za vplivno,

¹⁾ Eleazar, po kontrakciji Lazar, pomeni hebrejski „Bog, moja pomoč“, ter pomore razumeti priliko.

bogato in celo goreče v znanosti, bogočastju in zakonu, so se morali večkrat užalostiti.

Tako nasprotstvo je imelo lastnost, pretresti novospreobrnjence; Jezus jih s svojo zaupnostjo potrjuje in osrčuje. Spominjajoč jih na veliko delo, katero je prišel izvršit, — delo delitve, ločitve in vojske, — jim veče: „Nemogoče je, da bi pohujšanje ne prišlo; gorje pa temu, po komer pride; bolje bi mu bilo, da bi si mlinski kamen na vrat obesil, in se vrgel v morje, kakor da pohujša katerega teh malih.

Ovirati slabotnega, malega, da ne pride k Bogu, je največja pregreha, to je delo Antikristovo; nihče ni tako čutil te strahote kakor Jezus in ne tako označil pravične, strahovite kazni.

„Varujte se!“, reče še svojcem, da jih obvaruje pred tistimi, ki bi jih poskušali od njega odvrniti.

Boj, neprestana sovražnost zagrení večkrat in zakrknje najboljše; Jezus ostane dober in usmiljen. Daje se za vzgled svojim vernikom, jim priporočujoč, da odpuščajo vselej. — „Ako greši tvoj brat zoper tebe, posvari ga; in ako se bo kesal, odpusti mu. In ako sedemkrat na dan greši zoper tebe, in se sedemkrat na dan povrne k tebi, rekoč: Žal mi je; odpusti mu.

Apostoli, ki so živeli z njim v najožji zvezi, so skušali, da je bil on zanje moč in modrost. Povzdigneni, podjarmljeni in začarani po njegovi besedi so vskliknili: „Gospod! pomnoži nam vero.“ On pa jim reče, da jim pokaže neomejeno moč vere: „Ako imate vero kakor gorčično zrno, porečete ti murvi: Izkorenini se in presadi se v morje; in vam bo pokorna.“

Vera, ki človeka zveže z voljo in dušo božjo, se udeleži njene brezkončne mogočnosti. Ne izko-

renini samo dreves, ne prestavlja samo gorâ, ampak povzdigne duha do Boga. Čudeži, ki jih izvršuje v fizičnem redu, so malenkostni v primeri s čudeži v moraličnem redu.

Gospod, ki odkriva apostolom svoje božje veličje, se boji, da se ne prevzamejo; zato jih opomni na krotkost, ponižnost, ki pristoji pravemu božjemu služabniku. „Kdo pa izmed vas, kateri ima hlapca, ki orje ali pase, mu reče, kadar pride s polja: Brž stopi in k mizi sedi? Ali mu ne reče: Pripravi kaj, da bom večerjal, prepaši se, in strezi mi, dokler jem in pijem, in potem boš ti jedel in pil?“

„Ali ima kaj hvale tistemu hlapcu, da je storil, kar mu je bil zapovedal? Menim, da ne. Ravno tako tudi vi, kadar storite vse, kar vam je zapovedano, recite: Nepridni hlapci smo; storili smo, kar smo bili dolžni storiti.“

S takimi, človeški modrosti neznanimi nauki je Jezus izobrazil svoje učence in pripravljaval novega človeka. Pred njim je mislil človek, vedno sebičen in koristoloven, celo v svoji veri, le na svoje pravice in zasluge, katerih plačilo je zahteval od Boga, liki najemnik. V Jezusovi šoli ostane človek, kakor sijajna je že njegova služba, nič pred tistim, ki mu vse dolžuje in ki mu ni ničesar dolžan. Zadošča, da izpolni njegovo voljo; ljubezen ga navdaja in zadnja beseda ljubezni je, pozabiti samega sebe v Bogu.

Osmo poglavje.

Lazarjevo vstajenje.

Slučaj, katerega posledice ni bilo mogoče uganiti, je okrajšal Jezusovo bivanje v Pereji in pospešil razvoj njegovega življenja.

Žalovala je hiša v Betaniji, koder je Jezus užival gostoljubnost na svojem potu v Jeruzalem, in koder so ga gostitelji sprejeli kot gospoda in prijatelja s tolikanj ljubeznivo vero. Lazar je bil bolan.¹⁾ Marta in Marija, njegovi sestri, pošljeta do Jezusa to sporočilo: Gospod, glej, ki ga ljubiš, je bolan.

Ozira vredna je previdnost teh dveh žensk, katerih zaupanje je udano, ne da bi izražalo kako željo; in ali je mogoče, da bi ne vedeli za nevarnosti, ki so grozile Gospodu v Judeji?

Dobivši to vest, osrčuje Jezus poslanstvo in svoje okoličane:

„Ta bolezen ni za smrt, temuč je v čast božjo, da bo Sin božji po nji poveličan.“ Kaj je namerjal v svoji nežnosti za svoje ljubljene prijatelje? — zakaj rad jih je imel, pravi priprosto evangelist, Marto in njeno sestro Marijo in Lazarja. Skrivnostne besede, ki smo jih navedli, dajo približno uganiti namen Jezusov.

¹⁾ Jan. XI, 1 id.

Vendar je Jezus ostal še dva dni na mestu, kjer je bil; ko ta čas preide, reče svojim učencem: „Pojdimo spet v Judejo!“ Pri besedi „Judeja“ učenci vskliknejo: „Učenik! Zdaj so Judje te iskali kamenjati, in greš spet tja?“

Ta vsklik strahú in malodušnosti navdihne Jezusa z odgovorom, v katerem se lesketa vsa njegova dušna moč in neomejeno zaupanje v Očeta:

„Ni li dvanajst ur v dnevu? Ako kdo po dnevu hodi, se ne spodtakne, ker vidi luč tega sveta; ako pa po noči hodi, se spodtakne, ker ni luči pri njem.“ Jezus primerja svoje bodoče trpljenje noči ter je imenuje „uro moči teme“. Ta hip ga bode Oče res prepustil sovražnikom brez obrambe; odslej pa ga čuva, je njegova luč in moč. Nobena nevarnost ga ne bode ovirala v izpolnitvi njegove naloge. Ta doba je zanj dvanajsta ura dneva. On ve, da še ni končana in njegova gotovost je enaka njegovi zaupnosti. Mirna srčnost, ki ima svoj vir v popolni edinosti z Bogom, je bila ena izmed črt moralne lepote Jezusove.

Malo pozneje, vedno misleč na to, kar se je godilo v Betaniji, reče svojim učencem: „Lazar, naš prijatelj, spi; pa grem, da ga iz spanja zbudim.“ On je govoril o njegovi smrti, oni pa so mislili na navadno spanje. Ker ne razumejo skrivnostne misli Učnikove, negotovi, kako pojde s potovanjem v Judejo, katere nevarnosti so si pred očevali, vprašajoga: „Gospod! ako spi, bo ozdravel.“

Jezus jim reče nato brez skrivnosti: „Lazar je umrl. In vesel sem zavoljo vas, da nisem bil tam, zato da verujete; pa pojdimo k njemu.“

Ta odločna beseda užge srčnost enega izmed njih. „Pojdimo tudi mi“, pravi Tomaž, „da ž njim umrjemo!“

Za zgodopisca, ki ga čudeži ne splašijo, ki neče niti tekstu silo delati niti zgodbo popačiti, je razvidno, da je Jezus spoznal Lazarjevo smrt od daleč in z božjo vednostjo. Smrt se je pripetila najbrže taisti dan, ko so odposlanci Marte in Marije odšli, ali med potjo. Iz Betanije v Beth'-Abaro, onstran Jordana, je sedem do osem ur daleč. Lazar je bil, po judovski šegi, še tisti dan maziljen, povit v prtove in zakopan. Ker je tedaj Jezus čakal dva dni, predno se je odpravil na pot, ni mogel prej dospeti kakor četrti dan; tako je bil tudi četrti dan, da je Lazar v grobu ležal. Ni treba iskati za to premišljeno odlašanje drugega vzroka, kakor pričakovanje božjega migljaja, po katerem je Jezus uravnal svoja najmanjša dela.

Pokorimo se tisoč različnim privlačnostim, tisoč nepremišljenim voljam; Jezus se ne umakne ničemu pozemeljskemu, človeškemu ali osebnemu. Najviši, odločilni nagib njegovih dejanj je volja njegovega Očeta. Da mu je pokoren, se ustavlja nežnemu prijateljstvu, ki ga sili, da pohiti k sestrama Lazarjevema. Toda tolažilo ima svoj dan: ako se odlaša po Očetovem načrtu, je to zato, da se čudež, ki se namerava, pokaže tem sijajnejše, slava Boga in njegovega Sina tem očitnejše, vera vseh tem trdnejše.

Ko Jezus stopa po vadi el-Kelt in dospe na višino Betanije, mu naznanijo, da je Lazar že štiri dni v grobu. To je bilo v sredi dobe žalovanja. Mnogo Judov iz Jeruzalema, in vmes nekaj sovražnikov Prorokovih, je prišlo tolažit Marto in Marijo. Ko Marta izvé za prihod Gospodov, vedno živa in skrbna, vkljub bolečinam, mu gre naproti, v tem, ko Marija ostane doma.

Zagledavši Jezusa, zakliče: „Gospod! ko bi bil ti tukaj, bi moj brat ne bil umrl.“

Te besede izražajo zaupanje in ne očitanja, zakaj ona pristavi: „Pa tudi zdaj vem, da, karkoli boš Boga prosil, ti bo Bog dal.“

Jezus ji odgovori z obljubo, katere nepričakovana velikost presega njene upe in se zdi, da iznenadi njeno vero:

„Tvoj brat bo vstal.“

„Vem, da bo vstal“, pravi Marta, „ob vstajenju, poslednji dan.“

Po neki splošni misli v Izraelu in vzlasti v farizejski stranki, bodo pobožni Judje od mrtvih vstali, kadar se otvori mesijansko kraljestvo.¹⁾ Marta vidi v Jezusovi obljubi le miglje na to vero; mogoče, da se ni drznila več upati.

Da jo osrči, obrne Jezus njeno misel ná-se: „Jaz sem vstajenje in življenje; kdor v me veruje, bo živel, akoravno umrje. In kdorkoli živi in v me veruje, ne bo umrl vekomaj.“

Nikaka beseda ni bila bolj tolažljiva, kakor ta, pred skrivnostno gomilo, polno žalosti. Verniki lahko dobé iz nje srčnost in upanje. Njihov Gospod je višji od smrti; njegovo ime je Vstajenje in Življenje; on je v njih nesmrtna moč; ako so mrtvi, jih on lahko pripelje k življenju; in ako jih smrt zaloti, je to le za nekaj časa.

„Veruješ to?“ vpraša Jezus Marto.

„Kajpada verujem, Gospod! da si ti Kristus, Sin živega Boga, ki si na ta svet prišel.“

¹⁾ Daniel, XII, 2, Cf. knjigo Henohovo, 51, 1; Psalt. Salom., 3, 16; Antiq., XVIII, 1, 3; Bell. Iud., VIII, 14; Miš. Sanhedr. X, 1; Pirké Abot, IV, 22.

Vera Martina je odslej popolna; srečanje z Gospodom ji je odgnalo senco ljudske vere; ona ne spozna v Jezusu samo Mesija, ampak tudi v Mesiju božjega Sina. Bolečina je odprla njeno dušo, Jezusova beseda jo je napolnila z lučjo in upanjem.

„In ko je bila to izgovorila, je šla in je poklicala na tihem Marijo, svojo sestro, rekoč: Učenik je tukaj in te kliče. Ona, ko je to slišala, vstane hitro in gre k njemu.“

„Judje tedaj, kateri so bili pri nji v hiši, in so jo tolažili, ko so videli, da je Marija hitro vstala, in ven šla, so šli za njo, rekoč: k grobu gre, da bo tam jokala.“

„Ko je tedaj Marija tja prišla, kjer je bil Jezus, in ga je videla, mu je k nogam padla in mu reče: Gospod! Ko bi bil ti tukaj, bi moj brat ne bil umrl.“

Ona ne pridene ničesar; potrta, uničena, joka na tihem.

„Jezus tedaj, ko jo je videl jokati, in jokati Jude, ki so bili ž njo prišli, se je zgrozil v duhu, in se užalil, in je rekel: Kam ste ga položili? Mu rekó: Gospod! pridi in poglej.“

„In Jezus se je izjokal.“

„Judje so tedaj rekli: Glejte, kako ga je ljubil!“

„Eni izmed njih pa so rekli: Ali ni mogel ta, ki je oči odprl sleporojencu, tudi storiti, da bi ta ne bil umrl?“

„Jezus se je tedaj zopet sam v sebi zgrozil, in pride h grobu. To je bila jama pokrita s kamenom.

„Odvalite kamen!“ reče Jezus.

„Marta, sestra mrtvega, mu reče: Gospod, že diši, zakaj štiri dni že leži.“

„Jezus ji reče: Ali ti nisem rekel, da, ako veruješ, boš videla čast božjo?“

„Tedaj so kamen odvalili. Jezus pa je oči kvišku vzdignil, in je rekel“:

„Oče! zahvalim te, da si me uslišal. Jaz sem pa vedel, da me vselej uslišiš; toda zavoljo ljudstva, ki okoli stoji, sem rekel, da verujejo, da si me ti poslal.“

V svoji neizmerni usmiljenosti sprejme vsako človeško bolečino za svojo. Danes pa ni sočuteč človek, ki trpi, danes je prijatelj, ki je ginjen, ki stoče in joče. Njegova nežnost je molila; prosila je Očeta, da potolaži tiste, ki so v svoji žalosti jokali pred njim in ki verujejo v njegovo božjo nežnost. Nežnost človeška je nezmožna, Jezusova pa kroti smrt.

Ko je odmolil, zavpije z močnim glasom:

„Lazar, pridi ven!“

„In kateri je umrl, je zdajci ven prišel, povezan na rokah in nogah s povoji, in njegov obraz je bil v prt zavit“

„Razvežite ga“, reče Jezus, „in pustite ga iti.“

Mnogo izmed Judov, ki so prišli k Marti in Mariji, je verovalo v Jezusa, ko vidijo čudež. Nekateri drugi pa se podajo k farizejem v Jeruzalem in jim pripovedujejo, kar se je zgodilo v Betaniji.¹⁾ Bili so iz tega rodú, katerega slepota ne zaupa nikomur; celo bleščečemu sijaju božje moči in dobrotljivosti ne; oni opravičujejo besede v priliki o slabem bogatinu: „Ako tudi kdo od mrtvih vstane, mu ne bodo verovali.“

¹⁾ Jan., XI, 46 id.

Sinedrij se je vznemiril ob dogodkih, ki so vzbujali ljudstvo ob stoličnih vratih in v stolici sami. Treba je bilo sklicati slovesen zbor. Veliki duhovniki in učniki premišlujejo. „Kaj hočemo storiti, ker ta človek veliko čudežev dela? Ako ga tako pustimo, bodo vsi vanj verovali, in bodo prišli Rimljani, in vzeli našo deželo in naš narod.“

Jezus je postal javno nevaren v očeh oblasti. Spravil je v nevarnost ne samo mir, ampak tudi obstanek domovine. Komaj je umeti lahkomišljenost in zmoto take sodbe. Kako je mogel sinedrij zvariti ljudsko gibanje, začeto po Jezusu, s politično-versko agitacijo Juda Galilejca? Ali ne pobija Jezus z najopreznejšo previdnostjo v množici krivo mesijanstvo o narodni obnovitvi in osvoboditvi? Ali ni zavrnil z nevoljo v Galileji, časno kraljestvo, ki so mu ga ponudili? ¹⁾ Ali se ni izogibal vselej, celo v Jeruzalemu, imena Mesijevega, ki je utegnilo vzbuditi nespোরazumljenje in ki mu je Jezus dal duhovno razlago? Ali ni plačeval davka in ali ni spoštoval postavljene oblasti? Vsa ta dejstva so bila javna; ne morejo jih tajiti udje velikega zbora, ki od začetka Prorokove delavnosti niso opustili ga zasledovati in nadzorovati.

Toda zbori so slabejši kakor posamičniki. Koristi, male strasti, predsodki jih oslepé in premotijo.

Duhovski stan ni odpustil Jezusu zaničevanja, katero je on kazal do praznih obredov, katerih upoštevanje je bilo le v obogatitju bogoslužnikov. Sovražila ga je farizejska stranka, katere pregrehe je razkrinkal, krivo vedo razgalil in hinavstvo

¹⁾ Cf. Knjigo III, pogl. IX. Mesijanska kriza v Galileji.

označil. Razjarjena je bila nad vplivom, ki ga je imel Jezus do ljudstva, in nad prisvajanjem više uloge, kakor je bila uloga prorokov in celo Mojzesa samega. Aristokratična stranka, obstoječa iz Saducejev, je imela pred Jezusom strah in zaničevanje; bala se je, da ne potegne ljudstva ná-se, da ne izkalí reda, zakaj tresla se je pred Rimljani, in vrvenje množice jo je strašilo. Vse prej kakor nemir in upor; mir za vsako ceno: to je vodilna beseda. Ti zadovoljni konservativci sodijo le po tem ljudi in reči; s tega stališča so nepopustljivi. Veliki duhovniki iz velikih obitelj Fabijev, Kamitov, Boetov, Kantarov in Hananov so bili Saduceji. Ti so neizprosni proti Jezusu.

V tem spomina vrednem letu je bil neki Jožef, s priimkom Kajfa, veliki duhovnik in predsednik velikega zbora: to sta bili dve različni službi, združeni v eni osebi, odkar so Arhelaja pregnali.¹⁾ Ta oseba se pokaže prvikrat v zgodovini Jezusovi. Vsled uradne stopinje je igral odslej veliko ulogo med sovražniki Sinú božjega ob tragičnem razvoju njegove usode. On ga bode sodil, on ga bode obsodil. Njegovo, s krvjo omadeževano ime vzbuja britek odmev v spominu kristijanov. Kakor vsi njegovi predniki, pol stoletja sem, je bil kultura oblastnikov. Sirijski namestnik Valerij Grat ga je postavil za velikega duhovnika, okrog leta 18.,²⁾ spoznavši v njem brez dvojbe potrebno servilnost teh velikih duhovnikov, ki so postali orodje národne sužnosti. Poncij Pilat, oblastnik Judeje, ga je našel v službi in obdržal. Nič se ne

¹⁾ Antiq. XX, 10 ob koncu; XX, 9, 1; Cf. Dej. ap. V, 17; IX, 1, 2; XXXII, 2, 3 itd.

²⁾ Antiq., XVIII, 2, 2; XVIII, 4, 5.

vé o njegovi obitelji, ki je morala biti izmed najvplivnejših v deželi. Bil je Saducej. ¹⁾ Oženil se je s hčerjo prejšnjega velikega duhovnika Hanana, nespornega poglavarja stranke, prijatelja Rima, katerega peteri sinovi so drug za drugim upravljali službo najvišjega duhovstva. Ta zveza je pomnožila in zatrdila njegovo moč. Ko so okrog leta 35. Pilata odpoklicali, se je Kajfa obdržal in ga je še-le leto potem odstavil Vitelij. ²⁾ Njegovo vedenje v seji velikega zbora, pri kateri so razpravljali vprašanje, kako bi prišli Jezusa, je kazalo silovito, zapovedujočo in sužensko naravo. Imamo od njega besedo, ki prevrta človeka in ki označuje cinično surovost vse njegove stranke. ³⁾

Nestručen pri obotavljanju in zmedenosti svojih tovarišev, jim reče kruto: „Vi nič ne veste, in ne pomislite, da je bolje za vas, da umrje en človek za ljudstvo, in da ves narod ni pokončan.“ ⁴⁾

V posmeh resnici in pravici se torej pokličejo zoper Jezusa državni oziri, ta skrajni pripomoček vseh oblastij, ki so v zadregi, in ki so služili vsem samodržcem za zakonitost njihovih pregreškov. Treba je, da umrje, pravi veliki duhovnik; blagor naroda to zahteva.

Ko je od sv. Duha navdihneni evangelist pol stoletja pozneje zapisal to dejstvo, je videl v teh besedah velikega duhovnika prorošk pomen. Kajfa, ne da bi vedel, je povedal božjo misel. To je bila potreba božje vlade nad človeštvom, da Jezus umrje; potrebno je bilo, „in ne samo za narod,

¹⁾ Antiq., V, 17.

²⁾ Antiq., XVIII, 3, 4.

³⁾ Bell. Jud., 8, 14.

⁴⁾ Jan., XI, 49—50.

temuč tudi, da bi otroke božje, kateri so bili razkropljeni, v eno zbral.“¹⁾

Pregrehe imajo svoje mesto v človeškem razvoju. Največja krivica, storjena na najsvetejšem Bitju, je bilo izhodišče za obnovitev človeštva in božjega kraljestva. Versko zbirališče sklene smrt Jezusovo kot merilo javne blaginje; ta krivična smrt bode zdravilo, zahtevano od Boga, da premaga pokvarjenost, ki razjeda zemljo; in prelita kri po ubojških rokah bode reka življenja, v kateri se bodo vselej otroci božji pokrepčali.

Tako je imelo veliko dejstvo Lazarjevega vstajenja, ki se lahko imenuje čudež prijateljstva, poleg drugih posledic v Jezusovem življenju usodopoln izid. Ako je potolažilo žalost tako nežno ljubljene družine, ji dalo tistega, ki ga je objokovala, pričalo božjo moč Jezusovo nad smrtjo, dokazalo iskrenim dušam, da je Prorok Očetov Odposlanec, vedno uslišani Sin, Gospod življenja; tako je izzvalo o taistem času sovraštvo svojih nasprotnikov, določilo veliki zbor, da postopa proti njemu, in iztrgalo predsedniku najvišjega zbora izrek smrtne obsodbe v imenu javne varnosti.

Vse, kar je napovedal „pred dobrim letom“ v puščavi Betsajdski, gredoč proti Cezareji, na veliko pohujšanje svojih učencev, o svoji trpeči usodi, o preganjanjih, ki ga čakajo v Jeruzalemu od strani poglavarjev, starejšin in duhovnikov, vse to se pokaže v svoji grozni resničnosti. Njegov apostolat v stolici, njegovi ponovljeni klici na narod, njegovi nauki o pravem kraljestvu Boga in Mesija, božjega Sina, njegovi čudeži, njegove čednosti, nič ni moglo premagati slepote in ne

¹⁾ Jan., XI, 49—50.

razorožiti nasprotstva; nasprotno, vse tiščí na to, da nevihta izbruhne in pripravi končno odločitev, katera naj Jezusa vzame.

Ta novi in nevarni položaj je jako točno popisal četrti evangelist, sicer edini, ki nas pouči o Jezusovem delovanju po Judeji. Zveže ta položaj z Lazarjevim vstajenjem, liki učinek z neposrednim vzrokom; vidimo, da se Prorok polagoma pripravlja za vsak novi pojav v Jeruzalemu; položaj se vedno obtežuje in se siloviteje razteguje, čim bolj Jezusove besede prikazujejo vzvišenejše resnice, čim bolj dokazujejo čudeži njegovo moč, in čim več sile in oblasti ima njegov vpliv na ljudstvo. Izvršeni čudež v Betaniji je poslednji zaključek napredka, ki se opaža v vsem delovanju Jezusovem; kar je za njegov apostolat po Galileji pomnožitev kruha v Betsajdski puščavi, to je Lazarjevo vstajenje za njegovo delovanje v Judeji.

Zatrdilo svedoka, ki je tako točno poučen o tem, kar pripoveduje, jamči zgodovinsko resničnost Lazarjevega vstajenja proti vsem napadom. Kakor čudovito je to dejstvo, je neizpodbitno pred vsakim duhom brez predsodkov.

Panteistična in materijalistična kritika je razvpila ta čudež za nemogoč.

„Mrtvi ne vstajajo, zatrjuje samozavestno. Zgodovina ji nasprotuje z gotovimi vstajenji; in pamet, ki spozna osebnega, vsemogočnega Boga, ne vidi nemogočnosti priznati, da je Lazar, že štiri dni mrtev, vstal iz groba na glas Sinú božjega. Iz nič napraviti to, kar ni, dati življenje temu, ki ne živi več, ga dati temu, ki ga je izgubil, vse to pripada taisti oblasti.

„Toda ali ni Lazar otrpnil le od krča?“ ¹⁾

¹⁾ Paulus, Exeg.-Handbuch.

Svedoki zatrjujejo, da je umrl. „To ni verjetno.“ Zgodovina je le zametek neverjetnostij za našega omejenega duhá. Mi zaznamo le nepomenljiv del vzrokov, ki pokažejo pojave; vsak hip varajo pamet nepričakovana dejstva, in njihova redkost osramoti to, kar mi nazivamo svojo logiko.

Namesto da bi negativna kritika sprejela evangeljske zgodbe v njihovem obsegu, jih pači ali zanika. Nekateri so hoteli videti v tem spretno legendo, ki namerja v izmišljeni podobi dejanski pokazati metafizično tezo, glasečo se na besede: „Jaz sem vstajenje in življenje.“¹⁾ Drugi so hoteli videti v tem samovoljen, fantastičen stvor krščanske vesti, ki je morala Jezusu, kot Mesiju, pripisovati vstajenja, podobna vstajenjem, ki jih stari zakon pripisuje prorokom.²⁾ Najnovejši kritiki zmatrajo po pravici te razlage kot prave teologične škripce, ponavljajo pa v lepši obliki stare sklepe starejših nemških racionalistov.

Izročilo, v večkratni zmoti po priliki o ubogem Lazarju, je naprej pritaknilo bolnega brata Marti in Mariji; Jezusove besede: „In ko bi Lazar tudi od mrtvih vstal, bi ne verovali“ so se napačno umele; rekli so, da je resnično iz groba vstal, in tako se je legenda začela.

Vse te podmene, ki se nikamor ne opirajo, se obsojajo po svoji lastni domišljiji; dokazujejo, kako malo se duh zadovolji z dejstvi, ki so nasprotna njegovim naukom, in kako zvito vé poiskati sredstev, da ta dejstva zatre in popači.

Izrečnemu, točnemu, podrobnemu spričevanju četrtega evangelista so nasproti postavili molk

¹⁾ Baur, Theol. Jahrb., t. III; Keim, Jesus von Naz. t. III.

²⁾ Strauss, Das Leben Jesu, t. II.

prvih treh evangelistov. Res umestno moramo strmeti že od začetka, da so dogodek, ki je tako izreden sam na sebi, tako pomenljiv v svojih posledicah, opustili kar trije izmed štirih pisateljev, ki so se lotili popisati Jezusovo življenje.

Pazljivo študiranje teh različnih listin razjasni in opraviči to izpustitev.

Noben evangelist, celo sv. Lukež ne, ki je tolikanj skrbno uredil svoj spis, ni nameraval navajati neštevilnih nauk, ne vseh del Gospodovih. Njihovi „spomini“ so bistveno odlomki: ne smemo navajati molka enega zoper spričevanje drugega. Sinoptiki imajo skupen znak fizijonomije: določijo očitno delovanje Jezusovo z njegovim prihodom v Galilejo po zaporu Janeza Krstnika, in o delovanju v Judeji omenjajo le zadnji teden. Samo sv. Janez popisuje potovanje Jezusovo v Jeruzalem, in nekatere nauke in čudeže iz te dobe njegovega življenja. Vidi se tedaj, kako so drugi izpustili vse to, kar zadeva Jezusovo delovanje, v Jeruzalemu in Judeji, in dosledno tudi čudež Lazarjevega vstajenja. Okvir njihovih zgodeb tega ni dopustil.

Zasedanje velikega zbora, razburjajoče debate, posredovanja velikega duhovnika, sklep zborovanja in navdajajoči besedi „Umreti mora“, vse to so dobro poznali v Jeruzalemu in tudi v Betaniji niso zaostali. Jezus je imel celo v velikem zboru tajne prijatelje, ki so ga morali obvestiti o grozeči nevarnosti. Veselje, katero je prinesel svojim gostiteljem, se je naenkrat potemnilo; usoda priljubljenega Gospoda jih je napolnila z žalostjo in skrbjo.

Posebna skrivnost je ta usoda božjih poslancev in tistega, ki vse vlada: trpé preganjanje, mró za

svoje dobrote. Najlepše, najganljivejše in najsi-jajnejše delo Jezusovo, ki je najbolj razodelo njegovo neskončno moč in ljubezen, mora pluti od sovraštva, s katerim ga preganjajo njegovi sovražniki in sklenejo nad njim smrtno obsodbo.

Nobene nevoljne besede, nobene užaljenosti. On ne vidi v dogodkih in ljudeh drugega, kakor orodja Očetove volje, ter gre, trden in miren, tolažeč svojce, izpolnit do konca svoje veliko delo. On vé, da prihaja dvanajsta ura dneva, kakor se je rad izrazil, in da se bliža noč.

Še more uiti nevihti. Trenotek še ni prišel, da se postavi. Oddalji se od Betanije in popelje sabo učence. Izogiba se odslej srečati Jude ter se umakne na kraj blizo puščave, v malo mesto, Efrem¹⁾ po imenu, koder se trenutno ustavi.²⁾

Da dospe v to samoto, ne da bi vzbudil pozornosti, mora iti izhodno od Oljske gore po gorskih stezah, ki križajo Anatot in Mihmas.

Mesto, kamor se je umaknil, je stalo izven velikih shojenih cest, proti severnemu koncu Judeje, petnajst do sedemnajst milj od Jeruzalema. Zidano je bilo na spuščastem griču, osemsto metrov visoko, na pragu puščave; četverooglate hiše, iz belega kamena, so se videle od daleč liki stari, porušeni stolpi.

Od starega Efrema so ostali ostanki trdnjave, katere zidovi, kot dolge, obklesane skale, se dvigajo še več metrov visoko in služijo za zavetje ubogim felahom. Raz to samotno višavo je Jezus

¹⁾ Jan., XI, 54.

²⁾ Efrema danes ni več; tam stoji vas Tajebej, kar v arabskem pomeni „dobro“, „prijetno“ ter utegne označiti hebrejsko ime starega mesta (Cf. Guerin: Popis Palestine—Judeje, t. III.)

lahko pregledal vso Judovsko deželo, žalostno in otožno, z njenimi skalnatimi gorami, tako trdimi kakor njeno zakrkneno ljudstvo. Zapazil je Oljsko goro, odkoder se dvigne v svojo slavo, in onstran gore je slutil Jeruzalem, koder bode moral umreti.

Ta osorni kraj se dobro prilega novi dobi njegovega življenja, ter daje Jezusu samoto in budrost.

V Efremu prebiti dnevi so morali biti napolnjeni z molitvijo in zaupnimi pogovori. Njegova okolica pričakuje velikih bojev. Nadeja se prihoda božjega kraljestva. Mala čreda je bila odločna. Vkljub vsemu je imela brezmejno vero v Gospodo mogočnost. Vstajenje Lazarjevo jih je utrdilo pred nevarnostmi. Efrem je bil postajališče pred največjimi borbami. Jezus se poda odtod, da pride v Jeruzalem in tukaj praznuje svojo zadnjo Veliko noč.

Deveto poglavje.

Poslednja pot v Jeruzalem.

Načrt tega potovanja si lahko napravimo, ako sklenemo poročilo tretjega in četrtega evangelja. Sv. Janez označi izhodišče; sv. Lukež pot in prihodišče. Izhodišče je Efrem,¹⁾ na severni strani Judeje; pot zariše velik kolobar skozi Samarijo, Galilejo in Jordansko dolino; zaključek je Betfaga.²⁾ Namesto da bi se obrnil proti Jeruzalemu, kamor ni bilo dalje kakor pet ali šest ur hodá, se je najbrže napotil proti Galileji, na višavo Izraelske planine, je brez dvojbe šel skozi vadi Djalud, v Jordansko dolino, in odtod dalje proti Jerihi po veliki cesti galilejskih karavan.

Kakšen nagib je vodil Jezusa za to dolgo pot naokrog? Verojetno je, da se je hotel še enkrat pokazati v sredi galilejske množice, predno dá svojemu vходу v sveto mesto nenavaden sijaj in zmagoslaven značaj, da naznani svojo pot in da zbere mnogoštevilne učence, ki so se pomešali med romarje, kateri so že romali proti Jeruzalemu. Kar so njegovi bratje, pred šestimi meseci, ob času praznika šotorov, zahtevali in mu dejali: „Pokaži se svetu“,³⁾ to je hotel na svoj

¹⁾ Jan., XI, 54.

²⁾ Luk., XVIII., 11.

³⁾ Glej knjigo IV. pogl. 1.

način izvršiti; toda ohranil je do zadnjega skrivnost te razodetje.

Romanje je trajalo več dnij. Dogajale so se različne in zanimive epizode, ki nam jih sv. Lukež skrbno podaja.

Gredoč skozi vas,¹⁾ ki ji evangelist ne pove imena in ki je bila po mislih starega izročila, verovanega od Palestinskih kristijanov, Djenin, se predstavi Jezusu deset gobavcev.

To je še dandanes navada, na izhodu, da se ti reveži združijo in živé skupaj, blodeč po cestah, ob uhodih v predmestje. Zastajali so daleč in klicali z visokim glasom: „Jezus, učenik, usmili se nas!“ Njihova revščina in njihovo zaupanje ga je ganilo.

„Pojdite, in skažite se duhovnom“, jim reče. Ko so tedaj šli, so bili ozdravljeni. Eden izmed njih, ko se je čutil ozdravljenega, se povrne in z velikim glasom Boga časti.

To je bil Samaritan.

„Ali jih ni bilo deset očiščenih?“ vpraša Jezus začudeno. „Kje pa je onih devet? Nobeden se ni znašel, da bi se bil vrnil in Bogu čast dal, kakor ta tujec.“

Nehvaležnost ga je užalila. V besedi „ta tujec“ se čuti neizmerna žalost. Ta bolestni pripetek ga je spomnil na vse njegovo poslanje; skazal je brez števila dobrot Izraelu, in njegovo ljudstvo ga zavrže. Prijeten mu je Samaritan, ki pade pred njegove noge, da izrazi svoje priznanje in svojo vero; on vidi v njem vse te zapuščene ubožce, te tujce, te pagane, ki se zatekajo k njemu, v tem, ko se domači otroci upirajo, ga priznati.

¹⁾ Luk., XVII., 11—19.

In dvigne ozdravljenega in verujočega go-bavca ter mu reče: „Vstani in pojdi, ker tvoja vera ti je pomagala.“

Ta epizoda ima svoje označeno mesto v po-pisu sv. Lukeža. O taistem času, ko je učenec sv. Pavla urejal svoj evangelj, je delo vzveličanja raslo po taistem zakonu, ki je vodil življenje Odrešenikovo. Zavržena v Judeji, pobijana besno po Judih, je našla beseda božjega kraljestva sijajno zavetišče v Samariji ter ganila ves paganski svet.

Ko je Jezus šel dalje, ga vprašajo za predmet božjega kraljestva.¹⁾

„Kdaj pride božje kraljestvo?“ ga vprašajo farizeji, ne brez ironije. Dve leti sem vidijo Pro-roka pri delu, kako oznanuje mesijansko kraljestvo, ki naj osvobodi njihov narod, kakor so mislili, odvrže vse jarme, uniči vse sovražnike, in odpre Izraelu dobo nezaslišane sreče; a nobena teh ve-likih sanj se ni uresničila. Galilejec, kakor so ga imenovali, je zbiral okrog sebe le grešnike in za-vržence, nevedneže in ničevce. Zmagovito so sla-vili to nezmožnost in ga zasmehovali. Jezus jim odgovori, spominjajoč jih še na duhovnost svo-jega kraljestva:

„Božje kraljestvo ne pride s svetlostjo. Tudi ne porekó: Glej, tukaj je! ali glej, tam je! Zakaj, glejte! Božje kraljestvo je znotraj v vas.“

V skrivnosti duše se začne in ustanovi kra-ljestvo, katerega Mesija je Jezus. To je vest, ki govori in zahteva kesanje in vero. Kakor hitro se odpre, sprejme Duha; in božje kraljestvo se začne. Formalistični farizeji, ozkosrčni rodoljubi se branijo, je razumeti; toda delo se izvršuje

¹⁾ Luk., XVII., 20 - 37.

vkľjub njim in v sredi njih; Jezus, obdan od svojih vernikov, je vidno uresničenje tega; moral je s prstom pokazati svoje učence prerekovalcem, ki se obračajo od njega z zaničevanjem.

Vse, v ti začetni dobi božjega kraljestva, je ponižno in skromno, slabo, bolestno in skrito. Ravno tako, kakor se Sin božji zakrije pod ponižano prikaznijo Sinú človekovega, tako se slava božjega kraljestva zakriva pod siromaško prikaznijo mitarjev in grešnikov, ki mu sledé. Nič ne kaže sijaja in moči. Celó čudodelna moč Jezusova se kaže le krotko; pokaže se le skozi žarke ljubezni in dobrotljivosti. Edino ponižni, skesani so ginjeni, ošabni, hrepeneči po čudovitosti in pozemeljski slavi, gredó mimo liki farizeji, drzno in prezirljivo.

Jezus jih pusti v njihovem zaničevanju. Povabi svoje učence, naj se okoristijo na svetu Sinú človekovega, njegove pričujočnosti in njegovih dobrot; kadar on izgine, bode poskus trd in dolg.

„Prišli bodo dnevi, ko bote želeli videti enega dneva Sina človekovega, dneva njegove slave, mogočnosti in zmagoslavja, in ga ne bote videli.“ In vam porekó: „Glej! tukaj je, in glej! tam je. Ne hodite tja, in ne hodite za njimi“

V tem pa ni treba obupati nad čakanjem. Zakaj kakor se je prvi prihod Mesijev izvršil v slabosti in borbi, kakor morajo verniki, ki so ga priznali in storili z njim božje kraljestvo, iti skozi taiste slabosti in taiste borbe, tako bode drugi prihod veličasten in zmagovit nad vsemi sovražniki: tedaj se pokaže božje kraljestvo ravno tako veličastno in zmagovito. Jezus je že večkrat opomnil svoje učence na svojo prihodnjo zmago, jih spomni na to še danes slovesno, ta trenotek,

ko farizeji ponové zoper njega svoja zaničljiva vprašanja, kako hoče potrditi svojce in jih navdati z neizmernim upanjem.

Ne dajte se zapeljati od krivih prorokov, ki vam napovedujejo prihod Sinú človekovega. Ta prihod bode strašen; oslepil bode vse oči. Kakor se sveteč blisek izpod neba bliska na to, kar je pod nebom; tak bo Sin človekov svoj dan.

„Poprej pa mora veliko trpeti, in zavržen biti od tega rodú.“

Tako je mesijansko torišče Jezusovo sestavljeno iz dveh dob, iz dveh dnij, kakor se je Jezus izrazil v podobi. Eden je dan trpljenja, preganjanja in zavrženja; ne obsega samo njegovega pozemeljskega življenja, ampak objema vsa stoletja, v katerih njegovi verniki, izvoljenci preminolega Kristusa, hodijo za njim po tem križevem potu, ki ga jim odpira, ter bodo živeli kot mučenci v upanju na drugi dan. Ta bode slaven, zmagovit; označil bode določni pojav božjega kraljestva nad vsem spremenjenim stvarstvom.

V tem, ko bodo učenci Jezusovi nestrpno koprneli, bode človeška masa liki ob času Noeta in vesoljnega potopa.

„So jedli in pili; so se ženili in možile do dne, ko je šel Noe v barko; in potop je prišel, in jih je vse pokončal.“

„Ravno kakor se je godilo v dnevih Lotovih: so jedli in pili, kupovali in prodajali, sadili in zidali. Tisti dan pa, ko je Lot iz Sodome šel, je dežilo ogenj in žveplo z neba, in jih je vse končalo.“

„Tako bo tisti dan, kadar bo Sin človekov razodet.“

Učenci ne bodo posnemali tega materijalizma in lahkomišljenosti. Jezus jih hoče odtrgati od vsega posvetnega in ustvarjenega; naj ne imajo svojih korenin v tem minljivem svetu, naj bodo bodri, požrtvovalni, pripravljeni, da mu sledé ob prvem svitu poslednje odločitve.

V ganljivi govorici jim pokaže svojo voljo.

„Tisti čas, kdor bo na strehi, in njegovo orodje v hiši, naj nikar doli ne hodi, ga jemati; in kdor je na polju, naj ravno tako nikar nazaj ne hodi. Spomnite se Lotove žene.“

Treba je vse zapustiti in se pognati h Gospodu, ki pride. Kdorkoli bo iskal rešiti svoje življenje in hrepeneti po tem, kar mine, pogine s tem porušljivim svetom vred; kdorkoli pa se odpové svojemu življenju in tej izrabljeni in obsojeni zemlji, bode našel življenje v Bogu.

Tedaj se izvrši končna ločitev v tem pomešanem človeškem rodu. V tem hipu bodo za vekomaj ločena bitja, ki so si na videz najbližja, toda tuja drugo drugemu po duhu, ki jih oživlja.

„Povem vam: Tisto noč bota dva v eni postelji: eden bo sprejet in eden puščen. Dve bota skupaj mleli: ena bo sprejeta in ena bo puščena; dva bota na njivi: eden bo sprejet in eden bo puščen.“

Učenci zvedavo poprašujejo: „Kje, Gospod?“

On pa jim odgovori: „Kjerkoli bo truplo, tam se bodo zbirali tudi orli.“

S to krepko, iz galilejske prirode vzeto podobo Jezus izrazi enega izmed strašnih zakonov božjega vladanja: zakon potrebne razrušitve. Gorje tistim, ki se ne naslanjajo na življenje! Truplo pomeni vse to, kar nima v človeštvu oživljajočega, božjega Duha; orli so razdirajoče sile, ki izvršujejo

nad temi mrtveci, koderkoli jih najdejo, maščujočo voljo večne pravice.

Nekoliko zastrašiti so morale učence velike in ostre dolžnosti, ki jih jim je Jezus ucepal, kakor neprestano trajajoča poskušanja, ki jih bodo napadala na tem svetu, prepuščenem surovemu egoizmu materijalističnega in čutnega življenja.

Priporoča jim molitev.

„Molite, neprenehoma molite! Verujte, Bog vas sliši!“

Pa jim pové to-le priliko:

„Sodnik je bil v nekem mestu, kateri se Boga ni bal, in za človeka ni maral. Bila pa je tudi neka vdova v tistem mestu, in je prišla k njemu, rekoč: Stôri mi pravico zoper mojega nasprotnika. In dolgo časa ni hotel. Potlej je pa sam pri sebi rekel: Ako se ravno Boga ne bojim in za človeka ne maram, vender ker mi ta vdova nadlego dela, jim bom pravico storil, da zadnjič ne pride prav hudo me nadlegovat.“

Gospod pa je rekel: „Poslušajte, kaj krivični sodnik pravi! Ali Bog pa ne bo pravice storil svojim izvoljenim, kateri vpijejo k njemu noč in dan, in ali bo potrpljenje imel v oziru njih? Povem vam, da jim bo hitro pravico storil. Vender, kadar bo Sin človekov prišel, bo mar našel vero na zemlji?“

Te zadnje besede dajo čutiti, da se bodo morda celo verniki, zvesti, naveličali čakati božjega dneva; dolgotrajnost večne pravice bode utrudila njihovo vero. Zroč vedno stoletja in nebeške svetove, da gredó mimo, ne da bi prinesli tistega, ki mora biti njihov osvoboditelj in maščevalec, ali ne bodo izgubili žarke gorečnosti, ki hrepeni po osvobo-

ditvi? Vedno stiskani in potrti, ali ne bodo zasnavali v otrpnelosti? To je opomin, ki ga dá Jezus svojcem s tem vprašanjem, kakor bi hotel reči: „Molite, verujte, upajte do konca.“

V dotiki z božjim Duhom se človek oprosti spon, ki omejujejo njegove ideje, njegove upe in pomanjšujejo vse v njem; uči se vglobiti v neizmerne božje načrte. On vé, da je bilo treba stoletij, predno se pripravi prvi prihod. A ta stoletja gleda on po božjem vzgledu liki urne dneve; in vzvišen nad časom, ima potrpežljivost tistega, ki dela večna dela.

Na tem potovanju Jezus in njegova mala karavana večkrat naleti na pričujoče farizeje, ki tudi gredó v Jeruzalem. Vidi jih vedno polne samoljubja, zadovoljne s svojo pravičnostjo in naklanjajoče drugim le zaničevanje.¹⁾ Učenci so, brez dvojbe, od svoje strani opazili to zaničevanje. Jezusovo sočutje do slabih, njegov upor zoper ošabne mu navdahne eno izmed onih prilik, v kateri je farizejstvo naslikal v nesmrtnih potezah, s krvavečo resnico, in bičal s sveto ironijo.

„Dva človeka sta šla v tempelj molit, eden farizej, in eden cestninar. Farizej je stal in je sam pri sebi tako-le molil: „Bog! zahvalim te, da nisem tak kakor drugi ljudje, razbojniki, krivičniki, prešestniki, ali kakor tudi ta cestninar. Se postim dvakrat v tednu, dajem desetino od vsega, kar imam.

„In cestninar je od daleč stal, in še oči ni hotel proti nebu povzdigniti, temuč je trkal na svoje prsi, rekoč: Bog, bodi milostiv meni ubogemu grešniku!“

¹⁾ Luk., XVIII., 9 id.

„Vam povem, ta je šel opravičen na svoj dom, oni pa ne; ker vsak, kateri se povišuje, bo ponižan; kdor se pa ponižuje, bo povišan.“

Jezus je rad sklenil svoje prilike z moraličnim izrekom, ki je posnel modro vsebino in ki se je bolj utisnil v spomin učencem. Lahko se uglobišvanje, ne da bi jih izčrpal. Dolžnost ponižnosti se je pokazala vsak trenotek na ustnicah njegovih. Imel jo je za prvi pogoj vstopa v njegovo kraljestvo in za skrivnost vse prave velikosti; On je bil njeno živo in popolno utelešenje. Nihče se ni tako uglobil v voljo svojega Očeta, ki ga vodi, po nepretrgani vrsti poniževanja do smrti; nihče se ni više povzdignil po taisti volji. Ta premaganec, ta križanec se veseli celó na tem svetu, ko njegovo zmagoslavje še ni zazvenelo, take slave, kakeršna presega vso človeško slavo. Nihče ne more biti bolj ponižan, kakor je bil on v svojem življenju; nihče ne more biti bolj poveličan, kakor je bil on po svoji smrti.

Ko se nekoč ustavi na svojem potovanju, mu prinesó otročičev, da bi se jih dotaknil ¹⁾ Ljudska vera je povsodi taista; po nagonu hiti k tistemu, o katerem veruje, da je božji poslanec; njegova pričujočnost jih gane; pripeljejo k Proroku to, kar jim je najdražje; čutijo, da jim bode roka, položena na glave otrok, zaloga sreče. Ko so učenci videli pritisek množice, so kregali te ljudi. Jezus pa je nevoljen in reče:

„Pustite otrokom k meni priti, in nikar jim ne branite; zakaj takih je božje kraljestvo. Resnično, resnično vam povem: Kdorkoli božjega

¹⁾ Luk., XVIII., 15 id., Cf. Mat., XIX., 13—15; Mark., X., 13—16.

kraljestva ne sprejme, kakor otrok, ne pojde vanje.“

In jih objema, poklada roke nanje in jih blagoslavlja.

Otroci nimajo niti znanosti, niti modroslovja, niti predsodkov, niti koristolovnih računov; ne kritikujejo, ne sodijo, se ne upirajo. To so vzori, katerim je slediti. Kadar Bog govori, takrat mora človek naložiti molk svojemu duhu, svojim predpočetim mislim, svoji varajoči pameti, svojim sebičnim strastem. Ko je postal priprost, poslušen, zaupen, bode sprejel veselo vest, se bode prerodil v sv. Duhu, in bode skušal v svojem srcu dobrote božjega kraljestva.

Ta ojstra dolžnost ponižnosti, popolne žrtve, uničenja človeka pred Bogom in pred samim seboj, je izmed temeljnih točk Jezusovega nauka. Najdemo jo v tisoč oblikah v njegovih zaupnih pogovorih kakor v njegovih ljudskih govorih. To, kar je bil Jezus v svojem pozemeljskem življenju z ozirom na svojega Očeta, to je hotel in zahteval, da bodo njegovi verniki z ozirom na Njega. Kakor je bil on popolno orodje volje svojega Očeta, tako se morajo njegovi verniki vsemu odpovedati in se pokoriti le njegovemu Duhu.

Vse zapustiti in hoditi za njim, je bil obrazec, ki je obsegal zakone njegovega kraljestva; ponovil ga je večkrat in na tej zadnji poti, gredoč v obsodbo in smrt, se ga je dostikrat spominjal.

Nekega dne, na nekem postajališču, ko je Jezus šel iz hiše, koder je užival gostoljubnost, prihiti na pot mlad človek, ljudski knez, se vrže na kolena in reče: „Dobri Učenik! Kaj naj storim, da dosežem večno življenje?“

To vprašanje razodeva nenavaden značaj in odkrito dušo. Šolski nauki o zasluženju zakonitih del, o svetosti po izvrševanju obredov, niso zadostovali njegovi vesti; gotovo je slišal Učenika govoriti o večnem življenju s takim povdarkom, ki ga je presunil. Skrivnost o večnem življenju ne spada torej k človeškemu umu. Noben človek, naj si bo še tak velikan, ga ne more razkriti. Večno življenje je v Bogu; in pripomočki, da se doseže, so odvisni od njegove neprodorne volje.

Ko se je Jezus lotil odgovoriti na vprašanje, ki ga mu je stavil, se je povzdignil nad človeka in človeškega duha; razglasi se za Gospoda večnega življenja, enakega Bogu. To je bilo brez dvoma, kar je Jezus hotel povedati mlademu človeku, ki ga je vprašal.

„Kaj me imenuješ dobrega? Nihče ni dober, kakor sam Bog.“

In zato nas more le Bog sam in njegov Sin, ki je vse prejel od Očeta, poučiti o neskončni dobroti večnega življenja.

Jezus nadaljuje: „Zapovedi veš. Ne ubijaj, ne prešestuj, ne kradi, ne pričaj po krivem, spoštuj svojega očeta in mater.“

„Vse to sem izpolnoval od svoje mladosti“, odgovori mladi človek.

Po teh besedah ga Jezus pogleda in vzljubi.

„Še enega ti manjka; vse, karkoli imaš, prodaj, in daj ubogim, in boš imel zaklad v nebesih; ter pridi in hodi za menoj.“

Ko pa ta sliši njegove besede, vzdihne in se užalosti, zakaj imel je veliko imetje.

Ni dovolj, zapovedi po črki izpolnovati, treba se je vglobiti v duha samega zakona; zakaj zakon je volja božja. Ako ta volja zahteva, da se od-

povemo vsemu, ako nam Bog reče liki temu mlademu bogatinu: „daj ubogim ter pridi in hodi za menoj“, tedaj se ne smemo obotavljati; treba je vse pustiti in hoditi za Jezusom.

Zadnja beseda popolnosti v njegovem uku je tedaj: vse zapustiti in hoditi za njim. Treba mu je vse žrtvovati, ljubiti ga bolj kakor vse stvarstvo, ljubiti brezpogojno, brez pridržka in kot Boga.

Ko vidi, da se mladi človek, izgubivši hrabrost, oddalji, se ozrè okrog sebe, kakor bi hotel tem bolj privezati na-se svoje zveste učence; nato pravi:

„Kako težko pojdejo, kateri imajo bogastvo, v nebeško kraljestvo!“

Učenci so to potrdili; čustvo Gospodovo, njegov nežni klic se je moral umakniti pred žrtvijo pozemeljskega imetja, ki jo je zahteval od bogatina kot predhodni pogoj njegovega vstopa v božje kraljestvo.

Učenci zeló strmé nad izrekom Jezusovim; ker so bili vsi ubožni, so se morali užalostiti nad usodo bogatinov. Ta plemeniti nagib je ganil njegovo srce:¹⁾

„Laže je kameli iti skozi šivankino uho, kakor bogatinu priti v božje kraljestvo“, je nežno pojasnoval.

Strmenje učencev je raslo in žalostno pravijo drug drugemu: „Kdo pa more vzveličan biti?“

Neizmerno množico ljudij je potegnila na-se ljubezen do imetja tega sveta; celó tisti, ki nimajo imetja, ga zaželé, ki ga pa imajo, pa so njegovi sužni. Ako je tedaj božje kraljestvo odprto le

¹⁾ Luk, XVIII., 26 id.

ubogim v duhu, ljudem, ki nimajo zaupanja v bogastvo, kod in kako si bo nabral privržencev?

Zaupna okolica Jezusova je slutila, morda prvikrat, težkoče nadčloveškega dela, na katero so bili učenci poklicani in katerega božja moč jim ni bila znana.

Težkoče se ponavljajo in z njimi strah tistih, ki nadaljujejo delo apostolov na tem svetu, pogreznem v materijo. Jezus pogleda učence, kakor spričuje eden izmed svedokov tega prizora, ter reče:

„Pri ljudeh je nemogoče, ne pa pri Bogu; zakaj pri Bogu je vse mogoče.“¹⁾

Bili so pač živ dokaz tega. Na klic Gospodov so vse zapustili; svoje mreže in svoje ladije, svojega očeta, svojo hišo in svoje polje, svojo cestnino in svoje rokodelstvo. Vera je močnejša kakor vse. Nič ne zadržuje tistih, ki jih Bog potegne.

Peter, katerega živahnost in prostodušnost se nikoli ne zataji, se ne more zdržati, da bi ne omenjal tega: „Glej! mi smo vse zapustili in smo za teboj šli.“ Pa pridene, ne brez najivnosti in nekake osebne pretveze: „Kaj tedaj nam bo?“

„Resnično vam povem“, odgovori Jezus, „da ob prerojenju, kadar bo Sin človekov sedel na sedežu svojega veličastva, bote tudi vi, kateri ste šli za menoj, sedeli na dvanajst sedežih, in sodili dvanajstere Izraelove rodove.“

Gospod doslej še ni govoril svojim učencem o povračilu in slavi; a s tem, da jih je poklical, da jih je potegnil iz njihovega življenja in okolice, da jih je sebi utelesil, da jih je prodril s svojim duhom, s tem jih je pridružil vsem dobam

¹⁾ Mark., X., 27.

svoje lastne določbe; in oni sami prejmejo po tem, kakor jih ljubezen in zaupanje utrdi, živejšo zaupnost, katera istoveti njihovo usodo z usodo Gospodovo. Ako bi bil on premagan v svojem delu, se oni udeležé njegove pobitosti; ako bi zmagoval, udeležé se njegove zmage. Podmena neuspehov se jim je zdela krivična gledé na močnost tistega, ki ga ljubijo in ki ga nazivajo Gospoda in Učenika: na to niti mislili niso. Hipne težkoče, neprestani boji, ki jih Jezus vzdržuje zoper učenike; naraščajoče nasprotje in grožnje duhovnikov, starejšin in velikega zbora: ves ta negotovi, nevarni in kritični položaj jih ni pretresel; njihova vera v bližnje zmagoslavje ostane neporušljiva, ta vera, polna omam, jim zadošča. Na to zmagoslavje je namerjal Peter in drugi, ne da bi ga opredelil, ko je poprašal Gospoda: „In mi, ki smo vse pustili, kaj bo nam dano?“

Plačilo je onkraj življenja in prekaša življenje. Jezus dvigne zakonite upe svojih apostolov, jim pové, da bodo zmagovali z njim; a da prizanese njihovi slabosti in delni omami, potrebni vsaki stvari, pusti jih v negotovosti gledé časa. Kadar pride njegov dan, — dan občne preroditve, ko bode vse podvrženo njegovemu kraljestvu in vse prenovljeno v njegovi lastni slavi, — tedaj bodo deležni njegove vlade nad božjim ljudstvom, katero predstavlja dvanajst rodov Izraelovih.

Ob pričakovanju tega skrivnostnega dneva, ki je še daleč, ni obžalovanja vredna usoda vernikov, tudi najmanjšega izmed ponižnih, ki so vse zapustili, da hodijo za Jezusom.

„Resnično vam povem“, pristavi Jezus, „nikogar ni, kateri zapusti hišo, ali brate, ali sestre,

ali očeta, ali mater, ali otroke, ali njive zavoljo mene, in zavoljo evangelja, da bi ne prejel stoterno, zdaj v tem času hiš in bratov, in sester, in mater, in otrok, in njiv — s preganjanjem, — in na onem svetu večnega življenja “

Morali bi se zelo odtujiti Jezusovi besedi in njegovemu nauku, ko bi dali tej stoterni obljubi pomen po črkah in tvarini. Ne moremo dovoliti, da bi bil Jezus povabil svojce na nekak raj, ki bi trajal tisoč let. Gotovo je pa, da sv. Duh, katerega vir je Jezus, prinaša ne samo vsem tem, ki ga nevidno sprejmejo, predokus nebeških, večnih, neskončnih dobrin, ampak vrhu tega dvigne tudi pozemeljsko življenje, pomnoži njegova sredstva, združi njegove sile in spremeni vsa njegova dejanja. Med izbranimi bitji, ki jih ta Duh zbliža, se naredé prisrčnejše, globokejše in slajše vezi kakor med bitji, ki so taistega rodu in taiste krvi.

Da se pa učenec Jezusov ne napoji sladkosti srečnega življenja, mu je obljubljeno preganjanje: to stoji vedno na straži. Kakor trdo že je, on je prenaša s hrabrim srcem, ker je pozna in upa: ve, da mine, ter se nadeja polnosti večnega življenja, ki se je zanj začelo že na tej zemlji.

Ta nauk je ganil, razveselil in dvignil učence. Srce človeško se odpre rado temu, ki mu govori o sreči, življenju in zmagi.

Sebična čustva se lahko pokažejo v okolici Gospodovi. Ti, ki so bili prvi poklicani, se bahajo s svojo prednostjo; zagotoviti hočejo v božjem kraljestvu svoje privilegovano mesto. Čudovita omama človeška! Ti galilejski ribiči mislijo le na posvetno veličje mesijanskega kraljestva, in verujejo, da gredó v zmago, niti ne dvomijo, da jih

Jezus povede v najstrašnejše borbe. Toda On čuje nad njimi; ima božjo umnost, da jih izобрази; vé jih povzdigniti in ponižati, kakor je treba.

„Veliko pa jih bo poslednjih“, pravi Jezus, „ki so prvi, in prvih, ki so poslednji.“

„Nebeško kraljestvo je podobno hišnemu gospodarju, kateri je zjutraj zgodaj šel najemat delavcev v svoj vinograd. Kadar je pa delavcev najel po denarju na dan, jih je poslal v svoj vinograd.“

„In ob tretji uri je ven šel in videl druge na trgu brez dela stati, ter jim je rekel: Pojdite tudi vi v moj vinograd, in kar bo prav, vam bom dal. In oni so šli. Spet je ven šel ob šesti in deveti uri, in je ravno tako storil. Okoli enajstih pa je ven šel, in našel druge postajati, in jim reče: Kaj stojite tukaj brez dela celi dan? — Mu rekó: Ker nas ni nihče najel. — Jim reče: Pojdite tudi vi v moj vinograd.“

„Kadar se je pa večer storil, reče gospod vinograda svojemu hišniku: Pokliči delavce in daj jim plačilo, in začni od poslednjega do prvih.“

„So prišli tedaj, kateri so bili okoli enajste ure najeti, in so prejeli vsak po denarju. Ko so pa tudi prvi prišli, so menili, da bodo več prejeli; pa tudi oni so po denarju prejeli. In ko so ga prejeli, so godrnjali nad hišnim gospodarjem, rekoč: Le ti poslednji so le eno uro delali, in si nam jih enake storil, ki smo težo dneva in vročino prenašali.“

„On je pa odgovoril in je rekel enemu izmed njih: Prijatelj! ne delam ti krivice; ali se nisi za denar z menoj pogodil? Vzemi, kar je tvojega, in pojdi; hočem pa tudi temu poslednjemu dati

kolikor tebi. Ali mi ni pripuščeno storiti, kar hočem? Je-li tvoje oko hudobno, ker sem jaz dober?"

„Tako bodo poslednji prvi, in prvi poslednji.“¹⁾

Delo božjega kraljestva je bolj delo usmiljenja in dobrotljivosti, kakor delo pravičnosti. Človek nima pravice, se s čim bahati pred svojimi brati. Pred božjim klicem je le delavec brez dela; poklicani pa le izpolnjuje svojo nalogo: Oče je pravičen; povrne mu po njegovem trudu; prejme svoj denar. Toda ali je delavec dvanajste ali prve ure, ali je prenašal težo dneva in vročino, ali je imel lažjo nalogo — kaj zato! Božja prostost nima s tem računati; je neodvisna in najvišja; nam pa je le, da pozabimo ná-se v nji, da jo občudujemo v sebi in v teh, ki jih je izbrala.

Hišni gospodar je sklical ljudi v množini. Bistveno je, da se odzovemo klicu in ostanemo zvesti; to je Jezus zahteval od svojih učencev, spomnivši jih strašne besede: „Veliko je poklicanih, pa malo izvoljenih“; ako izgreše svoj poklic, bodo zavrženi.

Karavana je dospela v Jordansko dolino, na veliko cesto, ki pelje iz Galileje v Jeruzalem skozi Jeriho. Ni bilo več kakor dva dni hoda do svetega mesta; gredoč ob vznožju Sartabe, je karavana lahko opazila, z vrha, žareče ognje, ki so ljudstvu napovedovali mlaj in Veliko noč leta 30.²⁾

¹⁾ Mat., XX., 1—16.

²⁾ Talm. Hierosol., Rosch. Hoshanna, pogl., II., 3.

Deseto poglavje.

Konec potovanja: Iz Jerihe v Betanijo.

Ko se učenci približajo Jeruzalemu, se ne morejo ubraniti hudi srčni tesnobi. Na misel so jim prišle nevarnosti, ki tam grozé Gospodu. Bila je to ganljiva in slovesna ura, katere žalost je ostala globoko vtisnena v spominu enega izmed svedokov.

Jezus gre naprej; učenci gredó molčé za njim, polni strahu in nemirnosti.¹⁾

Vzame dvanajstere²⁾ na stran in jim reče:

„Glejte! gremo gori v Jeruzalem, in Sin človekov bo izdan velikim duhovnom in pismarjem, in ga bodo obsodili k smrti. In ga bodo izdali nevernikom zaničevati, bičati in križati, in tretji dan bo od smrti vstal.“

Jezus je že dvakrat slovesno napovedal svojim apostolom svoje trpljenje, smrt in vstajenje: prvič, ko je šel v Cezarejo, o priliki, ko ga je Peter nazval Mesija, Sina živega Boga; drugič, ko je šel s Tabora in se povrnil v Kafernavm. Danes napoveduje tretjič, v tej Jordanski dolini, koder so se nebesa odprla nad njegovo glavo, koder se je v njem sv. Duh vidno prikazal s

¹⁾ Mark., X., 32.

²⁾ Mat., XX., 17—19; Mark., X., 33—34; Luk., XVIII., 31—39.

svojo prisotnostjo, koder ga je glas Očetov proglasil za svojega preljubega Sina, in koder je On sam dejal: „Na meni je, da izpolnim vsako pravico.“

Ta strašna skrivnost sprave in ljubezni, to vstajenje sveta po Mesijevi smrti, je bilo uganka za učence; obračali so se bojazljivo od te misli; čim bolj so verovali v Jezusovo svetost in božanstvo, tem manje so mogli privoliti v njegov poraz, trpljenje in smrt. „Niso ga razumeli. Ta beseda jim je bila skrita. Niso pojмили tega, kar jim je povedal.“¹⁾

Dasi so komaj boljše razumeli besede smrti in vstajenja tretji dan, kakor besede bolečin, zaničevanja, trpljenja in križa, — privele so vendar le res te besede njihove misli do slavne razodetje božjega kraljestva, in tako je potrlost naredila prostor upanju, kakor se to dogaja pri slabih in neodločnih naravah.

Rekli so, da se božje kraljestvo prikazuje, in menili so v najivnosti svojih osebnih pretvez si zagotoviti prve prostore. Sorodniki, vzlasti matere, so delile častiljubje svojih otrok in se niso bale, potegniti se zanje pri Gospodu.

Karavane galilejske, ki so se podale k praznikom, so morale srečati Jezusa in njegove v bližini Jerihe. Tako se razloži prisotnost matere Cebedejevih sinov, Jakoba in Janeza, v Jezusovi okolici, in prizor, ki se je vršil malo po napovedbi trpljenja in smrti.

Salome se približa Jezusu z Jakobom in Janezom,²⁾ pade predenj in ga poprosi. Učenik, pravita oba sinova, hočeva, da nama stôri, kar bova prosila.

¹⁾ Luk., XVIII., 34.

²⁾ Mat., XX., 20—28; Mark., X., 35—46.

„Kaj hočeta, da vama storim?“ pravi Jezus. Mati odgovori: „Reci, da sedita ta moja sina, eden na tvoji desnici in eden na tvoji levici v tvojem kraljestvu.“

Ves zamišljen v svojo bližnjo smrt in v trpljenje, s katerim naj bode poveličan, opomni Jezus te še častiljubne apostole, češ da mislijo le na cilj, pozabljajo pa pot.

„Ne vesta, kaj hočeta. Moreta li piti kelih, ki ga jaz pijem, ali s krstom krščena biti, s katerim imam jaz krščen biti?“

Nestrpna učenca odgovorita brez odlašanja: Moreva.

„Kelih, ki ga jaz pijem“, nadaljuje Jezus, „bota sicer pila, in s krstom, s katerim imam jaz krščen biti, bota krščena: sedeti pa na moji desnici ali levici, ni moje vama dati, ampak katerim je pripravljeno.“

Vstop v božje kraljestvo, stopinja zaslug izvoljencev, njihov določni prostor v večni hierarhiji, na strani ali pod vladarjem, ima svoje najvišje pojasnilo v božji volji. Ta volja je skrita vsemu stvarstvu; Jezus edini jo pozna in kaže na zemlji; toda ji ne zapoveduje. Pokori se ji, in je v svojem človeškem življenju le njen zvesti izvrševalec.

Ko so drugi deseteri slišali Jakoba in Janeza tako govoriti, so bili nevoljni nad dvema bratoma. Njuno častiljubje je vzbudilo ljubosumno kosoanje njunih tovarišev. Jezus jih pokliče. Te malenkosti so ga užalostile; toda njegova krotkost umiri vse; napake same, ki so se pokazale pred njegovimi očmi, mu navdahnejo svarila, polna primernih in najvišjih nauk.

„Veste, da ti, ki jih vidimo poglavarje narodov, gospodujejo čez nje in njih veliko jih imajo v oblasti. Pri vas pa ne bodi tako; temuč katerikoli hoče med vami višji biti, bodi vaš služabnik. In kdorkoli hoče med vami prvi biti, bodi vseh hlapec.“

S tem, da je Gospod razglasil ta zakon, ki je izmed najdrznejših in najpotrebnejših v božjem kraljestvu, je le pokazal svoje lastno življenje. On, poglavar novega človeštva, on, prvi in največji, — ni prišel, da bi mu stregli, ampak da streže in dá svoje življenje v ta namen, da od odkupi življenje mnogih. Uganka njegovega ponižanja se pojavi v luči, ki razsvetljuje. Jezusovo trpljenje bode odrešilo veliko število. S tem, da umrje, streže ljudem; in tako on vlada. Pravi njegovi učenci ne poznajo druge nadvlade, kakor nadvlado požrtvovalnega zatajevanja do smrti.

Čim dalje stopa Jezus na svoji poti, tem bolj se zdi, da množica narašča za njegovimi stopinjami. Ko dospe v Jeriho ¹⁾, pomnoži se še bolj. Perejske karavane se strnejo s karavanami, ki gredo z galilejskih gorâ in od jezerske okolice. Za časa velikih judovskih praznikov se je mesto napolnilo s tujci in romarji. Bilo je zadnja postaja pred Jeruzalemom. Ni imelo nič podobe, ki je bila navadna izhodnim mestom. Hiše niso stale po vrsti, ampak so bile raztresene v sencah palm,

¹⁾ Jeriho ima svoje ime od starega kulta lune, vpejanega po Kanaancih, ali pa od vonjave vrtov. Etimološko se lahko opraviči ta dvojni izvor. Iriho ali Jeriho pride od jareah, luna, ali od ruah, dišati. Obe etimologiji ima sv. Jeronim. Lib. de nom. hebr. — O Jerihi za Heroda primerjaj Strabo (XVI., pogl. II., 41), Bell. jud., IV., 8, 2, 3.

banan, terebint in smokev, v sredi ponosnih vrtov, vedno namočenih in hladnih, pod ognjenim nebom.

Ko se Jezus približa, je neki slepec sedel ob potu in prosil. ¹⁾ Ko čuje množico mimo iti, vpraša, kaj je to? Rekó mu: Jezus Nazarejski gre tod mimo! On pa začne kričati: Jezus, sin Davidov, usmili se me!

To mesijansko počesčenje, ki je prišlo iz ust nesrečneža, je ganilo Gospoda. Ti, ki so korakali na čelu spremstva, so hoteli, da slepec omolkne; toda on ponovi svoj krik: Sin Davidov, usmili se me!

Jezus obstane in zapové, da naj ga mu pripeljejo; in ko je stal pred njim, mu reče te besede: „Kaj hočeš, da naj ti storim?“ — Gospod, odgovori revež, da vidim. — „Spreglej! tvoja vera te je ozdravila.“

Slepec takoj spregleda in gre za Odrešeni-
kom, slaveč Boga. Čudež presune množico, da je hvalo pela.²⁾

Jezus zmagovito vstopi v Jeriho. Ne zameta več ljudske pohvale, ne zabiči molčati temu, ki ga je ozdravil: dejali bi, da je pripravljaj svoj bližnji vhod v Jeruzalem.

Drug dogodek, ki pokaže celo Jezusovo dušo v lepi zgodbi, dokazuje, da se je pomudil v mestu.³⁾

V sredi množice, ki se je gnetla in približavala Proroku, je bil neki človek, Cahej po imenu. Po svojem stanu kot načelnik cestninarjev se je prišteval tej vrsti grešnikov, do katerih so imeli

¹⁾ Luk., XVIII., 35—43.

²⁾ Glej dodatek A: Jerihonska slepca.

³⁾ Luk., XIX., 1—10.

farizeji najpobožnejše zaničevanje. Bil je bogat; toda bogastvo takrat ni moglo odpustiti tega, kar so formalisti nazivali brezbožnost. Očividno je vedel, da se je Jezus razglasil kot prijatelja ljudij njegovega stanu, ter je goreče želel, ga videti in spoznati. Ker je bil majhne rasti, se ni mogel povzpeti iz množice; teče torej naprej in zleze na figovo drevo, blizo pota, kjer je moral Jezus mimo iti.

Ko Jezus dospè na to mesto, povzdigne svoje oči in ga zapazi.

„Cahej“, reče in ga pokliče po imenu, „stopi hitro doli, ker danes moram v tvoji hiši ostati.“

Načelnik cestninarjev zleze hitro doli ter ga sprejme z veseljem.

To je pohujševalo množico, kateri so bile farizejske šege zakon. Od vseh strani kličejo: K grešnemu človeku je šel v hišo.

Kaže se, da je Jezusova pričujočnost v Cahejevi hiši hipoma spremenila cestninarja. Najprvo spozna pred Gospodom krivice svojega življenja in razodene na ves glas, da se bode poboljšal in spokoril. — Glej, Gospod! reče očitno, polovico svojega blaga dam ubogim, in ako sem koga kaj ogoljufal, povrnem četvero.¹⁾

Nato pravi Jezus: „Danes je tej hiši vzveličanje došlo, zato ker je tudi on Sin Abrahamov. Sin človekov je namreč prišel iskat in zveličat, kar je bilo izgubljenega.“

Ta zgodba je ena izmed tistih, v katerih odseva Jezusovo usmiljenje do grešnikov, do zani-

¹⁾ Talmudova kazuistika zapoveduje četvero povrnitev tistemu, ki je kradel. Cf. Sanhedr. fol. 25., 2; Majmon, in Peah, 1.

čevanih in zavrženih ljudij tega sveta. Pogostne so take zgodbe v njegovem apostolskem delovanju. Pokazati se morajo bolj živo v spominu apostolov in učencev, in se vtisniti s krepkejšo pazljivostjo prvim krščanskim občinam, ko najde vesela vest tako iskren sprejem pri poganih in nižjem ljudstvu pokrajin Azije, Macedonije in Grške. „Zakaj pogledajte svoj poklic, bratje“, kliče sv. Pavel, „ker jih ni veliko modrih po mesu (poklicanih), ne veliko mogočnih, ne veliko imenitnih, ampak kar je nespametno, . . . kar je slabo, kar je neimenitno in zaničljivo pred svetom, je Bog izvolil.“¹⁾ Zakon, ki je vodil mesijanski apostolat, se nadaljuje v apostolatu učencev. Rado se ga je podarjalo in gorečnost je našla v njem srčnost in opravičenost.

Grešnik Cahej ostane uzor vseh, ki v svojem uboštvu slišijo govoriti Jezusa, Odrešenika in prijatelja cestninarjev, ki ga želé videti in spoznati na svojem potu skozi človeštvo. Pride jim naproti in rad sprejme gostoljubnost teh narav, katerih odkritosrčnost ga veseli. Obišče jih, jim razodene nered njihove vesti, jih uči kesati se in se za dobro vneti; ti ubogi pagani so na enkrat spremenjeni po veri; glejte, odslej bodo pravi otroci Abrahamovi in izbranci božjega kraljestva.

Neka beseda tretjega evangelista namigava na to, da je za bivanja Jezusovega v Jerihi misel o božjem kraljestvu, o njegovi bližnji in sijajni razodetvi celo v Jeruzalemu razburila javno menenje, ravno tako v množici kakor pri učencih in zaupni okolici Jezusovi.²⁾ Napetost je bila

¹⁾ I. Korint, I., 26—28.

²⁾ Luk., XIX., 11.

splošna, je rasla tem bolj, čim bolj se je on bližal svetemu mestu. Komaj se je slutilo, kaj se bode v resnici zgodilo. Človek ljubi omame; mešajoč med resnico svoje lastne muhe, razume božje načrte še le potem, ko so se izpolnili. Jezus edini nosi v svojem srcu pezo svojega mučnega poklica; on edini razume, na kak način bode Sin človekov povišan. Miren in zbran v sredi razburjenosti vseh poskusi s previdno modrostjo razpršiti omame svojcev. Ta modrost mu navdihne novo priliko: ¹⁾)

„Neki imeniten človek je šel v daljno deželo vzet kraljestvo v last in se vrnit.“

„Poklical je pa svojih deset hlapcev, in jim dal deset liber, in jim rekel: Kupčujte, dokler ne pridem.“

„Njegovi meščani so ga pa sovražili, in so poslali sporočenje za njim, rekoč: Nočemo, da bi ta kraljeval čez nas.“

„In zgodilo se je, da je, ko je bil kraljestvo prevzel, nazaj prišel; in je ukazal poklicati hlapce, katerim je bil dal denarje, da bi zvedel, koliko je vsaki prikupčeval.“

„Prišel pa je prvi, rekoč: Gospod! tvoja libra je deset liber pridobila. — In mu je rekel: Prav, dobri hlapec! ker si bil v malem zvest, imej oblast čez deset mest.“

„In drugi je prišel, rekoč: Gospod! tvoja libra je storila pet liber. — In temu je rekel: Tudi ti bodi čez pet mest.“

„In eden je prišel, rekoč: Gospod! glej svojo libro, katero sem imel shranjeno v ruti: zakaj bal sem se te, ker si oster človek, jemlješ, česar nisi naložil, in žanješ, česar nisi sejal.“

¹⁾ Luk., XIX., 12—27; Cf. Mat., XXV., 14—30.

„Mu reče: iz tvojih ust te sodim, hudobni hlapec! Si vedel, da sem jaz oster človek, ki jemljem, česar nisem naložil, in žanjem, česar nisem sejal; zakaj nisi dal mojih denarjev na menjavsko mizo, da bi jih bil jaz, kadar bi bil prišel, z obrestjo potegnil?“

In je rekel zraven stoječim: Vzemite mu libro, in jo dajte tistemu, kateri ima deset liber. — In so mu rekli: Gospod! ima deset liber. — Povem vam pa, da vsakemu, kateri ima, se bo dalo, in bo obilno imel; kdor pa nima, mu bo še, kar ima, odvzeto “

„Tiste moje sovražnike pa, kateri niso hoteli, da bi jaz čez nje kraljeval, pripeljite sem, in jih pomorite vpričo mene“

Imenitni človek je Jezus, Sin božji. Svet je daljna dežela, kamor je prišel ustanovit svoje kraljestvo.

Njegovi meščani, ki so ga sovražili, ki niso hoteli, da bi kraljeval čez nje, to so Judje, njegovi lastni sorojaki. Hlapci, ki jim je izročil po deset liber, so poklicani. Prihod v deželo je prvi prihod božjega kraljestva, prihod trpljenja, poln bojev in nasprotja. Drugi prihod je — mogočen: Jezus bode sodil kot najviši vladar poklicane, bode dal čutiti svojo jezo sovražnikom, ki so zavrgli njegovo kraljevanje.

Med obema prihodoma se razvije nedoločen čas, to je čas dela za poklicane: treba je, da božje darove sadonosno naložé. Le za to ceno bodo poklicani izvoljeni.

Konec prilike je grozen: obrača se na tiste same, katerim je Jezus napovedal odločilen boj. Pride čas, ko bodo čutili sveto povračilo Sinu človekovega, ker niso priznali njegove Božje pra-

vice in zaničevali njegovo slabost. To povračilo se začne že na tem svetu. Kakor imajo izvoljenci že predokus neskončnega usmiljenja, tako bodo od Kristusa prokleti skusili za hip strašne prvine njegove pravice. Požigajoči Rimljani, razdirajoči Jeruzalem in moreči njegove otroke, bodo le vidna orodja tistega, ki pričakuje, skrit v slavi in močnosti svojega Očeta, vek polnega zmagoslavja mesijanskega nad prenovljenim vesoljstvom.

Drugi dan se Jezus poda na pot. Označil je svoj vhod v Jeriho s čudežem, označi s čudežem tudi svoj odhod.

Pod podoljem, znanim dandanes pod imenom A-Kabet-Djaber, — staro podolje Adumin, — sta sedela dva slepca, proseč miloščine. Ozdravljenje prejšnjega dné je navdalo oba reveža s taisto ganljivo vero, ki se je tako dobro obnesla njunemu nesrečnemu sodrugu, in ki je morala vzbuditi novo sočutje Preroku.

Eden izmed njiju je bil poznat. Klicali so ga za sinu Timejevega, Bartimeja. Čuvši, da gre mimo Jezus Nazarenski, začne kričati s tisto gorečo zaupnostjo, ki jo nesreča večkrat navdihuje: Jezus, Sin Davidov, usmili se me!

Mnóžica gre naprej, Jezus za njo.

Ki so šli naprej, so godrnjali nad slepcem, češ da naj molči; toda ta ponovi svojo prošnjo in kriči zmerom hujše: Sin Davidov, usmili se naju!

Jezus se ustavi in zapove, da mu pripeljejo slepca.

„Zaupaj“, mu rekó, „vstani, on te kliče.“

Slepec odloži svoj plašč, hitro vstane in gre k Jezusu, ki ga vpraša: „Kaj hočeš, da naj ti storim?“ — „Gospod, da vidim.“ — „Spreglej“, reče Gospod, „tvoja vera ti je pomagala.“

In takoj spregleda, gre in hvali Boga.

Ta pot iz Jerihe v Jeruzalem je večkrat videla Jezusa in njegove učence. Še pred nekaj tedni je tam hodil, ko se je podal k Lazarju v Betanijo. Danes gre po nji zadnjikrat, na čelu spremstva, miren in odločen. To je bilo na petek, šest dni pred Veliko nočjo. Praznik je prišel to leto na 7. aprila. Jezus še ne gre prav v Jeruzalem; ustavi se v Betaniji¹⁾, v tem ko večji del karavane nadaljuje svojo pot ter se razprši v obližju Oljske gore.

Za njegov dohod so morali že vedeti in so ga pričakovali njegovi ljubši prijatelji, ki mu pripravijo sprejem, poln časti, kakor ga je le mogla zaželei božja ljubezen, spoštovanje in češčenje do Njega.

Pripravili so mu drugi dan večerjo v hiši Simona gobavca,²⁾ — prijatelja, morda sorodnika Jezusovih prijateljev. Marta je stregla; obujeni Lazar je bil med gosti.

Med obedom pride neka žena z alabastrovo posodo, polno mazila iz prave narde. Približa se, ubije posodo, izlije mazilo na Jezusovo glavo, mazili njegove noge in jih briše s svojimi lasmi.

Navadni obred za sprejem gostov, — vodo na noge, in mazilo na glavo, — ne zadošča tej ženi. Njena goreča duša je drzno navdihnena: kakor vodo zlije dragoceno tekočino na Gospodove noge in jih briše s svojimi lasmi. Vsa hiša je bila napolnjena z duhom mazila.

Vpraša se, kdo je ta žena, ki ji evangelist ne pove imena; dvom je komaj mogoč: najmanjše

¹⁾ Jan., XII., 1.

²⁾ Mat., XXVI., 6–13; Mark., XIV., 3–9; Jan., XII., 2–8

podrobnosti zgodbe se nanašajo na sestro Marte in Lazarja, na spreobrneno grešnico, na Marijo Magdaleno.

Takih nenavadnih dejanj nikoli ne razumejo navadne in nizke čudi, ki sodijo vse s stališča konvenance in interesov, kakor pravijo.

Cel funt najdragocenejšega mazila je šel po vodi. Taka zapravljalnost je prevelika in obžalovanja vredna, so mislili nekateri učenci. Judež, sin Simonov, Iskarijot, je razložil njihovo nezadovoljnost ter je zakril svojo slabo voljo s hinavsko ljubeznijo: Zakaj se to mazilo ni prodalo za tristo denarjev, in dalo ubogim?

Tisti, ki tako govori in ki gre igrati tako ostudno ulogo, se pokaže prvokrat z imenom v tej zgodbi.

Bil je blagajnik male občine, je skrbel za živež, je kupoval in pripravljaval postajališča na potih. Eden izmed evangelistov opomni, da je že izdal, v svoji službi, zaupanje Gospodovo, ker si je lastil denar, namenjen za preživetje vseh. Bil je tat, pravi naravnost.¹⁾ Nezdruvo samoljubje ga je najbrže izpeljalo, da je šel za Jezusom in pri njem ostal. Nadejal se je, da zadosti svojim koristolovnim sanjam v novem kraljestvu, ki se je pripravljalo in kakeršno si je on domišljeval po načinu svojih sodobnikov, ki so vsi koprnili po posvetnem izobilju in človeški slavi.

Koristoloven in gladoven, potuhnen in surov značaj, kakor je bil, je ostal zaprt nauku in vplivu Gospodovemu. Svetost Jezusova ga ni mogla spremeniti. Zdi se, da so take nravi, uporne božji dobrotljivosti, že naprej določene za izdajo in pregrehe.

¹⁾ Jan., XII., 6.

Jezus zagovarja Marijo: „Pustite jo“, reče Judežu, „to je storila za dan mojega pogreba. Zakaj uboge vselej imate med seboj, mene pa nimate vselej.“

„Resnično vam povem: kjerkoli se bo označeval ta evangelj po vsem svetu, se bo tudi, kar je ta storila, pravilo v njen spomin.“

Tisti, ki Jezusu služijo in ga očitno časté, ne bodo pozabljeni, kakor On ne, na tem svetu, koder sicer najsijajnejša človeška dela hitro obledé in izginejo. Živeli bodo kakor Gospod, ogrnjeni s svojo lastno slavo in s svojo nesmrtnostjo. Mazilo Magdalene, tako plemenito zlito na noge Sinú človekovega, malo pred njegovim pogrebom, ni izpuhtelo. Po prerokbi Jezusovi je napolnilo z duhom mazila ne samo hišo v Betaniji, ampak vse človeštvo. Verniki časté in slavé povsod to ženo, katere srce je bilo s toliko nežnostjo nadahnjeno.

Jezusov migljej na bližnjo smrt je zagrnil z zavojem žalosti vse goste in tesnoba je zategnila srca Gospodovih prijateljev.

Njegova prisotnost v Betaniji je bila že znana v Jeruzalemu. Veliko število Judov je prihitelo, ko so zvedeli za to, da bi videli njega in Lazarja. Poglavarji sinedrija so dali vedeti, da tudi Lazar ne uide. Ta živi čudež jih je razjaril.

Državni oziri, ki jih je veliki duhovnik Kajfa poklical, so nasvetovali silo; zmerom bolj in bolj so bili odločeni za silo.

Vse je prerokovalo katastrofo in ta pot Jezus nikakor ne beži pred njo, ampak ji gre nasproti.

COBISS eL284

NARODNA IN UNIVERZITETNA
KNJIŽNICA

00000174390

